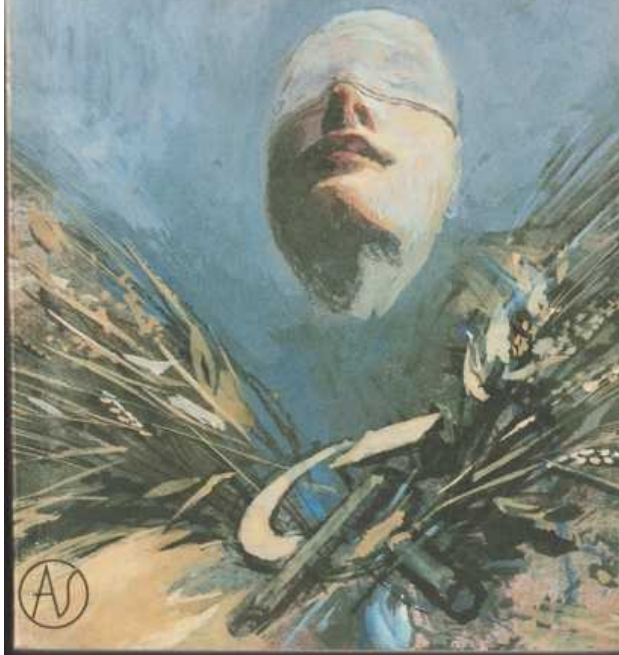

ZDENA SALIVAROVÁ

HONZLOVÁ

ZDENA SALIVAROVÁ

HONZLOVÁ

PROTESTSONG

ART-SERVIS PRAHA

MÁMĚ

.. .a modlete se k Bohu, aby smiloval se nad námi, a já se modlím, abych zapomněl na tohle všechno, co vykládám a rozbírám si celé dny a čím namáhám se, protože nedoufám, že obrátím se zase, ať tato slova zodpovídají za to, co stalo se tak, aby se to nestalo už zase, kéž není příliš drtivý soud nad námi. . .

T. S. Eliot: Popeleční středa

* * *

I

Dvaadvacítka pomalu přistála u refýže a průvodčí, napěchovaný do pultíku u dveří, z nepochopitelného rozmaru ohlásil stanici.

„Klárov,“ zaskřehotal, jako když si dělá psinu z vážné reality, otevřel dveře Výstup a hned je zase zavíral. Byli jsme opravdu na Klárově.

Vyběhla jsem na poslední chvíli, taktak že mi zvedací stupátko neucvaklo paty. Průvodčí dostal hned lepší náladu, jak jsem se mohla přerazit, rozesmál se a šibalsky mi pohrozil rozpukaným prstem. Asi měl omrzliny od služby v zimě ještě za republiky.

Na hodinách v parku bylo něco po deváté, ale

mě ani nenapadlo klusat jako obvykle, dohánět ztracené minuty a narychlo vyrábět nějakou věrohodnou omluvu za pozdílí příchod, a la srazili jsme se, pětadesát raněných lehce, dvaosmdesát těžce, nebo vedla jsem slepou babičku do biografu pro hluchoněmé nebo spadla nám pavlač, urazila domovníkovi všechny čtyři končetiny, pomáhala jsem v sutinách hledat levou paži. Dneska na tom nezáleželo, minuta nebo dvacet. Vzala jsem to klidné oklikou přes park.

Léto se propalovalo ke svému vrcholu, slunce jako do zásoby na zimu roztápělo vylidněné ulice a na záhonech žíznily růžičky. Svěží ráno s rosou se dávno vypařilo, jestli vůbec ještě nějaké svěží ráno s rosou existuje, a našedlá tráva vyschla na seno. Uškubla jsem jedno zaprášené poupě, hodila jsem si ho do tašky a loudala jsem se dál směrem k nábřeží.

Sfingy, co hlídají vchod do konzervatoře na protějším břehu, vystrkovaly otlučené hlavy ze stínu. Neměly moc co hlídat. Škola byla zavřená a žádné fidlání, trubení nebo klavírní stupnice nahoru a dolů a proti sobě sem dneska přes řeku slyšet nebylo. Konzervatoristi asi cvičí etýdy na koupalištích po všech koutech naší malebné vlasti. Naklonila jsem se přes zábradlí.

Na Občanské plovárně zahajovalo směnu několik pěstitelk spalenin a v půjčovně loděk

pod mostem spouštěli na vodu první zákazník. Přepadla mě silná chuť vykašlat se na povinnosti, půjčit si pramici, zaveslovat doprostřed řeky a nechat se nosit žlutozeleným proudem Vltavy od mostu k mostu.

Udělala jsem však čelem vzad a s vědomím zodpovědnosti jsem přešla na druhý chodník k oprýskaným vratům naší podnikové barabizny.

V průjezdu bylo šero a zatuchlý průvan sklepů. Vyšplhala jsem po rozvrzaných, doběla vyrežžákových schodech ke dveřím administrativního oddělení souboru písní a tanců Sedmikrása.

V předsíni jsem zakopla o smeták. Jak jsem na něj šlápla, násada mě klepla do hlavy, odpérovala a málem rozbila skleněnou výplň dveří do umývárny.

„Přeraž se,“ ozvalo se od podlahy. „Jo, to seš ty?“

Rozkoukala jsem se v temnotách předsíně. U nohou mi klečela uklízečka a natřepávala mokrý hadr.

„Je, dobrý den, paní Pelikánová,“ řekla jsem a přeskočila právě umytý kus podlahy.

Uklízečka se vztyčila na kolenou a udiveně ke mně zdvihla hlavu.

„Co tu děláš? Jak to, žes nejela s něma?“

Pokrčila jsem rameny a skokem přes další mokrý úsek jsem se dostala ke dveřím kanceláře.

„Nejela, no.“

Zarachotila jsem tlustým svazkem klíčů a odemkla všechny bezpečnostní zámky. Uklízečka mě zarazila.

„Jak to? Přeci jeli všichni, ne?“

„Všichni, pani Pelikánová. Všecko, co má nohy a ruce. Sekretářky, svačkářky, kádrový, jenom uklízečku tady zapomněli. A mě.“

„Nedělej si srandu, nebo tě .. .“

Paní Pelikánová sáhla po hadru.

„Vážně,“ řekla jsem. „Pro změnu mi to zatrhli nanovo, abych se moc nenamlsala. Takže tady budu měsíc úřadovat s váma.“

„Jak to zatrhli? Copak že to nezatrhli Fantový?“ Ponořila hadr do kbelíku a zamyšleně ho ždímalá. „Ale smutná nejseš, že ne?“ Posunula kbelík a varovně dodala: „Nebo jo?“

„Ani ne.“

„No proto.“

„Ale že bych radostí omdlívala .. .“

Paní Pelikánová odcouvala po kolenou o kus dál a plácla hadrem o podlahu.

„Ať tě vylížou prdel.“

„Moje řeč,“ řekla jsem stylově a práskla jsem dveřmi, že se barák zachvěl. Hodila jsem tašku na dlouhý schůzovníký stůl. Vypadlo z ní ukradené poupě. Nalila jsem vodu do ohavné kancelářské vázičky. Povadlý květ z ní ochable trčel, bílý, zaprášený, poupěcí hlavička mu melancholicky

padala. Snad ještě přijde k sobě.

Uvařila jsem si kafe, zapálila cigaretu a svalila se do ředitelova fotelu. Zapadla jsem do něj jako do měkce vystlaného, bezpečného pelechu. Ředitelské zadky, obtěžkané starostmi, ho za nespočetné hodiny a dny a roky schůzí, řešení úkolů, nanášení problémů, kličkování, intrikování a školení a porad a piklů vyseděly do tvaru sametového lavóru.

Dům byl tichý jako škola v neděli. Jenom za dveřmi hlomozil kbelík a průdušky věčně udýchané paní Pelikánové. Zrovna asi drhla u dveří. Supěla jako dva parní válce

Ředitel mi dal za úkol vyřizovat poštu, zvedat telefon, a když budu mít čas a chuť, rozepisovat noty. Času bylo habaděj, chuť se nedostavovala. K smrti nerada opisuju noty.

„Jinak se tu, Janičko, měj pokud možno hezky," řekl mi tak nějak s pochopením. Když mi předal tyto dispozice, těžce se zvedl z plyšového dolíku, stiskl mi pravici a navlhle se usmál. Skoro mu ukápla slza. Pohnutý úsměv mu však rázem zcepeněl, když do dveří vrazila Fantová a pravice, co mi s ní šejkoval rukou jako na koktejl, mu bleskurychle sjela na přemýšlivé čelo. Zamnul si je, jako by si chtěl odstranit bednění.

Vždycky ke mně býval laskavý a plný porozumění, ale jenom dokud s námi nebyl někdo navíc. Před lidma mi říkal soudružko

Honzlová a pro jistotu se mračil.

Někdy, asi už dost dávno, prý hrával divadlo v ochotnickém kroužku pražských jatek, než se stal funkcionářem a pak novým, v pořadí devátým ředitelem našeho uměleckého tělesa Sedmikrása. Mimiku měl stále v bezvadném stavu. Mezi soutěžními trofejemi souboru ve vitríně měl vystavenou taky svoji fotku z dob aktivní umělecké činnosti, kdy se ještě tolik nešetřilo na líčidlech. Kolem očí augnráfky jako Hermy Portenová. Určité se sám sobě pořád líbil. Libeňské štabajzny v rádiovkách s anténou po něm asi v krutých létech třicátých úplně jancily. Minulost bezúhonná, rejstřík čistý. Jeho lidský profil táhl se do minulosti rovný, neporušený jako čerstvá lajna na červené antuce tenisového hřiště.

Ale co. Aspoň že mě neposlali domu s kufrem teprve z nádraží. Chystala jsem se do Maďarské lidové republiky jak na cestu kolem světa. Máma mi večer před odjezdem dopíchla na tu reprezentaci nové šaty a já se ráno přihnala na nádraží o dvě hodiny dřív, cela rozto, že konečně taky pojedu do ciziny. Kolařík, tenkrát ředitel číslo šest, se na mě křivě usmíval, já se blažené usmívala na něj a on přitom dávno věděl, že pojedu do přčic. Holky mě bušily do zad a říkaly ‚no vidíš, káčo, žes konečně prorazila‘, jenomže to ještě nevěděly, že nikoliv a že do

Maďarské lidové republiky pojedou leda prstem po globusu. Informovaní byli pouze funkcionáři, už asi tři dny. Avšak teprve na nádraží dali moudré hlavy dohromady, co a jak se mnou. Museli si uspořádat schůzi ve vagóně, jelikož se přetahovali, kdo mi tu radostnou zprávu půjde sdělit. Nakonec mě, o chvíli dřív, přiběhla upozornit Jiřina, která celou tajnotajnou poradu vyslechla vedle v kupé. Připravila mě, a já se mohla ovládat, když mi Fantice z titulu Výboru poměrné radostně oznámila, že si mám dát navrátila směr Karlín. Ale neovládla se Jiřina. Pustila se do Pantice, že tohle není žádný zacházení s lidma, nýbrž sprostárna, ječela na ni značně dlouhou chvíli, než si Kantice zaskočila pro Kolaříka a vymohla na něm pro Jiřinu důtku s výstrahou, a to na místě.

Stála jsem s kufrem pod okýnky vagónu, holky na mě pomrkávaly a taky říkaly, že je to sprostárna, jenže potichu Vlak se rozjel, já vytáhla z kufru ručník, mávala jsem za nimi a jako že mi tečou slzy až na zem. Trochu mi ukáplo, ale až když vlak zahrnul do oblouku a holky rychle zmizely směr východ.

Na zásahu ministertva jsem tehdy vyprofitovala čtrnáct dní volna a nové šaty, které by mi máma jinak šila do přelomu století.

Pak mě, kdoví jakým omylem, přece jenom pustili, snad se vážně spletli nebo se musel

přimluvit nějaký vlivný člověk, možná říd'a, ten dnešní, když mu natekla voda do meltónek a on nemohl sehnat náhradu. Prostě najednou to šlo. A rovnou směr západ.

Kdybych aspoň věděla, která sketa mi zavařila teď nanovo.

Jenomže. Co by mi bylo platné, kdybych to věděla. Maximálně bych na ni mohla vypláznout jazyk, jelikož prát se neumím. Individuální teror beztak nemá dnes už žádný efekt.

Před půl rokem mi bylo veselo

Vrátila jsem se z prvního, teď bezpochyby taky posledního zájezdu do kapitalistické ciziny a měla jsem pocit, že už si na mě nikdo nemůže dovolovat. Pozvali mě na ministerstvo kultury, děkovali mi za důstojnou reprezentaci a za ten pěkný kus práce pro naši kulturu, jak se krásně vyjádřil soudruh náměstek Ješátko, jako kdybych se zasloužila přinejmenším o tři státní ceny.

Dostala jsem kafe ve stylovém salónku, soudruzi zhodnotili zájezd a pěli ódy jak na objednávku. Bohužel jenom pěli. Nepsali do patřičných materiálů. Takže nemám po ruce ani písmenko z té soudružské pochvaly, co vy bublala jako sodovka. A nazpaměť už o ní nikdo neví.

„Teď máš definitivně vyhráno, Janičko,“ tekl říd'a a pleskal mě po rameni plác plác. „Teď jsi všem dokázala, že ti křivdili.“ Bála jsem se, aby mě nezačal objímat. Naštěstí na důvěrnosti nebyl.

„Musí to být pěkný pocit, že, dokázat tak úspěšně a řekla bych skoro přesvědčivě své schopnosti, že, a kladný poměr po tolika letech nedůvěry, že?“ přidala se opatrně i Fantová, ale v očích měla fredo ledo pokapané rulíkem. V podstatě ji žralo, že se nesplnilo její proroctví o mé politické nespolehlivosti, po tolika letech úspěšné snahy dokazovat ausgerechnet na mně, jak je politicky prozíravá. Trochu jsem jí pošramotila teorii, když jsem nezdrhla s prvním chlípným milionářem do jednoho z hnízd nákladných neřestí, jimiž se kapitalistický Západ jenom hemží.

Prostě. Jako když se člověk nakažený prašivinou přes noc uzdraví. Nikoho ani nenapadlo se mnou napříště nepočítat a říďa se dost dlouho na mě usmíval i v přítomnosti jiných.

Teprve nedávno nějak ochladl.

Hernajs, která sketa . . .

* * *

Dveře kanceláře se pootevřely a dovnitř nakoukla hlava v šátku.

„Tak já du,“ oznámila mi paní Pelikánová.

„Teďkon se na to můžu tři neděle vykvajznout.“

„Správně,“ řekla jsem, „co byste tu uklízela.“

„Umeju to zase, těsně než se ta svoloč vrátí.

Proč bych se s tím párala každěj den.“

„Bodeť.“

Paní Pelikánová stála na prahu, jako by se jí

nechtělo domů.

„Ne abys tu práci tady strhala. Vyprdni se jim na to.“

„Já vim, ale bejt tady musim. Kvůli telefonům.“

Uklízečka vklouzla do místnosti, zavřela za sebou a opatrně se rozhlédla, jako by se chtěla přesvědčit, že jsme opravdu samy. Pak se ke mně naklonila a zbytečně nahlas řekla:

„Hele, že v tom má prsty ta Fantová? Že ti to polepila vona?“

„Tady si nevyberete, pani Pelikánová," vzdychla jsem.

Naklonila se ke mně ještě blíž. Měla pleť jako kůru od pomeranče. Samá dřubina.

„Určitě," pravila jako detektiv. „Já sem si jistá, že nikdo jinej to nebyl. Víš, co provedla mně?“

Položila si tašku na zem, oběma rukama si sčísala vlasy z čela a utáhla šátek pod bradou. Znovu se ke mně sklonila. Vonělo z ní jádrové mýdlo a dezinfekce.

„Zavolala si mě na ROH. Jako že provedou kritiku mý práce.“

Posadila se na okraj schůzovnického stolu s taškou na klíně. Měla ji vystlanou Lidovou demokracií. Na dně odřenou peněženku, klíče a černý kastrůlek. Asi na zelí, až půjde z práce.

„A ten Fajrajzl, to je taky pěkněj prevít. Vobá.

Vobá sou pěkně vyčůraný," zamávala baculatou rukou. „Voni si tě na mě vymysleli, že moc glancuju parkety v tanečnickym sále, a že tim vohrožuju bezpečnost práce."

„Ne."

„Jó ne." Paní Pelikánová se zabušila do prsou jako při meakulpa. „Já nakonec, Janičko, nakonec ze mě udělaj sabotéra a nechají mě zavřít. Já ale vim proč."

„Prosím vás. Proč by vás dávali zavírat?"

„Poněvač by se jim to hodilo. Vona má Fantice někoho v rodině a potřebuje ho uplacírovat na moje místo. Tak je to."

Docela jsem jí věřila, třebaže paní Pelikánová byla odjakživa silně zaujatá vůči všem funkcionářům. Poznala jich za svůj život dost, aby si mohla dovolit pominout některé vzácné výjimky.

„Kdo chce psa bít," řekla jsem, „znáte to."

„Moje řeč. Ale já se nenechám. Já pudu třeba na ústřední výbor Rohu. Stejně nemám co ztratit."

„Správně. Člověk si nesmí svinstvo nechat líbit."

„Taky že ne." Namáhavě se zvedla. V tašce se jí hrneček srazil s klíči. Zazvonilo to jako klekání. „Hergot, musím si koupit zelí," pravila mimochodem a hned se vrátila k původnímu námětu. „Však vono na ně taky jednou dojde. Ty

boží mlejny . . .,“ mrkla na mě jako na člena konspirační skupiny, „...takovýhle Fantový a Fajrajzlové . . ., rozumíš . . ., jako ty gestapáci vo revoluci . . . taky si celou válku mysleli, že sou nesmrtelný . . .“

„Ale to . . .,“ lekla jsem se. Co když tady někde je nějaké citlivé státní ucho, nějaký miniaturní mikrofónek dokonale zachycující i šepot z třinácté komnaty. Paní Pelikánová vyjadřovala krvelačnou naději, jako by vyvolávala na pouti. Nenechala mě domluvit a udělat si alespoň alibi vůči možnému anonymnímu naslouchateli. Chytla mě za rameno a druhou rukou zamávala jako k přísaze.

„To tě povídám, jako že je Bůh nade mnou. Já sem dycky patřila k dělný třídě a takovýdle funkcionářský fuchtle, co by sežraly všechny funkce, aby nemusely makat . . .“ Mávla rukou. „Já rači du, než se roščílím.“

Ulevilo se mi, že nehodlá pokračovat v protistátní činnosti. Pohládila mě vymáčenou rukou a maličká, kulatá, na oteklých nohou se vykolíbala ze dveří.

* * *

Vyřídila jsem několik žádostí o přijetí do souboru, tj. odpověď odmítavá, podle mustru, který mi předepsala sekretářka, naskládala jsem došlou poštu do šanonu a zalila ředitelovy kaktusy. Znovu jsem se svalila do křesla a

závistivě jsem si představila, co teď asi dělá soubor.

Poskakují po Helsinkách a bratří se s národy. Nebo spíš berou útokem obchodní domy a trýzní se úvahou, co koupit za miniaturní valutu, aby toho bylo co nejvíc. Podlehne i Fantice i Fajrajzl, marně budou předstírat, že ne. Přecpané výlohy prásknou do očí každého. I marxistu-leninistu. Pak se budou kontrolovat, co kdo pořídil, a nakonec se jim do duše vloudí vztek na ten blahobyt. Někteří se naštvou na školitele, co je celý život poučují šejdrem. Navenek se však ovládnou, a když se jim podaří uvidět jednoho ožralého Fina na lavičce v parku, rychle a hlasitě dají všudypřítomným pozorovatelům vědět svoje zhnusení nad pozlátkem reklam, zakrývajícím pravou sociální bidu. Defilovali mi před očima jako v biografu. Profesionálně rozjuchaní, mladiství, přetékáající optimismem, jak se muchlují s představiteli utiskovaných ras a národu na setkání. Látalka se beton zaplete s nějakým vixovým delegátem ve strakatém hábitu, který má pokud možno kruh v nose a je dovezený přímo z temného pralesa probouzející se africké republiky Bžundy, a Fantice se nad tím čistým a nekonvenčním vztahem rozsype dojetím. Látalka si užije radosti veškerého tělíčka, černouška pustí k vodě a dostane pochvalu, jak perfektně se politicky projevila. Růženě Vochlové, naší

ideologické náčelnici, se možná podaří dát svou letitou chráněnkou Květuši Vidlákovou konečně dohromady s nějakým fešným komsomolcem nebo efdéjoťákem a provdat ji alespoň do lidové demokratické ciziny, když se jí to nepovedlo doma. Miluše Vavroušková opět přefikne nějakého nejvyššího náčelníka čs. delegace, na základě čehož získá ještě pevnější pozici v podnikovém výboru, a Zlatuška Sladovnicková nebude chuděra vědět co dřív, aby stihla nahromadit dostatečnou zásobu drbů, kterými by vyživila následující měsíce prázdnoty. Přála bych jí, aby v ovzduší všeobecného milování dostrkala do postele Liborka, kterého uhání ještě z dob, kdy byl po čtvrté nešťastně ženatý. Vlastně jako bych byla u toho. Přesně jako na minulém festivalu mládeže v Moskvě, přesně jako na předminulém festivalu v Bukurešti, což znám do detailu, i když jsem tam nebyla, jelikož nic se neutají.

Polilo mě horko.

Do ušmudlaných oken se dralo slunce a v paprscích sněžily krupičky prachu. Otevřela jsem okna dokořán. Dovnitř vnikl teplý vzduch a pach řeky, lodičky se na ní rozhojnily, ale nábřeží bylo stejně mrtvé jako ráno. Po mostě se sunula červená tramvaj, nesmyslně veselá a svěží v tomhle zaprášeném letním úpalu.

Opřela jsem se lokty o parapet a koukala jsem z okna jako babky na Starém Městě, co

vydrží celé dny vyhlížet do prázdné ulice, z níž se jim skládá svět. Můj svět však byl momentálně daleko na severu, utopený ve světle polárních nocí a půlnočního slunce. Kovová skříňka pod oknem mě příjemně chladila do nohou.

Skříňka?

Spíš nedobytná káča. Trezor z tlustého plechu natřený vojenskou zelení, opatřený evidenčním číslem, jaká se dávají snad už i na prkýnka od záchodu. Obsah střežil visací zámek na heslo.

Pootočila jsem čísly.

Jak dlouho bych musela otáčet, než bych přišla na správnou kombinaci, by mi musel vypočítat nějaký kanón. V matematice jsem skutečně velmi slabá.

Na svazku klíčů, které mi s důvěrou předal ředitel, visel malý bílý štítek z celuloidu a na něm inkoustovou tužkou, pro případ asi, že by povolanému vypadlo z hlavy, napsáno číslo KM 9216464.

Kádrové materiály.

Není nic, na co bych momentálně byla zvědavější.

Nastavila jsem číslo a trezor vydal taj. dův. KM napospas mým nepovolaným rukám. Při pomyšlení, jak přes všecku ostražitost udělali kozla zahradníkem, mi trochu zacvičil žaludek. Skočila jsem ke dveřím a zamkla na dva západy.

Kdyby mě viděla Fantice! Byla by v sedle v tu ránu, jak má těžký zadek.

Uvnitř trezoru byl pořádek připomínající zelinářství. Důležité dokumenty o sto padesáti zaměstnancích naházené halabala, jak je tam nějaký důvěryhodný lajdák před odjezdem uklidil. Moje desky ležely pod písmenem Z, nadepsané krasopisným redisperem HONZLOVÁ, a pod jménem se po celé šířce červenalo razítko z tlustých třicentimentrových písmen, aby nikdo nezůstal na pochybách: NEPOJEDE!

Zahájila jsem nejzakázanější četbu svého života na podlaze pod oknem, aby na mě nebylo vidět odnaproti přes řeku. Poučňejší literatura se mi nemohla dostat do rukou.

Můj portrét vypadal jako ten hrbatý, šilhavý a jednonohý car ve známé anekdotě o novém přístupu k umění. Jenomže obráceně.

Většina posudků připomínala hlášení okresních hejtmanů Jeho Veličenstvu císaři v dobách temného feudalismu a překonávala se v návrzích, jak se mnou zatočit. Ty slušnější dávaly komusi nadřízenému recept, jak mě převychovat v těžkém průmyslu. Ani jeden nebyl příznivý. Ani jeden nebyl podepsaný. Jenom v jediném se hodnotila moje inteligence, ovšem jako negativní vlastnost.

Bylo mi jasné, že zde kdosi trpělivě buduje

mou co nejhorší reputaci. Naneštěstí tady na tom záleželo. V takovém případě se těžko dá myslet si jenom něco o šosu.

I pomluvy, zařazené jednou do KM, nabývají hodnoty úředního dokumentu. Nikdo nebude zkoumat, v jakém úmyslu byly napsány, a ještě méně, kdo je napsal. Podpisy, když je to v souladu s naší věcí, se nevyžadují.

„Honzlová je lehkomyšlná a prohnaná osoba,“ stálo tam jasně a přesvědčivě. *„Neštítí se ničeho .. , žije v morálním bahně..., v našem kolektivu nemá co pohledávat ..*

Jiný posuzovač byl bezpochyby důvěrný znalec našich rodinných poměrů: *„Otec Honzlové je bývalý kapitalistický vykořisťovatel dělnické třídy. Matka, bývalá ‚milostpaní‘, za první republiky kopala do služek. Dnes chodí po Karlíně a veřejně nadává na naše socialistické demokratické zřízení.“* Podepsán *„Míru zdar.“*

Musím přiznat, že naše matka poměrně často a dost nevybíravě kritizovala n. p. Ovoce a zelenina, že není cibule, avšak jsem si jistá, že nikdy nezašla tak daleko, aby se o našem socialistickém demokratickém zřízení vyjadřovala na veřejnosti jaksi obecněji. Příspěvky tohoto druhu si nechávala na doma. Měla své zkušenosti. Pokud jde o Jerryho, živil se za republiky prodejem mýdla, Olla Gum, pracích a čisticích prostředků ve své holešovické drogérii,

čímž se podle dnešních měřítek neoprávněně obohacoval na úkor pracujících. On nepracoval, pouze prodával. Krám uklízela matka. Když ale zase jednou chodila s břichem a byla tak tlustá, že se nedokázala about, najal táta služebnou. Avšak ta nás opustila hned druhý den, jelikož ji v noci sežraly štěnice, co k nám lezly ocl Maňasů. Matka ji nemusela kopat. Služka letěla sama, se štípancema rovnou k doktorovi, a pan droguista jí musel vysázet bolestné a přidat mazání na ty štípance, aby ho nevykřičela po celých Holešovicích a neodradila klientelu. Ona ho stejně vykřičela, takže na svou buržoazní výstřednost doplatil částečně i obchodama.

Zní to divně, v rodině drogisty a štěnice. Ale kovářova kobyla a ševcova žena chodí bosa. I když se matka pravidelně každou noc vydávala na lov s pumpovací stříkačkou, štěnice se k nám táhly v procesích. Patrně jsme měli nejkvalitnější krev v bloku.

„Nejlepčí je petrolej,“ řekla mi jednou paní Pelikánová, když jsme se zapovídaly na téma kultura bydlení. „Vzít petrolejem drátěnky v postelích a hlavně vobrázky. Ty mrchy se nejvíc držej v rámečkách.“

„Naše matka je někdy lovila na smeták. Dala si na smeták bílej hadr, sundavala je ze stropu a topila v lavóru, to bylo účinnější. Ten prostředek, co prodával táta, v životě žádnou štěnici

nezahubil."

„Právě. Nejlepší je petrolej, tím se zničej i vajíčka, co ty bestie nakladou do štěrbin. Kdepak chytat na smeták."

„Ale voni k nám lezly z vedlejšího baráku."

„Tak to byly ty stěhovavý? Proti těm teda není nic. Ty se nastěhujou a táhnou dál, až když jim přestane chutnat ta určitá krev."

Nebyly stěhovavý. Jenom k nám chodily od vedle na návštěvu. Matka proklínala Maňasovic barabiznu, jako by náš dům byl bůhvíjaká rezidence. U Maňasů měli aspoň koupelny. My jsme tam z okna kuchyně viděli jak do biografu. Sotva se setmělo, klekli jsme si s bráchou na židle a šmírovali jsme vojáky, jak laškují s Bertou, co tam byla zaměstnaná. Nikdy jsme ji neviděli v šatech. Nestálo jí za to se oblékat. Vojáci si salutovali ve dveřích. Tam štěnice neměly chvíli klidu. Proto asi táhly k nám.

Radši však o našich štěničích příhodách nikomu nevyprávím. Zkusila jsem to dát k lepšímu jenom jednou v šatně na zájezdě, když zhasla elektrina, ale neměla jsem úspěch. Nejvíce se hnusem otřásaly ty největší soudružky proletářského původu. Vavroušková dělala, že se pozvrací, a Fantová řekla, že jsem nevkusná, čímž mě přesvědčily, že nemají ponětí, co to je bejt proletář. Jinak ovšem většina lidí pouze dělá, že v životě štěnici neviděli, což se pozná podle toho, že

se škaredí velmi přehnaně, když je o nich řeč. Jak by člověk, který v životě štěnici nepotkal, mohl vědět, jak je odporná? Třeba Zlatuška Sladovnicková. Podle toho, jak reagovala tenkrát v Krumlově, kde jsme spolu spaly v jednom strašně špinavém hotelu, musím soudit, že jim štěnice cloumají chalupou. Ta ječela. Nééé, maminko, fuj fuj, to smrdí! Jak mohla vědět, že štěnice smrdí, když v tu chvíli ještě lezly po stropě a vybíraly si místečko, odkud na nás seskočí? Já náhodou vím, že štěnice smrdí, až když se rozmázne na polštáři.

Probrala jsem se ze snění.

Další „Míru zdar“ měl o něco vyšší IQ a jedničku z krasopisu. Napsal svůj názor tiskacím písmem, stínované, snad kvůli čitelnosti nebo možnému grafologickému rozboru někdy jednou.

„Považuji za vážný nedostatek naší kádrové politiky, že Honzlová byla vůbec přijata do našeho kolektivu.“

Jistě nejsem moc vedle, když z této věty dešifruju útok na Růženu Vochlovou, naši ideologickou vedoucí. Tenhle Míru zdar usiloval svým krasopisným udáním o zabití dvou much na jedno plácnutí. V podstatě jako šlo o mě, ale celkově se zde spíš kriticky hodnotila práce soudružky Vochlové. Ona zastávala teorii, že žádný mladý člověk není pro nás ztracen, pouze ho musíme vědecky makarenkovsky převychovat. Možná že mě přijala, aby si teorii ověřila v praxi.

Samo sebou, že jsem se nepochlubila, že Pavel je na vojně u Pracovně technického praporu, Ivan v pracovním táboře Jáchymov a otec bůhví kde za Atlantikem. Do příslušných rubrik jsem jenom po pravdě napsala bratr Pavel ve vojenské službě, Ivan horník, otec mimo Prahu. Jenomže Vochlová mě odhalila, vzala si mě stranou a provedla se mnou takový soukromý experiment. Nejdřív mě poučila, že do kádrových dotazníků nesmím uvádět polopravdy, pak mi dala haldu literatury a poslala mě do Lidových kursů ruštiny, abych se sblížila se sov. kulturou i jazykově. Nosila jsem ty knihy pořád s sebou, aby všichni viděli, že nečtu žádné braky, a jednou týdně jsem docházela do LKR, kde jsem předstírala, že neumím azbuku, abych si proti sobě nepoštvala ostatní, co se ji pořád nemohli naučit. To mě zachránilo.

Růžena byla v mnoha věcech divná, ale v podstatě byla dobrá. Fakticky věřila v člověka. Doopravdy. Takže na to doplatila. Ale až později. Já jsem na tom zatím profitovala, že mě nevyrazili hned.

„Ač je jí teprve devatenáct let, nemá vůbec žádné předpoklady k růstu ani odbornému, ani politickému,“ pokračoval ten vzdělaný Míru zdar. *„Příliš okázale zdůrazňuje svou pochybnou inteligenci, zakládá si na tom, že má maturitu, čímž nebezpečně rozsévá komplexy a matoucí*

pocity mezi ostatními členkami souboru. Čte nezdravou literaturu a šíří ji mezi nimi tím, že jim o ní vypráví. Jde zejména o buržoazně úpadkové autory Huxley, Maurois, Camus, Céline, Čapek, Sartre, Černý atp.“

Náhodou. Černého mi dala číst Vochlová jako doplněk k Sartrovi. Držela se zásady, že člověk má to, co odsuzuje, dobře znát, a já jsem si měla na existenciální filozofii udělat nejdřív svůj názor a pak ho s ní prodiskutovat. K diskusi nedošlo, jelikož mi Fajrajzl knihy zabavil, když si dával dohromady materiál proti Vochlové. A dneska už to stejně neplatí. Jenom ale jestli ti moji posuzovatelé vědí, že dneska už to neplatí.

„Často se stýká s muži, pije alkohol a kouří. 'Studuje' západní jazyky v Jazykové škole, určené pro pracující. Myslím, že by se mělo zjistit, jaká je politická úroveň zodpovědných činitelů v Jazykové škole, že přijímá takové živly ke studiu. Myslím, že znalost Honzlové západních jazyků může ohrožovat naše zřízení. Člověk jejího charakteru se jim neučí bez jistého záměru. Myslím, že je nejvyšší čas, aby z našeho kolektivu byla vyloučena a na její místo přijat člověk politicky a lidsky kvalitnější. Také by se mělo přesně zjistit, kdo nese zodpovědnost za to, že Honzlová vůbec tak dlouho žije mezi námi.“

Tatínek, Boříku nebo Aluško nebo Miluško. Já se na svět nehнала. Radši bych zalezla zpátky,

odkud jsem přišla.

* * *

Někdo vzal za kliku u dveří. Sklapla jsem desky a srdce mi zaklokotalo až pod mandlema. Ozvalo se klepání a známý, zadýchaný hlas volal jako na lesy:

„Janičko, to sem já!“

Přibouchla jsem trezor a běžela odemknout. Paní Pelikánová mi podala čtvrtku červeného melounu.

„Zelí neměli, ale zrovna přivezli melouna, tak sem ti vzala, když už sem tvrdla ve frontě.“

„Vy jste tak hodná, pani Pelikánová, co jsem dlužná?“

„Ále,“ mávla rukou a zůstala stát ve dveřích. „Máš recht, že se zamykáš.“

„Bojím se, aby mě někdo neukrad,“ řekla jsem a s chutí jsem se zakousla do melouna. Paní Pelikánová se usmála.

„Jen nech bejt, von by si leckdo dal říct. Jen abys nenaletěla nějakému syčákovi, to by se tvoje máma už musela jit voběsit.“

„Já vím, zmarnit takovej poklad, jako jsem já,“ řekla jsem.

„Bylo by tě škoda.“ Dívala se na mě zamyšleně. Nějak se jí nechtělo odejít. Ačkoliv bych si to přála, abych se mohla vrátit k četbě materiálů. Na chvíli jsem dostala pokušení seznámit ji s obsahem trezoru. Jistě by ji to

zajímalo. Ale ne. Radši ne. Takovéhle věci nemůže člověk říct ani tomu nejbližšímu. Nikdy nevíme, do jaké situace se třeba dostane. Paní Pelikánová by mě jistě neshodila, ale radši ne.

„Proč stojíte mezi dveřma? Pojd'te dál.“

Na to čekala. Vsunula se do kanceláře a docela ráda se posadila.

„Holka, to mě bolí hřbet,“ vzdychla. „V tomhle vedru se mnou nic není. Nejrači bych se na všechno vyflákla.“

„Z toho si nic nedělejte, mně je taky vedro. Nic mě netěší.“

Paní Pelikánová lapla po dechu a v průduškách jí zahlomozilo.

„Netrap se, buď ráda, že seš mladá a zdravá. Eště se dočkáš lepčího.“

„Myslíte? Tohle mi totiž slibujou od kolébky.“

„Já vim,“ vzdychla těžce. „Tohle žádnýmu nevysvětlíš. Kdo nejde s němá, je halt buržoust, i kdyby žral celej život kamení.“

„Vám taky nadávaj buržoustů. Tak jsme dvě. Ale co Šafránek? Jemu nikdo v životě nepředhazuje, že byl klerikál.“

„Dyk ti to povídám. Kdo se nepřebarvil a netáhne s něma, na toho můžou nasadit psí hlavu.“

„Ale jak to?“ rozhořčila jsem se. „Třeba vy, kdo tady je větší proletář než vy, pani Pelikánová? No řekněte, kdo?“

Usmála se.

„Eště seš moc mladá, a bereš věci podle spravedlnosti. Pamatuj si, na zemi žádná spravedlnost není. Spravedlivej je jedině Pán Bůh a toho já se nikdá nezřeknu, i kdyby mi tisíckrát tvrdili do vočí, že sem nepřítel. Čeho sem nepřítel, řekni? I kdyby mě za to zase vyhodili z práce jako tenkrát z Řempa. No. A taky sem se nezbláznila. Řekla sem jim, že uklízet můžu i bez stranický legitimace, a maucta. Na to eště nemusím bejt pokroková, jak by voni chtěli.“

Zmlkla, aby nabrala dech. Nelíbila se mi. Tvář měla zarudlou a chvílemi zase zbledla do papírová. Nelíbilo se mi, jak lapá po kyslíku.

„Nechcete kafe?“ řekla jsem.

„Kdepak kafe, děvče. Chceš, aby mě klepla pepka? Leda trochu vody.“

Šla jsem ji natočit.

„Nech to vodtýct, ať není teplá jak chcanky.“

„Prosím, milostivá,“ podala jsem jí sklenici.

Pila maličkými doušky, jako pijí ptáci. Pak se zvedla.

„Musim jít. Než se dohrabu domů ... a ty tu taky neseď. Di na vzduch nebo na rande, co tu budeš smrdět celej den.“

Když odešla, vrátila jsem se k trezoru. Nedozvěděla jsem se už nic, co by nějak rozšířilo můj široký profil.

„ .. *lehkomyslná ... ze všeho si dělá*

legraci. . . užívá vulgární výrazy . . . chodí pozdě na schůze CSM.. . nechodí vůbec na schůze ČSM. . . dělá nástěnku z denního tisku, aby oklamala . . . odmítá projevit snahu alespoň děláním nástěnky. . . předstírá, že má kladný poměr. . . nenamáhá se kladný poměr alespoň předstírat. . . udržuje nedovolený poměr s J. M... . měla poměr s V. J.... snaží se mít poměr s F. G. . . kritizuje poměry . . . nemá poměr k práci... má špatný poměr k lidem... nemá kladný poměr k našemu lidově demokratickému zřízení. . .,“ na vnitru z toho museli být jurodiví.

Vybrala jsem několik těch úplně nejhorších udání u hodila je do kamen. Ani oheň to nežral. Vyplýtvala jsem krabičku zápalek, ale plamen zhasínal a papíry čadily dovnitř místo ven. Foukala jsem do kamen tak dlouho, dokud to svinstvo nevyletělo komínem. Pak jsem se šla vyzvracet.

* * *

To mi ovšem nepomohlo.

Zbytečně bych dělala ramena, kdybych tvrdila, že mě to nevzalo. Vzalo, náhodou.

Vracela jsem se domů pěšky, oklikami přes Staré Město, přes František, Anenským klášterem na Haštalák, a nic jsem z toho teď neměla, že jdu ulicemi našeho dětství, kde jsme s bráchama lítali každé prázdniny, pokud se táta nesmiloval a nevyvezl nás na Mlejnek. Nemohla jsem

vzpomínat jako jindy na všechny ty srandovní příběhy, co jsme tu prožili.

Na Haštaláku to na mě padlo bruttonettotára.

Že jsem se vůbec dávala na tuhle dráhu. Kdybych se aspoň dala dohromady tenkrát s tím mladým provazochodcem. Mohla jsem mít klid. Provazolezce nikdo nekáduje. Ve dvanácti ale člověk houby myslí na budoucnost. Ani nevím, jestli byl hezký. Vyšplhala jsem za ním jakožto ,odvážné sportovní děvče nechť vystoupí nahoru' po provazovém žebříku nad střechu kostela. Vždycky jsem se hnala do všeho. Míru zdar má pravdu. Vždycky jsem byla lehkomyšlná. Tříška mě vzal na záda a kráčel se mnou nad náměstím, matka dole se scvrkla na škvareček strachy. Tříška dělal, že jako padá, klopýtal, a publikum se těšilo, až sletíme. Smlouval si tam nad kostelem se mnou rande. Jenomže mně bylo teprve dvanáct. Matka byla pak velmi hrdá a sousedky mě obdivovaly. Ten večer jsem poznala, co to je, mít umělecký úspěch.

Jestli mi ty Helsinky zadrželi na základě posudků, které jsem si dneska přečetla, jak to, že mě pustili do Francie? Možná že mě tentokrát prověřoval někdo jiný. Nějaký nový pracovník, který neměl ponětí o té pochvalě na ministerstvu kultury. Asi v tom mají bordel. Musejí v tom mít bordel, když Šmejkalu zlodějku pustili klidně

zas.

Vedro trochu povolilo. Potkávala jsem opálené lidi, vracející se z plováren. Někteří byli pěkně připečení. Jedna holka byla tak připečená do červena, že svítila jako neón.

Byly právě prázdniny.

Táta si tenkrát dal lehára na louce, místo aby nás hlídal před utonutím, vydržel na břiše, dokud slunce nezapadlo, chodidla pěkně vystavená záření. Fakt si je připálil. Vůbec nemohl jít. Pavel seškrabal z chleba máslo a namazal mu šlapky. Jenže matka chleby posolila. Pavel dostal pár facek vsedě a s matkou Jerry nemluvil asi tak čtrnáct dní. My jsme lítali mezi nima, dělali jsme tlumočnický a profitovali z toho, jak si rodiče na sebe vymýšleli naschvály. Jerry třeba řekl 'nikam nepudeš', pročez matka řekla 'jen běž' a ještě dala člověku padesátník. Moc velký kavalír nebyla. Otec se nikdy nesnížil, aby udrobil tak mizivou sumičku. Radši nedal nic.

Šla jsem pomalu přes Poříč do Karlína, pořád mi napadalo něco z minulosti, až jsem měla celý svůj život rozebraný na cucky a najednou jsem nevěděla, co s tím. Jenom jsem věděla nabeton, že bych nechtěla, aby se moje buržoazní mládí vrátilo.

Najednou jsem byla v naší ulici u kasáren. Vojáci patrně měli kulturní volno, protože se naložili do oken a pokřikovali na holky od devíti

do osmatřiceti. Samozřejmě že mezi pulcema na chodníku se šponovala naše Andula a vtipkovala tak vtipně, že se mi před očima udělaly olympijské kruhy. Když jsem přišla blíž, tak mi zřialověly. Andula si navlíkla moje nejlepší šaty, a protože se v nich maličko topila, podvázala si sukni v pase provázkem. A v mých lodičkách, vratká jako na chůdách. Neuměla v nich ještě chodit a nevyvinuté jedenáctky se jí podlamovaly. Nejdřív jsem dostala chuť okamžitě ji svlíknout tady, na chodníku, jako jednu naše Jarmila ze mě strhala tričko a trenýrky, co jsem si od ní vypůjčila, a vůbec jí nevadilo, že stojím na veřejnosti v košili. Ovládla jsem se. Stejně by to byl jenom hec pro vojáky.

„Kdo ti dovolil vzít si moje šaty?“ řekla jsem jí diskrétně do ucha. „A boty. Dyk mi je rozšmajdáš!“

„Cóó,“ protáhla, jako když nechápe, a zaculila se na vojáky. Ti nás sledovali se zájmem. Andule naskočily ruměnce, určitě dostala vítr, že jí udělám ostudu. Pleť pod nimi měla snědou. Napadlo mě, že je hezká, jak jsem na ni měla zlost. Ona by na rande s provazochodcem jistě nezapomněla.

„Mazej domů,“ sykla jsem. „To si vyřídíme.“

„Próóč?“ zazpívala protivně. „Já ti nerozumím,“ a stáhla se mezi kamarádky. Jedna zmalovanější než druhá. „Náhodou, máma mi to

dovolila, vííš?" vychrlila na mě z pomyslného bezpečí. Kdybych měla zájem dělat skandály, stačilo by jedné z holek podrazit fajfky a bylo by po dámách.

„Cože?" No, jestli jí to dovolila. Ale. Proč ne, vlastně. Dovolí jí všechno, aby byl klid.

„Pal domů, než si pro tebe přijde s rákoskou," řekla jsem, aby to vojáci slyšeli. Reagovali přesně.

„To snad né, slečno, to byste Andulce neudělala. Takovou velkou a s rákoskou. Vy ste nějaká přísná slečna, slečno. Pojte sem, ať se na vás kouknu zblízka, jak ste přísná."

Dělala jsem nahluclou. Otočila jsem se a hrdě jsem dokulhala k našemu baráku. Na patě jsem měla pučejeř jako polštář.

Už na schodech jsem cítila, že se nám zase připálilo mlíko. Dveře byly dokořán, Hugáč běhal po pavlači a držel si nos. V temnotě kuchyně zápasila matka s horkým hrcem. Bylo na ní vidět, že není zrovna do bleděmodra.

„Andula je zase u kasáren. V mejch šatech," řekla jsem místo pozdravu.

Matka drhla plotnu a mlčela. Jako by jí to bylo fuk. Jako by s ní vůbec nehnulo, že se jí čtrnáctiletá dcera trajdá s armádou.

V poslední době byla nějak docela jiná než dřív. Na mě jí stačila pára, ještě když mi bylo dvacet. Jakmile jsem nepřišla domů včas, pobíhala kolem baráku v bačkorách, v rukávě

hubertusu pravítko, a vyhlížela, odkud se vynořím. Hlavně s kým. Každou lásku mi rozehnala. Jednou přetáhla pravítkem Krůna, ale on se neurazil. Taky nebyl žádná moje láska. Místo aby si dal čelem vzad a zmizel do nenávratna, podíval se na matku nebeskýma očima a řekl: „Dobře děláte, milostivá paní, škoda každé rány, která padne vedle.“ Matka zůstala na chvíli v katalepsi, než se jí rozležela ta milostivá paní. Pak se do ní vrátil život, potácivě vykročila k domovu a nás tam nechala. To je ale už dávno. Od té doby z ní ta pára uchází čím dál rychleji. Už se ani neumí pořádně rozčilit. Nějak s ní už není žádná legrace.

„Tobě je to jedno, že jo?“ zaprovokovala jsem a strčila rozedřenou patu pod vodovod. „Tobě je úplně fuk, že ti z dcery roste rajda.“

Pořád nic. Pošoupla hrnce a posadila se na truhlík. Teprve pak z ní vyšlo:

„No co, dyk má prázdniny.“

„Prázdniny má, jak je rok dlouhej. Hlavně že mě jsi proháněla a plašila mý přátele, aby mě neukousli.“

„Přátele,“ ušklíbla se.

„Ani jsi je neznala, nepovídej. Náhodou nebejt Krůna Stančiče, hobluju dneska prkýnka v Dřevoně. S maturitou.“

Ano. Nebýt Krůnoslava, bůhví co bych teď dělala. Možná by se na mě sesypaly jiné trable,

určitě ale menší. Rozhodně bych neobjevila žádné práskačské posudky. Kdo by měl zájem udávat truhlářskou učenkou. Ale možná taky. Všude je dost lidí, kteří mají zájem o soukromí druhých. Ale i tak jsem byla Krůnovi vděčná. Koneckonců byl to dobrý flek. Vůbec se tenkrát neurazil, jenom se pro jistotu nepřibližoval naší ulici. Scházeli jsme se dál, někdy sólo, většinou však s partou ze školy.

Krůno totiž jednou seděl na záchodě ve Slovanským domě a z dlouhé chvíle si pročítal kusy novin, co se tam válely po zemi. Na jednom zmáčeném círu našel inzerát a přinesl mi ho jako svátost, ačkoliv to byl útržek obyčejných záchodových novin. Tím vlastně sehrál v mém životě roli Osudu. Moc často si říkám, jaká to byla divná náhoda, že se mu zachtělo na velkou, zrovna když šel kolem

Slovanského domu. Proč ne později nebo dřív? Proč vlezl zrovna tam, kde se válel ten inzerát? Prostě Osud funguje, a ne že ne.

Krůnoslav byl vůbec zvláštní. Měl hlavu jako od rajského protlaku, vousy o něco zrzavější a neustále rozvíjel teorii, že se se mnou ožení. Občas se pokusil udělat si na to generálku, ale pokusy končily tak, že já jsem se nafoukla a on se urazil aspoň na dva dny. Pak jako objevil nějakou knihu, bez níž bych rozhodně nemohla existovat, přinesl mi ji a zase čtrnáct dní dělal dobrotu.

Tenkrát jsem byla panna. No. Vlastně ano. S žádným klukem jsem ještě tak úplně neměla nic. Krůno studoval teologii, ale do toho, aby z něj byl kněz, moc žhavý nebyl. Jenomže na jinou školu ho nepřijali. Měl nějaké potíže kvůli mrtvému jugoslávskému tatínkovi, a tak se rozhodl studovat teologii, než ho vezmou na filozofii. Nevzali.

Přinesl mi ten inzerát a řekl: „Jano, měla bys to zkusit. Aspoň než se uvidí, co dál. Celej život kvákáš zadarmo, tady by ti platili,“

Zpívala jsem odmala u Vachulkových zpěváčků ‚. . .kde jsi hvězdo ma . . .‘ a tak. Dost jsem si na zpěvu zakládala. Cvičila jsem hlas celé dny doma v kamrlíku, matka mě vyháněla na vzduch, ale já radši stála před zrcadlem a představovala si, že zpívám v Národním. Partitury jsem si půjčovala z knihovny, většinou jsem si odzpívala i všechny sbory. V kamrlíku mezi harampádím mi to znělo bezvadně. Sousedi mě nenáviděli, protože jsem vysílala světlíkem do všech bytů.

Brzy po tom, co mě přijali do Sedmikrásy, Krůno se vypařil jako dědeček z Třetího přání. Pak že nezastupoval Osud. Nakonec šel do semináře a prý se z něho vážně stal pan farář.

* * *

„Hugo,“ zavolala matka. „Jdi ke kasárnám a řekni Anče, ať jde domů.“

Hugáč šel a zjistil, že holky zmizely, matka mávla rukou a já dostala vztek. Jak já s ní zatočím, jen co přijde.

Avšak houby jsem s ní zatočila. Vrátila se k půlnoci a ráno dospávala. Moje šaty ležely na židli zvalené a polité vínem. No nazdar. Nechci vidět, až Andula jednou přijde domů zbouchnutá. To teda nechci vidět. A s matkou je řeč jako s náměsíčníkem. To opravdu nechci vidět, až se Ivo vrátí z kriminálu a najde tady tu Sodomu.

Ivo se po Jerryho výparu stal automaticky hlavou rodiny. Poněkud odkutálenou hlavou, což je více méně na bačkoru. Pavel měl u Pracovně technického praporu poměrně dost práce a Jarmila sbalila fidlátka a zdejchla se z domova. Alespoň máme víc prostoru a neutratíme tolik za octan a obvazy. Jarmila je totiž převtělený Markýz de Sade. Občas mi jen tak vyloupala rameno z pantu, jak mi kroutila ruce za zády, aby mě mohla bušit do obličeje. Ovládala hmaty jak Frištenský. Po jednom jejím pohlazení mi rupla nosní přepážka a já jí zůstala ležet v krvi pod rukama. A když jsem už ležela, napadlo mě, že se ani nehnu, jako by bylo po mně. Úspěch se dostavil neprodleně. Ze Sada najednou kajícnice. Prosila mě na kolenou, ať se probudím, že už mi to víckrát neudělá, slzy jako z vodovodu, takže mně jí začalo být líto a jako jsem zas přišla k sobě. Ale až za chvíli. Jarmila mě obložila

octanem, navlhčila samým pusinkováním a letěla mi pro zmrzlinu do hrnku. Pak přišla máma, zjevila se, ale já jí podala vysvětlení, že jsem slítla na kokos ze skákadla. To si se mnou Jarmila vyjednala za tu zmrzlinu. Doktor se dost divil, jak se někdo může takhle zřídit od skákadla, ale já Jarmilu neshodila. Mě si za dobré slovo koupil každý.

Ale tenkrát jsme byli ještě všichni pohromadě a hlavou rodiny byl výhradně otec.

Teď byla víceméně řada na mně. Momentálně bych měla zafungovat jako následovník, když Ivo je v base, Pavel u PTP, Jarmila na vlastní noze a otec definitivně odepsanej.

Jelikož jsem ale při každém pokusu narážela na odpor královny matky, rozhodla jsem se, že se na to vykašlu. Ať si Andulu hlídá sama. Já se budu kamarádit s Hugáčem. S ním jediným je řeč.

Rodinné záležitosti mi bohatě lezly krkem až ušima. Takže o to větší potěšení mi působilo, když jsem se dočetla, jak matka hrála se služkama kopanou a otec se bezpracně obohacoval na úkor dělného lidu.

II

Druhý den jsem si ještě pro jistotu přečetla všechno o lidech, kteří mě zajímali. Kdo jenom trochu za něco stál, měl v materiálech taky pár anonymních líbesbrýfů. Zato Šmejkalka, světovej šampion v kradení, byla až na malé, zanedbatelné nedostatky vyličená komplet do růžová. Mladá, nadějná, politicky spolehlivá. Stačilo zahlédnout ji zdálky, a už si každý dělal inventuru v prkenici. Pochopitelně že jela zas. Charakteroví invalidi to budou mít vždycky pěkně nažehlený. Všude. Možná i u posledního soudu.

Nebo jsem nějak vadná já. Asi budu vadná. Asi mám nějakou zvláštní odrůdu Menièra, že nejsem schopná rozeznat správnou rovnováhu věcí. Správné věci vidím naprosto šišatě. Všecko je patrně jinak, ale totálně jinak, než to spatřuju já.

Z filozofických úvah mě vyrušila paní Pelikánová.

„Co tu děláte?“ řekla jsem jí. „Vždyť jste včera prohlašovala, že se na to vykašlete.“

„To víš, že jo. Jenom trochu přetřu vokna. Sou zasraný jako prase.“

Postavila se s kbelíkem na trezor a cídila jak stachanovec. Po ránu měla páry za tři dýzláky. Vypínala se v okně jako artista. Dostala jsem strach, aby nepřistála dole na chodníku. To by mě mrzelo. Beztoho bych ji radši viděla někde jinde. Přetrhla mi pátrání přinejmenším na celé

dopoledne. Zpívala si k dílu docela čistě a stylově, jako by byla vyškolená někde v terénu.

„Vy byste se klidně mohla přihlásit ke konkursu do sboru,“ řekla jsem, když na chvíli přestala. Nezpívala o nic hůř než Fantice. A že Fantová Aluška měla hlas jako slavík. Jako takový ten slavík, co si ho děti dávají do pusy, když chtějí ničit nervy okolí.

„Nedělej si srandu, nebo tě majznu.“

Rozmáchla se hadrem a jako obvykle dělala, že to myslí vážně. Jak se ohnula, bylo jí vidět bleděmodré bombardáky až po kolena. Punčochy měla zarolované na gumičku.

„Já si vážně nedělám psinu. Víte, že bych byla ráda, kdybyste jezdila s náma? Aspoň bych si měla s kým povídat o životě.“

„Co by sis povídala se starou bábou?“

„Náhodou, jestli chcete něco vědět, pani Pelikánová, vy jste mentálně úplně mladej člověk. Protože máte smysl pro legraci. Proti vám ty naše dvacetiletý sůvy jsou stařeny. Určitě bysme si spolu na zájezdech užily větší psinu.“

„Hovno bysme si užily,“ pravila. „Mě by z těch optimistů co nevidět klepla mrtvice. Já sem rači, když sou někde v prčících, a nemusim na ně koukat.“

„V Helsinkách bysme na ně moc koukat nemusely. Tam jsou jistě hezčí věci k vidění,“ řekla jsem. „Stejně mě to štve. Kdybych aspoň

věděla, proč mě nepustili."

„Já vim, holka, že je tě to líto, ale rači po ničem nepátrej, to tě radim. Drž zobák, nebo se dozvíš věci, že tě to bude mrzet. Hergot, todle nejde, ani když na to dejchám," přešla na téma práce a pulirovala mastné šmouhy. Pak spustila znovu. „Spádl lístek z jávorá . . ., spádl ná nás ná vobá . . .“

Ťukala jsem na stroji metodou kdo hledá najde odmítnutí kandidátům na místa lidových zpěváků. Jak to sakra ty sekretářky dělaj, že dokážou psát, jako když střílí z kulometu. Odmítnutí bylo pěkně nastylizované. „*Vzhledem k tomu, že jste při konkursu plně nevyhověl(a) požadavkům a potřebám našeho souboru, oznamujeme vám, že jste nevyhověl(a) požadavkům a potřebám našeho souboru. Se soudružským pozdravem . . .*“ Za soudružský pozdrav jsem ještě z vlastní iniciativy přilípla *Ať žije socialismus*, aby to těm kandidátům nepřišlo tak líto.

Paní Pelikánová vydržela zpívat, dokud neumyla všechna okna. Já za tu dobu napsala tři odmítnutí. Na každé umyté okno jeden exemplář. Pelikánka byla o něco produktivnější. Musela jsem ale pořád myslet na ty KM a co a jak by se dalo udělat. Prohlížela jsem se zevnitř, jestli jsem ve Francii přece jenom něco neprovedla, a probírala jsem ten zájezd den po dni, město od

města, hotel od hotelu. Došla jsem k závěru, že kvůli Francii to polepený mít nemůžu. Za to, co jsem tam udělala, bych spíš měla dostat rád za ochranu republiky před mezinárodní ostudou. Tentokrát mi to musel polepit někdo úplně zatemněnej nebo došlo k omylu. A omyl se musí vysvětlit, aby se pak se mnou netáhl nadosmrti. Mohla bych zajít za soudruhem náměstkem Ješátkem. Tenkrát při pochvale na MK mi drtil pravici, že mi promáčkl prstýnek do krve. Vydržela jsem to. Vypadal docela sympaticky. Já tam za ním zaskočím. To bude nejlepší.

Paní Pelikánová mi k přemýšlení dělala zvukovou kulisu. Tahle písnička je tak vlezlá. Přidala jsem se k ní, znělo nám to pěkně v dvojhlasu.

Když domyla okna ve zpěvárně, přišla za mnou a v tašce jí cinkaly klíče o kastrůlek.

„Tak já du,“ řekla. „Poslyš, Janičko, nechceš přijít v neděli ke mně na skopovou? S bramborovým knedlíkem? Uděláme si dejchánek. To bude lepší než ňáký posraný Helsinky s práporama, ne?“

Zlatá. Dělá, že nic, ale chce mě potěšit. Domluvily jsme se na neděli v poledne a paní Pelikánová se s funěním odkolíbala.

Když za ní zapadly dveře, zamkla jsem a ve světle nablýskaných oken jsem pokračovala v té svatokrádežné četbě. Všecko je jinak, a jestli

někdo tvrdí, že ne, tak je vedle.

Tak. Šmejkalová Eva na příklad.

Otec ředitel n. p. Kovona, matka vedoucí osobního oddělení tamtéž. Oba členové strany od roku 1949. Talentovaná, milá, v kolektivu oblíbená pro svou družnou a nezištnou povahu. Drobné nedostatky nutno přehlédnout vzhledem k mladistvému věku. Je jí teprve dvacet pět. Já padnu. Zlodějství klasifikováno jako drobný nedostatek mladistvé soudružky. A vůbec. Nikdy s ní nikdo nechtěl bydlet, ani Fantová, každý věděl, že mu do rána vyšacuje kapsy i kufry do ztracena. Přistihnout ji se báli. Měla strejčky a tetičky všude.

Nebo Fantová Alena.

Pochází z rodiny drobného řemeslníka, tatínek měl jenom malou dílničku a v ní tři sta zaměstnanců. Členkou strany je od roku 1948, otec, matka a babička rovněž. Tatínek předal dílničku ochotně ke znárodnění a zapojil se jako dílovedoucí tamtéž. Okna do dvora zdobí a průvodů se vždy zúčastňují.

Nebo Fajrajzl Bořivoj.

Vyučený hodinářem u firmy Zlato-Stříbro-Hodiny, Fajraizl Antonín & bří, člen strany od roku 1954, avšak u ČSM od založení. Otec nebyl žádný kapitalista, pouze nejmladší dědic firmy, takže na něj mnoho nezbylo.

Začala jsem se nudit. Posudky a životopisy

škatulkovaly lidi až moc jednoznačně. Proč se rozhořcovat. Když se jim někdo nelíbí, je buržoust, i kdyby žral v mládí kamení. Nebo živel. Nebo nemrava. A naopak.

Kadlub Štefan, syn Kadluba Štefana, známého pražského zubaře, vystudoval kamnářskou školu a stal se etnografickým poradcem Sedmikrásy. Člen strany od 1. března 1948.

Prostě tohle miniaturní defilé jenom potvrzovalo prostou teorii paní Pelikánové. Kam se hrabal můj tatínek. Já ovšem teď zodpovídám za to, že odešel, kam ho srdce od mládí táhlo, a Ivan následkem toho kutá uran, jelikož byl dobře vedený a věděl, že má otci dát přednost. Takže taťka šel první, ani nezpозoroval, že Ivoše lapili. Navíc Ivo nesl aktovku napěchovanou kartáčkama na zuby, krémy proti pihám a jiným předválečným zbožím, které zachránili před znárodněním.

Něco mi říkalo, že na věci nic nezměním, ani kdybych šla na kafe k paní prezidentové. Ale přece jenom jsem si namlouvala, že v tom bude omyl. A omyl se musí vysvětlit, než se stane pravdou. Nikdo jiný ho nevysvětlí než já. Teď jenom komu ho jít vysvětlit. Já vím co. Půjdu na ministerstvo kultury za soudruhem náměstkem Ješátkem.

„Mám problém, soudruhu náměstku, avšak

nevím si rady, na koho se obrátit,“ pravila jsem. Jemně jsem pak naznačila, že nemám chuť obracet se na jiné ministerstvo. Domnívala jsem se ještě, že je mezi nimi rozdíl.

„Copak vás napadlo chodit za mnou?“ řekl mrzutě. „S tímhle já přece nemám co dělat!“

„Já vím, soudruhu náměstkú, jenom jsem si myslela, jestli byste mi nedal písemně tu pochvalu, jak jste mi ji tenkrát tady dal ústně.“

„Jakou pochvalu, soudružko? Kde si myslíte, že ste? Tady se žádný pochvaly nerozdávají. Za co říkáte, že sem vám dal pochvalu?“

„Asi jste pozapomněl, soudruhu náměstkú, ono je to už dyl a taky . . . taky toho jistě máte hodně . . . tenkrát, jak jsme se vrátili z Francie, Sedmikrása, soubor písni a tanců Sedmikrása . . .“

„Sedmikrása?“ zamračil se, ale asi proto, že se zamyslel. „Miluško,“ obrátil se na sekretářku, „dělali sme už hodnocení Sedmikrásy?!”

„Ano. Je to už dávno na vnitru,“ pravila pichlavě.

„No, vidíte, je to na vnitru. Já už s tím nemám co dělat, soudružko.“

Sekretářka poposedávala u stroje pod oknem a ucho natočené k nám měla poměrně větší než to druhé. Občas ťukla do písmenek, ale musela si nadělat dost překlepů.

„Tak vám děkuji. Nezlobte se, soudruhu náměstkú, že jsem vás obtěžovala,“ kuňkala jsem

v rozpacích a radši bych se neviděla. „Jenom jsem si myslela, že kdybych měla něco v ruce ..., něco přímo od vás ..., jako ... třeba za jakých podmínek jsem tam pracovala a tak . .

„Vždyť vám povídám, že je to na vnitru.

Černý na bílým. Vypracovali jsme záznam tady s Miluškou, že, Miluško?“

Sekretářka se otočila i se židličkou, která však pod jejím zadkem byla téměř neviditelná.

„Ano,“ řekla a dost ošklivě se na mě podívala.

Soudruh Ješátko vstal a naznačil mi, že bych měla vypadnout. Přehodila jsem si kabelku z jedné ruky do druhé, jako že už jdu, a vykoptala jsem:

„... .hm ..ano .. tak dobře, děkuju, ale .. víte, já bych to potřebovala mít v ruce .. jako argument proti možnému omylu . .

Dobrotivě se usmál a pohladil si hlavu oběma rukama. Oproti obličejí tam měl kůži docela bílou. Napadlo mě, jak to, že si neopálil taky lebku, když má mezi vlasy tolik místa. Asi na ní nosil čepici. Nebo kapesník na čtyři uzle. Sekretářka zobala do stroje asi tak zručně jako já ta odmítnutí uchazečům.

„Podívejte, soudružko,“ řekl, jako by to naposled zkoušel po dobrém, „ .. říkám vám, že to mají na vnitru černý na bílým ... nač potřebujete duplikát? Mají to tam v materiálech, a jestli ste byla pochválená, nemusíte se bát, že

sme to tam nezonesli. Zajděte si tam, když mi nevěříte."

„Mohl byste mi poradit za kým?" zeptala jsem se nevinně. „Ne že bych vám nevěřila . . .“, šlapala jsem do toho faux pas, naštěstí mi nedal domluvit.

„To je . . .“, nejistě se podíval na Milušku. „Já myslím ... stačí snad, když řeknete, že chcete mluvit s tím soudruhem, co má na starosti Sedmikrásu. Oni už budou vědět."

Popošel ke dveřím a otevřel je tak rázně, že jsem málem slízla bouli. Čekala jsem, že mi podá ruku, ale držel ty dveře a dělal mi uličku, abych mohla projít ven.

To jsem si dala.

Sestupovala jsem po červeném plyšáku schodiště a zlaté tyčinky, co přidržovaly koberec na jednotlivých schodech, mi cinkaly pod nohama. Měla bych je všechny vytáhnout z oček a položit je tak, aby až půjde Ješátko domů, koberec pod ním ujel, nebo soudružka sekretářka, a natloukli si kostrč.

Minula jsem růžový salónek. Bylo tam patrně dost lidí, voněla sem káva, uvnitř cinkaly šálky a smích. Zřejmě zase někdo někomu udílí pochvalu za vykonanou práci. Ústně.

* * *

Do vstupní gotické chodby ministerstva svítilo zešikma slunce, rovnou na strážní budku

vrátného. Vypadala jako králíkárna natřená na bílo. Vratný stál rozkročen ve vratech a vrhal do chodby dlouhatánský stín. Šlápla jsem mu na hlavu a přešla po něm až k východu. Měl ruce za zády a přes rameno dohodu s prázdným pouzdem na revolver. Ale vypadal, jako by tam ten kolťák měl. Protáhla jsem se kolem něj na ulici.

„Soudružko," zavolal na mě, když jsem kousek poodešla. Ohlédla jsem se, jestli mi náhodou něco nevypadlo z tašky. „Vy už dete domů, jo?"

„Ano," řekla jsem zdvořile a šla jsem dál. Zavolal na mě znovu a zakýval prstem. Vrátila jsem se. Třeba mě chce poprosit, abych mu skočila pro cigarety.

„A co takhle hlásit odchod?"

„Tady se musí hlásit odchod?"

„Když se hlásí příchod, hlásí se pochopitelně odchod."

Vypadal poměrně rozčileně. Přitáhl si dohodu a jako sáhl po koltu. Druhou ruku držel za zády.

„Jak se menujete?"

„Honzlová." Znovu jsem vykročila.

„Pojte sem, jo? Ukažte mi legitimaci."

„Jste snad esenbé? Nejste. Tak vám nemám co ukazovat legitimaci. Jmenuju se Honzlová, odfajfkujte si mě, jestli mě tam máte napsanou, a

je to." Udělala jsem dva kroky, když za mnou houkl.

„Tak až budete hledat vobčanku, jo, tak si pro ni přidejte sem.“

V té ruce, kterou jsem myslela, že má za zády jen tak, držel mou legitku a plácal se s ní o nohu. Usmíval se. Musela jsem se znovu vrátit.

„Přece mi něco vypadlo, děkuju vám," a sáhla jsem mu po ruce. Cukl s ní a schoval znovu za záda. Odcouval do kukaně, rozložil velikou písanku PŘÍCHODY-ODCHODY, otevřel mou občanku a zatížil ji popelníkem. Postavila jsem se k okýnku králíkárně a čekala, co bude.

Pomaloučku vytáhl z kapsy brejle, z druhé kapesník a ty brejle asi půl hodiny pulíroval. Pak si je nasadil a podíval se na mě těmi půlkami, co v nich neměl skla. Tohle když na mě jednou udělal průvodčí v tramvaji, mi nahnalo takový strach, že jsem začala ječet a matka se mnou musela přestoupit do vlečňáku. Teď jsem se moc nelekla. Jenom mi vadilo, že dělá tolik cavyků. Otevřel šuple, v něm se překutálelo pár pečlivě ořezaných tužek, ale ty nehledal.

Otevřel druhé, vytáhl balíček partyzánek a sirky. Zapálil si, sáhl si na zadek po tom imaginárním revolveru a přisedl ke stolu. Prolistoval mou legitimaci komplet, stránku po stránce, zkontroloval podobenku a něco se mu začalo nezdát.

„Jak že se menujete?"

„Honzlová."

„To vim taky. Jak dál."

„Jana."

„Honzlová Jana? A kdy ste se narodila a kde?"

Mám to z vás páčit?"

Pořád mi nějak nevěřil.

„Tohle na tý fotce přeci nejste vy."

„Ale jo. Mám jenom jinak vlasy. Dejte mi to, prosím vás, já nemám kdy."

Nedal. Kdepak. Zpytoval fotografii a zalistoval zase odzadu. Znova se zastavil na fotce.

„Tady ste nejmíň o deset let mladší. Jestli ste to ovšem vy.“

„Jsem to já. Podívejte." Stáhla jsem si vlasy z čela. Fotka byla z doby, kdy si mě pozvali na výbor a kritizovali mě, že nosím moc kosmopolitní účes a že bych měla být tak nějak prostší. Začala jsem tedy nosit vlasy z čela, stažené vzadu nezávadnou pentlí s lidovým motivem, aby neříkali, že jsem nenapravitelná. Moc mi to neslušelo, vypadala jsem jak lívanec, ale všichni říkali, že vypadám senzačně. Hlavně Fantice. Hned nato přišly na Západě do módy koňské ohony a vlasy ulízané z čela, takže mi Fajrajzl doporučil zase změnu. Vrátila jsem se ke starému účesu značka čerstvá pažitka přes uši.

„No," připustil vrátný a zalistoval v knize návštěv. „Ale jak to, že vás tu nemám napsanou?"

Jak ste se sem vůbec dostala, soudružko?"

„Tady těma vratama.“

„To bych vás musel vidět, víte?"

„Nemoh ste mě vidět, poněvač ste tu nebyl.“

„Helejte, to povídejte někomu jinýmu, jo? Já se ze strážnice nehnu celou službu, rozumíte? Tady to není žádný kurník, aby si sem každé přišel a zase vodu šel.“

Už na mě řval. Hlas se mu v goticky klenbě nesl jako v kostele.

„Kdybyste tu byl, určitě byste mě viděl. A patrně byste si zjistil, kam jdu.“

„To víte, že bych si vás zjistil. Stejně si vás zjistím, jen se nebojte. Ministerstvo není žádný kurník. Co ste tu dělala?" vybafl na mě v přesvědčení, že mám pod sukni pekelný stroj.

„Byla jsem u soudruhu náměstka Ješátka.“

„Bez vohlášení?" zesinal.

„Bez ohlášení," pravila jsem s chutí.

„Von vás přijmul?"

„Přijmul.“

Posadil se na židli a brejil do knihy PŘÍCHODY-ODCHODY. Pak se sebral.

„Vod kolika do kolika?"

„Od půl páté do půl a pět.“

„Jenom pět minut?"

„Tak deset. Jestli mi nevěříte, zavolejte mu, on vám to potvrdí.“

„Kvůli vám budu vobtěžovat soudruha

náměstka Ješátka, to ste uhodla."

Zapsal si můj příchod a odchod dodatečně
„Tady mně to podepište."

Stvrdila jsem vlastnoručním podpisem
všechna data opsaná z průkazu, rodné a
evidenční číslo OP, jména rodičů, zaměstnavatele
minulého, současného, budoucího, počet dětí
vlastních, počet dětí nevlastních, data narození,
data úmrtí . . .

Chvíli ještě otálel, prověřoval podpis, pak mi
konečně občanku vrátil.

„Příště si dejte pozor, soudružko, víte? Příště
by to mohlo dopadnout hůř. Příště bych se s
váma takhle nebavil."

„Příště byste mě dal rovnou zatknout, že?"
řekla jsem sladce a rychle jsem zmizela. Stejně ho
Ješátko sjede, že mě za nim nechal proniknout.

Slunce zatím spadlo k západu a jako
oranžový reflektor osvětlovalo vršky baráků. Ze
zdi domů sálalo teplo, jenom vraty starých paláců
vanula syroba.

Před domy seděly babky na kuchyňských
štokrlatech a pomlouvaly svět. Posloužila jsem
jim jako námět, prohlížely si mě, určitě jsem se
jim nelíbila. Snad tady vysedávají od dob Kam s
ním. Škoda, že ty časy jsou už pryč. Tehdy by se
mi na světě líbilo ještě víc. Pan domácí s fajfkou,
vyložený z okna, promenáda, slunečníky a
krajkové rukavice bez prstů. Já bych nejspíš v

takovýhle den vylezla někam na vyhřátou prejzovou střechu, koukala bych na Prahu a snila o synu pana lékárníka. Ale kdo ví. Třeba by mě to taky nebavilo. To se mi jenom tak zastesklo po klidu a jistotě minulých časů, co odtáhly do nenávratna, stejně jako jednou odtáhnou ty naše. A na Prahu se koneckonců nemusím dívat ausgerechnet z prejzový střechy. Stejně bych slítla.

Vylezla jsem po zámeckých schodech rovnou pod prezidentovic barák, stoupla jsem si na vyhlídku a koukala na město, dokud něco bylo vidět. Pak jsem vylezla ještě výš, až na Pohořelec, stopla jsem si tramvaj a sjela šupem do naší krásné karlínské současnosti.

III

Třebaže se paní Pelikánová dušovala, jak se na uklízení vykvajzne, přihnala se znovu, ačkoliv byla sobota a já jsem počítala s tím, že se v kanceláři zdržím, jen co vyřídím poštu a dočtu si ty KM. Přetrhla mi obojí.

Pošta stejně žádná nepřišla.

„Já sem neměla doma stání, děvenko. Furt sem myslela na ty vokna, jestli sem je dobře zavřela,“ vylouvala se. Nemohla prostě bez tohohle všivého podniku být. A bez té práce.

„Když už sem tu, vemu voskem parkety ve zpěvárně. Ty dobytkové tam od poslední nahnojili, že to nešlo ani drátkama.“

„Pani Pelikánová," zatvářila jsem se vyčítavě. „Vy mi nic nepovídejte. Vy se bez tý vaší práce ani neupšouknete.“

„Já za to nemůžu. Já sem halt zvyklá dělat," přiznala se. „Mám sedět doma a koukat do stropu? Sama?“

„Tak sed'te tady se mnou. Beztak nemám co na práci. Můžeme si povídat.“

Posadila se do ředitelského lavóru.

„Hergot, má to tady měkoučký, pacholek. Ten si to uměl vybrat. Z jatek prdelí rovnou do tohodle křesílka.“

Předstírala, že si hová, ale seděla zkroucená jak preclík a snažila se zdvihnout nohy na stůl.

„Zatracená práce, už ani ty hnáty pořádně neuzvednu.“

Bezvládně je spustila na podlahu a hlasitě odfrkla.

„Vidíš to, jak dejchám. Jak stará mašina. Já už taky stojím za hovno.“

„A ještě chcete voskovat. Vykašlete se na to, milostivá paní, aspoň do pondělka.“

„Máš recht," řekla a skulila se zpátky. „Ten holomek si tu může docela pěkně hovět," zdvihla ke mně unavené oči. „To není, jako dyž vstával vo půl pátý ráno na jatka.“

Zbystřila jsem. Zajímal mě a jeho KM v trezoru nebyly. Proč taky. Zajisté jsou někde jinde a bedlivěji střežené než tahle škatule pod oknem, od které mi notabene vlastně přímo dali klíč.

„Vy ho znáte dýl?“

„Jakpak ne. Já před válkou dělala pod ním.“

„Na jatkách?“

„Čistila sem vnitřnosti.“

„To jsem nevěděla, že jste dělala na jatkách,“ podivila jsem se.

„No jo,“ pravila vesele. „Vobčas sem musela zaskočít rovnou k porážce. Já tě povim, to kolikrát byla podívaná. Někdy se jim to nepovedlo, prase lítalo kolem dokola, pištělo, krev z něho cákala. Až sem si myslela, že se ze mě stane vegetarián. To víš, i prase je rádo na světě.“ Lapla po dechu a pokračovala. „Voni mu chlapi někdá blbě svázali nohy, čuník se po první ráně utrhнул a začal élent. Všichni lítali celí zkrvavený, prase mezi nima kvičelo, dokud ho nedodělali.“

„Fuj.“

„Málo platný. Člověk je šelma. Zabíjet se musí.“

Zakormidlovala jsem jinam.

„A co starej? Jakej bejval dřív?“

„Hodnej. Dycky to byl dobrák, ale . . .“

Věděla jsem přesně, co vynechává.

„Než zavedli elektrický zabíjení, tak dělal

parťáka těm katům. My sme jim říkali katové, těm, co přímo zabíjeli. Většinou to byli všechno moc hodný lidi. Ty by neublížili ani kuřeti."

„Na pekáči, co?"

„Celý jatka mu říkaly Poseroutka. Né že by se posíral při zabíjení. Von se posíral před šéfama. Ale byl hodnej." Dívala se na mě, ale myšlenkami byla o mnoho let zpátky. „Dycky, když se vobjevil nějaký nad ním, tak se prostě podělal. Já nevim proč."

„I poseroutkové jsou rádi na světě," řekla jsem.

„Von jeden čas hrával taky s těma Modroblůzníkama.

To byly takový agitky za práva dělníků. Byli mezi nima moc prima lidi. Já mu chraň Pán Bůh nechci křivdit. Von byl vopravdu jinak moc hodnej člověk. Ale poseroutka byl, to jo. Nejrači hrával divadlo."

„Já vim, že hrával divadlo." Ukázala jsem na fotku ve vitríně. „Vypráví o tom při každý příležitosti."

„Já jeden čas hrávala s něma."

„Ano? A že nám o tom nic neřek?"

„Asi se nerad chlubí, že mě zná už vod dřívějšíka. A já to nikomu nevyprávím. Co já, stará bába uklízečka. Tenkrát mě vzal k Modroblůzníkum. To byla taková revoluční parta podle sovětskýho vzoru. Táhla sem s něma a

recitovala sem: My Modroblůzníci, městu i vesnici, jdeme vám říci. Vám chudým dělníkům, vám chudým rolníkům, kdože jsou příživníci.. “ Podívala se na mě, jak civím, a rozesmála se. „To koukáš, jak sem byla pokroková. Byla, Janičko, a vobdivovala sem, jak to v tom Rusku vedou . . . Buržoa venkova, buržoa města jsou ze stejného shnilého těsta. Jim Modrá Blůza vypovídá boj. Jsme zametací stroj, který smete každou špínu, buržoázní shnilotinu . . . “

Vykulila jsem oči. Paní Pelikánová mě ještě chvílku nechala divit a pak vzdychla.

„Zametli starou bačkoru. Jenom to svinstvo přemetli z jednoho kouta do druhýho. Já dycky byla jenom dělnice, Janičko, ale věřila sem na Pána Boha. Když voni začali na Pána Boha nadávat, tak sem s něma už nemohla táhnout. To víš, že na ty buržousti sem byla pěkně nabroušená, ale Pána Boha sem se nepustila. Tehdá sem taky eště věřila na lidskou spravedlnost.“

Odmlčela se. Potřebovala po dlouhém mluvení vydychnout. Nabírala s námahou a slyšitelně. Zamáčkla jsem nedokouřenou cigaretu.

„Nejseš ty příbuzná s tím Honzlem?“

„S kerym?“

„No s tím. Z Modrý blůzy.“

„Ne, bohužel.“

„Už sem se tě na to chtěla zeptat dávno. Hned jak si sem přišla. To už je kolik let?"

„Třetí, pani Pelikánová. Utíká to,“ řekla jsem tragicky.

„Já tě furt vidim, jaks přišla nová. Bylas takový dividlo. Všemmu ses pořád divila. Ale měla sem tě ráda vod začátku, Janičko. Já mám na lidi čuch. A tebe sem měla ráda vod začátku.“

„Jen abyste se ve mně nespletla,“ usmála jsem se. Já ji měla taky ráda hned.

„Bane. To se pozná. Někoho vidim prvně a hned vim, že je to fracek. Jako ta Šmejkalová. Nebo Fantová. Ale ty ze sebe nic neděláš, poněvač víš, že je to stejně na hovno.“

„Jó jo. Kdybych chtěla dělat kladnej typ, to byste koukala.“

„Ale nekoukala. Ty na to nejseš. A vůbec, všeho do času, děvče, a Pán Bůh na věčnost.“

Namáhavě se zvedla, zafuněla a šla si nahřát vosk.

„Já du na ty parkety. Ať to mám z krku.“

„Já vám pomůžu, pani Pelikánová. Stejně nemám co dělat.“

* * *

Šly jsme obě. Nesmyslně jsme se plazily po parketách, aby se leskly, paní Pelikánová dýchala strašlivě, ale nedala si říct, dokud podlaha nebyla jako kluziště.

Utáhla si šátek, zacinkala klíčkema o kastrůlek

a šla.

„Tak zejtra ve dvanáct. Příklad včas, abych to nemusela sušit v troubě.“

Odsupěla na baňatých nožičkách a vlastně mi o říďovi neřekla nic, co bych nevěděla.

* * *

Zavřela jsem krám a šla jsem na plovku.

Bolely mě záda z toho voskování, takže jsem na prknech usnula jako mrtvola.

Takže jsem se probudila spálená na škvarek.

Jak ta Pelikánka může vydržet takový tělocvik. Já byla absolutně vyřízená. Jenomže ona se trénuje nejmíň čtyřicet let.

Sluníčko pořád pěkně připejkalo. Obrátila jsem se na sežehnuté břicho a nastavila jsem mu tvarohová záda. Vzpomněla jsem si na svou kamarádku Jiřinu a přemítala jsem o ní, jak vždycky začne blbnout s opalováním hned v březnu a neskončí, dokud nenapadne první sníh. Jiřina se určitě opaluje v Helsinkách i o půlnoci. Klidně by si mohla z opalování udělat profesi. Celou zimu si chystá oblečky a má je uzpůsobené tak, aby se mohla kdykoli a kdekoli péct. Dají se různě posouvat, uvolňovat, stahovat na nejzazší meze. Ustavičně myslí jenom na to, aby byla úplně komplet do hnědá. V tašce nosí velikánské zrcadlo, pořád se do něj dívá a přimašťuje se nubíánem, takže celou sezónu je v takovém mírném olejovém obkladu. Nejvíce miluje, když jí

někdo řekne, že je senzačně opálená. S takovým člověkem by z vděčnosti okamžitě začla kamarádit. Se mnou se taky kamarádí, ale já jí nikdy neřeknu, že je senzačně opálená. Mně totiž se to moc nelíbí. Pořád mastnota a stejně má kůži seschlou jako stařena. Možná že to vypadá pěkně v bílých peřinách, když nesvítí zrovna nejsilnější světlo. Možná že na to právě mužští letěj a vzrušuje je to jako nějaká exotika. Jiřina je vlastně celá taková náhražka za exotiku. Třeba když se řekne Havaj, jako by dostala pilulku, začne břišní tanec a třese ramenama, až jí nadskakujou triapůlky. Jinak je ale dobrá a táhne se mnou partu. Vždycky mě upozorní, když se na mě řítí nějaká pohroma. Jako s tím Maďarskem tenkrát. Nebojí se žádné důtky. Ona je ve straně, ale za to nemůže, jelikož ji tam dal zapsat tatínek k osmnáctým narozeninám. Vyjednal jí to u sebe ve fabrice a postavil ji před hotovou věc. Teď se jí to docela vyplácí. Sice ustavičně něco kritizuje, ale vyplácí se jí to. Oni ji taky kritizují, že je extrémistka v životním stylu, ale tak moc si na ni nemůžou dovolovat jako třeba na mě. Musejí s ní alespoň diskutovat, a to ona má nejradši. Vždycky se chytne s Fajrajzlem, že je to scherzo capricioso. Jednou se pohádali o funkci důvěrníka, Jiřina navrhovala svého člověka a Fajrajzl ji odhalil a tak se neovládl, že ji na místě proklel a řekl, že Jiřina Hanáková je vychcaná

Moravanka, že Moraváci jsou všichni prohnáný a vypočítavý a Jiřina že si strká do funkce kamaráčky, aby z toho měla profit. Ačkoliv sám nedělal nic jiného. Ona ho na fleku obvinila z nacionalismu a tak ho položila na lopatky. Musel se jí na veřejné schůzi omluvit a pro jejího favorita dokonce hlasoval, aby setřel špatný dojem.

S Fajrajzlem a Fanticí byly všechny mladé holky permanentně na válečné noze. Oni prostě chtěli mít svět podle svých představ. Jiřina hlavně kvůli podprsenkám. Fantice ji jednou napadla na schůzi a před mužskými, že Jiřina nosí vyzývavě špičaté prádlo a tím se snaží odvést pozornost od ostatních svých nedostatků. Jinak na ni nemohli, i když tušili, že by mohli, jelikož Jiřina opravdu hýla vychcaná Moravanka.

Tohle však bylo dřív. Teď se mi zdálo, jako by si Fantová na výboru odhlasovala, že se všichni začnou modernizovat. Jednou jsem ji přistihla, jak si brouká Světla promenád a zkouší twist. Uvnitř se ale nezmodernizovali. V Sedmikráse to přes všechny události, které se převalily a šokovaly svět, vypadalo pořád jako v nějaké rezervaci. Někteří se rychle přizpůsobili, ale stejně rychle šlápli na brzdu, jakmile hrozilo sebemenší nebezpečí, a o věcech běžně uveřejňovaných v novinách mluvili když tak zase jenom šeptem.

Posadila jsem se. Už jsem opékání nemohla snést. Rozhlédla jsem se po plovárně. Dámské oddělení bylo stále ještě plné sluncechtivých dam, které většinou měly silně nad váhu. Některé se odtučňovaly chozením po dně bazénu pro neplavce a rukama dělaly, že plavou, někdy přidaly i jednu nohu. Udělala jsem placáka do řeky, abych se trochu osvěžila. Obepnul jsem dámské oddělení a přes společné jsem se vracela do šatny. Rozhlížela jsem se, jestli tam není někdo známý.

Na skokanském můstku exhiboval nějaký plovárenský nadsamec v květovaných adamkách s rameny jako almara a vypracovanými hýžděmi. Květovaný trojúhelník se mu rychle ztrácel v žlábků jako provázek. Chvilku jsem počkala, jestli se mu podaří udělat cejchu, ale skákal slušně. To mě nebavilo. Najednou mu ale exhibici přerušila parta usmrkanců. Vyšplhali na můstek jako opice a stejně tak padali do vody. Drželi si nosy, v letu kopali nohama a ječeli jako v pralese. Skokan se postavil vedle, napínal svaly a vyčkával, až se kluci vyblbnou. Nepřestali. Hemžili se kolem můstku jako blechy. Bylo zřejmé, že se na něj domluvili. Zahlédla jsem mezi nimi Hugáče. Měl trenýrky po kolena a pokaždé, když lezl z vody, je málem ztratil. Tuhle opičárnu bezpochyby zorganizoval on.

„Hugo,“ zavolala jsem na něj, když stál

připraven k opětnému šimpanzímu skoku. Jak mě uviděl, nechal blbnutí, vypjal hrud', až mu vylezly žebra, a skočil docela pěknou šipku. Jenom trochu se mu zalomily nohy. Pak připlaval ke mně.

„Tys udělal pokrok," podivila jsem se

„To nic není. Počkej," vysmrkal se do vody, vyhoupl se z bazénu a běžel zpátky na můstek.

Předvedl mi velmi nedokonalý kotoul s pádem na zadek.

„Tohle ti nějak nevyšlo."

„Blbě sem se odpéroval. Počkej," a hnal se tam znovu. Strašně si přál ukázat mi to nejlepší, co umí. Skákal pořád dokola, až byl promodralý.

„Hugo, vylez už. Aspoň na chvíli," řekla jsem. „Seš modřej jak kopírák."

„Baba," zacvakal zkřehlou pusou a strčil do mě ledovými rukama. Rozběhl se k šatnám.

Chvíli jsme se honili, ale já ho nemohla chytit. Nakonec začal předstírat vysílení, abych mu babu mohla vrátit.

„Já už nehraju," řekla jsem. „Nemáš něco k jídlu?"

Odběhl ke kládám a vytáhl zmuchlaný pytlík od mouky. Měl v něm rohlík a zamoučené jabko. Otřel je o mokré trenýrky a podal mi ho.

„Já už jedno měl." Rozlomil rohlík a dal mi půlku.

„Andula s tebou nešla?" zeptala jsem se.

„Vona nechtěla. Jela na vejlet s nějakejma holkama," pravil vyhýbavě. „Hele, víš co . . .?“

„Kam jely," přitáhla jsem ho.

„Do Klánovic. K někomu na chatu, já nevím. Matka se s ní strašně hádala, ale Andula práskla dveřma a šla."

„Matka ji nechtěla pustit?"

„Ne. Vlastně jo, ale pod podmínkou, že se do večera vrátí.“

„Ona tam míní zůstat přes noc?“

„Kvůli tomu se právě hádaly."

„Takže Andula tam přes noc zůstane?"

„Matka ji nemohla překřičet a Andula stejně vzala roha. Venku na ni čekal ten frajer s motorkou. Ale to matce neříkej."

Kousek rohlíku mi zůstal viset v krku. Zakuckala jsem se. Hugáč mě praštil do zad a řekl:

„Ty se taky uklidni. Už seš pomalu jako matka."

„Ty tomu nerozumíš."

„Já vim. Andula stejně špatně skončí," pravil teď on jako matka. „Je na nejlepší cestě. Nikomu to neříkej, Jano, ale já ji tuhle stopoval. Šla s tím vojákem na Žižkov do parku. Tam zalezli do roští. Na to sem se ale moc nekoukal, to mě nebaví. Von by mi stejně dal přes hubu. Jako už jednou."

„Von ti dal přes hubu? Kdy?" To jsem teda dostala vztek. Kdo má co mlátit Hugáče? A ta

Andula! Nechá fackovat vlastního bratra.

„Já sem na ně jednou narazil v průjezdě a jako ze srandy sem povídal jé to se řekne a von mně vrazil facku a řek, jestli ceknu, že dostanu víc.“

„Andula tě nebránila?“

„Ne. Vlastně jo. Řekla mu, aby mě nechal, že sem blbej. Já bych, Jano, stejně nic neřek, víš? Beztak si to s nim vyřídím, jen co se naučím ty háky.“

Než ty se naučíš háky, kamaráde, bude z Anduly už normální profesionální coura. Ale co dělat? Co proboha dělat? Matka je už naprosto vysílená. Budu si s ní muset promluvit sama. Ne s matkou, s tou není řeč. S Andulou. Jestli se vrátí. Bože, kdyby tu aspoň byl Ivoš. Chudák. Ani nemá tušení, že už se mu sestřička peleší s mužským. Pořád ji vidí maličkou a píše ji dopisy á la poslouchej maminku a dobře se uč. Což ona činí rovnou v praxi. Loni šla do školy asi třikrát. Matka jí pořád psala omluvenky, aby nebyly nepříjemnosti. Vysvědčení mi ani neukázaly, jestli vůbec nějaké dostala.

„Jano,“ ozval se Hugo. „Nešla bys do bijáku?“

„Já nemám prachy, ale až budu brát, tak pudeme. Vyhlídni si, co chceš vidět, a na všechno pudeme spolu.“

„Tak jo. Di se voblíknout. Já na tebe počkám u hodin.“

Čekal a krátil si dlouhou chvíli tím, že se pokoušel doplhnout co nejdál. Košili měl přetaženou přes mokré trenýrky a měřil vzdálenost na kroky. Dělal si patou čáru a snažil se rekord překonat.

„Ty seš prase, Hugáči," pokárala jsem ho.

„To je náhodou bezva hra. U nás jeden kluk umí přeplivnout volejbalovou síť. Hele, Jano, nemáš aspoň kačku?"

Zastavili jsme se u stánku s občerstvením. Našla jsem korunu a Hugáč letěl koupit limonádu. Dal mi napít a zbytek si mistrně vлил naráz do hrdla, aniž polkl.

„Ty ale umíš věci."

„To nic není. Klidně se to můžeš naučit taky."

„Já pořád, že mi něco chybí k dokonalosti. Radši mě to ale nauč doma s obyč vodou, tohle by nás přišlo draho. Stejně z té limonády nic nemáš."

„Jó ne," řekl a na důkaz, jaký efekt z toho může být, dlouze krkl. Vlípala jsem mu pohlavěk.

„Prase."

Šli jsme domů pěšky, jelikož jízdné prolil Hugáč hrdlem. Já potřebovala kačku dvacet na zítřek, až pojedu k paní Pelikánové. V pondělí se uvidí. Stejně asi budu muset vybrat ze závodního spoření. To je takový spoření moření. Stovka tam jde automaticky z platu, takže mám o to víc práce, že pro ni musím extra do spořitelny. Ale

mě tam už znají. Vždycky mi sto připíšu a zase hned sto odepíšu, mají to při jednom.

Hugáčovi jsem musela slíbit, že budu dělat, jako bych o scéně s Andulou nevěděla. Bylo mu jasné, že mi matka o tom vyprávět nebude, a nechtěl ji tak docela zradit.

Já však už delší dobu přemýšlela, že si s ní budu muset udělat důkladný pohovor. Takhle to dál nejde. Jenomže. V naší rodině to odjakživa, kam mi paměť sahá, nikdy dál nešlo. V jednom kuse jsou situace, které už nejdou dál. A přece. Pořád to dál jde, pořád se nějak motáme, i když se zdá, že to dál už opravdu nemůže jít ani o kousíček. Ten pohovor si s ní rozhodně udělám, až budeme samy doma. Když to nevyjde, zajedu za Jarmilou a všechno jí řeknu. Snad se od nás neodstříhla tak docela.

Doma bylo zamčeno. Matka nám nechala na stole lístek: Vráťím se později udělejte si knedlíky s vajíčkem.

„Kam mohla jít?“ řekla jsem zamyšleně. Napadla mě radostná myšlenka, že má třeba nějakého frajera. Proč ne? Byla pořád docela pěkná, a když se hodila do gala, musela se mužským ještě líbit. Strašně jsem si přála, aby p měl někdo rád. Aby si aspoň teď užila hodného chlapa, když ji táta takhle převez. A převážel permanentně celý život. Jenomže na to byla matka moc velká naivka. Jednou, když jsem jí

naznačila něco v tom smyslu, úplně zesinala. Vyhodilo ji to ze židle a ona mi s výsostně uraženým výrazem řekla, že to by teda byl špatnej příklad pro děti. Nešlo mi na rozum, jaký špatný příklad má na mysli, ale matka byla v některých věcech děsně puritánská. Dovedla jsem si představit, jak ji Andula ničí. Ta zas byla absolutně bez zábran. Matka jako by nevěřila, že Andula si to už dávno zprubla na ostro. Nevěřila tomu, protože si přála, aby to nebyla pravda. Rozum ne, ale instinkt jí však říkal něco jiného. Jednou jsem ji zahlédla, jak tahá ze špinavého prádla Anduliny kařata a prohlíží je proti světlu. Co našla, to mi neřekla. Jenom byla úplně daun. Chtěla se s tím vypořádat sama, a místo aby se mi svěřila, zatloukala, co se dalo. Já mám ale taky oči a nějakou tu zkušenost, takže mi od prvopočátku bylo jasné, o co kráčí. Avšak máma mi nedovolila se do toho plést. Teď to má. Teď je Andula někde v Klánovicích s vojákem a usilují o malér. Matka ji beton hledá po kamarádkách. Myslí si, že je detektiv a že z kamarádek něco vytáhne. To teda nevytáhne. Pokud jsou holky doma, vychrlí na ni lži, že se budou hory červenat.

Zatímco jsem přemýšlela, uklohnul Hugo knedlíky s vajíčkem a naservíroval mi je s příborem. Sám dlabal z pánve a vyškraboval připečené.

„Hugáči, ty máš ještě hlad.“

„Nemám.“

„Nepovídej. Mněs toho nandal, že už nemůžu.“

Nedůvěřivě se na mě podíval a odložil vylízanou pánev.

„Vážně už nemůžeš?“

„Vážně.“

„Tak ukaž.“

Snědl můj talíř knedlíků a šel štrachat do kuchyně. Slyšela jsem ho, jak drhne pánev a zpívá si Andulko, mé dítě. Trdlo. Pořád myslel na tu naši Nánu. A přitom dělal, že ne. Stejně. V pondělí vyberu tu stovku a pudu s ním aspoň do pěti bijáků. Nakoupím mu Polárky, dárků nad dárky, že to neviděl. To je tak prima, mít bráchu, jako je Hugo. Vlastně úplná naivka, kdo je taky v jedenácti světoběžník, ale chápal všecko, až mi někdy klusala husí kůže po tělíčku. Jestli ho někdy dostane nějaká potvora, tak jí vlastnoručně zamáčknu típek.

Hernajs, kde je ta matka.

Naše pendlovky, co s náma pořád cestovaly z bytu do bytu, a přesto pořád fungují, chraptivě odtloukaly desátou. Hugáč se mydlil v lavóru a přišel se mě zeptat, jestli nemá rámeček.

„Nemáš, avšak na kolenou by se ti dala silážovat řepa bílé zlato.“

Pečlivě se dodrhl, padl do postele a v tu ránu

usnul.

Dokud jsme byli doma všichni, spávala jsem s ním na jedné posteli. Tenkrát byl ještě úplně mrně a já jsem si představovala, že je moje miminko. Vlastně by mohl být. Kdybych se činila jako Andula.

Sakra. Kde ta matka je. Tohle už není normální.

Vrátila se v půl dvanácté s vlasy jako rusalka, oči do ruda. Z rukávu hubertusu jí bezmocně vypadlo pravítko. Klesla na židli a já najednou viděla, že už v ní opravdu není ta pára co dřív. Všecka dřívější síla z ní nějak zatraceně rychle vyprchala.

„Tohle,“ zvedla jsem pravítko, „už na Andulu nezabere.“

Úplně ji to uzemnilo. Najednou se zhroutila a začla brečet.

„Já byla až v těch Klánovicích. Vlakem. Byli tam lidi ve stanech, všude jsem se ptala a koukala, ale je jsem nikde nezahlídla.“

„Mami, podívej, tohle nemá smysl. Až se Andula vrátí, pořádně si s ní promluvím sama. Ty seš na ni slabá. A taky . . .,“ zarazila jsem se, „. . .taky seš moc naivní. Všecko ji věříš a . . .!“

„Náhodou ona mi nelže,“ bránila se.

Zhluboka jsem se nadýchla, abych neřekla něco neblahého.

„To, co teď povídáš, mami, je zrovna lež a ty

to dobře víš.“

Neodpověděla. Převlíkla se na spaní, zalezla do postele a já ji ještě dlouho slyšela, jak brečí do polštáře.

IV

Ráno se Hugáč vypařil z domova, ještě než se rozednilo. Samozřejmě. Železná neděle. Zase přivleče domů hromady harampádí, co posbírání na chodnicích, a okrade náš těžký průmysl.

Někdy lidi dávají do sběru moc zajímavé věci. Na vánoce mi dal Hugo žehličku na dřevěné uhlí, abych měla něco do výbavy. Nádherně ji vycídlil. Žehlila naprosto dokonale, jenom někdy se z ní uhlí vysypalo a propálilo kombiné.

Na pavlači měl rozestavěné nějaké monstrum a nechtěl mi říct, co to bude. Pořád letoval, přivařoval kousky železa a jenom říkal, že ještě nemá komplet materiál a že ho půjde tuhle neděle shánět. Naštěstí železná neděle nebyla každý týden. V tom případě, myslím, bychom už dávno bydleli na dvoře. I takhle měl krámů, že to citelně začalo omezovat náš životní prostor.

Matka zmizela do kostela nebo kam, radši se vytratila, aby se mnou nemusela mluvit o Andule. Probudila jsem se přesně tak, abych zastihla poledne u paní Pelikánové. Chtěla jsem si vzít

bílou sukni, ale. Přirozeně, že mi ji vyfoukla Andula. Válí se v ní někde pod motorkou s vojákem. Ale až se vrátí. Jen co se vrátí. Vzala jsem si šaty, co jsem měla včera a předvčírem a předpředvčírem, a vyrazila jsem do Kobylis.

Dorazila jsem přesně. Myslela jsem, že nedojdu, jaké bylo dusno. Paní Pelikánová mě přivítala s kapičkami potu na nose. Bydlela v takovém dělnickém domečku, jeden jako druhý, dřív to bývala dělnická kolonie neboli plechárna pro chudé. Celý život. Uvnitř to měla hezké, ačkoliv byt se skládal pouze z jediné místnosti, kam se šlo přímo z chodby. V rohu zařízeném na vaření sálala plotnu, na ní bublaly knedlíky a vonělo skopové s česnekem. V prádelním koši u okna ležela černá kočka, pod ní se chumrlalo pět mrňavých koťat.

„Jak to, že nevím, že máte koťata?“ řekla jsem.

„Já sem tě to zapoměla říct. Vona se mi Jůlinka zase zkurvila. Říkala sem si, že už ji nebudu pouštět. Co furt s těma koťatama. Já nemám to svědomí utopit je ve kbelíku. Pak si dycky můžu uběhat nohy, než jim seženu nějakou slušnou rodinu.“

Jůlinka jako by věděla, že je řeč o ní, vyskočila z koše u na dětičky se momentálně vykašlala. Jedno kotě právě pilo, avšak Jůlince to bylo fuk. Otírala se paní Pelikánové o nohy a

vrčela jako letadýlko.

„Jen se nešmajchluj, ty potvoro," pohladila ji zamoučenou rukou, „teďka se šmajchluje, a až jí to veme, tak se na mě vykvajzne. Pude se toulat, dokud' si neužene zase aspoň pět parchantů. Já dycky žasnu, jak je ta příroda v tom zvířátku silná. Vid'?"

Paní Pelikánová se ohnula a kočka ji jako by pohladila tlapkou. Úplně si rozuměly. Naklonila jsem se nad košík. Kořata se tam mlela a jedno na druhém hledalo čumáčkem zdroj potravy.

„Voni mají hlad, ať jim dá napít."

Paní Pelikánová strčila Jůlinku zpátky do košíku.

„To seš matka? Koukej jim dát nažrat, než tě seknu."

Pohladila ji. Kočka se položila na bok a nastavila kořatům břicho plné mléka. Naskládaly se k ní jako rohlíky a pily, až to mlaskalo. Jůlinka předstírala pečlivou matku, ale přitom neustále zvedala hlavu a šmírovala paní Pelikánovou, kamkoliv se hnula. Ta vylovila uvařené knedlíky a nakrájela je nití. Pak mi naložila na talíř jak pro šest nezaměstnaných.

„Dobrou chuť a dej si, kolik chceš. Stejně seš jak voteklý párátko. Najíš se, holka, doma vůbec?"

„Ale jo," zasmála jsem se. „Neměla bych skočit pro pivo? Abysme k tomu bezvadnému

jídlu měly pivo?"

Podala mi džbáněk.

„Máš pravdu. Skoč. Já pivo moc nesmím, kvůli tlaku, ale dneska si dám. Je horko jak v prdeli. Já tě to dám zatím nad páru, aby tě to nevystydlo. Skopový stydne rychle.“

Sáhla do kapsy a vyndala na čtvereček složenou bankovku.

„Na . . . Nebo počkej. Až přijdeš.“

Sáhla znovu a vytáhla pětikorunu. Podala mi ji.

„Já si pospíším, pani Pelikánová.“

„Pospěš, taky mám žízeň, že bych se vo ní mohla vopřít.“

Hnala jsem se, abych už rychle byla zpátky. Měla jsem na to skopové děsnou chuť. A na ty knedlíky.

Ve výčepu se mi zdálo, že budu čekat týden, než spadne pěna. Těšila jsem se na oběd jak blázen. Ještě tady mi seděla v nose ta nádherná česneková vůně. Sliny v puse mi zahájily festival.

Letěla jsem zpátky, vyběhla schody po třech a okamžitě jsem byla v prvním patře. Vrazila jsem do dveří.

„No vidíte, jak mi to šlo rychle, pani. . .“

Dveře se daly jenom pootevřít. Dál to nešlo. Něco za nimi vadilo. Strčila jsem do nich. Narazily na cosi měkkého a pootevřely se trochu víc. Myslela jsem, že si paní Pelikánová dělá

legraci. Že mi jen tak pro psinu drží dveře zadkem a má z toho hec, jak se třesu na tu skopovou. Postavila jsem džbán na zem a opřela se do dveří vši silou. Povolovaly velice ztěžka, ale škvíra se zvětšila natolik, že jsem jí mohla prostrčit hlavu.

„Pozor. Teď netlačte, pani Pelikánová, nebo mě uškr ...“

Zastavilo se ve mně snad všecko. Jak jsem nakoukla dovnitř, uviděla jsem paní Pelikánovou sedět na zemi. Zády byla opřená o dveře, hlava jí klesala na prsa a nohy měla rovně natažené před sebou.

„Ježišmarjá, pani Pelikánová!“

Protáhla jsem se škvírou a vrhla jsem se k ní. Vahou těla dveře zaklaply, postava se zaklonila.

Měla oči zavřené, jako když spí. Kočka se plížila kolem, opatrně nahrbená, chlupy na hřbetě jí trčely jako štětiny. Čichala a prskala. Pod oknem v koši pištěla koťata. Na kamnech stoupala pára z přichystaného oběda.

Nevěděla jsem, co honem udělat. Skočila jsem k oknu a začala jsem mávat jedním křídlem, abych udělala vzduch. Pak mě napadlo, vodu. Nabrala jsem plné hrsti a cákala paní Pelikánové na obličej, Nic. Namočila jsem utěrku a obvázala jí čelo. Potom jsem ji s námahou odtáhla od dveří a položila na záda. Byla strašlivě těžká, ale po naleštěném linoleu to šlo. Sebrala jsem z kanape

vyšívaný polštářek a dala jí ho pod hlavu. Pak jsem jí, nevím jak dlouho, cvičila s rukama a snažila se zavést umělé dýchání. Ruce jí bezvládně padaly podél těla. Cítila jsem, jak mi po zádech teče pot. Znovu jsem na ni chrstla studenou vodu, znovu jsem s ní cvičila. Najednou jsem už nemohla. Paní Pelikánová měla oči stále zavřené a nedýchala.

Utíkala jsem do hospody, aby zavolali záchranku.

„K Pelikánový?“ řekl líně výčepní.

„Ano. Prosím vás rychle,“ chrlila jsem zděšeně. „Ať přijedou okamžitě, je jí hrozně zle. Vona je v bezvědomí.“

Dědkové, co seděli u stolů ve výčepu, začali radit, ale nikdo nevstal, aby pomohl.

„To bude z toho vedra. Dneska je k zalknutí.“

„No je, vona měla něco se srdcem.“

Měla! Panebože. Jako by to už vzali za hotovou věc. To přece ... Ale ano. Proč ne? Mrtvice. Ranila ji mrtvice, zatímco jsem tady čekala na pivo. Proč ne? Panebože. Za tak maličkou chvíli. Ani mi nemohla nic říct. Ani mě nemohla zavolat, když se jí udělalo zle. Třeba mě volala. Ale já ji neslyšela. Já tvrdla tady, až spadne ta pitomá pěna.

Seděla jsem u ní a hladila jí po čele. Vlasy měla vlhké potem a vodou, co jsem na ni vylila.

„Paní Pelikánová,“ nakláněla jsem se jí nad

obličej. Pořád jsem doufala, že ji probudím. A přitom mi bylo jasné, že ne. Pootevřela jsem jí víčka. Modré panenky stály nehybně a slepě se upínaly někam do neurčitá.

Zatlačila jsem jí oči a šla jsem otevřít okno úplně dokořán. Když někdo umře, musí se otevřít okno, aby duše mohla k Bohu a netrápila se déle v tomhle zadušeném světě.

Pak jsem ji vzala za ruku a seděla jsem u ní na voňavé podlaze, dokud se na schodech neozvalo dupání první pomoci.

Lékař mě poslal na chodbu a sám se zavřel v bytě s ošetřovateli. Za chvíli mě zavolal a tvářil se soustrastně. Paní Pelikánovou položili na kanape. Měla vyhrnutou sukni, pod ní bylo vidět gumičky na punčochách utažené nad koleny, a nad nimi smutně vykukoval okraj bleděmodrých kalhot. Ruce jí složili na prsa jako definitivní nebožce.

Jůlinka zalezla pod kanape a vůbec už se nestarala o děti. Ty po sobě v koši šlapaly, kníkaly a bacaly se tlapičkama.

Doktor mi stiskl ruku.

„Upřímnou soustrast. Maminka, bohužel, měla velmi špatné srdce," pronesl s účastí. „Ale netrpěla. Bylo to rychlejší, než si stačila uvědomit."

Odsunul příbory připravené na stole, odhrnul nedělní háčkovaný ubrus a chystal se sepisovat hlášení.

Zřízenci mezitím sklapli nosítka a odešli. Byli od první pomoci. Tady pro ně žádná práce nebyla.

„Posaďte se sem,“ pokynul mi laskavě doktor a ukázal na židli, na které v tuto chvíli měla sedět paní Pelikánová a společně se mnou si dávat do nosu. „Musíte mi říct její nacionále.“

Posadila jsem se.

„Tak kdy se narodila, svatba, jméno otce ...“

„To ... ona nebyla moje matka. Já jsem u ní na návštěvě. Zrovna jsem byla pro pivo, když jí to ... když se jí to stalo,“ vykoktala jsem konečně.

„Ona není vaše matka? Ani příbuzná?“

„Ne.“

Doktor se poněkud rozveselil. Rychle si sbalil fidlátka a ještě se zeptal.

„Měla nějaké děti, manžela, příbuzenstvo?“

„Já nevím. Nikdy o nikom nemluvila.“

„Dobrá.“ Vstal a zapínal si aktovku. „Tohle musí sepsat Bezpečnost. Počkejte tu na ně. Budete jim muset podrobně popsát, jak k úmrtí došlo.“

Odešel, jen se za ním zaprášilo.

Osaměla jsem s mrtvou paní Pelikánovou a s její strašlivě živou kočičí rodinkou. Zůstala jsem u stolu a zírala jsem na ni. V kamnech vyhasínalo, z knedlíků už nestoupala pára. Čekala jsem, že se každou chvíli musí zavrtět a říct: „To jsem si z tebe vystřelila, ty kmotra. Tak už nekoukej jako

sůva z nudlí, pod', dáme si do kokosu. Skopové stydne rychle.“ Jenomže to bylo úplně, definitivně hotovy, že si ze mě nevystřelila. Že už si ze mě nikdy, nikdy, nikdy v životě nevystřelí. Leda v nebi. Jestli se tam za ní dostanu. Ona určitě. Musela tam maširovat rovnýma nohama. Jestli nějaký nebe je. Ale je. Musí být. Třeba ne tak, jak si ho my malujeme, s obláčkama a naducanýma anděličkama. Ale je. Skoro jsem si byla jistá, že je. Jenom jsem si ho neuměla představit. Bylo by fajn, kdyby bylo. Viděla jsem ji, jak tam lítá jako vánek, štíhlá, zlaté vlasy na ramena jako Šeherezáda, místo nevymydlitelných rukou s ulámanými nehty křídla, hebounká, lehká křídla, seznamuje se s ostatními anděly a říká hlasem jako stříbrný zvoneček: „Já sem ňáká Pelikánová z Kobylis. Hergot, tady je to pěkný.“

Jenomže já, tady na té tvrdé zemi, mám o jednoho kamaráda míň. A Fantice má místo pro tetičku uvolněné. Bez námahy.

Stejně by vás vypíchla, pani Pelikánová, vypíchla by vás, ani by ji to žádnou námahu nestálo. Vás by šoupli do důchodů. Jenomže paní Pelikánová by do důchodu nešla. Pulírovala by schody nebo okna jinde, dokud by nepadla. Ani ne tak kvůli penězům. Prostě proto, že se držela Pána Boha, takže nečinnost považovala za lenost a lenost za smrtelný hřích.

I smrt si vybrala na neděli.

Na schodech zadupaly několikerý kroky a do bytu vrazili čtyři uniformovaní esenbé. Ten nejmladší smekl čepici a snažil se našlapovat potichu, když přecházel ke kanapi.

„To je ona?“ zašeptal zbytečně. Přikývla jsem.

„Franto,“ zvolal od stolu jejich vedoucí, „dej sem ty papíry!“

Sedl si ztěžka na židli, odložil čepici, utřel si čelo a opět si čepici nasadil. Franta mu podal papíry a pero.

„Tak pojte na to, slečno, ať to máme z krku, než přijedou vod pohřební služby,“ pravil dobrosrdečné. „Jak se menujete ..“

Zatímco se mnou sepisoval protokol, zpytovali ostatní tři celý ten malý, chudičký byt od podlahy ke stropu. Jeden měl lupu a prohlížel kapičky od vaření kolem plotny. Vytahovali šuplíky, přehrabovali se ve vyšíváných dečkách a božihodovém prádle paní Pelikánové. Naštěstí toho moc neměla.

„Takže vy ste ji znala z vašeho podniku. Jakže se to menuje?“ vyslýchal mě staršina.

„Sedmikrása. Soubor písní a tanců. Pracovala u nás jako uklízečka.“

„Takže, jak říkáte, soubor je v za-hra-ni-čí,“ psal pomalu. „Vy ste tu zůstaly jediný dvě z celého souboru?“

„Ano.“

„Vy ste tam jako co?“

„Já jsem zpěvačka, ale nejela jsem s nima.“

„Cože?“

„Zpěvačka,“ opakovala jsem. Výslech mě úplně drásal. Dívala jsem se na paní Pelikánovou a pořád jsem si přála, aby se probrala a řekla, že to všechno byla jenom legrace, ať jdou do prčic, že to tak nemyslela.

„Jak to, že ste s nima nejela, když ste zpěvačka?“

„Nepustili mě do zahraničí, takže tam teď pracuju jako sekretářka, než se vrátěj.“

„Jak to nepustili. Kdo vás nepustil?“

„Já nevím . . . já ... snad proto, že mám v zahraničí otce,“ vylítlo ze mě.

„Legálně?“

„Právě že ne.“

„Jo ták.“ Staršina se zamyslel, pak se otočil na podřízené a řekl: „Hoši, prohledejte to tu pořádně!“

Hoši šmejdili po místnůstce, prohlíželi ji snad po milimetrech. Zpod kanape vytáhli vyleštěné boty a dlouho je zpytovali, hlavně na podrážkách. Jeden vylovil z aktovky takové baňky a nabíral do nich vzorky jídla na plotně. Studená skopová mu moc do zkumavky nešla. Ale pořád taďy voněla a já bych se vsadila, že na ni dostali chuť. Já ne. Mě chuť a těšení navždycky přešly. Já už snad nikdy nebudu skopovou na česneku moct

jíst. Nezapomněli ani nu pivo. Odlili si ho taky kapku. Už na něm nebyla vůbec žádná pěna.

„Teď bysme potřebovali nacionále tý mrtvý,“ pravil staršina. „Kde má vobčanku, soudružko?“

„Já nevím. Snad ji bude mít támhle v tý tašce. Nosila ji každý den.“

Staršina si dal podat starou proutěnou tašku. Zacinkaly v ní klíče o černý kastrůlek. Klekání. Umíráček. Umíráček za starou, opuštěnou, nedůležitou bábu.

Vytáhl klíče, kastrůlek, odřenu peněženku, z peněženky pár desetikorun a několik mincí. Nakonec i zažloutlou Lidovou demokracii, již byla taška vystlaná. Dlouho a pečlivě ji pročítal. Pak si udělal poznámku.

„Kde ale má vobčanku?“ zeptal se znovu.

„Já nevím,“ hlesla jsem a chtělo se mi brečet. Nějak mi najednou přišlo to s tím kastrůlkem a vůbec všechno. Neovládla jsem se a spustily se mi slzy.

„Nad čím pláčete, soudružko?“ snažil se mě staršina utěšit. „Vždyť to ani nebyla vaše příbuzná. Lidi halt musej umírat, aby se jiný mohli narodit, ne? To už je taková dialektika.“

„Já vím,“ vzlykla jsem. „Mně je jí jenom strašně líto. Víte, ona byla moc hodná.“

„No, no,“ pravil měkce.

Ovládla jsem se. Hoši byli s prohlídkou hotovi a okouněli.

„Podívejte, soudružko, nesmíte se na nás zlobit," řekl staršina rozpačitě a podíval se po ostatních. „My vám musíme udělat osobní prohlídku. To víte, úmrtí za takových okolností, bez svědků ..“

Bylo mu trapně. Beze slova jsem mu podala kabelku. Měla jsem v ní šedesát haléřů, legitimaci, klíče a hřeben.

„Co máte v kapsách?"

Obrátila jsem naruby prázdné kapsy na šatech a sáhla jsem si na knoflíček u krku v domnění, že se mi budou chtít podívat za výstřih.

„To je dobrý," řekl ten mladý.

„Máte všechno, hoši?" Staršina vstal od stolu. Hoši přikývli. „Tak bysme mohli jít."

Na schodech zadupaly kroky a do komůrky se vpotáceli dva funebráci s rakví. Naložili do ní paní Pelikánovou, zaklapli víko a s námahou odnášeli tu lehkou, papírmašovou truhlu s těžkým tělem, ozdobenou stříbrnými kudrlinkami. Ale ty byly z papíru a odlepovaly se.

„Tak to zavřem, ne?" řekl staršina.

Najednou se mi zase spustily slzy, když jsem si uvědomila, že tím se vlastně paní Pelikánová ruší jednou provždy.

„Máš lepenku? A razítko?"

Ten mladý, tichý mu podal roli hnědé lepenky. Staršina jí kus orazítkoval a pod vodovodem si navlhčil kapesník.

„Tak deme.“

Vzpamatovala jsem se.

„Soudruhu, prosím vas, nezavírejte tady ty kočky.“

„Co s nima. Přece je nevemem na stanici.“

„To ne. Já bych je třeba vzala k nám, než jim najdu nějakou rodinu,“ řekla jsem nesměle.

Staršina se na mě nechápavě podíval. Pak řekl:

„No co. Stejně by tu dělaly rambajs, než by chcípły. Já vim, co kočky umějí. Pamatujete hoši,“ obrátil se vesele k podřízeným, „jak sme jednou byli upozorněný na ten kravál v tom bytě u Vlachovky? Jak tam lítaly kočky po mrtvý bábě? A jak ta bába byla úplně vohlodaná?“

Zasmál se.

Vytáhla jsem zděšenou Jůlinku zpod kanape a strčila jsem ji do koše ke koťatům.

„Takhle vam uteče,“ řekl ten mladý a pomohl mi celou rodinku vměstnat do proutěné tašky paní Pelikánové. Našel kus provázku a převázal tašku ještě vrchem.

„Vidíte. Takhle se nevyškrábou.“

„Děkuju vám, soudruhu,“ řekla jsem a na okamžik jsem se mu podívala do bezelstné ruměnné tváře.

Staršina zamkl byt a přelepil orazítkovanou lepenkou všechny škvíry, i klíčovou díрку.

„Tak. To bysme měli.“

Ano. To bysme měli. Jeden život vyřízený. Odfajfkovat Pelikánová Angelika. Další. Co máme dál. Ach Bože. Tenhle člověk nechápal vůbec nic. Neměl tušení, že ty klíče zacinkaly umíráček taky trochu jemu. Já vím, lidé, kteří potkávají se smrtí profesionálně, nemůžou vzdychat nad každou mrtvolou. Ale mohl být pietnější. Takovéhle lidi dojme leda Růžový kavalír, a to jim ho ještě musí hodně načančat, aby vydrželi do konce. Nebo pravá červíma malinovka přímo ze srdce kladného hrdiny na orwocoloru. Nad tím se ještě dovedou rozlítostnit. Aspoň než vyjdou z bijáku.

* * *

Esembáci naskákali do volhy a odfrčeli, jako by jeli pronásledovat přinejmenším Al Capona.

Šla jsem s taškou plnou koček z kopce dolů na stanici a připadalo mi, že mám zlý sen. Pořád mi nešlo na můj natvrdlý rozum, že tohle, co jsem právě prožila, je skutečna, neodvolatelná, definitivní realita.

Stoupla jsem si na zadní plošinu posledního vlečňáku, kočky jsem položila na kolo a dívala jsem se, jak rychle odjždíme od místa té bezvýznamné události.

Jůlinka se urputně snažila dostat z tašky ven. Celou cestu vystrkovala bezmocnou tlapku s obnaženými dráčky.

V

Paní Pelikánová.

Jako by se mi přestěhovala do lebeční dutiny a já tu váhu nemohla unést. Vlákla jsem se, hlavu svěřenou, ráno do kanceláře a stále mi nešlo na můj zakrnělý mozek, že už není. Že prostě bum zadkem do dveří, natažená na zemi, mrtvá, studená. A šlus. Poslední opus skopová na česneku. Konec. A za tím koncem nic. Maximálně tma, zima, zápach plísně. Hrob. Červi, hniloba, prach. A z toho prachu vyrostete třeba jetel. Nebo plevel. Nebo růže. Červená růže stolistá. A na každém lístku jedna berunka sedmítečná.

Moje růžička, ukradená v parku, taky neděli nepřežila. Stála, podpíraná stěnami vázy, bílý květ zežloutl a na stole leželo několik suchých lístků. Pochovala jsem ji do koše.

Stejně se mi nějak nechce věřit, že po smrti není nic. Všichni to sice říkají. Fajrajzl mi jednou věnoval celé odpoledne, aby mně vysvětlil základy materialistické filozofie. Vžil se do výkladu tak, že mě šel doprovodit až do Karlína k našemu baráku. Bála jsem se, aby sousedi nenabyli dojmu, že snad Fajrajzl je můj frajer. Musela bych být úplně zatemněná, abych jeho prostý výklad nepochopila. Děkala jsem však, že nerozumím. On se tenkrát tak naštvál, že málem

netrefil zpátky na tramvaj.

Fajrajzl ale žije. Má před sebou ještě nejmíň třicet let úspěšné životní dráhy. Paní Pelikánová je však definitivně odškrtnutá, zrušená, pod drnem. Vlastně pod drnem ještě ne.

Zavolala jsem na patologické oddělení lékařské fakulty, kdy bude pohřeb a co bych ještě mohla udělat. Nic. Jenom nějaké šaty do hrobu, jestli chcete. Pohřeb bude, jak rozhodne Pohřební služba. Jinak je to neobyčejně rozšířená aorta, srdeční astma.

Proto ten dech, že ho bylo slyšet z chodby až sem.

Podlaha ve zpěvárně se blyštěla, jak jsme ji v sobotu vypulírovaly. Jinak po ní nezbylo nic. Ještě ta umytá okna. vydrhnuté dlaždice a osamělý smeták.

A Julinka s kořatama.

O ně bylo postaráno. Hugáč se mohl pominout, když jsem přinesla tolik zvířeny najednou, a hned začal montovat domeček z železných odpadků v bláhové naději, že kočky se tam pohnou jako do psí boudy. Kořatům bylo hej. Pobíhaly po kuchyni, šlapaly Hugovi na hlavu, šplhaly po záclonách, ale Julinka z tašky nechtěla ven. Vůbec nejedla, seděla jako pučejeř, můj dům můj hrad, prskala nepřátelsky na každého, kdo se přiblížil.

Matka, jak nenávidí kočky, zacouvala s

předsudky a zavřela obě oči.

„Ráno budu muset vzít o půl litru mlíka víc.“
To bylo všecko, co namítla. Byla unavená po sobotním honu na Andulu a po nedělní srážce s ní. Unavená vůbec. Ze všeho. Mně to bylo fuk. Všecko šlo teď nějak mimo mě. Co je mi do vojáka.

Hugo slíbil, že se pozeptá, kdo by si vzal kořata. Aspoň jedno. Jůlinku si nechám. Jůlinka je moje dědictví po paní Pelikánové. Jůlinka je mysteriózní svědek té mysteriózní proměny člověka v nic. Stejně mi připadala jako zakletá princezna. Noblesní, tajemná, s očima jak jícen sopky přichystané pokropit svět žhavou lávou.

Jenom mi dělalo starost, že odmítá potravu.

Rozhodla jsem se, že půjdu do spořitelny, vyzvednu tu stovku, co tam už týden zahálí, a koupím paní Pelikánové šaty do hrobu. Hugáčovi ještě zbyde na polárku i na biografy.

Poslala jsem telefonicky řídčovi telegram do Helsinek, kde jsem mu oznámila, že má ve stavu zaměstnanců, zásahem vyšších mocností, o jednoho člověka míň. Pak jsem zamkla kancelář a špěla dolů do města.

V Labuti bylo narváno davy lidí, co přijeli z celé Prahy a širokého okolí vyprofitovat něco z Bílého týdne, kdy se prodávalo bílé zboží asi o desetinu milióntiny laciněji. Vybrala jsem největší číslo jedněch černých šatů s bílým

límečkem. Ty ženské, co je píchaly na normu, by asi koukaly, jak ty šaty dopadnou. Shnijou v hrobě, milostivá paní, nepoužitý. Zplesnivěj, popraskaj, bude z nich cár. Nikdo je nosit nebude. Žádná matka v nich nevyvede dceru na tancovačku. Už když jste je vyráběly na páse, byly předurčené pro jednu zesnulou osobu jménem Pelikánová Angelika, velikost 52, dýlka dobrá, nic se nemusí zabírat.

Kráčela jsem po Poříčí a nesla ten smutný dáreček pod paží. V Karlíně jsem zakoupila rodinné balení dárku nad dárky a při vši chandře, která do mě zatínala drápy, jsem se těšila, jak Hugáč vyskočí, až mu tu zmrzlou mléčnou výživu předložím.

Seděl u Jůlinčiny tašky, domlouval jí, lichotil se, nabízel všechno možné, i hořčici. Její apatie mu působila žalost. Rozkrájel polárku spravedlivě na čtyři díly, myslel i na Andulu, olízal nůž a ze svého dílu nakrmil kořata. Chutnalo jim, že vrčely a naháněly hrůzu každému, kdo se opovážil sáhnout na misku. Kousek nechal Jůlince. Plížil se k ní po břicho a medovými slovy vzýval její žaludeční šťávy. Trpělivost mu přinesla růže. Jůlinka nejenže se vysoukala z tašky, ale vylezla za tím účelem, aby slízla polárku jako malinu. Pak se protáhla a šla se vyčůrat do starého pekáče, původně určeného našemu těžkému průmyslu, který Hugo prozřetelně nachystal v

koutě. Kde nakradl písek, ví on sám. V koutě ho stály dva pytle.

„Hugo, všecka čest,“ projevila jsem uznání.

Byl pyšný, že se mu podařilo zkrotit šelmu šelmovitou.

* * *

Zavolala jsem na Pohřební službu města Prahy, kdy bude pohřeb. Užasla jsem nad zdvořilostí a ochotou té paní, co se mnou mluvila. Aspoň tady jednali slušně se zákazníky.

Byli přesně informovaní. Paní Pelikánová si platila pohřebné každý měsíc z výplaty. Přála si, jakožto správná katolička, být pochována do země za účasti kněze. Pohřební služba všecko hladce zařídila. Čtvrtek, jedenáct nula nula, hřbitov při kostele svaté Markéty, Břevnov, kněz zajištěn. Daleko od Kobylis? Bohužel, jinde není místo, omlouvali se. To víte, hřbitovů málo, nebožtíků mnoho, nic se nebuduje, za chvíli budeme v zoufalé situaci, kam dávat lidi. Jedině spalovat, už aby Vatikán schválil pohřeb žehem i pro katolíky. Uctivě jsem poděkovala.

Z té stovky, co jsem vyzvedla ze závodního spoření, mi zbylo přesně dvacet dva padesát. Jestli mám Hugáčovi dopřát biografy, budu muset paní Pelikánovou ošidit na kytce.

„Hugo,“ řekla jsem. „Nevíš o nějaký zahradě? Musíme paní Pelikánový dát pořádnou kytku. Žádný roští, rozumíš?“

Hugo jenom přikývl na znamení, že si to bere na starost. Spolehla jsem se. Na Hugáče se člověk může spolehnout s klidným svědomím.

* * *

Ten večer, když jsem ulehla do postele, viděla jsem pořád paní Pelikánovou, jak se motá kolem plotny, jak krájí knedlíky nití, na obličejí kapky potu. Slyšela jsem, i jak hlasitě oddychuje. Pak jsem si ji představila jinak. Nahou, tlustou, na mramorovém stole pitevny, se srdcem vyňatým. Rozpitvanou a danou zase dohromady. Na těle nezhojitelné stopy po skalpelu. Aorta v lihu pro dvacet pět generací mediků. A současně jsem pořád měla pocit, že jí nechali ty punčochy s gumičkama a bleděmodré bombardáky.

Takže tam leží, na tom mramorovém stole, zatímco já se válím v teplých peřinách, a moje tělo tam taky jednou bude takhle ležet, i Hugáčovo, i Fajrajzl a Fantice, moje, tvoje, jeho, její, v zimě, v tichu a všude páchne karbolka. Tělo. Upracované staré tělo, které prostě přestalo fungovat.

Ale co duše?

Panebože, kam se poděla ta duše?

VI

Zdržela jsem se na patologii předáváním šatů

pro zesnulou Angeliku Pelikánovou, čekáním, podepisováním, okouněním na jiné pozůstalé, sklíčené, s očima vyplakanýma do zánětu spojivek, lhostejné, i na ty v dobré náladě. Hned za lítacími dveřmi čekárny leželi vedle sebe ti, tamti, nazí, jak je pánbůh stvořil a zase znetvořil, zahlédla jsem profialovelou ruku zahnutou v lokti a vztyčenou proti stropu jako k obraně.

„To, co měla na sobě, chcete zpátky? Nechcete, dobrá. Jedny šaty dámské černé, s bílým límečkem, cena káčees sedmdesát, tady mi to laskavě podepište, děkuji, na shledanou.“

Na shledanou, proč ne, samozřejmě že na shledanou, kde jinde na shledanou než tady. Ale až někdy. Později. Ještě jsem mladá na mrtvici.

Na dveřích kanceláře byl připíchnutý telegram nikoli soustrastný, S UKLIDEM ZARIDIME POTREBNE, paní Pelikánová nestála za slovo navíc, třeba litujeme, škoda jí, sorry, tak to má, chudák, za sebou .. .

Jistě, musíme šetřit, telegram se platí ve valutě.

Jaképak vlastně líto nebo škoda, Fantici udělalo srdce kroksunkrok výskok, už zpracovává řídů a vejbory, její teta nebo maminka nebo švagrová, nejlepší, nejspolehlivější, nejschopnější, drží pro ni to místo pod palcem už od poslední kritiky práce soudružky Pelikánový.

Zase jedna pozice bezpečně obsazená

bezpečným člověkem. Uklízečky mají také hlasovací právo na schůzích a leccos při uklízení zaslechnou, když chtějí. Fantice potřebovala posilu jako sůl, brzy bude výroční schůze a volby do výboru, šance pro Fajrajzla na předsedu, nejbližšího spolupracovníka uměleckého vedení, spolurozhodovatele, později rozhodovatele ve věcech personálně kádrových. Šance pro Fantici držet už konečně podnik v hrsti, přetvořit ho od základu podle obrazu svého, přesvědčit prostřednictvím Fajrajzla ostatní odpovědné o zbytečné přítomnosti především Vochlové, idealistické převychovatelky nepřevychovatelných, konečně se jí zbavíme, vyřídíme si s ní ten starý vroubek — navrhla kdysi v rámci omlazování sboru přeřadit Fantovou z pěveckého sboru do administrativy z důvodů stáří, vypadavosti a hlasu, Aluška si poležela v nervovém sanatoriu a vrátila se daná dohromady i fyzicky, o deset kilo těžší - a pak se pustíme do pročištění kádrů dole, musíme se zbavit těch Honzlových, Hanákových, Chramostů a všeho póvlu, co nám jenom přidělává práci.

Půjde na to dobře, Fantice, ne jako Jiřina Hanáková, ta v pletichaření úplná amatérka, jakkoliv to byla vychcaná Moravanka.

„Měla by ses ucházet o členství ve straně," řekla mi, když jsem se vrátila z úspěšného turné po Francii, a myslela to smrtelně vážně. „Teď by

tě vzali, když ses tak osvědčila."

„To je ono, Jiřino, já vlastně netoužím po ničem víc, než aby mě Fajrajzl pasoval na kandidáta, na to se úplně tetelím."

„Nežvaň blbě a myslí," ťukla se do čela. „Když budou ve straně dobrý lidi, tak i strana bude dobrá. Teď se bude přijímat, nesmíme čekat, koho si přivlíkne Fantice. Tyhle už se konečně musejí dostat do menšiny, chápeš?"

„Chápu, Jiřino, ale nezlob se, já nechci. Tobě se nemusím vymlouvat, že se ještě necítím politicky dost vyspělá, ty mi rozumíš."

„Proč nechceš? Víš, jak by ti to osobně pomohlo? Já tě nechápu. Už by si na tebe nemohli dupat jako dřív. Seš pitomá nebo co?"

Opravdu jí to nešlo na její utilitární selský rozum.

„Dyť ty seš větší proletář než oni všichni dohromady."

„Právě proto, Jiřino," řekla jsem. „Nehodím se mezi ně."

Takže jsem nikam nevstoupila. Nakonec Jiřina uznala, že by se možná dneska zachovala jako já, nebýt toho, že jí tatínek přichystal to překvapení k plnoletosti. Tatínek byl starý zemědělský dělník, nikdy v životě nevlastnil ani centimetr půdy kromě té, co měli doma ve Střelících za okny v kořenáči. Měl hezkou dceru a chtěl jí zajistit budoucnost. A dcera byla do světa.

Už ve třinácti měla ty své nádherné třiapůlky a hlas jako tur. Než se zkulivovala v Sedmikráse, vyřvávala s kytarou trampské dojíky u táboráků a mylně se domnívala, že je to jazz. Odtud tedy to vrtění už jenom při slově modravé dálky, neřkuli Havaj nebo Argentina. Sexbomba. Malá, pěkná, střelická sexbomba. Do Prahy, vytoužené metropole vesnických děvčat, co jsou do světa, si přinesla i střelické rozměry. V pražských se cítila stejně veliká a významná jako ve střelických. Toho se nikdy nezbavila, ať dělala cokoliv. A dělala mnoho. Když například slovo intelektuál ztratilo příchůť nadávky a dostávalo zvolna tu jinou, dráždivou, Jiřina se rozhodla, že z ní bude intelektuálka. A to hned. Začala brát Literárky, četla a četla, celý boží týden, písmenko po písmenku, od úvodníku po inzeráty a programy pražských i oblastních divadel až k tiráži s adresou redakce a jménem šéfredaktora. Jenomže všechno hned zase zapomněla. Ale byla kamarád. A táhla se mnou partu v dobrém i zlém.

* * *

Někdo zaklepal, a ještě než jsem stačila stáhnout nohy ze stolu, rozletěly se dveře, málem vylítly z pantů, ve dveřích naducaná blondýnka s ondulací jako vypáraná vlna. Myslela jsem, že mám vlčí mlhu, podívala jsem se znovu, pořádně, ještě líp, ne, ano, je to tak. Fantice seniorka.

„Čest práci soudružko,“ zamávala

telegramem, který dostala maximálně před hodinou, přistoupila ke mně, podala mi ho, ruce v bok, ve tváři úsměv pokořitele. Telegram na čtyři řádky, co slovo, to perla, to jedna finská valuta.

„VAZENA SOUDRUZKO - UJMETE SE LASKAVE UKLIDU - PELIKANOVÁ ZEMRELA - HONZLOVA VAM PRED A NACINI A KLICE - FESTIVAL KRÁSNY - ALENKA SRDECNE POZDRAVUJE - BORIVOJ ROVNEZ - MIRU ZDAR - KORAN“

Takže se jí to povedlo. A jakým fofrem.

Na slovo soustrasti nezbylo. Proč by mně taky měli projevovat soustrast. Nebyla to ani moje příbuzná. Já jim ale všem vzkazuju upřímnou soustrast. Je to tak a ten americkéj kosmopolita, kterého mi Fajrajzl jednou zabavil a dosud nedal zpátky, má pravdu, a ne že ne.

„Tak mi soudružko dejte ty klíče a ukažte mi kde sou věci na úklid já bych zejtra začla to víte nečekala sem to už dneska.“

Drmolila rychle, bez přehánění, jako by cvičila slovní gymnastiku. Tatetatotammete, tatetatotammete, celá dychtivá, aby už měla klíče a s nima pocit zodpovědnosti.

„Klíče vám, paní Fantová, dát nemůžu . . .“ Nepočkala proč, nač, jak to. Vychrlila šestkrát rychleji než prve, jako by se trénovala už na schodech, jako by promyslela všechny eventuality

odporu, nedůvěry, případně fyzického nátlaku.

„Tady soudruh řiditel píše že mi je máte dát,“ píchala prstem do telegramu přesně na písmenka ALENKA SRDECNE ZDRAVI- BORIVOJ ROVNEZ, repetila vivace tatetatotammete, rozuměla jsem jenom klíčklíče tyklíčemimáte dátsoudruhřiditelklíčklíče, a nebyla k zastavení.

Počkala jsem si, až bude muset nabrat dech, snad má proboha plíce, a vnikla jsem do pauzy.

„Já je nemám. Paní Pelikánová je měla u sebe, nepočítala s tím, že v neděli umře a vy hned v úterý nastoupíte za ni. Nenechala mi je tady, bohužel.“

„Tak co já teď mám dělat soudruh řiditel mě pověřil ...“

„Já jsem tady každý den. Stejně teď uklízet nemusíte, paní Pelikánová v sobotu umyla okna, jak račte vidět, a zpěvárna je navoskovaná. Koš s papíry si uklidím sama. Opravdu sem nemusíte chodit, všechno je v pořádku.“

„Ale soudruh řiditel povídal že mám hned nastoupit přece nebudu brát peníze zadarmo a když nemáte ty klíče tak mi dejte svoje já sem budu chodit brzo ráno co bych tady dělala celej den vytopakzamknete ..“

Neposlouchala jsem ji. Mlela stále totéž, klíčklíče, já- jájá důležitá, já soudruh řiditel já Bořík říkal ty klíče ratatatetatotammete já moje

„Tady to soudruhovi píšu expres. Až dostanu odpověď, dostanete klíče i hadry i smetáky. Dřív ne. To by se za pani Fantovou mohla vydávat každá domovnice. Pak se tady ztratěj třeba kádrový materiály. To teda ne. Já mám zodpovědnost, a když mi jednou tu důvěru dali, je mou povinností nezklamat,“ vychrlila jsem po jejím způsobu.

„A teď už pojd'te, ať mi nezavřou poštu.“

Zacinkala jsem klíčkama a strkala jsem Alušku Fantovou po třiceti letech ze dveří.

„Tak mi aspoň ukažte ty smetáky a věci ať vím jestli je tu dost věcí abych když tak přikoupila vosk nebo Iron na vokna ..“

„Pani Pelikánová čistila okna novinama.“

„Však je to taky vidět vokna se nejlíp čistěj Ironem noviny pouštěj chloupky člověk si jen ničí ruce mydlinama já čistím Ironem to de báječně kdepak noviny ty se maj dát do sběru šetřte naše lesy soudružko jestli to nevíte to je národohospodářská škoda ratatata ...“

Přála jsem si, aby spadla ze schodů, udělala sto dvacet kotrmelců, křáp kostičky, bum hlavička o každý schod extra, aby z ní nezbyl ani mastnej flek, vypařit, škrtnout, bože tady se ti tvorba kapánek vymkla z ruky. To není člověk, ta je vymyšlená, formalistická, dekadentní, zjev, zhmotněná představa paranoika, nebezpečí, bojím bojím, neskutečná pani Fantová seniorka.

* * *

Na ulici jsem se od ní odlepila jako kladný pól od kladného a klusala jsem jako k poště, žádná tím směrem není, prchala jsem před tou vidinou, před tím strašidlem, před tím zlým duchem, zjevením, před tou sůvou, upírem, houkadlem, polednicí, čtvrtodenní zimnicí, klusala jsem, pelášila, až jsem se patama kopala do zadku.

VII

„PŘIJMI SOUDRUŽKU FANTOVOU -
PŘEDEJ KLICE - VYSVĚTLI KDE JE NACINI -
DOUFÁM ZE SI BUDETE ROZUMĚT - KORAN“

Tos uhod, soudruhu řediteli, avšak rozkaz je rozkaz. Předám smetáky, předám kýbl, hadry, vosky, Rudý práva na okna, předám, seznámím, rozkaz.

Ale klíče jen přes mou mrtvolu. K tomu mě žádný telegram co slovo to jedna finská valuta nedonutí.

* * *

Přihнала se, vypáranou vlnu kapánek přežehlou, šejdrem, ofinku jak stánek na okurky, blond, vyšisovanou, peroxidovou.

„Tak co dostala ste telegram soudružko dostala já vim že dostala tady na to mám doklad

že ste ho dostala to si nemyslete že mě teď jen tak odbudete když ste to dostala černý na bílým já sem jim to hnedka dala vědět tak hloupá nejsem jak ste se mnou zacházela a teďka mi ukažte ty smetáky já se dám do práce je to tady celý zašlý potřebuje to vzít z gruntu jak v tomhle svinčiku mohli celý ty léta pracovat já jim tady připravím prostředí na prostředí záleží prostředí inspiruje a je součástí kultury jak tady v tom svinstvu mohli vydržet celý ty léta chudinky ..

Jako doklad identity mi podala čerstvý telegram, co slovo to dvě finské valuty, dvě perly, dvě flašky koňaku v túzu.

„HONZLOVA DOSTANE TELEGRAFICKY
PRIKAZ PREDAT KLICE A NACINI - JESTLIZE
NEPRED A ZAVEDEME RIZENI - FESTIVAL
NADHERNY — ALENKA A BORIK ZDRAVI
MAMKU - AT ŽIJE PRATELSTVI MEZI
NÁRODY - AT ŽIJE NASE KRASNA MLADEZ -
AT ZIJE MIR - KORAN“

Ti tam museli být už totálně zalkoholizovaní z té družby, z toho trojčení na kvadrát. Měla jsem je před očima. Jak provolávají zaklínadla, zpocení, utahaní, uskákaní samou radostí a nadšením a ještě větší radostí a nadšením, ochraptělí, druží se, druží, a protože jsou přes folklór, dělají hada na ulicích, na každém plácku dělají hada, drží se za boky, jeden za druhým, skáčou po levé noze, po pravé noze a zpívají

českou lidovou Já mám rád tu kudrnatou Káču, obrat a znova, po levé, po pravé, já si pro tu Káču oči vypláču ráz dva, udělalo báb, valná hromada, objímání, vochlování, mír i družba. Z Kořána leje, Fantice ztratí na váze, ale hned zas nabere, jen co se zhluboka nadýchne. A v čele hada mladý, kučeravý, světlovlasý Ivánuška Kapounovic, básník, herec, zpěvák, tanečník, hudební skladatel, výtvarník i filozof, všecko umí Ivánuška, mamínčina pejcha, vždycky je všude v čele, jistě bude brzy laureátem. Ano, bude, všichni budou laureáty, mladí, nadšení, bez váhání darovali revoluci života. Naše.

At zije nase krasna mladez at zije mir Koran. Poseroutka. Paní Pelikánová, měla jste pravdu. Poseroutka. Posera posranej. Mě by taky nejradši elektricky zabili, zlikvidovali, neviditelně, nedokazatelně, ještě jsem mladá na mrtvici, ale tyhle telegramy mně připadají jako atentát.

Odemkla jsem komoru na košťata a kýble, přes kýbl hadr, dosud nestačil uschnout, mokrý ještě od chvíle, co jste mě s ním chtěla přetáhnout, pani Pelikánová, za ty řeči, co jsme spolu vedly, samej moravskej zápor, samá sranda a žádný náboženství, ještě nestačil uschnout v tý temný vlhký komoře ten váš výrobní nástroj, a vy jste za tu chvíli studená, mrtvá, rozkudlaná chirurgickejma nožejčkama, aorta v lihu pro dvacet pět generací mediku.

Ach Bože.

Jako by ses nemohl udržet a to, co se ti povedlo, bereš si honem zpátky do své privátní galérie a necháváš tady jenom póvl, strašidla, můry, klekánice, aby ses nemusel dívat, žes taky měl chvílema obě ruce levý. Vyplň mi, Bože, přání a sraž tu Fantici seniorku ze schodů, sto šedesát přemetů plavmo, prosím tě, udělej z ní aspoň ten mastnej flek.

A vrať mi Pelikánku, tu nádhernou tlustou kamarádku, ať dejchá jak sto padesát sentinelů, ale ať dejchá, ať tu sedí a žvaní a majzá po mně tím špinavým hadrem, ať je tady se mnou, Bože, na tomhle upatlanym, zasviněnym světě, kterej nejde umejt ani hektolitrama Ironů.

* * *

„Tak vy mi ty klíče nedáte já to napíšu soudruhovi řiditelovi když mám uklízet tak musím mít klíče to přece nejde abych přišla do práce a neměla klíče vodě dveří to si soudružko nemůžete dovolit nechat mě stát za dveřma dokud si nepřidete já bych to udělala hnedka zrána a nemusela bych čekat až se vám uráčí to tady vodemknout já to napíšu soudruhovi řiditelovi že chodíte pozdě že mi ty klíče nechcete dát a to budete koukat až vám napíše že mi je máte okamžitě dát. . .“

Mlela, drtila slova dobře namaštěnými panty, drmolila, vyhrožovala, ale málo platné, klíče jsem

jí nedala.

„Říkám vám, soudružko Fantová, druhý klíče jsou zamčený v bytě pani Pelikánový. Dostanete je, jen co přijedou a vyzvednou je na esenbé.“

Vypadla.

Pánové, ta se mnou zavrtí. Ale teď vypadla. Neudolatelná. Nepochopitelná. Nepovedená.

VIII

Slunce stálo vysoko, žhavilo karlínské chodníky do běla. Do černého praží víc. Černá pohlcuje paprsky, kdežto bílá je odráží. Rozdíl neznatelný. Akát u nás na dvorku byl už tak vyschlý, že chrastil jak velikonoční řehtačka.

Navlékla jsem se do černého kostýmu, černý šátek na hlavu, černé punčochy, černé boty, černou duši. Černé vyhlídky. Jakýkoliv optimismus pohltit černý flór. Černá Máry, skoč do jámy.

Hugáč dodržel slovo a přinesl pugét karafiátů, sotva jsem ho unesla.

Na náměstí Krasnoarmejců zmizel jeden cíp květinové rudé hvězdy.

„Taky jsi mohl sehnat bílý, bambulo.“

„Rudá je barva krve, lásky a revoluce,“ řekl, bůhví kde to sebral. „Záleží na tobě, co si vybereš.“

Táhla jsem se s pugétem, slunce si na mě zasedlo, žhnulo mi do těla, jako by mě chtělo proměnit v há dvě ó. Lidské tělo je stejně osmdesát procent vody, paní Pelikánová bude o něco lehčí, pokud ji dali do suchého prostředí, ta aorta taky něco vážila, funebráci se nestrhnou.

* * *

Jako obvykle, tramvaj si dávala na čas, byla bych tam dřív pěšky. Přiběhla jsem na poslední chvíli.

Kolem vykopané jámy zástup dvou truchlících babiček z Kobylis, nad hrobem kněz, mladý, zrzavý, štíhlý panáček s fousama. Krůno. Mával kropničkou a zpíval temným barytonem. Kdybys nepravosti vážil, Hospodine, Hospodine, kdo by obstál. Krásně zpíval.

Schovávala jsem se za kytice, aby mě nepoznal, a dívala jsem se raději do země. Stejně mě zaznamenal.

V zemi díra, v díře žížala, v žížale instinkty. Šroubovala se do vyschlé prsti nesmyslně, avšak zákonitě. Hrobník v modrácích si podpíral bradu lopatou, stál opodál, odpočíval a pozoroval veverku. Krotké zvířátko přihopkalo těsně k němu, složilo přední packy na břicho, dívali se na sebe jako staří známí.

Zasadili rakev do hluboké jámy. Krůno odcházel uličkou mezi kříži, umenšené babičky nabíraly dojatými dlaněmi hlínu, hlína kropila

papírmašové víko pochované rakve pochované nebožky.

Položila jsem krasnoarmejské karafiáty k nohám té rozestlané poslední postele člověka, pokřižovala jsem sebe, pokřižovala jsem zem a šla jsem pryč.

Hledala jsem cestu ke kapli a trémovalo mě pomyšlení, jak mám s Krůnem mluvit, když je z něj opravdu pan farář, důstojný pán, zpovědník, utěšitel.

Čekal na mě u vrátek, rezavé vousy ve slunci ještě rezavější, stejný, nezměněný, jako býval vždycky. Usmíval se na mě od těch vrátek, já se taky usmála, ale v hlavě se mi potácěla jediná myšlenka, jak ho pozdravit, jestli jako vždycky ahoj Krůnoslave, nazdar, ani nevím, jestli mu ještě mohu tykat. Jak tedy, hernajs, jak se zdraví kněží. V Jiráskovi bylo vždycky Pochválen Pán Ježíš Kristus.

Vyšel mi o několik kroků vstříc a zbavil mě problému, protože řekl:

„Nazdar, Jano. To jsem rád, že tě vidím.“

Tiskl mi ruku a zuby mu svítily mezi těmi vousy jako červenobílý to se mi líbí.

„Krůno,“ řekla jsem udiveně, čímž jsem se vyhnula pozdravu. Nahradila jsem ho opětovným stiskem pravice a větou jako vystřiženou z Matky Kráčmerky. „To je mi ale překvapení.“

„Povídej, co děláš? Pořád zpíváš v tom

souboru? A co máti? Ještě chodí s pravítkem?" zasmál se.

Vyvedl mě zrezivělými vrátky a kráčeli jsme pomalu kolem hřbitovní zdi, popsané dodnes nápisy VOLTE Č. 1 ZÁRUKU MÍRU, ZÁRUKU BLAHOBYTU, vykotlanou cestou samá jáma. K čemu ji spravovat, auta tudy nejezdí, jenom pohřební, a nebožtíka nějaký ten rigol nerozhází.

Vyprávěla jsem mu páté přes deváté, kdo se vdál, probrala jsem celou partu ze školy, žvanila jsem o Sedmikráse, o paní Pelikánové, zase o partě, znovu o paní Pelikánové a o Sedmikráse. Brzy jsem se vyčerpala. Nějak mi to nešlo hezky a logicky a popořadě, napoprvé od té doby, co jsme se viděli naposled, od té doby, co mi přinesl ten inzerát a zafungoval v mém životě jako osud s velkým O.

Takže místo abych ti pomohl, zkomplikoval jsem ti život."

„Ale ne, kdepak," bránila jsem se. „Nebýt tebe, hoblovala bych prkýnka v Dřevoně, to ne. Já jsem tam spokojená, i když mám sem tam nějaký nesnáze. Ale plat mám slušný a práce mě skutečně těší." Mluvila jsem jak úvodník z denního tisku.

Došli jsme ke kostelu, do osvěžujícího stínu napůl kláštera napůl státního statku, po nádvoří běhala slepice celá jurodivá a oznamovala světu zázrak, zázrak, snesla jsem vajíčko, vzal je voják.

Krůno se zastavil.

„Půjdeš na mši?“

Přikývla jsem, ačkoliv jsem neměla tušení, že nějaká mše za paní Pelikánovou má být. Postaraly se o ni ty dvě babičky. Složily miniaturní úspory a objednaly zádušní mši za opuštěnou sousedku a trochu i za sebe. Šouraly se ke kostelu, jedna opřená o druhou, černé kamarádky v šátcích pevně spojené očekáváním smrti na dosah.

„Počkej na mě po mši, jestli máš čas.“

Odlepil se ode mě a spěchal dlouhým, seriózním krokem k sakristii. Měla bych se vrátit do podniku. Fantová jistě poskakuje přede dveřmi celá žhavá, aby začala smejit vysmejčené a dostala ty klíče klíče ratata.

No co. Ať žaluje, ať posílá telegramy, ať mi políbí šos. Dneska má pohřeb paní Pelikánová a zaslouží si, abych se za ni pomodlila.

Neuměla jsem to, ale modlila jsem se, klekala, vstávala, bila jsem se v prsa, přesně jako to dělaly ty dvě smrtky v lavici přede mnou. Varhaník doprovázel mši jak koncertní mistr, Krůnův baryton se nám vznášel nad hlavami a rozezvučoval mi srdce do breku. Já tu mši vážně probřečela. Modlila jsem se panebože vem si ji do nebe a odpusť jí všechny ty sprostá slova, vem ji k sobě do věčné blaženosti já jsem velká hříšnice ani se neumím v kostele chovat, ale modlím se k

tobě panebože za pani Pelikánovou ať ta její dobrá duše má po smrti věčný klid a všechny vymoženosti, co na zemi neměla. Připadalo mi, že jsem takhle maličká, jako blecha, jako hnida, nic, nula, a brečela jsem nade vším, nad svou nicotnou duší, obtěžkanou hříchy, nad babičkami, co namáhavě klekaly a modlily se, vyschlé, maličké, s rozvrzanými koleny, nejpokornější na světě.

Bylo nás v kostele pár. Ministrantů o něco víc. Jedna velká holka, košile jí šponovala, malí kluci v komžích, strkali do sebe, když se Krůno nedíval, dostávali záchvaty smíchu, ale zvládali to, jenom si drželi pusy v hrsti, aby nevyprskli. To znám. Někdy je člověku k smíchu i moucha, co leze Krůnovi po rochetě, zvláště když je malý a hloupý a šťastný. Těch se ještě smrt nedotkla zblízka. Jeden klouček se zalykal, jak se snažil ututlat smích. Krůno se ani neohlédl, sáhl za sebe a vlepil správný pohlavek na správnou hlavu.

Varhaník hrál Novosvětskou. Taky jsem paní Pelikánové mohla zazpívat. Ale nemohla. Mám na hlasivkách křeč. Varhany mě vždycky rozpláčou, ani bych nemusela být na pohřbu. Varhany jsou pro mě jako katarze v tragédii, mají očištnou sílu prostřednictvím slzí.

Mše skončila.

Varhany ve fortissimu provázely pětičlenný hlouček k východu

Cítila jsem se jako vykoupaná, na chvíli zbavená napětí a nejistot. Už chápu, proč se po pohřbu chodívají lidé najíst a poveselit. Vyplakali se, očistili. Čas žít, čas umírat.

Čekala jsem na Krůna v půl nádvoří půl státním statku. Ta slepice se ještě nevyjančila, pořád světu žalovala vousatou story o vajíčku, které jí někdo čmajznul na amoletu.

Najednou stál u mě, v bílé rozhalence, límec přetažený přes balónovou bundu, Krůno jako dřív, nic se nezměnilo.

Usmál se a vzal mě za loket.

„Pojď, musíme to zapít. Dáme si sklenici vína na setkání po letech.“

Sešli jsme po Bělohorské, nacpané tramvaje cinkaly a tloukly o koleje, Nerudovkou dolů na Malou Stranu, v oknech zase ty babky s lokty vyopřenými do mozolů, do vinárny ke Schnellům, kam jsme vždycky zapadli z plovky a naslouchali rozvrácenému, dekadentnímu, ale přes všechny zákazy geniálnímu klavíristovi, který zpíval vyšisovaným hlasem Když se usmívala heřmánkovými květy svých zubů. „Dámo,“ řekl mi jednou v mezihře, totálně zmožený alkoholem, starý, impotentní, vyžilý. „Dámo, s váma bych moh zplodit eště jednu generaci svěžích optimistů. Co vy na to?“ Já na to tenkrát hihhi mistře, celá do ruda a šarlachova, jak si mě vybral

za rodičku. Třebaže byl úplně zruinovaný, pořád uměl dělat komplimenty dámám. Ale Jiří Eliáš je dávno po smrti vysvoboditelce, všichni jsme ho oplakali.

A z Krůna se stal katolický kněz, ač to původně neplánoval. Původně chtěl být filozofem, a tím pádem králem, ale dal se na kněze, posledního utěšitele v hodině smrti. Rezignoval na korunu démanty vysázenou. Ale. Kdo ví?

Seděl tady přede mnou, rezavé vousy ztmavlé červeným vínem a povídá docela světsky:

„Tohle víno stojí za bačkoru. Pane vrchní, dejte nám Bikavér!“

IX

Samozřejmě že Fantice se zfantila a důsledkem zfantění byl telegram zapíchnutý na dveřích.

„PREDEJ KLICE OKAMZITE -
SOUDRUZKA FANTOVA NASIM
ZAMESTNANCEM DEFINITIVNE - DOUFAM
ZE SI BUDETE ROZUMET - KORAN“

Znělo to jako příkaz. Budete si rozumět, nebo basama s fousama. Nebudeme, soudruhu řediteli, a klíče ode mě nedostane, i kdybyste mi dali nasadit španělskou botu.

Trochu jsem se uklidnila.

U toho Bikavéru jsme s Krůnem probrali všecky moje trable včetně naší Anduly a jejího potenciálního těhotenství. Krůno rozhodl, že si přijde dát pohovor s naší matkou v neděli odpoledne u bábovky.

* * *

Když jsem to oznámila Hugáčovi, že Krůno k nám hodlá zavítat, vyskočil tři metry šedesát, prorazil strop a vyrušil Troníčkovy nad námi od žolíků.

„Vážně přijde? Opravdu? A von je vážně kněz?“ zeptal se dvacetkrát a utíkal uklidit krámy na pavlači, aby se dalo projít. Jůlinka a kořata, samozřejmě že je nikdo nechtěl, kdoví jestli se Hugo vůbec ptal, běhaly za ním, balancovaly po zábradlí, Hugo král arény, šelmy cvičené, šelmy kočkovité, šelmy zcela speciální, éla hop, skok do výšky plavmo a v okamžiku kredenc na maděru.

Ach Hugo, kdybych nevěděla, jak tě zplodili, nabyla bych přesvědčení, že seš vymyšlená, neskutečná figura. Jenomže já vím, jak to bylo, v noci jsem se probudila v nohách manželské postele, ostatní děti naládované vedle na kanapi, Andula sólo v postýlce se sítkou a já v těch nohách, ještě úplně hloupá, jenomže poučená malým soukromým biografem ve štěničárně u Maňasů, a naši dělali totéž, bez té vany ovšem, tu jsme měli pouze sedací, alumíniovou, a spíchlí

tebe za mý asistence, bratře, a dali ti to pitomý jméno, došla jim inspirace. Děkala jsem, že spím, abych je neuvedla do trapasu, matka byla krásná bílá Venuše, do bytu svítil měsíc a ona se v tom světle bledě rýsovala, měla pevné, silné tělo, vůbec ne zničené tolika porody, bodeť by otec nebyl v ráji tu noc, kdy jsi vzniknul ty.

S Hugáčem jim to vyšlo dobře, ale když píchali Andulu, muselo to být horkou jehlou, asi se při tom pohádali.

Problém Andula jsem zase oddálila, složila jsem zbraně a veškerou naději do neděle, až k nám přijde Krúno a pomůže mi v tomhle marném boji.

* * *

Už bylo deset hodin. Fantice seniorka nikde, jenom ten telegram jako ultimátum. DOUFAM ZE SI BUDETE ROZUMET - KORÁN.

Nějak s ní budu muset vydržet, než přijedou, ale byla jsem si jistá, že až přijedou, bude to ještě horší, zavaří mi, zavaří, až budu modrá. Jenomže já se nedám, i když jsem v menšině a neozbrojená, vytáhnu do boje za sebezáchovu jako husita a udělám si zbraň z něčeho jiného. T. j. klid, rozvahu a pěkně si to vyjasnit s těma vnitřákama. Ona je jistě lepší bojovnice, má své kopiníky, Alušku a Boříka, poseroutka Kořán srazí kufry, jen co na něj vybafne čest práci soudruhu. Ale nedám se, Jiřina mi pomůže, má

taky svůj voj.

Jak jsem tak přemýšlela, úplně mě to rozkurážilo, rychle jsem zamkla kancelář, Fantici jsem připíchla na dveře vzkaz, který jí možná vyrazí dech, a začne se ke mně chovat uctivěji, ŠLA JSEM NA VNITRO, a šla jsem na vnitro.

Rovnou cestou bez oklik, přímo na pláň, do kachlíkárny.

V kachlíkárně vrátnice, ve vrátnici soudruh. Měl kolťák, fakticky měl kolťák v pouzdře na zadnici, ne jako ten padavka na kultuře prázdný kožený toulec.

Cestou jsem si dala dohromady proslov k tomu soudruhovi, co mě přijme. Uposlechla jsem otcovské rady soudruha Ješátka a řekla jsem soudruhovi s kolťákem:

„Chci mluvit s tím soudruhem, co má na starosti Sedmikrásu.“

„Vobčanku,“ řekl. „Tady si sedněte!“

Dřepla jsem si na lavici a už jsem nemukla.

„Lojzo,“ zavolal na jiného soudruha s kolťákem, co střežil druhou půlku vchodu, „vohlídej tady tu ...“ a zmizel.

Ten druhý musel teď rozdělit pozornost mezi mě a tu půlku dveří, dostal práci za dva a dost ho to vyčerpávalo.

Sáhla jsem si do kabelky pro kapesník, on si v mžiku sáhl po koltu, napětí z něho spadlo, až když jsem se vysmrkala a složila ruce pěkně

rovně do klína. Ale stejně mě pořád držel v záběru.

Najednou přede mnou stál muž jako skála, v hnědém kovrkotu, tvrdou, ostře tesanou bradu zarostlou černými vousy, které nejdou vyholit, typ Modrovous.

„Pojďte se mnou,“ pravil.

Sahala jsem mu asi do pasu, přestože jsem měla podpatky. Soudruhovi, co mě hlídal, se zjevně ulevilo, zahlédla jsem ještě, jak si z toho nerváku zapaluje cigaretu.

Vedl mě dlouhou chodbou samé dveře, musela jsem popoběhnout, abych mu stačila, otevřel jedny dveře na konci, zrovna jsem ho doběhla asi třemi poskoky a nahlédla jsem do místnosti zároveň s ním.

Au!

Hlavička jak vypáraná vlna, ofina jak stánek na okurky, blond, vyšisovaná, peroxidová. Neviděla mě, seděla zády ke dveřím, před ní papíry, zrovna obracela list.

„Promiň, já nevěděl, že seš tady,“ řekl kolegovi uvnitř, „to nic, půjdu vedle.“ Rychle zavřel a vedl mě dál.

* * *

Prázdňá místnost, prázdňý stůl, dvě židle, na stole telefon, na holé stěně portrét prezidenta. Hnala jsem se na tu židli zády k oknu, nerada se dívám na někoho proti světlu, vždycky mě rozbolí

oči a musím slzet, i když nechci.

„Sem ne, támhle, jo?“

Obešla jsem stůl a dřepala jsem si čelem k oknu.

Bylo jím vidět nebe a kus pláně Sparta - Slávie, tam jsme se s Ivošem nalítali s drakama, když byl ještě malý a bezúhonný. Vyrobil mi draka z modrého papíru na balení sešitů, drak byl tak obrovský, že jsme se s ním nevešli do tramvaje. Táhli jsme ho z Holešovic pěšky až sem, Ivoš se třás, aby ho už viděl plout po obloze, nejvýš ze všech, až kam stačí provázek. Skoro utíkal, v jedné ruce draka, druhou vlekl mě, padaly mi dřeváky, u nosu mu vlála nudle, neměl čas se vysmrkat. Jako beran prorážel hlavou podzimní vítr, který cloumal drakem a nás málem rozškubal i s ním. Přirozeně že se nevznesl ani metr. Roztrhal se při prvním rozběhu. Ivoš s ním utíkal, já stála a odmotávala šňůru z obrovitého klubka navazovaných provázků, šňůr na prádlo, kalounů a pentliček samý uzel. Sotva Ivoš draka pustil, drak sletěl, špejličky se polámaly, konec. Vzalo mě to za srdce, rozeřvala jsem se, jak mi bylo líto Ivoše a marného těšení. Řvala jsem, až mi musel vlepit pohlavek. Pak plivnul na kapesník, rozmazal mi slzy, odškodnil mě gumovým hadem a slíbil, že sestrojí nové, úplně nejdokonalejší monstrum, jaké svět neviděl. Dala jsem mu čestné slovo, že

nadělám bábrlata na ocas, aby neměl tolik práce sám.

„Tak soudružko, podívejte se,“ pravil Modrovous a posadil se proti mně. Čekala jsem, že řekne já jsem Novák nebo Nováček nebo jiné, beztak vymyšlené jméno. I když jsem z horší rodiny, tohle mě naučili, že se člověk má představit, když s někým jedná, což jsem já splnila hned u vchodu. „Já ... předně ... aby bylo jasno, soudružko,“ pokračoval. „Tady nikdo nemá nikoho na starosti, ano? Jak si můžete dovolit říct, že tady má někdo někoho na starosti? Tady nikdo nikoho na starosti nemá, aby bylo jasno.“

Lapla jsem po dechu, že se mu omluvím za tu impertinenci s odvoláním na soudruha Ješátko, jistě by to jméno zapůsobilo, ale nenechal mě.

„A za druhý. Na vnitro se nechodí jak do holubníku. Na vnitro se zavolá a přijde se, až když má příslušnej činitel čas. Jasný?“

Přikývla jsem.

„Tak teď k věci. Co chcete?“

Poposedla jsem na židli a cítila, jak ta kuráž ze mě prchá, takovýhle chlápek jako břitva, žádné mazlení po soudružsku, to je něco, s čím jsem nepočítala. Tady spíš poletuje facka vzduchem. Přemýšlela jsem, jak začít, a všechno, co jsem si připravila, se mi najednou jaksi nehodilo.

„Chtěla bych,“ vyhrklo ze mě, „chtěla bych se jenom zeptat, proč jste mě nepustili za hranice.“

Zdalo se mi, že to zaznělo příliš drze. Zmírnila jsem tón. „Jaký je důvod těch soudruhů, co mě prověřovali. Proč ke mně zase mají nedůvěru, když jsem se přece už jednou osvědčila a dokázala jsem, že nemíním za hranicemi zůstat.“

Modrovous se na mě díval a mlčel.

Pokračovala jsem:

„Soudruh náměstek Ješátko na kultuře mi řekl, že hodnocení zájezdu předali vám, tedy vám osobně, to nevím, ale vnitru to předali . . . předali a já dostala pochvalu . . . pochvalu, takže mi není jasné, jaký byl tentokrát důvod . . .“ Pauza. Ticho. Po chvíli řekl:

„Tak vám to není jasný, jo?“ podíval se na mě přimhouřenýma očima a tesaň brada mu klesla do tvrdého úsměvu. Měl rovné zdravé zuby, jistě mu o ně pečovali od mládí. Zvedl telefon, ale pohled ze mě nespustil.

„Vašku, hod' mi sem matrijály Sedmikrása há em třicet šest, jo? Hned vedle matrijálů há em třicet pět, jo? Bud' tak dobrej. Jo a vem mně sem ňáký cígo, jo? Díkes.“

Zavěsil a neříkal nic.

Čekali jsme asi na ty matrijály, a tak, aby řeč nestála, řekla jsem proti všem předsevzetím a s nadějí v hlase:

„Uvidíte, soudruhu, že to je omyl. Vy s tím patrně nejste tak detailně seznámenej, ale uvidíte, že došlo k omylu. To se může stát, já to

nemám nikomu za zlý, jenom bych si přála, aby se všechno vysvětlilo."

Neřekl nic, jenom se pořád díval s tou bradou spuštěnou do úsměvu neúsměvu. Cítila jsem, že jsem si teď asi udělala pěkný vroubek. Já jsem ale kmotra. Taky jsem to mohla víc zaobalit. Že jsem vůbec žvanila o možnosti omylu.

Vašek příklusal, hodil matrijály na stůl, Modrovous lapil vzduchem letící krabičku cigaret a řekl:

„Díkes.“

Pak rozevřel desky a dlouho do nich nahlížel. Zapálil si cigaretu a studoval ty matrijály. Konečně promluvil.

„Tak vy si soudružko myslíte, že tady došlo k nějakému omylu. Hm. To se teda mejlíte, soudružko. Máte opravdu lajcký představy o práci pracovníků em vé. Tady k žádnému omylu nemůže dojít. Jasný?“

Poslední větu zaburácel. Příkrčila jsem se na židli a čekala, odkud ta facka, co se tu pohybuje prostorem, přiletí. Nepřiletěla. Modrovous opakoval:

„Jasný, jo?“

Přikývla jsem, jen se mi lokýnky zatřepotaly.

„Podívejte se, soudružko," listoval v papírech, „vy ste . . . v tý Francii. . .“ vyfoukl kouř a obrátil list, „pracovala poměrně slušně . . .“

Rozzářila jsem se v očekávání, že mi teď

přečte tu pochvalu soudruha Ješátka, co tam má černou na bílém.

„Ale ..,“ řekl a odmlčel se. Co ale, ježiši? „ . . . například v Biarritz, kde došlo k tomu trapnému nedorozumění kvůli soudružce Šmejkalový . . . , v Biarritz jste se asi na hodinu zavřela s tím Gonzálezem v hotelovém pokoji a něco ste si povídali. Zašla ste tam v devět padesát a vyšla ste až v deset nula nula. Je to pravda?“

„To ale byla kritická situace. Lidi za mnou přiběhli, že se jim na paty věší policie, musela jsem s Gonzálezem promluvit, aby celou záležitost nějak šikovně zlikvidoval. A vůbec jsem tam nebyla hodinu, pár minut, sám jste řekl v devět padesát a vyšla jsem v deset nula nula.“

„No dobře, nemusíte mě hned chytat za slovo. Ono i za deset minut se dá stihnout leccos. Třeba rozhodnout o osudu světa, soudružko. V dnešní době . . .“

Proboha, co já tam s Juanem za těch deset minut rozhodla. Jedině že nebude dělat skandál a všechno ututlá. Vždyť nám všem hrozila ostuda mezinárodního formátu, noviny by to rozmázly jako tenkrát s tou sovětskou sportovkyní, co si chudák vzala nějakou tretku z toho množství, z té záplavy terek v obchodním domě, a nezaplatila. Nezaplatila peníze, ale nadějnou kariérou sportovkyně. Podobná věc se stala nám. Stáli jsme před nebezpečím zostuzení naší lidoděmo

vlasti. Šmejkalka kradla jak Jánošík, jenomže pouze pro sebe, až ji chytili. Našli u ní sedmdesát věčných tužek, štosy pohlednic jedna jako druhá, holicí strojek pro pány, holicí strojek pro dámy, svetry, podprsenky všech velikostí, punčochy, stříevíce čtyři páry, žádný doklad o zaplacení, všecko jen tak naházené v pro ten účel prostorné kabele. Když ji lapali, vlítla na záchod a všecko zboží nacpala do rezervoáru na vodu. Voda přetekla, v obchodním domě potopa světa, policajti tajný i uniformovaný, chyťte zlodějku. Zlodějka se zdejchla jako Fantomas. Polapili kamarádku a zmáčkli ji chuděru jako houbu pýchavku. Kamarádka pukla a brečela v kanceláři ředitele obchodního domu, já ne, to ona, mně taky čmajzla deset franků, co jsem si šetřila na sukničku. Šmejkalka. Evinka nevinná rehabilitovaná. Loupežnice loupežnická. Stačí zahlídnout ji z dálky a každěj si honem dělá inventuru v prkenici. Jela opět, jela zas, nic se jí nestalo, jenom tenkrát musela ze zájezdu pryč. Uplácala jsem to s Gonzálezem na záchvaty chorobné nostalgie, doktor napsal potvrzení, producent se dozvěděl starou bélu. Evinku odvezli do Paříže na vyslanectví, ukázali jí Lůvr a Mónu Lízu a Versaj a všecko, dostala sto franků na suvenýry, aby to vydržela, aby se nezhroutila úplně, ta citlivá, po vlasti nemocná, než pojede kurýr a ujme se jí, zničené, na cestu do Prahy. Na

letišti auťák, málem sanitka, Evinka rovnou k mamince, všechno nakradené pěkně v kufru domů. Mně k ostatním povinnostem přibyla povinnost zpívat za zhroucenou. Kvákala jsem sólo duo, nešlo mi to, copak jsem tu od toho, ale poslechla jsem Kadluba a málem jsem se strhla.

Ted' byla Evinka v Helsinkách, já seděla na vnitru a poslouchala výhrady, které ke mně soudruzi mají.

Juan mi tenkrát slíbil, že kvůli mně a taky kvůli Věrušce Petřů, zástupkyni ministerstva kultury, která s námi jela dohlížet, aby zájezd měl hladký průběh, a vůbec kvůli všem, kteří se do jednoho dřeli na tomhle zájezdě jako důlní koníci, slíbil mi, že věc ututlá. Viděl dobře, jak nás všichni odírají, z jedné strany producent na daně Francouzské republiky, z druhé strany naše jednatelství na poplatky Státní bance, takže nám z diet zbývalo sotva na limonádu.

A vůbec, hernajs, kdo mě tenkrát mohl šmírovat? Všichni byli na večeři a bojovali o každé rajske jablíčko. Než jsem to všechno vyjednala, měla jsem večeři sežranou, nechali mi jednu smutnou rybičku s očičkama vytřeštěnýma do věčnosti. Za ten zájezd jsem zhubla do tvaru špejle, ostatní na tom nebyli o moc líp. V rámci šetření vyslali pouze šest tanečních párů, všichni dělali všechno, já úplně všechno. Těsně před odjezdem přišli na to, že protežé soudružky

Fantové umí pendrek, a ne francouzsky, zájezd sbalený, smlouvy podepsané, co teď, kdo tady proboha válí francouzštinu, aby mohl konferovat, tlumočit, organizovat, zpívat, tancovat, nosit kostýmy, domlouvát se s kulisáky, přišívat knoflíky, odvést lidi do hotelu, aby nezabloudili, být stále upravená, svěží, reprezentovat..., hele, Honzlová chodí do tý jazykovky, Láďo, zaskoč za Vencou na vnitro, ať nám ji výjimečně pustěj, nebo nám ten zájezd vybuchne a ty penále nechci vidět. Přistoupila jsem na ty neuvěřitelné podmínky, nic mi nebylo dost obtížné, za tu cenu to stojí, za tu cenu spatřit na vlastní oči Sladkou Francii, vytouženou zemi, o které jsem dosud jenom četla ve škole pod lavicí, Villon, Sartre, Marcelina místo Jiráska a Fučíka, a dokázat světu kolem sebe, že na mě je spolehnutí, že nezdrhnu, že budu reprezentovat naše lidodémo, co mi síly budou stačit. Pan profesor Boulička, maličký, oduševnělý francouzštinář, mi gratuloval, to je báječné, říkal, jen jeďte a otevřete oči i uši, bude to pro vás užitečná zkušenost, vaše znalosti se prohloubí, nezapomeňte se dívat a dívat a podívat do Orléans — vyslovil to dokonale s er v krku a nosovkou na konci — jestli se tam dostanete.

Hovnajs.

Znám všechny hotely, jeviště, hospody, šatny, záchody, silnice, opravny motorů, duší, šlach a namožených kloubů, benzínové pumpy, poznala

jsem, co dovedou lidi, co to s nimi udělá, obchodní domy, zboží zboží, žrádla košer a nekošer, trhy marnosti, auťáky, dámy nóbl dámy póvl, Seina, život, víno, šalba a klam. Šetřila jsem jako všichni, pila vodu z vodovodu, z níž si Francouz kafe neuvaří, Andule jsem koupila bílou sukni, barva nevinnosti, garantovaně nemačková, prací ve všech pračkách světa, a ta čubka se v ní teď válí s vojákem.

Nic. Nic jsem z toho zájezdu neměla, taky to nebyla turistická výprava, ale tvrdě vydělané valuty pro stát, tvrdá zkušenost, zaplať pánbůh za ni, jen kdyby ten Ješátko nekecal a napsal do těch matrijálů třeba hůlkovým písmem černé na bílém, že jsem se tam neflákala.

„No dobře,“ pravil Modrovous. „Tohle by se ještě dalo přehlídnout, deset minut, prosím, ale v LarocheL ste se odpoutala od kolektivu na celý odpoledne. Všichni měli obavy, jestli se vrátíte včas a nenarušíte představení. Tak co. Jak to bylo v tom LarocheL? Co ste tam s kym kupovala?“

„V La Rochelle?“ vykulila jsem oči a vyslovila jsem larošel, čímž jsem si patrně udělala další vroubek. „Tam ... tam jsem byla přece s Čechama, s legálníma, soudružka Petru mi to dovolila, já jsem jí je představila. Byl to můj kamarád ze školy a jeho žena, on tam pracoval jako náš obchodní zástupce, opravdu, úplně legální Čech, můžete se ho zeptat, už se dávno vrátil. Na

představení jsem přišla včas, vůbec nic se nenarušilo, oni s sebou přivedli známé s rodinama, aby sál nebyl tak úplně prázdný. Já jsem tam opravdu nic nelegálního nedělala, o všem jsem se vždycky nejdřív poradila se soudružkou Petřů z ministerstva. Ona byla moc hodná a vždycky mi dobře poradila. Většinou jsem chodila všude s ní, můžete se jí zeptat."

„Helejte, nedovolávejte se furt svědků, my víme i bez vás, koho se máme ptát. Tady mám všecko napsaný černý na bílým, co vy k tomu řeknete, to mě nezajímá. V Larochele ste šla někam sama, nikdo nemůže vědět, co ste celý odpoledne dělala."

„Vždyť vám povídám, soudruhu, byla jsem s Karlem Vávrou z našeho obchodního zastupitelství, chodil se mnou do stejné školy, jenže o dvě třídy vejš. Můžete se ho na to zeptat..

Praštil do stolu. Další vroubek.

Kdyby mi Karel Vávra mohl aspoň dosvědčit, že jsem celé odpoledne byla s nima. Pozvali mě do rybářské hospody na muly a na ústřice a na bujabézu, stejně mi pak bylo špatně. Odvezli mě zpátky v úředním citroenu, naši lidi se už scházeli do šaten a dělali si legraci, koukněte Honzlici, nabrnkla si frajera, dal ti aspoň najíst? Já jsem se smála, dal, dal, zrovínka to du vyhodit, abych se vešla do šatů, teď musím dvě hodiny dělat dámu ... Pak jsem holkám v šatně vyprávěla o té

rybářské hospodě na pobřeží, o mulách a bujabéze, holky žmoulaly konzervy z domova a bylo na nich vidět, jak by do té hospody chtěly taky. Já bych je pozvala všechny, kdybych měla prachy. Jednu jsem ale s sebou měla vzít, abych měla alibi, že jsem nekula žádné pikle proti našemu zřízení. Třeba zrovna Věrušku, stejně neměla co na práci. Jenomže co by si s ní Karel povídal. Když jsem mu řekla, že to je soudružka z ministerstva kultury a jela s námi dohlížet, aby všechno klapalo s producentem, tak se Karel strašně smál a večer se jí zeptal comment allez-vous a ona mu odpověděla, že se jí chodí špatně, jelikož se jí v tom horku dělají pucejře na patách. To se pak už úplně mohl rozsypat a řekl mi, že jsem pitomá, že takovýhle dozor žádná kultura nevysílá. Věděla jsem, že Věruška francouzský neumí, trochu mi to vrtalo hlavou, ale ona byla na mě hodná, bydlívala jsem s ní a ona se mě vyptávala na moje problémy. Byla jsem jí za to vděčná. Chápala mě a slíbila mi, že až se vrátíme, že mě doporučí na kulturu jako externí tlumočnici. Říkala, že se mi křivdilo a že ona těm soudruhům řekne, aby to napravili.

„Já tě doporučím, Janičko, ty jsi vlastně doteďka byla úplně zakopaná hřivna. A to ses naučila francouzský v tý jazykovce? Já se tam taky budu muset přihlásit. Taková šikovná holka. Víš, někdy se stane, že jede nějaká kulturní

delegace ven a nemají tlumočníci. Já jim řeknu, váš podnik by ti jistě dal volno, kdyby to bylo na žádost ministerstva, určitě jim o tobě řeknu, chtěla bys?“

To je otázka! Samo, že bych chtěla. Holky v souboru by mě nenáviděly, že si jezdím a ony ne. Fantice by sklapla, kdyby si mě vyžádalo ministerstvo kultury. To se rozumí, že bych chtěla. Byla bych tím pádem úplně rovnocenná s ostatními. Doposud vždycky, když se jelo do zahraničí, brali všichni naprosto samozřejmě, že já nejedu. Ale když mi teď vyšla ta Francie, některé holky se mnou úplně přestaly mluvit. Jenom Jiřina, Bára a pár holek z toho mělo radost. Budu jim muset něco přivézt. Ony mi taky vždycky přivezly suvenýr. Jednou pro mě dávaly dohromady drobný ve Varšavě a Helenka Čapková odmítla věnovat zlotý, že už toho má dost, na každém zájezdě se skládat na Honzlici. Beztak je to její vina, že nejedí. Holky mi ale stejně tenkrát přivezly moc prima cvakátka na nehty.

Modrovous sklapl desky a řekl:

„S tou Francií to byl omyl, soudružko. Vyslali jsme vás tam, abychom vám dali příležitost dokázat, že si naši důvěru zasloužíte. Nedokázala jste nic. Tady ta zpráva,“ pouštěl jeden list tlustospisu po druhém, „je plná drobných svědectví proti vám. Pracovala jste tam poměrně

slušně, ale tím jste jenom chtěla odvést pozornost. Například:" Otevřel spis na založené straně. „Kupovala jste si pornografické tiskoviny, které jste dokonce nahlas překládala a ukazovala dívkám v šatně."

„Ale to není...“

Ani se na mě nepodíval a pokračoval.

„Stýkala jste se velice důvěrně s tím producentovým zástupcem Gonzálezem a s jinými. Například:"

Nadechla jsem se, ale neřekla jsem nic.

„S producentem Dupontem a jeho manželkou jste v Pau seděla v zahradní restauraci, pila whisky, zatímco ostatní na vás čekali v autobuse, aby mohli odjet na představení. Poslala jste je napřed a sama jste se dala odvézt producentovým automatickým mercedesem a tak dále a tak dále.“

Seděla jsem, rudá, jako by na mě vylil kbelík vařící vody. Panebože! Já snad ... já nevím ...

Nepohnul ani barvou a pokračoval:

„Podívejte se, soudružko, takhle se nechová náš člověk v zahraničí. Divíte se teď, že jsme vám zamítli ty Helsinky? My víme všechno, soudružko. O každém. Kdybyste se dovolávala já nevím kolika svědků, nebude vám to nic platné. Tady,“ poklepal na spis, „tady to máme podrobně, celej zájezd, den po dnu a každý den něco, co nás zaráží. Ani váš vlastní deník by nám tolik neřekl. Ani váš vlastní deník.“

Deník!

Ježišmarjá, můj deník. Nechávala jsem ho válet všude. Ale vlastně. Stejně nestál za moc. Cenzurovala jsem ho většinou dřív, než jsem začla psát. Ale psala jsem ho, abych aspoň po létech, až budu stará, v závějích pudru na vrásčitém obličejí, vzpomínat na svou uměleckou dráhu, věděla, co ve kterém městě bylo. Například: *Pau. Dlouho spala, utahaná jako kůň, oběd za bačkoru, Chovanec sežral všechen salát sám a ještě mi vynadal. Odp. prala, myla vlasy, zašívala, žehlila, k večeru pozval Dupont na limonádu, sketa lakomá, kdyby aspoň dal whisky. Nepustil mě autobusem, že chce něco ohledně světla na večer. Vzal mě vlastní herkou, lidi děsně nadávali, že museli čekat. Vypytał se houby na světla, ale kdo je v partaji. Řekla jsem, že nevím. Ať mu to zjistí FBI, krávovi. González říkal, že kvůli těmhle sráčům se z něj snad stane socialista.*

Takhle vypadal můj deník, který si kdekdo mohl přečíst, třeba v šatně, když jsem zrovna byla na jevišti.

Něco se mi zaseklo v krku. Mlčela jsem. Co mě napadlo sem lézt. Díval se na mě a čekal.

„Prosím vás, soudruhu,“ sebrala jsem síly, „kdo vám tu zprávu psal? Vždyť je to úplně zkreslený. Já neříkám, že ten člověk lže, ale viděl všecko jinak. Něco pravdy na tom je, ale jinak.“

Třeba ty pornografie, to vůbec není tak. Četla jsem holkám o Edith Piaf z toho Ici Paris, ona zrovna byla v nemocnici a psala si takový paměti o všech svých milencích, ale pornografie to nebyla. Mně to náhodou připadalo jako sociální román... vona byla asi do pěti let slepá a musela se ...“

Bum do stolu.

„Soudružko, takovýhle výrazy vy ani nepoužívejte! Sociální román! Víte vy, co to je sociální román? Budete ho srovnávat s životem nějaký vyžilý západní fuchtle.“

Úplně se rozhněval. Příkrčila jsem se. Vstal a celý bez sebe procházel kolem okna sem tam sem tam. Vrzaly mu boty. Ve sklepě se jistě točí sto padesát magnetofonů. Přála bych si slyšet, co zaznamenávají od vedle. Co nahrává Fantice. Jistě chrlí informace, že to magický zelený oko nestačí mrkat.

Urazilo mě, co řekl. Ne o mně, ale o Piafce. Ani o ní nic nevěděl. Neměl páru, co to je, mít v břiše vákuum a zpívat na chodníku za šesták. Jako by mě chtěl namíchnout ještě víc, řekl:

„Svůj k svému, že ano? Vy ale svůj původ nezapřete, ať děláte co děláte. A děláte dost. Jenomže vaše matka vám kazí snažení. Ta se nepřetvařuje. Klidně si chodí po Karlíně a nadává na poměry. To je veřejný pobuřování, soudružko. Laskavě ji na to upozorněte.“

Už je to tu. Kolikrát jsem ji prosila, aby mluvila aspoň potichu, když nadává na tu cibuli. Ach bože. Kdo jenom sepsal tenhle hanopis? Kdo mě tak strašlivě nenáviděl, že byl schopen vymyslet si takové nehoráznosti? Kdo to sakra napsal?

Kdokoliv. Všichni věděli, co dělám, všichni slyšeli, co povídám. Dávala jsem si zatracený pozor, abych nešlápla vedle ani trošičku. A ten Ješátko. Kéž by z těch schodů sletěl a vrazil si kostrč do krku, parchant. Všichni jsou parchanti zparchantělí.

Marně jsem se snažila vysvětlit, že děti za rodiče nemůžou, vyčetl mi otce, bratry i mou vlastní jsoucnost. Takže jsem sklapla zobák a jenom jsem v duchu litovala svého infantilního nápadu vydat se sem za účelem nalezení ospravedlnění.

Ach, paní Pelikánová, správně jste to říkala, kdo chce psa bít, hůl si najde. Jestli tam někde jste na tom božím nebi, přimluvte se, aby se tyhle lidi probrali a přestali dělat voloviny. Copak je s nima řeč, on o koze, já o voze? Kdyby jim tak pánbůh nebeskej chtěl pronajmout jinou zeměkouli a odstěhovat na ni všechny Modrovousy a Fajrajzly a Fantový s rodinama a Kořány a Duponty a Ješátka, ať se tam množej anebo se vzájemně požerou, tohle se nedá unést, to už je leda na zavření se do slonovinový věžičky,

kdyby člověka nechali.

Modrovous vstal, zasunul si moje matrijály pod paži a beze slova přikročil ke dveřím. Zvedla jsem se taky, pustil mě napřed, zamkl místnost a zase šel tak rychle, že jsem mu nemohla stačit. Dovedl mě do vrátnice, soudruh s kolčákem našel mou legitku, prohlížel podobenku a něco se mu nezdálo. Bez řeči jsem si stáhla vlasy z čela, aby mi proboha věřil, že jsem to já, Honzlová Jana, Pod Žižkovem 26. Hodil mi občanku a já šla. Ani se štítím, ani na štítě, panebože, jak asi musí být Pavlovi a Ivošovi, ti tohle mají dennodenně. Bylo mi nanic, na zvracení, na omdlení, na umření. nejraději bych se dala vypsát z té beznadějné organizace zvané Lidstvo.

X

Psaníčko určené k vyražení dechu soudružky Fantové viselo neefektivně na dveřích, jak jsem je tam včera zapíchla.

ŠLA JSEM NA VNITRO já pitomá, padlá na hlavu, praštěná pavlačí. Zrovna tak to mohla ona napsat mně.

Položila jsem psaníčko na stůl a rekonstruovala jsem si celý včerejšek, Modrovouse, jak na mě dělal bububu, bohužel jsem se lekla, na mě stačí zadupat, neřkuli ta

modrá brada a hromový hlas. Viděla jsem se znovu, jak za ním poskakuju na kramflíčkách, abych udělala dojem, musela jsem vypadat jako Chaplin, jenomže kdybych byla Chaplin. To by lítala šlehačka i na ministerstvu vnitra, já bych se vyhoupla po provaze k těm matrijálům, všechny bych je rozsalátovala, Fantový bych strčila hlášení o někom, kdo je na ženský a chlastá, obyvatelstvo velké Prahy nohama vzhůru, moje matka budovatelka schvaluje, že není cibule, Fajrajzl má doma ve vaně hurisky, Ješátko znásilňuje holčičky v průjezdech a je v čele protistátní skupiny placené z Lichtenštejnu, sekretářka maskovaný FBI v podstatě mužského pohlaví, ten zadek má vycpaný dolarama ...

ŠLA JSEM NA VNITRO, písmenka mi skákaly před očima, jako by měly nožičky, hopsaly a přesmykovaly se, najednou na papírku stálo JSEM TROŠ NAIVNL, to L na konci se přizpůsobilo, vypadalo jako I, na mou duši, ve spodní nožičce mělo díрку po připínáčku.

Fantice se neukázala.

Trpěla jsem kvůli ní v kanceláři až do zavírací hodiny. Nudila jsem se, a tak jsem sáhla do knihovny a vybrala si Ščipačeva Sloky lásky, abych se trochu povznesla nad všední věci života. Jediná knížka z celé svazácké knihovny, která aspoň trochu stála za přečtení, i když Fantice dělala všecko, aby mi ji zošklivila. Jednak mi ji v

jednom kuse doporučovala, jednak uměla kousky z paměti a recitovala verše o lásce hlasem trhovkyně, co prodává na náměstí pukavce. Ona se děsně ráda rajcovala lyrikou, koneckonců každý, i Fantice, se snad umí zabouchnout a zatouží po poezii. Ale ne. Fantice ne. Ta leda recitovat se slzou v oku láska páska a předvádět se, jak je citová, poučovat o nových erotických vztazích v nové společnosti, opruzené nožičky pěkně u sebe.

* * *

*Pod plášť můj kdybys chtěla
vejdem se já i ty
ramena dívčí měla
a korzet naditý — ne — a teplé sladké rty*

*Jede kol traktorista
po dešti voní zem
obloha je už čistá
přivedl eM Pé sem - ne - a ti dva pod
pláštěm*

Tahle báseň například mě stála jeden kobereček, poněvadž jsem připodotkla to o tom korzetu a taky domněnku, že traktorista, jakožto správný člen nové společnosti, jel okamžitě podat hlášení na Mravnostní policii, že se tam náš pan učitel byl mladý filcuje s nějakou cizí tu běhnou pod přšipláštěm, ačkoliv už neprší. Fantová se

vytrhla z lyrického očarování a řekla, že jsem dobytek.

S literaturou byla u nás vůbec psina. Někdo vždycky, většinou výbor svazu, udal tón, takže všichni najednou si pročítali Sloky lásky, až z toho úplně zmagořili, a kdo nečet, byl divnej. Nebo Fasta, než ho škrtili ze seznamu. Nebo Zpěvy staré Číny. Fantová se naučila *Na mne-li myslíš* a pokaždé našla někoho, komu mohla zarecitovat:

*Na mne-li myslíš
ještě jen trošínku*

vykasám sukýnku .. .A ten dotyčnej hned pádil.

Mohly jsme se s Jiřinou rozbít, když jsme si ji představily, jak vykasává sukýnku a obnažuje stehýnka značka výsek čerstvé šunky. Na co si držela Fajrajzla, když byla furt tak neukojená .. .

Někdy se ale poezií přece jen ukojila a dokázala být i laskavá. Což je důkaz, jak literatura zušlechťuje člověka. Bohužel z ní laskavost poměrně rychle vyprchala.

Fajrajzl se taky někdy neovládl. Někdy ho to vzalo a měl tendenci dělat trýle. Bára Krondlová se se mnou vsadila, že Fajrajzla na nejbližším zájezdě překotí do postele, jelikož jí nešlo na rozum, co je to za chlapa, že si nabrnknul zrovna Aluš Fantovou. Bára byla moc krásná holka, každý po ní jel, nohy měla jak dálnice, všichni ji

pomlouvali do bezvědomí, takže o ní šlo tolik pověstí, že už samo množství vylučovalo pravděpodobnost. Ale povalila ho, ani nemuknul. Proč by taky mukal, když pořád sloužil jako vzor socialistického mládežníka. Ale mukla Bára a rozhlásila, že to stálo za starou bélu, k ničemu nestačilo dojít, Bára si ani nemohla udělat čárku v notýsku.

Věděli o tom všichni, jenom Aluška pořád ne. Nakonec se někdo smíloval a napsal jí to poste restante. Sebralo ji to, chuděru. Sedávala po pracovní době ve zpěvárně, sama samotinká, opuštěná a zpívala si u klavíru pištivým sopránkem, který se jí kapánek lámal. *Žial žial žial mi je, žiaden nevie čo mi je, snad sa moje srdélenko, žialom pomynie . . .*

Vrazila jsem jednou na ni, Alušce tekly slzy, ale jakmile mě spatřila, udeřila dédur a vyjela vyvyvyvyvý stupnici nahoru dolů, jako že cvičí hlas. Mně jí v tu chvíli přišlo líto, třebaže jsem moc nechtěla. Fajrajzl se jí samo sebou vrátil a o to se pak, srdélenka, měli radši. Aluška mu na zájezdech kupovala uzenáče, vykosťovala, každou kostičku pryč pryč, Bořínku, papej, a skákala pro pivo, div se nezlomila. Olizovali se za jevištěm tuťumuťu, hlavně když běžela kolem Bára, ale té to bylo fuk, věděla svoje a nebyla zvědavá na nějakou hubičku vonící rybinou.

Bára vůbec byla osoba hodná opovržení

soudružek, co se věnovaly poezii. Trpěla však, myslím, nějakou zvláštní nemocí. Dávala se dvakrát do týdne fotografovat a měla fotkami vylepený pokojíček od podlahy ke stropu. Bára na bruslích, Bára z profilu, Bára vleže, vsedě, ve stoje, Bára kouše do jablíčka, Bára u stromu - struktura kůry, Bára nahá - struktura kůže a ost., oblečená, v arabesce, v piruetce, s nohou za krkem . . ., když člověk seděl u ní v pokoji, dostal pocit, že mu vysychá mozek. I kabelku měla napěchovanou vlastními obrázky a rozdávala je s podpisem. Ale jinak byla solidní, porážela mužské jak šachové figurky, kudy prošla, tam sedm let ani jetýlek.

Zlatuška Sladovníková o ní věděla dokonale všechno, jako věděla dokonale všechno o každém, jukala škvírami a informovala na i bez požádání, co ta Bára Kronglová zase, nemrava. Ani honba za Liborkem v tom nemohla Zlatce zlaté zabránit. Liborek byl v Bářině zápisníčku dávno odškrtnutá veličina. Stejně. To je taky dar. Jako má někdo dar malovat nebo skládat symfonie, Zlatuška měla dar přesvědčit každého o každém, že je cokoliv. Kdyby u nás ještě existoval zákon o nactiutrhaní, proseděla by Zlatuška v base celá staletí. Jenomže ten zákon nemáme. Naopak. Pomluva se podporuje, smíte ji šířit písemně, podepsat se nemusíte, pomluva dostane Poř. č. a šup s ní do KM. Všecko se nám někdy může

hodit. Třebaže jsem Zlatušku nepodezřívala z fízlovství, napadlo mě kolikrát, jak vzácný zdroj informací o lidech ona je, aniž tuší. Aniž z toho, husa, něco profituje. Určitě dodala nepřímo nějaký ten materiál i na mě.

Takže místo abych se rozptylovala poezií, zapůsobil Ščipačev jako začátek dlouhé asociační řady.

* * *

Na věži u Křižovníků tlouklo poledne, Fantová seniorka nikde. Vrátila jsem knížku do knihovny a odebrala jsem se k zaslouženému odpočinku směr Karlín, vzduch nedýchatelný, popílek nám ucpal větrání. Andula v tahu. V kuchyni na truhlíku zhroucená matka, na plotně spálené mléko, Hugáč na pavlači, monstrum značka Železná neděle v stadiu dokončování.

„Hugo,“ poučila jsem ho, „koza má nohy čtyři, ne tři, jak tady znázorňuješ.“

„Jano, jako kdybys nevěděla, co je to abstrakce. Nemluv mi do představy. Stejně na tu čtvrtou nohu nemám materiál.“

Spočítala jsem jmění. Z dvaceti dvou padesáti zbývalo šestnáct třicet, ty prachy se kutálej, asi že jsou kulatý.

Na nebi kupovitá oblačnost, bože, pokrop nás spasitelnou vláhou, ať se nám napruží nervy jak po dešti šňůra na prádlo.

Pozvala jsem bratra do biografu. Vypadal jak

kovářský učeň, ušmudlaný, ukoptěný. Dal si lázeň v lavóru, vysmrkal se a doprovodil mě do lidobio Ponec Praha Žižkov, mládeži nepřístupno.

XI

„Je neděle, slunce kouká do oken,“
vypěvoval si Hugáč od časného jitra, ačkoliv slunce vůbec nekoukalo, tím méně k nám.

Matka se probudila nevrlá, bez nálady.

„Přestaň, kdo to má poslouchat.“

Budeme s ní muset něco udělat, Hugo, taky už má nervy docela ve vyměšovací ústrojí.

Hugáč ji neslyšel, kvílel dál jak ptáček jarabáček.

„Půjdem někam, v Chuchli koně závodí. ..“

Nikam se nepude, buržoazní radovánky, to zrovna. Stejně bude lejt. Odpoledne přijde Krůno. Konečně tady někdo zasáhne. Mužská ruka je tu třeba, já jsem příliš slabá.

Matka vstala a postavila na kafe. Do nosu mě uhodil pach denaturáku, vždycky přelege, když naplňuje vařič. Beztak jednou vyletíme do povětří. Dřív jsem neděli mívala ráda. Matka byla pokaždé na nohou první, mlýnek po babičce mezi koleny, mlela kafe a neděle voněla až do postele. Člověk v polospánku slyšel štrachání v kuchyni, najednou zapraskalo dříví v plotně, zavoněla káva

a vanilka, pak se ozval matčin hlas a lákavě nás vyvolával z bezvědomí. „Děti, táto, vystydne vám snídaně!“ Otec v podvlíkačkách, rovnýma nohama ke stolu. Pak si dal ještě šlofíka do oběda.

Dneska si taky dávají. Kluci bryndu z ešusu a hup do práce, žádná legrace, táta někde na Broadwayi přikusuje k eplkejku smutek po domově.

„Co kdybych upekla bábovku, Jano?“ radila se máti. „Mám tam ještě dvě vajíčka a trochu kakaa.“

„Upeč, mami, to je napad,“ pravila jsem nadšeně. Stejně se jí zase připálí. Zbylo mi dvanáct korun, v nejhorším skočím pro rakvičky. Hlavně aby přišel a dal to u nás aspoň trochu dohromady.

* * *

V rádiu u sousedů držel někdo řeč o rodině, základě státu, při třech dětech národ roste, neschvalujte potraty, musíme růst, množte se, rodina je naše budoucnost blablalba.

Neschvaluju potraty, takže Andulu rovnou zamáčknu jak žížalu. Kdyby aspoň byla řeč s naší Jarmilou. Kdyby mi aspoň trochu pomohla, nána. Ale ona to vzdala. Sbalila si kufírek a táhla, do ženských domovů, do ajnclíku s xylolitem, bydlí si sólo, individualistka jedna pitomá. Pulíruje si ten ajnclíček, každá flaštička má svoje místo,

mladá stará panna, ženské domovy, pánové pouze na propustku, manžel nemanžel. Jarmila je šťastná, má vlastní ručník, vlastní umývadlo, nikdo si nesplete její kartáček na zuby. Jenom občas zabloudí domů, aby si vyzvedla, co táta z Broadwaye poslal. Někdy je to jedna punčocha, někdy dvě, za jednu punčochu se clo neplatí, jedině snad, že by v naší rodině byl někdo prokazatelně jednoonohej, táta posílá jeden pár nadvakrát, už máme dvacet punčoch lichých. Jarmila si je navlíkne, tyhle dvě jdou skoro dohromady, při umělém světle se nic nepozná, že mám hezký nohy, mami, a zase odtáhne, matce nedá ani floka. Ať ti dá Jana, taky vydělává, neříkej, že čtyři z toho nemůžete žít. Někdy, výjimečně, přispěje, zapíše si do kalendářičku deset korun mámě, pořád si zapisuje, pořád, všechno odjakživa. Když jsem jí někdy řekla, že je pitomá, zaručeně mi nedala nic k Ježíšku, pod stromečkem jenom obálka a v ní psaníčko, 12. března jsi řekla, že jsem egoistka, nazdar. Nikdy nic nezapomněla, všechno měla zapsané, všechno o každém, jako ti soudruzi na ministerstvu.

Vnitro!

Modrovous. Chytla mě křeč do tlustého střeva.

U nohou mi zakvičelo kotě, chtělo pochovat nebo co, podrbat pod bradičkou, bambula, roztrhlo mi poslední punčochy. Budu chodit bez,

stejně je léto a Krůno není na dámské punčochy zvědavý. Kotě po mně vyšplhalo a rozhodlo se, že mi usedne ve vlasech, předlo, blažené, copak je možné ho shodit? Jazýčkem jako struhátko mi hřebelcovalo spánek a hledalo něco k snědku. Posadila jsem ho k misce s mlékem. Jůlinka nebyla doma. Udělala si známost s kocourem od cikánů, panebože, panebože to bude mezaliance, co my s těma kořatama, nikdo není schopen strčit je do kýble. Rodina rodina, jsme proti potratům, nikdy bych nemohla zavraždit kořata, co si Jůlinka užene s tím cikánským donchuánem, bože můj, ať naše Andula má aspoň zánět vaječníků.

* * *

Krůno se dostavil po obědě, jak slíbil, zrovna jsem domývala nádobí.

„Tu bábovku pekla naše Jana. Vemte si, pane ... pane doktore,“ tvrdila matka lživě do očí Krůnovi, knězi, vyslanci božímu. Ráda se chlubila dětmi, bohužel toho na chlubení bylo čím dál tím méně. To, co jsme my, děti téhle matky, vytvořily, byly z valné části vrásky, vrásky, splasklá duše, srdce ve ždímačce.

Bábovka se jí mimořádně nepřipálila, kakao v ní dělalo správný mramor, proto se asi chlubila zručností dcery, která s bídou rozezná droždí od povidel.

„Vemte si, pane doktore,“ neodvážila se říct

důstojný pane. Jistě si vzpomněla, jak s ním navázala známost prostřednictvím pravítka. Ale Krůno koneckonců měl náhodou z teologie doktorát. Seděl u našeho širokého stolu nad bábovkou, správně mramorovanou zbytkem kakaa, co matka vyšťárala z piksly, a pravil:

„Paní Honzlová, ta buchta se vám povedla. Dejte mi ještě kousek.“

Matka si už netroufala opakovat, že jsem ji pekla já, byla rozčepýřená blahem, že mu chutná, a vůbec. Hned ale posmutněla.

„Pane doktore, co tomu všemu říkáte?“

Než stačil povědět, co tomu všemu říká, matka pokračovala:

„Myslím naši Aničku, já vám už nevím kudy kam. Po kom to dítě je. Žádný jiný nevyvádí jako ona. Hugo na příklad, vůbec si ho nemusím všimnout a nosí samý jedničky, a tady Jana, taková je hodná, i když má svý . .

„Ale mami,“ namítla jsem celá nachová. „Až se vrátí Ivoš nebo Pavel. ...“

„Ach Bože, Ivoš a Pavel,“ zrudnul jí nos a oči se jí utopily.

„Neplačte, paní Honzlová,“ řekl Krůno hlubokým hlasem. „Všeho do času. Chlapci se vám vrátí a zase bude dobře.“

„Kéž byste měl pravdu, pane doktore,“ plakala matka do otcova kapesníku, potřebovala to, potřebovala si postěžovat a nechat se konejšit,

i když pořád stejně. Jiná útěcha není. „Já si někdy myslím, že už nám do smrti dobře nebude, pane doktore, jako by nás někdo prokrel.“

„To neříkejte, paní Honzlová, vzpomeňte si na všechny lidi, kterým je huř. Vy máte aspoň děti, které vás neopustí, neplačte, jsou horší věci na světě.“

Viděla jsem, že mu taky, jak je vzdělaný, chybí slova. Mohl by mluvit o božích úmyslech, citovat bibli, připomenout utrpení Ježíšovo, ale nesnažil se. Utěšoval matku obyčejnými obraty, jako povídají sousedky, když se s ní sejdou na pavlači, neplačte, paní Honzlová, uvidíte, že zas bude líp, hlubokým hlasem s hlubokým pochopením. Matka plakala čím dál hustěji a nevypadala hezky. Kdo taky vypadá, když brečí doopravdy.

„Ty seš jak František z Assisi,“ zasmála jsem se, abych odvedla řeč. Kořata po něm šplhaly jak po vánočním stromečku.

„Kde jste k tomuhle přišli?“ zeptal se. „Jako byste neměli svých starostí dost.“

„Máte pravdu, pane doktore,“ vzlykala matka. „Ale copak je s těma dětma řeč? Každý den mě stojej půl litru mlíka.“

Jedno kotě si zrovna otíralo tvář o Krůnovy vousy, jak se mu chtělo vlichotit do přízně. Pohládl je a postavil na podlahu. Jůlinka mu seskočila z klína a rodinka vykročila do kuchyně.

Pokropily písek v pekáči, Julča očistila jedno po druhém, pak vyběhly na pavlač a naskákaly na zábradlí jako dekorace.

„Vidíš je?“ řekla jsem. „Copak bys je mohla vyhnat?“

Matka se při pohledu na kočky usmála a utřela si oči do sucha.

„Nemohla. Já jsem, pane doktore, nikdy ke zvířatům nelnula, ale když to tak vidím, jak ta máma se o to tak stará, připadám si jako ta kočka . . . būůů,“ červený nos do kapesníku, oči opět jeden vodopád.

Naše matka byla hrozná. Všecko ji rozbřečelo.

Radši jsem se zvedla a šla jsem přivařit čaj. Dojedli jsme bábovku, potom Krůno vstal a začal se poroučet.

„My pudeme s tebou na tramvaj,“ řekl Hugo a letěl se umýt.

Matka nás vyprovodila na pavlač, dlouho mi tiskla ruku, Krůno jí něco povídal, matka se usmívala, bylo na ní vidět, jak by chtěla, aby přišel častěji.

* * *

Šli jsme jako tři králové, Krůno uprostřed, na Cyrilometodějské náměstí, všude nedělní mrtvo, kornouty od polárek, pod chodníky závěje prachu, místy se v něm ujalo bodláčí.

„Hele, Krůno,“ řekl Hugo, jako by s ním pásal

husy. „V kerym kostele seš zaměstnanej?"

„Hugo," okřikla jsem ho. Tykal mu tak samozřejmě, jako by s ním opravdu chodil do školy.

„Tak v kerym kostele to .. . pracuje, no," opravil se Hugo. „Já bych se tam na tebe šel kouknout."

„Zatím u Markéty. Víš, kde je Markéta? Zastupuju tam na pár dní nemocnýho faráře. Pak musím nastoupit na Šumavě."

„Jak to? proč tě nedali do Prahy?" zeptala jsem se.

Krůno se usmál.

„To je blbý," řekl Hugo, „my bysme za tebou chodili po kostele. Aspoň bys mi řek, jak je to s tím Jéžíšem a takový ty věci."

„Ve škole vám nic neřekli, co?"

„Ale jo," mávl rukou. „Ve dvojce. Učitelka nám říkala, že žádněj Ježíšek není a že už od roku 1948 nosí dětem dárky děda Mráz. Ale já hned věděl, že to tak musí říkat."

Vona měla na krku křížek, jednou jí vyklouznul z výstřihu, jenomže já ho viděl, i když si ho hned zastrčila. Zlatej. Takovej ten vodznak, co noseji některý lidi, víš?"

„Možná že byla věřící."

„Já se jí jednou zeptal a vona řekla, že na to přídu sám, až budu starší, to samý jako naše matka, když jsem si chtěl ověřit, že se děti rodějí

normálně z břicha."

„Prosím tě, Hugo," napomenula jsem ho. Mně to taky nikdy nevysvětlila, tak co. Hugo žvanil dál.

„Já ale našel doma knihu v prádelníku, menovalo se to Omezení porodů přirozenou cestou a tam to všechno bylo vysvětlený a vyfotografovaný, jak se vyvíjí to semínko, až je člověk. Ale vo náboženství tam žádná nebyla."

Hugo byl neuvěřitelný. Měla jsem podezření, že tím zájmem chce jenom Krůnovi udělat radost. Když k nám přišel instalatér, bavil se s ním o rourách, s panem Štěpánkem z Dřevony si zase povídal o výrobě nábytku a druhu dřeva, kdyby přišel mzdový účetní, bude se živě zajímat o daň ze mzdy.

„Tak dobře," řekl Krůno. „Jestli chceš, dám ti nějaký knížky."

„Vážně?" Hugo se usmál úplně milostně.

* * *

Kráčeli jsme po Sokolovské na stanici. Našvihnuté tramvaje projížděly jedna za druhou, některá ani ve stanici nezastavila, jak už nikoho nemohla pobrat. Lidi viseli na držadlech jako orangutáni za jednu ruku, nohy vlající ve větru. V Libni musel být fotbal nebo co, nebo manifestace, ale spíš kopaná, že těch lidí bylo tolik, jako kdyby jeli do práce. Naše tramvaje by měly být z gumy, to by byl zlepšovák. Ale nebyl. Stejně by hned

ruply. Nejlepší je chodit po svých.

Na to přišel Krúno taky.

Doprovodili jsme ho pěšky až do Břevnova, což je z Karlína nejmíň deset kilometrů do kopce.

XII

Celou noc jsem slyšela nějaké chození po bytě, tlumený hovor, vzlyky, vzdechy, ale po včerejším pochodáku jsem nebyla schopna se probrat a naslouchat při smyslech, co se děje. Uvědomila jsem si vlastně až ráno, že se v noci něco zběhlo.

Na vaříči pískala konvice, matka asi postaviala na kafe a běžela pro mlíko. Vstala jsem a šla jsem se mýt.

V lavóru stála nějaká voda, na dně bílá usazenina, vonělo to kysele. Vytáhla jsem hadr, který se tam máčel a přičichla k němu. Octan hlinitý neboli plumbin. Neboli někde nějaká pohmožděninka.

Na posteli něco vzdychlo.

Andula, obklad na čele, jak se pohnula, svezl se jí na oči.

„Má poklona, ten ti dal zabrat.“ Měla tam bouli jako tenisák. Posunula si obklad zpátky na čelo a řekla bolavým hlasem:

„Dej nám pokoj.“

Zamžourala jedním okem, druhé nemohla otevřít, měla ho zpuchlé na čárečku, do červena až do modra.

Vyždímala jsem hadr, co se máčel v lavóru, a vyměnila jí obložení.

„Cos proboha dělala?“

Neodpověděla, snad byla úplně v limbu. Sálala z ní horečka. Přinesla jsem svou. ještě zahrátou peřinu a přikryla ji až po tu bublinu na čele.

Matka se vrátila, avšak vůbec nebyla pro mlíko.

„Chtěla jsem jí koupit prášky proti bolestem, ale mají až od devíti. Hugoušku, vstaň,“ zatřásla dudkem v peřinách. Musíš do celonoční na Poříč.“

Překvapilo mě, že jo teprve pul sedmé. Hugo skočil rovnýma nohama do trenýrek, na nic se neptal, sebral peníze a pelášil.

„Co se stalo, mami?“

Teprve teď jsem si všimla, že matka má pod očima monokly téměř jako Andula. Na rozdíl od ní pouze z nevyspání.

„Vybourali se s tím vojákem na motorce. Zrovna tady, skoro před kasárnama. Andula vylítla a narazila hlavou do kandelábru.“

Prostě. Klasický případ bouračky ze spěchu. Voják musel být do večerky zpátky, z Klánovic vyjeli na poslední chvíli, celá sobota, celá noc,

celičká neděle jim nestačila. Mastili to sto dvacet a jako naschvál museli píchnout pět set metrů před cílem. Andula salto na kandelábr, berany duc do hlavičky, vojáček na dlažbu, motorka na vojáčka, takže to suma sumárum dělá zlomeninu tří klíčních kostí, naraženou páteř, osm žeber v tahu a kolenní jablíčko v talóně. Svědkové havárie nikde, ulice vymetená, kdo by taky v neděli v noci chodil na promenádu. Voják sebral žebra do hrsti, Andulu za křídýlko a doprovodil ji rychle a galantně domů k mamince. Pak se odpotácel do kasáren. Večerku ještě stihl.

„Co když má nějaký vnitřní zranění, pitomec?“

„Copak on. Jeho už jistě ošetřili v kasárnách. Ale Anička, podívej na ni, jak je zmordovaná.“

Vypadala chudinka opravdu strašidelně.

Vlasy spleené octanem, oko jako velikonoční kraslici, z čela jí rapidně narůstala druhá hlava.

„Nemá něco zlomenýho?“ zeptala jsem se.

„Zdá se, že ne. Já ji prohmatala. Je celá pohmožděná, ale nic ji nebolí, jen ta hlava.“

„Co když má otřes mozku? Zavoláme doktora.“

Matka ještě víc zesmutněla a zadívala se na to své dítě nevinné, jako by nás už opouštělo.

„Aničko, zavoláme pana doktora,“ zašeptala a opatrně jí sáhla na tu původní lebku.

„Mami, proboha tě prosím, ne,“ zalkala Anča

s obtížemi. „Jarda by z toho měl strašnej průšvih.“

„Proč by z toho měl průšvih, Ančo,“ řekla jsem konejšivě. „Havárku může mít každej. Já skočím pro toho doktora.“

Vymrštila se z postele a chytla mě za ruku.

„Jano, jestli mi chceš ublížit, tak pro něj di.“

„Já ti chci pomoct, ty voříšku, jakýpak ublížit, co když máš něco s hlavou?“

Rozeřvala se a horečka jí stoupla aspoň na sto šedesát. Držela mi ruku vši silou a slzy jí tekly i z toho sedmibarevného oka jako škvírka.

„Janičko, prosím tě, to na něj nesmí prasknout, voni by ho zavřeli jako Ivošééé ..“

Klesla na postel a házela sebou, až ji to muselo bolet.

„Uklidni se, Anna. Měj rozum. Co z toho budeš mít, když ho zachráníš před basou a sama zůstaneš připitomělá. Taková šupa do hlavy, můžeš mít taky výron do mozku a ochrnout.“

„Mně nic není, nevolejte doktora, voni by ho zavřelíí . . .“

„To máš fuk, o jednoho zabásnutýho v rodině víc nebo míň. Aspoň k nám bude lepší pásnout.“

Matka do mé šťouchla, abych neříkala blbosti. Obložila Andulu polštářema a nervózně se otázala:

„Kde je ten Hugo ... takovou dobu ..“

„Jestli to vzal klusem, musí tu bejt každou“

chvíli. Patnáct minut tam, patnáct zpátky ...“

Matka vyběhla na pavlač vyhlížet Hugáče. Stejně viděla jenom do dvorka a přes ten se k nám nechodí. Andula opět upadla do limbu. Dooblékla jsem se, že půjdu pro lékaře.

„Jano,“ zarazila mě matka. „Co mu řeknem, od čeho to má?“

„Kápnem božskou, mami. Zdraví sestry je mi přednější než nějaký štráfek, co fackuje Hugáče. Aspoň se Andula bude držet doma. Stejně bylo na čase, aby ji pánbůh potrestal.“

„Jano, jak můžeš takhle mluvit, že se nestydíš.“

„Nestydím. Nechci mít sestru ještě pitomější, než je od přírody.“

„Tak aspoň neříkej, že to byla bouračka.“

Matka mě skoro prosila, bylo mi trapně.

„Já tě, mami, nechápu. Kluk ti zmrzačí dítě, a ty ho chceš krejt.“

Vzdychla a vysmrkala se. Po chvílce zašeptala:

„Já nikomu nepřeju kriminál, víš?“

„Co pořád melete o kriminále? Měl bouračku, za to se nezavírá.“

„Jenomže měl hnedka hlásit, že zranil ještě jednu osobu. Za to by ho teď soudili.“

„Proč to neohlásil, idiot?“

„Asi ztratil hlavu a dostal strach. Báł se, že bude malér, a když viděl, že se Anča může hejbat,

tak ji odved domů. Chudák. A sám byl tak rozbitej."

„Jakejpak chudák. Blbec je to. Já du pro doktora."

„Počkej, Jano," zadržela mě.

Hugo přidusal po pavlači, uřícený, rozčepýřený, oči v zátylku. Předal matce prášky jako štafetu.

„Honem, mami, dej jí to. Rychle," vyrážel zděšeně, jako by přinesl poslední záchranu.

Vrátili jsme se do kuchyně, Hugo natočil vodu do sklenice.

„Já jí dám tři, mami, jo?" vytrhl matce prášky a letěl je dát Andule.

„Máš pravdu, Jano, doktora zavolat musíme, ale nemůžeme mu říct, že to byla bouračka. Ještě nas poženou k zodpovědnosti, že jsme to nehlásili."

„Co mu teda řeknem. Takhle natlučená by byla, leda kdyby na ni spadla pavlač," řekla jsem. Ta bohužel nespadla. Byla sice na spadnutí, ale flikovali ji, aby naši barabiznu nemuseli ještě bourat a dát obyvatelům náhradní byty s koupelnama. Kde by je vzali. Pavlač stačí podepřít lešením, z ulice to vidět nebude, z ulice dáme novou fasádu, bude to pěkně vypadat, z ulice.

„Víš co, mami?" řekl Hugo. „Mohli bysme možná říct, že Anča cvičila na dvoře a spadla po

hlavě z klepadla na koberce. Ty mřížky dole sou stejně proražený, jak tam děti furt rajtujú.“

Nápad nevypadal zrovna hloupě. Klepadlo na koberce je dost vysoké, kdyby se na ně člověk pověsil za nohy a sletěl po hlavě na dlažbu ... To není špatný nápad. Nějaký ten šrám kolem oka lze utržit při průletu ztrouchnivělou mřížkou, co tam původně byla, aby koberce nepadaly do louže. Andula koneckonců byla ještě ve věku, kdy se holky všelijak producírujou. Gynekologickou prohlídku jí dělat nebudou. Tady jde o hlavu.

Doktor tomu uvěřil. Na mou duši, že uvěřil, jenom nám vynadal, že jsme pro něj nepřišli hned včera odpoledne, kdy se jí úraz údajně přihodil.

„Nechtěli jsme v neděli obtěžovat, pane doktore,“ lhala matka, jen se jí u pusy dělala oblaka.

„Máte pravdu, oni by vás stejně vyhodili, abyste přišli až dneska. Ale ta holčička musí na rentgen.“

Holčička. Já upadnu. Hugo do mě kopl, abych mlčela.

Doktor sepsal diagnózu a ubezpečil matku, že sanitka přijede co nevidět. Takže jsem se mohla v klidu odebrat na pracoviště.

* * *

Jen aby nám Andula vážně nezblblá. Ale dostala za vyučenou. A ten její Jarouš taky. Pitomec. Dobře mu tak, pánbůh ho potrestal, že

fackoval Hugáče. Krúno bude koukat, až se dozví, že náš problém č. 1. cé je aspoň dočasně vyřešen. Andula si natloukla kokos, vážně jako by to bylo nějaké vyšší varování. Samozřejmě, že přitom zařvala ta bílá sukně z Francie, nemačková úprava, prací zaručeně ve všech pračkách světa, a moje poslední lodičky s jehlama. Káča. Na motorku v lodičkách. Jedna byla zlomená v půli, ještě že v ní neměla nohu. Naštěstí boty byly dost velké, takže se jí asi hned vyzuly.

Už na schodech jsem slyšela, že v kanceláři drnčí telefon jak na požárníky. Rychle jsem vylovila klíče, ale ve spěchu jsem nedokázala trefit do zámku. Než se mi to podařilo, telefon zmlknul. Stejně to asi nebylo nic důležitého. Leda Fantová. Možná že si chtěla zkontrolovat mou docházku. Ať si políbí šos. Jestli chce smejčit, má kumbál k dispozici od devíti do čtyř. Beztak je přijatá za účelem jiného smejčení. To mi nikdo nevymluví.

Uvařila jsem si turka a rozložila se v ředitelském trůně. Potřebovala jsem se vzpamatovat z toho dnešního svítáníčka.

Telefon zadrnčel znovu

„Soudružka Honzlová?“ ozvalo se.

„Ano.“

„Už k vám volám dneska potřetí, soudružko.“

Co mě má kdo kritizovat. Blesklo mi, že si ze mě střílí někdo známý. Usmála jsem se.

„Jojojo. Tak bych se představila.“

„Sedláček, soudružko. Byla jste za mnou v pátek na ministerstvu.“

A sakra. V momentě mě humor přešel.

„Ježiš. Promiňte, já nevěděla, že se jmenujete pan Sedláček. Já se dneska opozdila, ona moje sestra spadla na hlavu z klepadla na koberce . . .“

Uvědomila jsem si, jak neuvěřitelně to zní. Takovouhle výmluvu za pozdní příchod jsem si ještě nevymyslela. Ani jsem k tomu nemohla přidat výraz v obličeji.

„Potřebuju s várna mluvit. Je to ve vašem zájmu, aby bylo jasno. Máte zítra odpoledne čas?“

„Zítra, zítra, já nevím, vlastně zítra odpoledne . . .“ mlela jsem a v hlavě mi naskočily všechny hrůzy světa. V mém zájmu, ten ledový tón soudruha Sedláčka, Andula, karambol, Fantová, telegramy, pozdní příchod, ježišmarjá, co jsem provedla. „Ano, zítra odpoledne, já jsem tu do čtyř a pak mám . . .“

„V pět můžete být na Bezpečnosti v Bartolomějský. Číslo dveří šest. Ve vrátnici jenom ohlásíte, že jdete za mnou. Vemte si občanku. Jmenuju se Sedláček,“ zopakoval ironicky, jako bych byla úplně natvrdlá.

„Ano,“ pípla jsem. „Já ale zítra ne . . .
Zavěšil.“

Ještě dlouho mi srdce v krku cvičilo prostná. Neřekla jsem v pátek na ministerstvu něco

závadného? Co když jsem něco plácla? Mají to na magnetáku slovo za slovem a teď mě za nějaké věrnou. Nebo jestli se proflákla ta bouračka. Teď nás budou vyšetřovat všechny, i Huga. A zavřou nás pro zatajování zločinu. Huga strčej do nápravného ústavu. Andulu do nemocnice, umírá, panebože, Andula, co se děje doma.

Zamkla jsem a pospíchala domů zvědět, není-li už u nás kriminálka.

Nedělo se nic. Matka jenom uspořádala spaní jinak, aby Anča měla klid a tmu. Anička měla concusio nebo co, rentgen ukázal mozek kupodivu normální, jenom kapánek natřesený. Kde tedy sídlí pitomost. Na rentgenu je ovšem sotva viditelná.

Andula spala po těch práškách nebo spíš po probdělých nocích jako mrtvola. Hugo jí na pavlači vyráběl jakési opírátko, aby mohla ležet a současně sedět s nemocnou hlavičkou pevně zapasovanou do polštáře.

V kuchyni vonělo hovězí, teď budou vývary a lehká jídla za peníze vypůjčené od paní Troníčkové, to víte, otřes mozku, to potřebuje dietu, Jana za čtrnáct dní bere, v pořádku vrátíme.

Pouze jsem si čichla k vývaru a letěla jsem zpátky do podniku. Vyšetřování kvůli havárce jsem zatím eliminovala. Ale proč mě tedy předvolávají? Opravdu jsem neudělala něco

trestného? Neprozradila jsem nějaký taj. dův. dopis? Kdo by mi ho svěřil? Nebo mě někdo viděl, jak čtu ty KM? Ale to by musel mít periskop. Panebože. Já přece seděla na zemi, jak by mě moh vidět?

Fantová přešlapovala za dveřmi, podívala se na mě úkosem nebo jak to nazvat, prostě jako bych v jejích očích byla definitivně vyřízená. Jako že ví něco, co já ještě nevím, a budu mrkat, až se to dozvím. Tak asi. Ale třeba se na mě nedívala úkosem, to jenom já jsem byla tak zpitomělá z Modrovouse a z toho všeho.

Neřekla ani slovo, vlítla do kumbálu, a jelikož bylo všechno čisté nebo spíš se jí nechtělo na kolena, rozhodla se, že vyleští kliky sidólem. Většina klik byla z bakelitu, z toho polovina ulámaná, takže s tím byla hned ažůr a upozornila mě, že zítra přijde, abych tu byla přesně v devět, a nikoli v půl dvanácté jako dneska, že přinese nový řetízek ke stahovadlu na záchodě. Nic jsem jí nevysvětlovala, sestra s odraženým mozkiem by ji sotva zajímala. Leda že bych jí svěřila, že je to utajená havárie.

Všecko tajné muselo tuhle dekolorovanou čarodějnicí vzrušovat víc než pomyšlení na záhrobí. Měla ráda tajnosti, nikoli tajemství, asi proto se dala k tajné policii.

Dřepěla jsem tam poctivě do čtyř. Dnes už bylo dost těch dvou přistižení při nedbalosti.

Střežila jsem telefon, připravená skočit po něm při prvním zacvrlikání, připadal mi jako vševidoucí oko. Co teprv až zavedou ty sovětské videofóny. To se člověk nebude moct svobodně ani dloubat v nose. Jenomže než je zavedou. Jestli je budou instalovat tak rychle jako tyhle obyčejný mluvidla na dálku, můžu být klidná. Do té doby ze mě bude skála, kopřiva, berunka sedmítečná nebo oceán. Pokud existuje to převtělování. Anebo se budu pražit na popílek v ohních pekelných, pokud existuje nebepekloráj. Na tohle bych se měla zeptat Krůna, když je od fochu. Mohl by mi vůbec na leccos dát ántvort. Pak bych mohla na Hugáče dělat bystrou starší sestru, když se ke mně s důvěrou obrátí. Taky by mě zajímalo, proč šel na kněze. Kdybych nebyla přece jenom trochu bohabojná, zkusila bych, jestli by se dal svést. Ale to by asi nebylo fér, když teď nesmí. Tenkrát jsem si ho mohla vzít, pořád si chtěl se mnou udělat tu generálku. Byl by se se mnou oženil. Mohli jsme mít v rodině alespoň jednoho solidního mužského, než se vrátí Ivoš. Dneska bych se do něj možná i zabouchla. Tenkrát jsem byla přece jen poněkud nedospělá.

Na mou duši, že ten telefon zazvonil. Řekla jsem asi šestkrát haló, ale nikdo se nepředstavil. Tak ona mě Fantice vážně kontroluje. Bylo za tři minuty čtyři. Poseděla jsem do čtvrt na pět, kdyby náhodou, abych jí zkazila potěšení.

Domů jsem pospíchala, měla jsem chuť na ten vývar, jestli nějaký zbyl. Hugo mi nechal polovinu ze své poloviny, matka jedla brambory s mlíkem a tvrdila, že je má nejradši.

„Pak nemáš bejt tlustá, mami,“ řekla jsem. Začínala jsem mít obavy, matka už měla značně nad váhu, a když kráčela po pavlači, hrozilo, že spadne dům.

„Jak to tlustá. Vždyť jim pořád jenom ty brambory,“ řekla a polkla, až to bylo slyšet.

„Právě. Z čeho tloustnou prasata? Z brambor.“

„Prosim tě. Takový hladový jídlo. Chudý lidi jedi brambory celej život. Brambory jsou náhodou boží dary.“

„Měla bys jich ale jíst míň, nebo za chvíli budeš mít potíže.“

„Mně je to jedno. Na mně už nezáleží. To víš, Janičko, na redukční dietu nemáme.“

To je fakt. Já nevím, kde vznikla ta pověra, že tlustý lidi jsou jenom ti, kterým se dobře daří. Každý nádiva zobrazuje boháče vypasené, kulaky jako vepře na porážku, jedině strýček Sam. Ten je jako bidlo. Proč je jako bidlo? Protože si může dovolit žrát bifteky. Naši karikaturisté ho ovšem jako bidlo nezobrazují, nýbrž ho malují pěkně zaobleného stejně jako zločinné statkáře. Neboť u nás platí názor, kdo je tlustý, je bohatý, a basta.

„Co Andula?“ zeptala jsem se. „Neblouzní z

horečky?"

„Jano," Hugo se zatvářil smrtelně vážně. „Jak si můžeš dělat legraci."

„Já si žádnou legraci nedělám. Já se jenom slušně ptám, jestli má horečku."

„Měla třicet devět čtyři, odpoledne. Teď jí klesla na třicet sedům pět," řekla matka.

„Takže dobrý. Co nevidět vstane a bude se mrknout po jiným vojclovi. Měla bys, mami, ovšem dohlídnout, aby nebyl motorizovanej. Jestli do týhle hlavy dostane ještě jednu šupu, to už bude rup a mozeček v kanalizaci hlavního města Prahy. Jen aby to ne . . .“

„Jano!" matka se vztyčila od brambor a řekla hlasem vychovatelky z lycea. „Já si nepřeju, abys takhle mluvila!" Odstrčila brambory na znamení, že jsem jí je navždy znechutila.

Zmlkla jsem. Hugáč si ode mě poněkud štítivě odsedl.

Zalezla jsem do nově upraveného pelechu a při pomyslení na zítřek mě definitivně přestal bavit svět.

XIII

Zdalo se mi, že přistihuji Šmejkalku v obchodním domě Printemps při krádeži. Byla ověšená balíčky s mašličkami, všecko kradené, to

nejluxusnější zboží, a strašně mě štvalo, že si všecko stačila ještě tak krásně zabalit. Na každém balíku pentle jak divotvorný květ. Pronásledovala jsem ji jako Fantomase, ujela mi na pohyblivých schodech, sklouzla po toboganu do ulice a zmizela. Zůstala jsem stát celá vysílená, nade mnou se zvedala Eiffelka jako pomsta, já měla v ruce bezedný klobouk, lidi mi do něj házeli peníze, ale v klobouku pořád nic nebylo. Desetníky propadávaly do díry pode mnou, nad dírou se točilo kolo od motorky jako ruleta.

K snídani bylo pravé kafe, matka nám přilepšila z vypůjčeného obnosu. Vždycky když je u nás v rodině někdo marod, hned se nám zvedne úroveň. Včera vývar, dnes kafe, v poledne snad už budou žabí stehýnka. To je tím, že nemocným se musí přilepšovat, ber kde ber. Když jsem jako malá holka dostala angínu, pokládala jsem to za zvláštní přízeň osudu. Člověk si hověl v posteli rodičů, krk ovázaný ručníkem, na nočním stolku modrá lahvička anginolek a pořád něco dobrého. Někdy mi to Jarmila sežrala i s anginolkama. Vždycky nás o všecko připravila, a když jsme jí nedali po dobrém, udělala člověku na ruce oheň a dobrota vypadla Jarmilce do klína. Kdo neví, co je oheň, ať se radši neptá. To se chytne zápěstí soupeře oběma rukama a prostě ždímá v protisměru. Kůže málem rupne, zrudne, pálí, odtud oheň. Na desáté narozeniny jsem si

vybrečela dort, Hanička Polulichová taky vždycky dostala dort se svíčkama. Matka mi ho opravdu upekla, místo svíček namalovala prstem desítku do pomazánky. Připadala jsem si zrovna tak nóbl jako Hanička Polulichová. Skákala jsem kolem dortu, jak jsem se nemohla dočkat, až přijde Ivošek a Pavílek a Jarmilka a já ten dort takhle nakrojím podle čárek, co jsem si předem vyznačila, a všichni si dáme do lebedy. Jenomže Jarmila přivedla Yvettu Plechatou, co s ní lítala po Františku, Yveta řekla jé ukaž, to je krásnej dortík, já jí taky chtěla kousek dát, až přijdou všichni, ale ony mi dort vyrvaly. Ulamovaly velké kusy a cpaly si je do obličeje, až nezbyl ani drobeček. Ještě stačily vylízat talíř, než se na ně přihnala matka s pohrabáčem. Jarmila dostala nářez, ale na Yvettu matka nemohla kvůli zákonům. Tak jsem ji nakopla sama, že letěla ze dveří jako rachejtle, bohužel můj dort měla v žaludku ona, nikoli já.

Z čehož si lze domyslet, jak příjemně mě to lechtá na bránici, když o mně nějaký *Míru zdar* prohlašuje, že jsem buržoazní spratek. Nejvíc mě ta bránice lechtá, když si mě pozve na kobereček někdo nadřízený, o kom mám bezpečně zjištěno, že v životě nejedl k večeři chleba ukradený králíkům, pokapaný Maggiho kořením. Ani za války, to bych se vsadila.

Jako jednou Štefan Kadlub, původně

kamnář, nyní folkloristický odborník a poradce Sedmikrásy. Pusu měl vydlážděnou nejkrásnějším chrupem, jaký jeho tatínek v ordinaci našel, ale stejně mu z ní smrdělo. Říkalo se mu Smrdihubka, avšak pouze v určitých kruzích. On jako naschvál mluvil s člověkem tak na dva centimetry od obličeje. Ve Francii dělal, že všemu rozumí, a kromě toho tam vlastně nic nedělal. Když mu jednou plešatej vydřiduch Dupont naznačil, že by si měl vykloktat a řekl mu M'sieu Kadlyb, savez-vous ce que d'est la brosse á dent, Smrdihubka se smál a říkal ólalá, Monsieur Dupont, vy ste ale veselá kopa, tenhle fór ještě neznám, místo aby mu dal pod zuby za urážku na cti, když už byl v zemi, kde na to mají zákon.

Tak Smrdihubka si mě jednou pozval na koberec, že mi vytkne nedostatky. Vypral mi hlavu a nakonec prohlásil:

„Honzlová, s tebou se absolutně nedá nic dělat, seš dívčí pásek a pásek zůstaneš.“ Čímž mi poměrně polichotil. Odpověděla jsem mu, že se ještě vynasnažím, jelikož je mi známo, že žádný mladý člověk není pro nás ztracen, a že přestanu nosit ten kosmopolitní účes a kapsy na sukni nebudu už nikdy mít větší než pětkrát pět. Nakonec jsem poznamenala, že pásci ale vždycky byli v každé společnosti progresivní element.

„Co je na tobě progresivního,“ zařval, až se mu dláždění od chudého tatínka zaviklalo.

„Nemám ráda stojatou vodu, pomluvy, lhaní a krupičnou kaši," řekla jsem klidně. „Pročež si myslím, že bych mohla bejt nápomocná při velký proměně světa."

Já letěla. Řval za mnou, že znesvěcuju pojmy a že jsem skutečně nenapravitelný buržoazní smrad.

Naštěstí měl Kadlub svoji zásobárnu másla na temeni, takže mi nemohl ublížit zase tak příliš. Jako naschvál musel vždycky potkat zrovna mě, na chodbě hotelu, ve vlaku, v přírodě nebo v ZOO, když se chystal na nové inflagranti. Ty soudružky byly většinou moje známé, takže počet mých nepřátel rostl úměrně s počtem Kadlubových aférek.

Někdy to není k zahození, když na každého něco víme. Kadlub například se mnou vůbec nezatočil, naopak. Při pochvale na ministerstvu kultury mi taky presoval pravici a smál se na mě zblízka tím perfektním dlážděním, jako bych vážně už byla napravená. Jenomže. Co když mi teď zavařil právě on? Určitě, když sepisovali to hlášení o zájezdu, musel být při tom, jako jeden z vedoucích.

Sakra.

Dneska v pět.

Bylo mi hůř než před maturitou. Modrovouse bych neoklamala ani tou nejmodřejší svazáckou košilí. Vědí o mně všecko, ne jako maturitní

komise. I to, o čem sama nemám ponětí.

Jen ať, panebože, proboha tě prosím, ať to není kvůli Andule. Neumím si představit naši matku u výsledku nebo jak někde kutá uran. Úplně by se rozložila, panebože, kdyby měla aspoň tu páru co dřív.

Snad bych ještě stačila zaskočit k Tadeášskovi. Slibím mu pětikačku, až budu brát, jen ať mě nevolají kvůli té bouračce.

Nemohla jsem vypadnout dřív, dvě minuty před čtvrtou mě zase někdo kontroloval telefonem. Sama se dneska neukázala, ačkoliv vyhrožovala, že přinese nové řetízky ke splachovadlům. Zítra mi podá vysvětlení, že pro ně musela na ministerstvo těžkého průmyslu k náměstkovi.

Hnala jsem se na tramvaj, abych stihla Tadeáška, svatý Judo Tadeáši, drž nade mnou svou ochrannou ruku, ať to není kvůli Andule, já ti dám pětikorunu, až budu brát a až budu bohatá, dám ti udělat děkovnou deštičku. Těch tam bylo. Stovky. Panebože, co je zoufalců na světě. Vlastně jenom v Praze a okolí.

Bylo půl páté, vzala jsem to do Bartolomějské postranními uličkami klusem. Dorazila jsem o deset minut dřív. Mohla jsem si udělat oddychové cvičení. Procházela jsem se Bartolomějskou sem tam, kolem úředních paláců VB, ulice vymetená, kdo tudy musel projít, pospíchal. Ale i v tom

spěchu si mě udiveně prohlížel, snad mi chtěl poradit, abych se šla promenádovat jinam.

Přesně v pět jsem se pověsila na kliku vysokých vrat.

Modrovous čekal ve vrátnici, odvedl si mě, ani jsem se nemusela legitimovat.

Místnost byla stejná jako na Letně, jenom okno nevedlo nikam. V rohu lampa a v ní žárovka aspoň pětistovka. Světla jako na jevišti.

Modrovous se posadil proti mně a zadíval se.

Mlčel. Díval se, pořád čuměl, cítila jsem, že se začínám potit. Pak se otevřely dveře a přišel jiný soudruh, VB v modré uniformě. Posadil se vedle Modrovouse a taky se zadíval. Panebože, teď se mnou udělají výslech kvůli té havárii, ten modrej je určitě od dopravní policie, Tadeášku milovanej, já ti tu deštičku dám udělat, i když nebudu bohatá, pomoc, už to na nás prasklo. Pot se ze mě lil proudem, potoky na zádech, v podpaží, pod koleny, na dlaních, sukně se mi přilepila na židli.

„No,“ pravil Modrovous. „Jestlipak víte, proč jsme si vás zavolali.“

„Ne,“ řekla jsem hrdinně a snažila jsem se vypadat jako neviňátko. Zase na mě dlouze civěl, pak se obrátil na toho v uniformě.

„Tady soudruh kapitán,“ pokračoval, „dostal na stůl tu věc s tou vaší. ....“ dal si šluka, ježišikriste, teď řekne sestrou Annou, už je to tu,

„s tou vaší uklízečkou.“

Páni, jak mně se ulevilo. Soudruh v uniformě přikývl a promluvil ke mně klidným, poněkud ochraptělým hlasem.

„Povězte nám pěkně popořadě, soudružko, co jste u ní v tu neděli dělala.“

Zaplať pánbůh, potřebují jenom přesně zjistit, jak došlo k úmrtí, aby to správně zapsali do matrik, oddychla jsem si a vyprávěla jsem jim průběh celé té truchlivé návštěvy v Kobylisích, jak jsem šla pro pivo, jak dlouho mi to trvalo, jak jsem si myslela, že mi paní Pelikánová z legrace drží dveře zadkem, jak jsem ji pak našla sedět se zavřenýma očima, křísila ji umělým dýcháním, jak jsem letěla do hospody zavolat pomoc a seděla u ní, dokud nepřišel lékař. Pamatovala jsem si každý detail, i Jůlinku, načepýřenou a zalezlou pod kanapem. Nezapomenu na to, co budu živa. Dívala jsem se při řeči kapitánovi do očí a neuhnula jsem pohledem jako nějaká lhářka.

„Dobrá,“ kývl kapitán. „Řekla jste nám skoro všecko dopodrobna. Povídám skoro všecko. To znamená, že to všecko není.“

Zarazila jsem se. *

„Já skutečně nevím . . .“

„No dobrá,“ řekl kapitán a podíval se na Modrovouse, pak zpátky na mě. „Navštěvovala jste tu Pelikánovou často?“

„Ne-e. Byla jsem u ní poprvé. Ona mě pozvala na tu skopovou, vždyť vám to říkám," pravila jsem nešťastně.

„Nerozčilujte se, soudružko," napomenul mě Modrovous, „tady vám žádný rozčilování není nic platný. Vy jste se s tou Pelikánovou znala dlouho? Nebo vaše matka?"

„Ne. Jo. Vlastně. Matka ne. Já jsem si s ní občas povídala v podniku, když jsem ji potkala na schodech, když je myla. Ona si ráda popovídala. Byla hodně veselá."

„S váma speciálně si ráda povídala?"

„Se mnou taky, ale i s jinýma lidma. Měla ráda všechny lidi, co s ní jednali jako s rovnocenným člověkem."

„Řekla jste s jinýma lidma. S kterýma?"

„To já teď tak honem .. . prostě s hodně lidma si ráda povídala . . .“

„Tak menujte aspoň jednoho, hergot, s hodně lidma, kdo tomu má rozumět?" Kapitán ztratil klid, ale s tím hlasem stejně moc křičet nemohl. Ani jsem se ho nelekla. Co mám koho jmenovat. Houby. Nikoho jmenovat nebudu. Leda ...

„Já si spíš pamatuju, koho ráda neměla," pravila jsem záludně.

„Koho?"

„Například soudružku Fantovou a Fajrajzla. Oni se k ní vždycky chovali, jako by byla něco horšího. Ona mi to paní Pelikánová jednou řekla.

Věděla, že ji chtějí vyštvat a dostat tam soudružky Fantový matku. Ona už k nám nastoupila hned druhý den po smrti pani Peli.. .“

„To sem nepleťte,“ zařval Modrovous. „Takže. Vy jste se s ní přátelila jenom v rámci podniku a nikdy předtím jste u ní v bytě nebyla.“

„Ne. V tu neděli jsem tam šla poprvé.“

„Pozvala vás, nebo jste šla sama od sebe?“

„Pozvala mě. V pátek dostala nápad, že uvaří skopovou s bramboro . . .“

„Co pořád melete o skopový? To nás nezajímá. Nás zajímá, jestli vás pozvala sama od sebe a proč.“

„No sama od sebe, copak bych se jí vnucovala, chudý ženský?“

„Jak víte, že byla chudá?“ skočil do výsledku kapitán.

„Už jste někdy viděl bohatou uklízečku?“ rozesmála jsem se.

„Nebud'te familiární, soudružko, tady nejste v tý vaší Sedmikráse, jo?“ pokáral mě Modrovous a vstal. Chodil zase jako posledně před oknem sem tam, což byl patrně signál, že mu něco jde na nervy.

„Vy tedy tvrdíte, že byla chudá?“ navázal kapitán.

„Netvrdím. Myslím si to“

„Myslíte, vy si to myslíte. To je odpověď.“

Kapitán se odtáhl od stolu a bezradně se obrátil

na Modrovouse. Ten se zastavil a opřel se oběma rukama o desku stolu.

„Podívejte. Nebudem to protahovat. Já vám to řeknu jasně. Ta Pelikánová neumřela jen tak. Někdo jí k tomu pomoh.“

Poslední věta mě přibila k židli jak rána bucharem. Vyvalila jsem oči a zalkala jsem:

„Cože?“

Udělalí psychologickou zámlku, chvíli mě nechali podusit ve zmatku, když jsem nezačala chrlit doznání, ujal se slova kapitán.

„Ano, soudružko Honzlová. Na člověka s nemocným srdcem stačí vybafnout v tmavý chodbě a mrtvice je hotová, ne? Ta chodba tam není zrovna světlá.“

Vydechla jsem a řekla, jako obyčejně vražednice v detektivkách říkají:

„Prosím vás. Proč bych to dělala?“

„Protože Pelikánová nebyla chudá. Kdežto vy chudá jste. Nebo ne? Nebo máte peněz nazbyt?“

„To ne.“

„No vidíte. Pelikánová měla spořitelní knížku a na ní dva tisíce. V sobotu dopoledne před její smrtí z ní bylo vybráno sto padesát korun. Stokorunu měla mrtvá v kapse u zástěry. Knížku našli pracovníci pod matrací. Nevíte o tom něco?“

„Když našli knížku, tak je snad jasný, že ji nikdo neokradl.“

„Neokradl. Třeba ale chtěl okrást,

soudružko," pravil Modrovous významně a rozchodil se. Dneska neměl ty vrzavé boty. „Třeba chtěl okrást, pak se zalekl, nebo ho někdo vyrušil a on ve zmatku schoval knížku pod matraci. Pak už neměl čas si ji vzít. Nebo spíš ztratil odvahu."

Úplnej Maigret. Klidně by ho mohl hrát. To by byl vódvil. Nějak mi najednou stouplu sebevědomí, ale jen na chvíli, než jsem řekla klidně a poněkud ironicky:

„Z toho tedy vyplývá, že někdo věděl o spořitelní knížce paní Pelikánové a současně o tom, že má nemocné srdce, přišel ji navštívit a dupal, dokud paní Pelikánovou neranila mrtvice. Pak vyhledal mezi dečkama v prádelníku knížku, schoval si ji pod matraci a šel zavolat pohotovost. Místo pohotovosti však přijela Bezpečnost, pachateli zkrížila plány, neboť on už neměl možnost tu knížku zpod štrozoku vytáhnout. U paní Pelikánové jsem byla já, čili je nasnadě, že já jsem pachatel neboli vrah. Jenom mi ještě nehraje ta stovka, co měla v zástěře, ale tu tam patrně pachatel vložil ze svého, aby mrtvou odškodnil."

Vůbec se nenaštvali. Mrkli na sebe a kapitán vybafl.

„Proč jste si v sobotu před tou smrtí vybrala stokorunu ze závodního spoření?"

„Byli jsme doma švorc, soudruhu kapitáne. Potřebovala jsem na kytku pro paní Pelikánovou."

A nebylo to v sobotu, s dovolením, nýbrž v pondělí, trochu jste se to — no, splat."

„Hm,“ podíval se do záznamu, pak na Modrovouse. „Čtvrtýho bylo pondělí?“ Modrovous neznatelně kývl. „Hm. Vy jste ale švorcový dost často, že?“ vrátil se ke mně.

„Téměř permanentně, soudruhu, ta stovka mi ve spořitelně ještě nikdy nevydržela dýl jak tejden.“

„Proč jste si ji vyzvedávala zrovna . . . teda v pondělí?“

„Protože jsme v neděli večer zjistili, že nemáme ani na dětskej lístek tramvají. Chtěla jsem koupit kytku, jak už jsem předeslala.“

Tohle jim tedy nevyšlo. Nejasně jsem cítila, že tady vůbec nejde o paní Pelikánovou. Ale jen nejasně. Spíš mě zajímalo, jak to, že měla v zástěře stokorunu. Složenou na čtvereček. Teď si vzpomínám. Dala mi džbáněk, sáhla do kapsy, vytáhla ten čtvereček a řekla: „Na . . . nebo ne, až přijdeš.“ Pak teprve vytáhla pětikorunu. Ježíškunakřížku, ona mi snad to kilo chtěla dát! Proč by říkala „Na . . . nebo až přijdeš?“ Chuděra moje malá milovaná, chtěla mi dát stokorunu, že jsem hubená podvýživa. Málem jsem se rozbrečela. Když jsem si ji představila, jak v sobotu ráno šla vyzvednout sto padesát z knížky, za padesát nakoupila, něco jí zbylo v peněžence a těch sto korun si pro mě připravila do zástěry,

úplně jsem se rozbřečela. V duchu. Tady ne.

Soudruzi asi uznali, že na mě šli trochu nešikovně. Kapitán mi tedy naznačil, že o mně vědí absolutně všechno. Jen jestli neviděli taky Hugáče, jak krade kvítí krasnoarmejcům.

„Místo kytice jste však koupila černé šaty v Bílé labuti v ceně sedmdesáti korun. Cizí bábě šaty za sedmdesát korun a do hrobu. Ani vám za ně nemohla poděkovat, to nechápu.“

Chápu. Nahlas jsem řekla:

„Měla na sobě jenom takovou zástěru, to by se do rakve nehodilo.“

„Nehodilo,“ ušklíbl se. „Stejně to shnije.“

„Jako my všichni,“ podotkla jsem nesměle.

„Helejte, nechte si ty impertinence! Proto jsme vás sem nevolali!“ zahulákal.

„Proč jste mě sem volali?“

Cítila jsem, že jsem trochu na koni, vůbec jsem se už nebála. Když nejde o Andulu, děkuju ti Tadeášku.

„Poněvač je na vás podezření ze zavinění úmrtí!“

Trochu jsem se na tom koni zakymácela.

„Pořád jste nás nepřesvědčila, že to bylo tak, jak říkáte,“ pravil kapitán. „Takže jste zakoupila šaty v Bílé labuti. Helejte, nechtěla jste si tím tak trochu uchlácholit svědomí?“

Pokývala jsem smutně hlavou.

„Ne, jenom mi bylo líto, že umřela. Chtěla

jsem pro ni něco udělat, když neměla děti."

„Jak víte, že neměla děti?" přidal se hbitě Modrovous.

„Jednou jsem se jí zeptala. Nechtěla o tom mluvit. Asi jí nějaký umřelo, ještě maličký, a ona na to nerada vzpomínala."

„Hm," usmál se kapitán. „Vy jste mi nějakéj psycholog. Uděláte si úsudek o člověku jen podle toho, co si vyfantazírujete. To by to na světě pěkně vypadalo, kdyby se lidi posuzovali tím vaším způsobem."

Možná líp, pomyslela jsem si, pokud by ti *Míru zdarové* fantazírovali mým způsobem.

„Nebudeme to protahovat," pravil najednou Modro* vous, posadil se za stůl, vytáhl z desek list bílého papíru a podal mi pero. „Tady nám napište . . . nějak svými slovy . . . prostě . . . však víte ... a my vám dáme pokoj."

Nechápala jsem.

„Co svými slovy?"

„Helejte, chcete jezdit do zahraničí? Chcete. Tak nám to tady podepište a všechno bude v pořádku."

„Svými slovy?" Pomalu se mi rozsvěcovalo. Modrovous se na mě díval, kapitán se nudil. Odstrčila jsem jemně papír, pero se překutálelo a spadlo na zem.

„Jestli myslíte spolupráci, soudruhu, měli jste se přeptat hned zkraje."

Modrovous se sehnul pro pero a podal mi je.

„No vidíte," usmál se, „tak to sem napište, ať to skončíme."

„Nezlobte se, soudruhu, to ne ... to já nějak ... to na mně nechtějte."

Zvážněl a podíval se na kapitána. Kapitán vzdychl.

„Tak my počkáme, až si to rozmyslíte."

Odsunul židli a posadil se na ni obkročmo.

„Opravdu nečekejte, já opravdu ... to ne ... já nic podepisovat nebudu."

„Ne?"

„Ne," řekla jsem tiše a přejela zpocenou dlaní hranu stolu. Byla hodně ohmataná, skoro do kulata.

„Jak chcete. Ale já na vašem místě bych se moc nerozmejšlel. Jste si vědoma toho, že na vás leží podezření ze způsobení smrti druhé osobě?"

„Když vám podepíšu spolupráci, vy ze mě to podezření sejmete?" zeptala jsem se slibně.

„Možná že ano. Když vy pomůžete nám, my pomůžeme vám."

Zase mi přistrčil pero.

Přestala jsem myslet na nejbližší budoucnost, vjela do mě kuráž nebo co a skoro jsem se rozkřikla:

„Já žádnou vaši pomoc nepotřebuju. Vy víte dobře, jak to všechno bylo. Ušili jste na mě tuhle boudu s vraždou, abyste mě mohli zpracovat.

Počítali jste, že se rozsypu ze špatného svědomí. To se teda nerozsypu, nemám proč.“ Něco mi říkalo, že mluvím příliš drze, ale nemohla jsem si pomoci. „Zneužíváte úmrtí chudáka pani Pelikánový a ani nedokážete říct paní, když o ní mluvíte. Před její památkou byste měli smeknout. Tak dobrý člověk není ani jeden z nás, jak tu sedíme. Zasloužila by si státní pohřeb ...“

Dala jsem se unést a najednou jsem cítila, že mám strach. Zbytečně jsem je provokovala. Teď už mi snad jenom mohou nasadit želízka. Když budou chtít, každý soudce mě odsoudí, jak oni si budou přát.

Nic.

Kapitán se podíval na hodinky a řekl:

„Je sedum hodin.“

„Moment,“ uklidnil ho Modrovous a obrátil se na mě. „Podívejte se, chcete jezdit do zahraničí, nebo ne? Je to ve vašem zájmu.“

Bodeť bych nechtěla jezdit. Každý chce jezdit a kupovat si věci a věci. Fantice by se složila knokaut. Mohla bych jim to jako podepsat a přitom jim žádné zprávy nedávat. Leda takové, co už se málem píšou v denním tisku. Anebo to polepit Fantici a Fajrajzlovi a Šmejkalce a ... Ale ne. Věděli o nich taky všechno. Šmejkalce pomáhá jim, oni jí. Co ale taková pitomá holka může dodávat za zprávy? Chovanec Adolf se v Šumperku opil. Možná stačí. Chovanec může

zítra v opilosti zahrnout novomanželce a máme ho. Od něj se dozvíme, že Vavroušková má tři milence. Máme ji. Vavroušková nenávidí Sladovnickovou, taky nám něco poví, a máme i Sladovnickovou. Každý na každého ví přece něco. Darmo se neříká, že každý druhý u nás je fízl. Radši zůstanu lichá. Teď jde o to, co mi provedou, když nic nepodepíšu. Můžou mě obvinít z loupežné vraždy. Ani nemusej. Stačí kolem toho udělat rozruch a naznačit, že v tom nějak mám prsty. A poletím z podniku. Fantice to bude mít bez práce jako s chudákem paní Pelikánovou. Mnula jsem si zpoceně ruce a dostala jsem opravdu velký strach. Úplně obyčejně jsem se bála, co se stane teď.

„Podívejte, tím jenom dokážete, že všechno, čím hájíte své kádrové nedostatky, myslíte upřímně,“ promluvil Modrovous s neočekávanou laskavostí. „Ani s tím nebudete mít žádnou práci. Jenom občas se se mnou sejdete někde na kafi a trochu si pohovoříme. O problémech ve vašem kolektivu, o vašich osobních starostech. Nemyslete si, vaše problémy nás taky zajímají. Mohli bysme vám pomoci.“

„O problémech v našem kolektivu si štěbetají vrabci na střeše. Na to se nepotřebujete scházet se mnou.“

„Ale vy sama, přece máte své vnitřní problémy?“

„Ty si musí každý vyřešit sám, soudruhu.“

Musela jsem vypadat klidně, ale uvnitř jsem nebyla. Bála jsem se, aby mě strach nepoložil na lopatky. Panebože, ať to vydržím, ať se jim tu nerozsypu k jejich potěšení. Naštěstí Modrovous sklapl desky, zastrčil nepoužité pero do kapsy a pravil téměř lhostejně:

„Jak chcete.“

Než mě propustili, podal mi ruku a usmál se.

„Doufám, že jste na nás nezanevřela, soudružko. Snad vám nemusím připomínat, že toto naše setkání je přísně důvěrné. Ještě si to rozmyslete, však se zase uvidíme.“

Cukla jsem sebou. Tím to nekončí? Panebože. Jestli ho někdy potkám, radši si do Karlína zajdu přes Karlovy Vary.

* * *

Vypadla jsem z toho domu hrůzy, zpocená, zmačkaná, vyšokovaná, a pádila jsem honem do nějaké zalidněné ulice, kdyby se za mnou přece jen rozběhli s těma želízkama.

XIV

Fantová starší čekala přede dveřmi, hlavičku jak medajlónek, proto asi včera řetízky ke splachovadlům nepřinesla, holič jí musel zabrat celý den.

„Je, dobrý den, paní Fantová," pozdravila jsem uctivě, jak se sluší na fracka vůči starší dámě, a usmála jsem se na ni.

„Konečně dete, soudružko," procedila uzoučkými, silně přetaženými rty. „Už tu stojím deset minut."

„Zrovna je devět, slyšíte?"

U Křížovníků tloukla devátá, zvon sem doléhal z druhého břehu jako vzdálená naděje.

„Jestli se řídíte podle kostela to se nedivím soudružko že chodíte všade pozdě mně dou podle rádia," poklepala si na miniaturní hodinky ze zlata. „Je devět a dvě minuty.“

„Asi jim to de blbě," uznala jsem chybu církve.

Fantová vlítla do kumbálu, převlékla se z růžového kostýmku do fungl nových modráků, na hlavu červený šátek, vypadala jak zbloudilá ovce z prvomájového průvodu. Slyšela jsem ji až do ředitelny, jak řinčí kbelíkem a povídá si velmi nahlas.

„To je svinčík pro pána krále to je neřádu." O podlahu udeřil smeták. „Au," kvikla, asi na něj šlápla jako já tenkrát, a dostala do hlavy. „Tohle není možný krucifix takovej bordel za co tu ženskou platili?"

Kousla jsem se zevnitř do tváře, abych se ovládla. Uvědomila jsem si, že na soudružku Fantovou začínám mít velmi silnou alergii. Jak já

tu s ní vydržím. Musím mlčet a dělat, že pro samou práci nevím, co se děje kolem. Posloužila mi k tomu nenáviděná partitura. Dala jsem se do rozepisování. Zpívala jsem si nahlas každou notu, abych neslyšela, co mi Fantice pořád z chodby vzkazuje.

* * *

„Le-pší-je-ta-ma-lá-hol-ka,“ moc jsem se s tím nemazala. Basy: „Bzum-bzum-ne-žli-ve-li-ká.“ Basy píšu nejraději. Většinou nota na celý takt, někdy přes tři, text zkrácený. nejhorší jsou soprány. Každý komponista jim udělí úlohu štěbetalek, nazvaní čtyřikrát tolik, co je v průvodním textu. Se soprány je práce jak na stavbě socialismu, samý řeči a nikde žádný grunt. Musím psát čitelně, aby to přeslabikovaly i ty negramotný. Tím nevyjadřuji žádné opovržení, pouze fakt, že některé sotva uměly číst. Přišly z terénu, čili z venkova, a přes noc se z nich staly umělkyně. Většinou ušly, ale s některými to zamávalo a chovaly se jako dřív služky, ze kterých se přes noc staly milostpaní. Přirozeně že ty byly nejvíce k nevydržení. Růžena Holénková by mohla být jejich náčelnicí. Podle hlasu by ji každý musel okamžitě milovat, měla sopránek, jako když přelévá smetanu z krajáče do krajáče. Bohužel jeden z omylů božích. Jako by dal duši do koštěte. Jinak Holénková nebyla s to se naučit psanou notu, cédur ámol všechno jedno, už kolikátý rok se

připravovala k maturitě ve večerní škole pro pracující. Když jsem nastoupila já, byla maturita ještě téměř přitěžující okolnost, ale najednou se všichni zbláznili, někdo udal tón a kolektivně biflovali á na druhou bé na druhou, jako dřív blbli se Ščipačevem a RSS. Stejně si nic nepamatovali. Teď se hustili z příruček, z výtažků výtažků, tři ročníky za rok, připadali mi jako rychlokvašené okurky. Houby chtěli být vzdělaní, žádný hlad po vědění. Já ostatně taky nechodila do školy proto, že by mě žralo, jak mi v mozku kručí z podvýživy. Učili se, aby získali papír, bez papíru se nikam nedostaneš, slyšela jsem to celý život doma taky, najednou je popadl strach z budoucnosti, až tahle pohodlná profese skončí, až se začne omlazovat, glejt je koneckonců dobrý, aby třeba zdvihl sebevědomí alespoň na chvíli. Holénkovou i tahle kratičká chvíle slasti minula, nešlo jí to, á na druhou bé na druhou, do smrti nepochopí, co je zájmeno.

Vynikala však krásným hlasem a hereckým nadáním. Světová.

Kromě těchto vzdělávacích záchvatů posedl kohosi ve vedení amok, že pěvecký sbor se musí vzdělat taky po stránce hereckého výrazu, zpěváci se neumí na scéně tvářit, optimistické písně zpívají, jako kdyby pořádali tryznu. Nikomu se stále nedařilo přimět pěvecký sbor k jednotnému úsměvu. Vondráček se smál pořád, i při vážných

písňích o robotě, a třepal hlavou, Chramosta se křenil, ale zdálky vypadal stejně, jako když pláče. Jeden čas tenhle problém řešili příplatky za výraz v obličeji, všichni se zubili, každý chtěl dostat přidáno, ale oslavné písňe vyznívaly stále mdle a uniformně. Přivedli tedy profesionálního herce z divadla, aby nás vycepoval.

„Šourek Václav jméno mé," pravil slavný herec, nikdo jsme ho neznali. Nějaký komik asi, určitě s ním bude psina, zadoufala jsem, když se představil tak slibně.

Taky že byla.

„Začneme s mimikou tváře, tu nejvíc potřebujete. Vyjádři obličejem lítost, třeba ty, soudružko.“

Ukázal na Holénkovou. Zatvářila se bezvadně.

„Výborně. Teď ty, soudruhu.“

Chramosta vyvalil oči, zatlačil, až zrudl, vypadal, jako by měl v bříše Červenou karkulku. Všichni se smáli.

„Takhle to nepude, soudruzí. Pomůžeme si textem. Co teď secvičujete?“

„Daragoj továřiš Stálin," přispěchala pochválená.

„Dobře, zazpívejte mi to.“

Spustili jsme píseň kolchozníků, kteří zvou soudruha Stalina, aby si k nim přijel odpočinout a podíval se při té příležitosti, jak dobře vedou

kolchoz, což pro ně bude nejlepší odměna.

„Výborně. Text pro nás jako dělaný. Máte v něm velkou plochu k vyjádření lásky, oddanosti a dojetí. Potom si přibereme zklamání. Prosím, soudružko, zazpívejte a dbejte na výraz lásky a oddanosti.“

Růžena Holénková spustila, měla to v hlase, ani se nemusela snažit, ale co dělala s obličejem, bylo hodno státní ceny. Přivírala oči jako na vrcholu orgasmu, stejně to nikdy nepoznala, bylo o ní známo, že je frigidní, culila se, jako když láká šuhaje do komůrky, nakláněla hlavu, v očích mlhu a svatou oddanost.

„Výborně. Teď ale. Dávejte pozor. Teď si představte, že soudruh Stalin přijal pozvání kolchozníků, slíbil, že přijede, ale státnické záležitosti mu v tom nečekaně zabránily. Kolchozníci čekají s prapory na nádraží, vy mezi nima, soudružko, a najednou z vlaku vystoupí místo soudruha Stalina jiný soudruh a oznámí vám, že místo soudruha Stalina přijela jiná delegace. Zahrajte mi to, jak vám bude. Zahrajte mi to zklamání a pak tu radost, že přijeli jiní hosté.“

Růžena obstála.

V té době byl Stalin těžce nemocen a my jsme píseň studovali jako projev touhy po jeho uzdravení.

„Výborně," pochválil Růženu Šourek, „takhle

nějak by to mělo vypadat. Teď ty, soudružko."

Vzal to popořadě. Vedle Růženy seděla Milada Špačková, myslím, že nejinteligentnější holka z celého souboru. Na to, aby kouznila falešný smutek, měla příliš mnoho zábran. Odezpívala zvací song jako Pec nám spadla.

„Soudružko," pravil Šourek tónem učitele v první pomocné. „Díval jsem se na tebe pozorně celou písničku. Tobě se v obličeji nepohnul ani sval. Zkus to znovu a mysl, soudružko, mysl."

Marně. Myslela na jiné věci a cítila se trapně.

„Tak ne. Takhle by to nešlo. Řekni si se mnou text, soudružko, a snaž se pochopit jeho obsah. Víš, co je to obsah?"

Taková otázka musela s Miladou něco udělat, ale mlčela.

„Obsah je když . . . hahaha," posmíval se Šourek, „že ano?" a několik lojalistů se k němu přidalo. Milada mlčela, jenom trochu zrůžověla. „Ne, teď vážně," přestal se smát a ostatní taky. Dal do hlasu pedagogickou laskavost a poučil ji. „Obsah je přece to, co dávají dohromady všechny slova. Když řeknu prší, je to jiný, než když řeknu prší nám na lásku. Chápeš obsah těch slov?"

Najednou se Milada naštvála.

„Když vy řeknete prší nám na lásku, chápu obsah těch slov, jako kdybyste řekl stará, máme díru do střechy."

Nepochopil. V lavicích zašumělo.

„Klid, soudruzi, nebudeme se tu bavit o literární teorii. Zazpívej to znova, soudružko, a myslí. Pro boha živýho, myslí!!“

Milada myslela. Vždycky jí to myslelo, takže zpívala ještě ledověji. Neschopný vysvětlit té přiboudlé soudružce, co je obsah, udeřil na její city.

„Soudružko, snaž se aspoň uvědomit si, jak máš soudruha Stalina ráda. Vyjádři lásku alespoň očima, když už to nedokážeš mimickou soustavou.“

Milada se nadechla, že spustí znovu.

„Ne, nezpívej. Jenom se na mě podívej, jako bych já na chvíli byl soudruh Stalin. Ukaž. Ukaž, jak ho máš ráda.“

Posadil se obkročmo na židli před Miladu, opřel bradu o opěradlo a hypnotizoval ji. Milada na něj koukala, zírala, ušklíbala se a znenadání řekla:

„Proč bych ho měla mít ráda?“

Šourek se málem svalil.

„Cože?“ zařval. Skočil po obrazu generalissima na stěně, strčil ho Miladě před obličej. Na rámečku plápolala pavučina. „Víte, kdo je Stalin? Soudružko?“

„Právě že vim,“ odpověděla Milada klidně a v tu chvíli bylo jasné, že přestává legrace. V lavicích zašumělo zděšením. „Jak můžu milovat někoho, koho ani neznám. Mýtus. To je jako byste mě

chtěl přinutit, abych milovala třeba prince Bajaju."

„Tak tohle přestává všechno. Co to ... jak je možný. . . takovýhle člověk . . .“, prohrábl si zoufale prořídlou hřívu a bez sebe pohoršením se přepotácel k piánu. Tam se na okamžik zhroutil, vlasy mu zůstaly po tom prohrábnutí trčet, vzrušený dech mu zdvíhal hrud', prostě etýda na výbornou. Pak odstrčil stoličku, že letěla až na nás.

„Tohle se musí vyřídit okamžitě.“ Ukázal si prstem k nohám a zařval jako na psa. „Okamžitě se mnou půjdete k soudruhovi ředitelovi!"

Než Milada stačila zareagovat, otevřely se pomalu a tiše dveře, do zpěvárnky se vloudil tehdejší ředitel Kolařík, hlavu až na břicho, podlomený, tragický, na zhroucení. Všichni jsme strnuli. I Šourek.

Kolařík mátožně přešel doprostřed zpěvárnky, zdvihl hlavu, podíval se po nás zarudlýma očima, hlavu zase svěsil a pravil tiše, drkotavým hlasem citově zasaženého amatéra:

„Soudruh ... soudruh . . . soudruh Stalin právě ... právě zemřel.“

Rána, zavytí jako nejnáročnější hlasové cvičení, široký rozmach rukama k hlavě, hlava v dlaních, předklon, výpad, bouchnutí dveří, Růžena Holénková v tahu. Na chodbě práskly dveře od dámské toalety.

Holky jako jeden muž vylovily kapesníky z taštiček, Aluš Fantová se vysmrkala nejhlasitěji ze všech. Určitě měla vztek, že ji Růžena předběhla. Teď už bylo pozdě. Růženě to vyšlo nádherně, jako by si doma předem udělala zkoušku, jistě měla starost, aby Stalin neumřel mimo pracovní dobu.

„Povstaňte, soudruzi,“ pravil statečně Šourek. „Povstaňte a třiminutovým tichem uctěme památku tohoto největšího génia všech dob.“

Povstali jsme, z lavic se linulo posmrkávání, poňňukávání, muži mužně odkašlávali, napadlo mě, kdo ty tři minuty stopne. Neuplynula ještě ani minuta, počítala jsem to, a Holénková se vrátila do zpěvárnky, v ruce kapesník zmáčený vodou z vodovodu, oči vyfrotýrované do červena. Zůstala stát u dveří a pokračovala v té skvělé herecké etýdě.

Když jsme si to odstáli, pustili nás domů. Hodilo se mi to, hodilo se to asi více lidem, ale tvářili jsme se, aspoň k tramvaji, všichni velmi pietně.

Miladu Špačkovou vyrazili na hodinu.

Komik Šourek přišel vyučovat ještě asi dvakrát, pak to vzdal.

Byly zrušeny i příplatky za výraz a oslavné písně vyznívaly nadále mdlé a uniformně.

* * *

Šrum, šrum, ratata.

Dopsala jsem první sérii čtyřhlasů. Fantová smejčila kolem mě a dávala mi najevo, že překážím. Tvářila jsem se, že pro samou práci nevnímám okolí. Nakonec se to vyřešilo kompromisem, zazvonil telefon, Fantová se k němu hnala, ale já ji předběhla, i když mě popadla hrůza, že mě třeba zase volají na Bezpečnost.

„Státní soubor písni a tanců Sedmikrása," ohlásila jsem úředně. Ve sluchátku zaštrachalo a z velké dálky zazníval signál. Tu-tú, tu-tú . . .

„Haló," řekla jsem. Zase nic. Tak. A jestli je to zase jiná kontrola, budu držet sluchátko třeba do oběda.

„Jano," zaslechla jsem slabý, pištivý hlásek.

„Jano, seš tám?"

„Ano. Ale špatně slyším," zakřičela jsem. Fantová přestala rachotit a odskočila utřít ve vitríně, jistě ne proto, abych lépe slyšela já.

„Já víc nemůžu, slyšíš mě?"

„Slyším, ale málo. Zmáčkni tlačítko."

„Jano," řval zdaleka Hugáč. „Já bych přijel za tebou, JO?"

„Dobře. Zmáčkni hernajs to tlačítko!"

„Já nemůžu, von by mi ten pětadvacetník nevypad zpátky."

To je přesně Hugáč. S jedním pětadvacetníkem obtelefonuje půl Prahy. Nikdy nezmačkne, huláká do naslouchátka, nikoli do

mluvítka. Je to velice nepoctivé, avšak praktické.

„Tak dobře. Přijed' ve čtyři," řekla jsem.

„Pudeme za Krůnem pro ty knížky, jo?"

„No jo."

„Tak ahoj, Jano."

„Ahoj."

„Jano."

»Co je?"

„Ahoj. Já už musím jít, tady v tý budce je děsnej smrad. Někdo tu byl na záchodě."

„Tak di. Ahoj."

„Ahoj. Tak já jedu."

„Tak přijed'. Ahoj."

„Ahoj."

Zavěsil. Fantová se zeptala:

„Vy tady máte povolený soukromý hovory, soudružko?"

„Já nevím. Stejně to bylo zvenku. Já nikomu nevolám, pani Fantová, nemám komu," řekla jsem.

Vrátila jsem se k notám. Fantice dosmejčila pod mou židli, štítivě vzala popelník a vysypala ho do kamen.

„To nechte, pani Fantová, popelník si uklidím sama.

„Popelník se má vyklepat hned je tu smradu jak v hospodě kdo to má dejchat."

Nemusíte tady bejt, milostivá, pomyslela jsem si, až přijede Kořán s doutníky, to

uvidíte, co je smrad. Jenomže Kořánovi ona ty doutníky bude vlastnoručně zapalovat a přetrhne se v tvrzení, že vonějí.

Opisovala jsem pilně dál, dokud se Fantová neodkýblovala na chodbu. V tu ránu jsem odhodila pero a s chutí jsem si zapálila. Že by partyzáanky voněly, to opravdu tvrdit nelze. Čadila jsem, uši nastražené, připravená skočit po peru, kdyby sem Fantice vrazila.

Na chodbě vrzly dveře, spadl smeták a hlas Fantové řekl:

„Sakra nemůžeš dát pozor co tu chceš?“

„Dobrý den,“ pravil Hugo jak dívka z penzionátu. „Já jsem Hugo Honzl. Je tady prosím moje sestra Jana Honzlová?“

„Co jí chceš?“

Co je jí hernajs do toho? Vyběhla jsem ven.

„Pod' dál, Hugo. Doufám, že ses paní Fantové představil a dal slušné pozdravení.“

Hugo se nechápavě podíval, proč mluvím spisovně. Mrkla jsem na něj a vtáhla jsem ho do kanceláře.

„Říkala jsem ti, abys přišel ve čtyři.“

„Ne. To sem neslyšel, Jano. Asi sem to musel přeslechnout, jak sem si zrovna dával sluchátko od pusy na ucho.“

„Dokud' tady ta ventra bude zapáchat, tak tu nemůžeš bejt. Jdi do parku na nábřeží, já na tebe houknu z okna,“ řekla jsem a vystrčila jsem ho ze

dveří.

„Na shledanou," zazpíval a lehce se uklonil směrem k dámě. Dáma neřekla ani bú.

Převlékla se z neposkvrněných modráků do kostýmku a vypadla.

Hlavou mi proletěla smutná vzpomínka na paní Pelikánovou. „Tak já du, holka, ať tu práci tady nestrhneš. Vykvajzni se jim na to, nebuď blbá." Pak se ještě několikrát vrátila, aby mi sdělila něco úplně nedůležitého.

Vyklonila jsem se z okna, Fantice maširovala k mostu, naondulované zlato na hlavě hrdě vztyčené. Hugáč se třefoval kamenem do dopravní značky.

„Hugo," zavolala jsem.

V tu ránu byl nahoře.

Vpochodoval chodbou a vyřvával jako na pastvě.

„Vzduch je čistý už fašisty ...“

„Neblbni, nebo se ještě vrátí." "

„To je ale divná pani," řekl. „Já se úplně bál, že mi vlepí facáka." "

„Hugo, jedl jsi něco?" "

„Ne. Rád bych stolovat s tebou." "

Za košilí měl krajíc chleba s máslem, v pytlíku od mouky hladké, a čtyři rajčata. Máslo rozehřál tělesným teplem.

Prostřeli jsme si na průklepák.

Postavila jsem na kafe, ještě trošku zbylo v

piksličce sekretářky, Kořánovi jsem ho už vypotřebovala. Stejně by mu vyčichlo.

Hugo mi pak pomohl s rozepisováním. Jeho čtvrtkové noty vypadaly jako švábi na provázku, místy probodal papír skrz. Ale dobrý. Většina lidí stejně noty nezná.

Počkali jsme do čtyř, až zadrnčí kontrola. Byla přesná, zvonila dvě minuty před tím, než začalo tlouct u Křížovníků. Pak jsme se vydali za Krünem.

Vlezli jsme do chrámové lodi, rozhlíželi jsme se, ale nikde ani noha.

„Von už tu není," zašeptal zklamaně Hugo.

„Třeba bude v sakristii, pojď kolem."

Ve výklenku proti vchodu stála zpovědní boudička. Na klekátku scvrklý děda a něco polohlasem povídal.

„Je tady. Eště pracuje."

Sedli jsme si do lavice a koukali se na oltář. Dědovo povídání bylo dost slyšet, ale nerozuměla jsem mu. Ráda bych věděla, co asi říká. Co vůbec lidi povídají u zpovědi? A co na to kněz? Asi to bude takový pohovor, kde člověk místo důtky nebo padáka dostane rozhřešení. Padáka nedostane ani ten největší lotr, když provede sebekritiku a slíbí, že se polepší. Prostě asi takové kritické zhodnocení skutků a myšlenek.

„Jano," zašeptal Hugo. „Modlíš se někdy?"

„Víš, že jo?"

„A co se modlíš?"

„Normálně. Prosím toho někoho nad námi, aby mi pomoh ze srabu."

„Ale jak? Jak se modlíš? Ty moje modlitby totiž nejsou vůbec žádný modlitby."

„Moje taky ne."

„Ne? Taky se modlíš jako: Panebože prosím vás dejte ať, třeba, ať se Andula uzdraví?"

„Taky, Hugo. Ale na rozdíl od tebe Pánubohu tykám."

„Tykáš?" vyvalil oči zděšením. „Jak můžeš Pánubohu tykat?"

„Hele, slyšels někdy otčenáš?"

„Jenom kousek."

„To je jedno, protože hned zkraje můžeš zjistit, že Pánubohu se tyká. Otče náš, jenž jsi na nebesích ...“

„Jéžiš, to mně nikdy nedošlo."

„.. .posvěť se jméno *tvé*, přijď království *tvé* a tak dále," kdybych to dále uměla.

„Já jsem ale pitomej. Já mu celej život vykám."

Zamyslel se. Dědeček stále švitořil do škvírek ve stěně zповědnice. Musel mít poměrně dost hříchů. Štěrbínami jsem rozeznala Krůnovu hlavu.

„Jano," řekl Hugo po chvíli. „Já se těším na ty knížky. Myslíš, že mi je vážně dá?"

„Proč ne?"

„Já ti je pučim přečíst.“

„To budeš laskavej.“

„Myslíš, že se tam dovíme všecko?“

„Já nevím. Snad.“

Dědeček zdvihl chrastivou kostru z klekátka, plenta se zavlnila, ze zповědnice vystoupil Krůno v černé klerice.

Huga se zmocnila úcta úplně hmatatelná.

„Dobrý den,“ řekl rozpačité. „My sme si tady s Janou přišli pro ty knížky.“

„Nazdar,“ řekl Krůno a podal nám ruku. „To je fajn, že jste přišli.“

Odvedl nás lodí kolem oltáře do sakristie. Hugo se mě držel za ruku. V sakristii svlékl Krůno kleriku, pod ní měl kostkovanou košili a černé manšestráky. S klerikou svlékl i Hugovo ohromení. Vzal ze stolu dvě malé knížky a podal mu je.

„Můžeš si je nechat.“

„Vážně, Krůno? Ty mi je dáš? Nafurt?“

Do Hugovy knihovny přibyl k Malému Bobši a Omezení porodů přirozenou cestou Katechismus pro školní mládež a zažloutlá knížka Evangelií s podrobným výkladem.

Pak nás Krůno pozval do bijáku na Prázdniny pana Hulota. Smáli jsme se, až se lidi ohlíželi. Hugáčovi se nejvíc líbily ty rachejtle. Dostala jsem obavy, aby si je nezačal vyrábět na pavlači. Ještě výroba střelných zbraní a vezeme se

všichni. Komplet. I Andula. Ani by ji nenechali doléčit tu bouli.

Splácali jsme si žaludky míšama a alaburkama, co nám Krůno zakoupil. Pak nás doprovodil na tramvaj a dal Hugovi deset korun, aby si koupil velký lístek a neriskoval nepříjemnosti.

Neriskovali jsme nic. Vezli jsme se zadarmo až na Cyrilometodějské, takže Hugo mohl předat desetikorunu matce zcela neporušenou.

XV

Knížky jsme si s Hugem vzali napůl. Dal mi ráno Evangelia do tašky, abych se v kanceláři nenudila.

Pospíchala jsem, anonymní telefon zazvonil dvě minuty před tím, než začli bímbat u Křižovníků. Výborně. Fantová se dnes zřejmě nedostaví. Pro jistotu jsem si však rozložila notové papíry, v případě, že sem vrazí, přikryju Evangelia partiturou.

Ještě než jsem dosedla, zazvonil telefon znovu. Asi Hugáč. Zvedla jsem sluchátko v očekávání, že uslyším vzdálený hlásek, který nechce přijít o pětadvacetník.

„Haló,“ řekla jsem z legrace hodně afektovaně.

„Soudružka Honzlová?“

Hrklo ve mně.

„Ne-é, prosíím. Tady je soukromý byt,“ pravila jsem ještě afektovaně ji s hrdelním er. V telefonu klaplo, zavěsila jsem a hned jsem zvedla sluchátko. Nechala jsem ho vyvěšené. To zrovna. Nikam už ve svém zájmu chodit nebudu. Ať mě proboha nechají na pokoji, už nejsem na nic zvědavá, všecko je mi jasné, smířila jsem se s nutností, nemohu nic jiného, nechci nic víc podnikat, na to jsem krátká, nechte mě žít.

Venku se mračilo a vítr cloumal otevřenými okny. Musím je zavřít, než se rozbijou a Pantová mě udá, že úmyslně ničím socialistický majetek.

Vítr pronásledoval smetí po nábřeží, voda ve Vltavě dostala barvu bílé kávy. Někde proti proudu asi už pěkně leje. Na vyfoukaný chodník se spustily kroupy velikosti pingpongových míčků. Ulice byla v momentě bílá jako na Hromnice. Rychle jsem přibouchla okno. V kanceláři se setmělo, sotva jsem na čtení viděla. Po okenních tabulích tekly proudy vody a ničily poslední dílo paní Pelikánové. Až přestane pršet, zbydou na skle už jenom špinavé pleskance. Kolik asi oken za celý život umyla. Kolik kilometrů ušla po kolenou. Nezbylo po ní nic. Ani dílo, ani potomek. Jenom Jůlinka, vypočítavé, hloupé zvířátko, které na ni dávno zapomnělo. Zabydlela se v našem bytě a nás tam mlčky trpěla. Ani pes

po vás nešťekl, paní Pelikánová, ROH ušetřilo za věnec. O to víc flašek pro pány bude na MDŽ.

Paní Pelikánová s námi nikdy Mezinárodní den žen neslavila.

„Vo chlast nestojím a ty bramboříky ať si strčej za klobouk. Kdyby za ty prachy rači koupili nověj smeták. S tímhle už nezametu ani hovno.“ „Smetáky se kupují z jiného fondu, soudružko,“ vysvětlila jí Vavroušková ekonomický systém. Byla rozhicovaná z vína, házela očima po Soukalovi, on po ní, a mysleli, že to nikdo nevidí. Všichni ale vědí všecko. I co se ještě nenaplnilo. Vavrouškové lože docházelo naplnění vždycky, jak si usmyslela. Lapla ho. Na ten MDŽ lapla Soukala u gamzy. Co na ní měl. A co ona na něm. Jenomže on byl sbormistr a měl silnou averzi vůči Jiřininým tříapůlkám a vůbec, jelikož byl puritán a Jiřina mu nedala. Té noci, která následovala po MDŽ, se jeho averze vůči Jiřině zdesateronásobila, takže ji vyškrtl ze seznamu sólistek jakožto technicky ještě nehotovou. Jiřina běsnila, jelikož technicky byla dokonalá po všech stránkách. Třetí den líbánek určil, že sólo Bože můj, otče můj pro rozhlas natočí Vavroušková s Fantovou. Natočily, ale nikdy se nevysílalo do éteru. Jiřina měla kamarády v hudební redakci a ti nám tu skvělou nahrávku soukromě pustili.

* * *

Bože můj, otče můj,

*na tejto dolině
nyk sa ma nezpýta, ej,
dieučatko, čo ty je.*

Fantová zpívala první hlas, Vavroušková tercií pod ní, Aluš prožívala text velmi silně, až tím škodila intonaci. Pokládala se těžce na každou notu a srdce nahražovala velkými glissandy z tónu na tón. Snad ale přece jen dávala do zpěvu svou bolest, tenkrát se jí Fajrajzl právě zapomenul s Bárrou Krondlovou, text té prosté písničky jasně vyjadřoval dívčí žal.

* * *

*Čo mi je, to mi je,
porobeno mi je,
kto že mi porobiu, ej,
nah ho Bóh ubije.*

„Tohle se snad nemůže vysílat,“ řekl vedoucí redaktor, „leďa na Silvestra a hodně po půlnoci, děvčata, zkuste to přetočit.“

Zkusily jsme to s Jiřinou, proč ne, já první hlas, ona tercií pode mnou, dva rovné, neskolené hlasy, šly nám docela dobře dohromady.

Ráno nás vysílali v písni týdně.

Sbormistr se tenkrát velmi rozhněval, ale víc nemohl než nás navrhnout na důtku, již se nám dostalo v podobě five o'clocku u Kořána, jelikož Jiřina byla koneckonců kádr. Já jsem tudíž byla

krytá, ale Fantová ani Vavroušková nám to nikdy neodpustily.

* * *

Bouřka se přesunula dál, blesky práskaly někde nad Libní, nebe se pomalu rozsvěcovalo. V kanceláři bylo ticho, do ticha praskalo z vyvěšeného telefonu. Měla bych ho zavěsit, nebo budou nepříjemnosti ještě s centrálou. Ale ne. Pořád lepší než hovory s Modrovousem. Narafičila jsem sluchátko jako špatně zavěšené a vrátila jsem se ke čtení.

Pomalou jsem se probírala rodokmenem Ježíše Krista, tou spoustou zvláštních, starostarých jmen, v životě jsem je neslyšela, Zaram, Aminadáb, Jechoniáš, Zorobabel, zvláštní slova, připadala mi jako nějaká tajemná řeč, jako když jsem si psávala deník obráceně, aby tomu nikdo nerozuměl, aksál ám ákilev, ujulim ušír. Kdybych byla básník, vymýšlela bych krásná slova, žádný smysl by neměla, jenom ten, že jsou lahodná a znějí jako nově objevený akord, emejulim Helimadoe, Aminadáb, udělala bych takový slovníček krásných slov, vzácný, tajný dar pro přátele, aby si ta krásná slova nebral do huby třeba takový Fajrajzl a nezničil je jako už tolik jiných slov, která byla kdysi taky krásná. Naneseme v diskuzi votázku demografie, české zpotvořeniny obohacuje o rusismy, roubuje ruštinu na češtinu, ale ne tu lahodnou ruštinu

klasiků, stejně ruský neumí, v naději, že se to uchyťí, jako by chtěl spářit lišku Bystroušku s medvědem, podumej vo tom, vot tak stojí votázka, to říkal Fajrajzl nejradši, vot tak stojí votázka, továřiši, i po fiasku s Bárou Krondlovou řekl na schůzi vot tak stojí votázka, Bára seděla před ním, otočila k němu natupírovanou hlavu, přivřela smyslně oči, pak je zase nesmyslně otevřela přímo na Fajrajzla a tiše se zeptala, stojí?, takže to všichni slyšeli, Bára měla nosný sexyalt, kolektiv se rozesmál, Fajrajzl zakoktal a nikdy více neříkal vot tak stojí votázka, nýbrž vot takája votázka, továřiši.

* * *

Na chodbě zavrzaly boty, ozvalo se klepání.

Vrazila jsem Evangelia pod partituru. Krev mi v žilách udělala čelem vzad.

„Dále,“ zadrhlo se mi v krku.

Modrovous, paměť mě nezklamala, nikomu boty takhle nevržou, černé vlasy mokré deštěm se mu leskly, tesanou bradu vyholenou do modra. Na okamžik se na mě zadíval, mírně pokýval hlavou, pak za sebou zavřel a řekl:

„Měla byste hlásit poruchu na telefonu, ne?“

„Jakou poruchu?“

Přešel k aparátu, poslechl si oznamovací tón a zavěsil.

„Tenhle trik znám.“

„Jakej trik?“

Přišel ke stolu, obrátil jeden part k sobě a zamýšleně si ho prohlížel.

„Podívejte se, Jano,“ pravil pomalu a mírně, téměř tónem rodinného přítele. Počkal, jak zareaguji, a když jsem nezareagovala, pokračoval: „Nebudte umíněná.“

„Jak to myslíte, pane Sedláček?“ pozdvihla jsem k němu nevinný pohled a přála jsem si, abych na vteřinu měla v očích laserové paprsky. Asi to na mně bylo vidět, brada se mu pohnula a on pravil jako odvržený milenec.

„Vy mě nenávidíte, že?“

„Já? Vás?“

„Ano.“

„Vždyť vás ani neznám,“ řekla jsem otráveně. Vespod jsem ale byla našponovaná jako struny na kytáře.

„Pohrdáte se mnou.“

Mlčela jsem. Pár vteřin počkal, pak mě pobídl.

„Co?“

Nic. Ztratil trpělivost.

„Tak pohrdáte, nebo ne?“

Co chce sakra slyšet? Že ho obdivuju? Že jsem celá bez sebe z jeho touhy po mé spolupráci?

„Heleďte, pane Sedláček, vám to je přece jedno, jestli vámi někdo pohrdá nebo ne. Co vám záleží na mém úsudku?“

„Zajímalo by mě, co si myslíte.“

„Co, co si myslím. O vás?“

„Třeba taky. Zajímalo by mě, co si myslíte tak, vůbec, o všem.“

„Hlavně o lidech, kteří vás interesují, že?“

„Ano. O těch taky,“ řekl úplně nehorázně a posadil se na stůl. Vytáhla jsem mu zpod zadku zmačkané noty.

„Teď abych to psala znova.“

„Aspoň budete mít co dělat.“

„Já mám dost co dělat i tak.“

„Tak se nezlobte. Ukažte.“ Vzal mi zmačkaný part a uhlazoval ho dlaní na koleně. „Vidíte, nic se tomu nestalo.“

Vrtalo mi hlavou, proč sem vlastně přišel. Chová se docela jinak, jako by si na mně zkoušel opačnou taktiku. Na to vám tedy neskočím, soudruhu, Mě si za dobré slovo koupí každý, i naše Jarmila, ale vy těžko. Kdo ví, jak se jmenuje doopravdy. Jestli Sedláček, tak to já se jmenuju přinejmenším Patapatašón.

„Copak to vlastně píšete?“

„Hajhá husy ze pšenice, jestli ten šlágr znáte. Za trest ho musím rozmnožit padesátkrát.“

Vzala jsem stoh čistých papírů a rychle jsem začala mastit noty. Šlo mi to jako nikdy.

„Proč za trest?“

„To víte vy líp než já.“

„Vy to chápete jako trest?“ zdvihl pravé obočí.

„Vy jako zvláštní odměnu, že?“

Začínal mi úplně obyčejně jít na nervy. Proč za mnou leze. Asi mě chtěl pozvat na kafičko, ale když já jsem vyvěsila telefon. Měla jsem mu říct, že nemám čas, a bylo by to. Teď tu bude dřepět a zkoušet na mně systémy.

„To ne,“ pravil. „Vy nechápete jednu věc, Jano. To, že jsme vás nepustili na Západ, není trest, ale prevence. Chceme vás uchránit před pokušením.“

„Myslíte jako, že by se mě zmocnilo pokušení vzít roha?“ řekla jsem drze. „Já vám povím otevřeně, co si o tom myslím. Teď. Před týdnem jsem byla ještě ochotná připustit, že jde o omyl. Teď je mi ale všechno jasný. Ta zpráva o zájezdu do Francie je vylhaná. Kdo ji psal, potřeboval asi oběť, na které by demonstroval svou spolehlivost. Anebo si potřeboval spíš zchladit žáhu. To je jedno. Vám se to hodí tak jako tak, máte materiál, můžete mě tlačit ke zdi a možná i vydírat.“

Poslední výraz jím poněkud zacloumal. Mluvila jsem dál. Ať se děje co chce.

„Nezlobte se, jiné slovo není, já nevím, jak tomu říkáte vy. Když jste viděl, že to nejde, naši jste si pani Pelikánovou. Takže dovolte, abych si pomyslela, že ..“ Zaintonovala jsem do ztracena, nějak jsem se bála říct to naplno. Ani se neptal, co si myslím dál. Věděl to sám nejlíp. Mlčel a díval se na mě. A já povídala. O paní Pelikánové,

o Ivošovi, celou protivnou historií naší rodiny, o Fajrajzlovi, Fantici starší i mladší.. .

Vydržel poslouchat, seděl na stole, ani jednou mě nepřerušil. Vyprávění jsem uzavřela historkou o štěnicích a švábech, co nám lezli po kuchyni a málem sežrali naši novou služku, aby moje řeč nevyznívala tak tragicky.

„No," pravil. „Vyprávět umíte pěkně, ale věřit vám nemusím."

„Jistě, těžko by vám to pasovalo do vašich matrijálů, co o mně vypracovali kolegové."

„Ty lidi máme prověřené, soudružko," řekl varovně.

Chtěla bych znát metodu, jakou se prověřují anonymové. Ale nahlas jsem nemohla nic říct, aby se neprofláklo, že jsem si ty anonymní taj. dův. KM přečetla. Mlčela jsem.

„Podívejte, Jano," dal do hlasu nečekanou vřelost. „Jestli se z toho chcete dostat, ukažte dobrou vůli. Dejte nám příležitost prověřit si taky vás."

Připadalo mi, že se podřekl. Taky prověřit. Jinými slovy, prověření jsou ti, co s ním nebo s jinými soudruhy Sedláčky chodí na kafe, zásobují je drby a vyřizují si tak nepřímou osobní spory, averze a závisti. Nebo se nepodřekl?

„Prosím vás," řekla jsem. „K čemu by vám byly nějaké moje reference."

„Nepodceňujte to. Vy jste člověk, kterému

mnozí řeknou víc než třeba soudružce Pantové, Vavrouškové, Jeníkové, Lajdáčkové nebo Fajrajzlovi. Vás by ze spolupráce s vnitřem nikdo nepodezíral. O to byste nám mohla být užitečnější."

Ne. Nepodřekl se. Nebo že by opravdu byl tak stupidní?

„Podívejte se, teď přijedou z Finska, plní zážitků, budou vyprávět a mnozí vám řeknou věci, které by jiným neřekli. A ty právě my z hlediska bezpečnosti potřebujeme vědět."

„Co vás může zajímat na milostných avantýrách nebo na tom, co si kdo koupil a s kým se kdo pohádal?"

„Divila byste se, ale takovéhle maličkosti mohou někdy být klíč k velkým věcem."

Perry Mason. Případ kanárčího dráčku. Vynikající odhalení nebezpečného zločince prostřednictvím ptačího nehtíčku. Usmála jsem se na něj.

„Pane Sedláček, víte co?"

„Co?" zeptal se s nadějí v hlase a tvář se mu rozjasnila.

„Hezky jsme si popovídali, já o tom nikde nebudu mluvit, to vám třeba podepíšu, ale prosím vás, nechte mě bejt. Já mám svých starostí dost."

„Vidíte a svěřit se mi s nima nechcete. Třeba bych vám mohl poradit."

„Těžko, pane Sedláček.“

„Jak to můžete vědět?“

„Moje starosti vás z tohoto hlediska nezajímají.“

„Jak to můžete vědět?“ opakoval.

„To je otázka! Nechme toho, pane Sedláček. A prosím vás, nevolejte mi a nechod'te za mnou.“

„Hm,“ zamyslel se a uhladil si kšticí. „To je tedy vaše poslední slovo?“

„Doufám.“

„Jak myslíte. Jen abyste nelitovala.“ Vstal, tesaná brada se mu vysunula. „Některé věci jdou po zlém, když nešly po dobrém.“

„Některé ale nejdou ani po zlém. A na mně si toho už moc nevezmete. Mně zbylo málo věcí, na kterých mi záleží.“

„Možná že byste se divila,“ zacvičil obočím, pokýval hlavou a odebral se, kde tesař nechal díru.

Slyšela jsem, jak mu vržou boty, ještě z ulice. Gé bé, gé bé, na gé akcent, asi má něco s nohou.

Že já na to vnitro lezla. Upozornila jsem na sebe, a teď to mám. Čím bych já jim mohla být užitečná. Čím jsou užiteční ti, kterým se podařilo znemožnit mě? A jaký z toho oni sami mají užitek? Dostávají snad prachy? Kolik může hodit jedna taková zprávička o nevěře? Možná dost. Možná na jednu trvalou u holiče. Proč by ten kapitán předevčírem tolikrát narážel, že jsme

švorcová familie? Ach Bože. Snad by to už zas potřebovalo příchod nějakého Ježíška, který jedním slovem uzdraví třeba uschlou ruku. Nic. Prostě řekl, postav se doprostřed a vztáhni tu ruku, a ruka byla zdravá. Kdyby tak chtěl uzdravit všechny ty uschlý mozky a srdce. Udělalo se mi nanic. Cítila jsem, že mi v zádech loupe strach jako revmatismus. Oni na mě doopravdy přijdou po zlém. A nikde nikdo, kdo by z nich toho ďábla vyhnal.

Ani nevím, jak dlouho jsem čučela do zdi, v hlavě úvahy.

Potřebovala bych se s někým poradit, aspoň si o tom popovídat, a kdybych zmizela, aby se vědělo, co bylo příčinou. Viděla jsem se v base na pryčně, na nohou koule, zima, hlad a strach. Já to někomu musím říct, nebo mi přeskočí.

* * *

Dlouho jsem listovala v seznamu, než jsem našla číslo.

V telefonu se ozval mužský hlas.

„Dobrý den, mohla bych prosím mluvit s důstojným pánem Stančičem?“ řekla jsem jako náš Hugo a hlas se zasmál.

„To je Jana, že jo?“

„Krůno? Můžu za tebou přijít? Potřebovala bych . . . potřebovala bych něco v Evangéliu.“

„Můžu ti to říct do telefonu.“

„To ne, Krůno . . . já . . .“ Když řeknu, že s ním

potřebuju mluvit, bude chtít vědět o čem. To nemůžu. Kdo ví, kdo nás poslouchá. „. . .já . . . chtěla bych se . . . vyzpovídat, vážně.“

„Mně?“ zasmál se, až ve sluchátku luplo.

„Nesměj se, opravdu.“

„Ale to nemůžeš, když nejsi katolička.“

„Jak to?“

„Nejdřív by ses musela dát pokřtít.“

„To je škoda,“ řekla jsem zklamaně. „Víš co, Krůno?“

„Co?“

Nevěděla jsem. Rychle jsem přemýšlela.

„Víš co? Já na tebe počkám v půl pátý v kostele, jo?“

„To nejde, dneska mám dva pohřby a v pět přijdou děti.“

„Tak potom.“

„Potom? Dobře. V šest.“

„Tak jo.“

„Ale kostel se zamyká.“

„Já počkám venku.“

„Dobře.“

„Tak fajn.“

„Tak ahoj,“ řekl Krůno, jako říkal vždycky.

„Na shledanou,“ zadrmolila jsem pokorně a bylo mi ještě víc nanic. Určitě si myslí, že kdoví co. Já s ním ale vážně potřebuju mluvit. Musím mu to říct. Co kdyby mě zatkli. Matka by se zbláznila. Zatetelila jsem se hrůzou a šla jsem

zamknout dveře, jako by to bylo něco platné.

* * *

Nebylo. Fantové ranní kontrola nestačila, dostavila se osobně.

„Co se tady zamykáte soudružko?“

„Aby mě nikdo neukrad.“

„To by si dal.“

„Vidíte, takovej poklad,“ usmála jsem se v naději, že alespoň kapíninku rozumí legraci. Nerozuměla. V její soustavě nerv pro lehkou ironii chyběl.

„Tady se nemáte co zamykat proč ste se tu zamkla děláte tu snad něco nač se musíte zamykat?“

Oči pod vyholeným obočím jí zašilhaly kolem dokola.

„Já se tu opravdu bojím.“

„Čeho soudružko? Kdo má čistý svědomí ten se bát nemusí.“

Proběhla kanceláří a hledala důvod mého špatného svědomí. Nakonec se zastavila u trezoru pod oknem, sáhla na zámek, jako by chtěla vyzkoušet, není-li odemčený.

„Co je tady v tom?“

„Já nevím, pani Fantová,“ řekla jsem hodně unaveně.

„Jak to že nevíte přece když vám dávali klíče tak vám museli říct co v tom je.“

„Neřekli a já se neptala. Mě to nezajímá.“

„To je divný. Zámek na heslo ... a co číslo to vám taky nedali?“

„Proč by mi ho dávali? Jistě tam není nic, co bych potřebovala k práci.“

Slídila dál. Vytahovala zásuvky, prošacovala stůl sekretářky, nahlédla do knihovny, otevřela vitrínu, prošacovala stůl ředitele, málem prošacovala i mě.

„Co hledáte, pani Fantová?“

„Do toho vám nic není,“ řekla drze a čenichala dál. Nabrala jsem do plic.

„Náhodou mi do toho je, a moc. Já jsem zodpovědná za všechno, co tu je, než se vrátěj. Buďte tak hodná a hleďte si svý práce. Na tohle skutečně nemáte právo.“

Maličko se zarazila, pak vyjela, ruce v bok.

„Jen když máte právo vy ale já to soudruhovi řiditelovi budu hlásit že ste se tu zamykala kdoví co ste tu dělala.“

„Klidně si to hlašte třeba na hlavním nádraží, ale teď vás důrazně žádám, abyste tady přestala slídit. Na to nemáte právo, váš rajón je támhle kumbál se smetákama, víc ne!“

Zrudla jako když se o ni pokouší mrtvice. Bohužel jen jako.

„To si soudružko zodpovíte já nejsem žádná vaše služka ty doby dávno minuly jestli ste byla zvyklá kopat do služek to si teď už nesmíte dovolovat já vám ukážu to budete koukat ratata

tatetatotammete však vy se přiznáte co ste tu dělala kdoví costetudělala však my si na vás posvítíme ..,“ přiskočila ke mně a vybafla ještě hlasitěji, „costetudělala!!!“

„Onanovała, milostivá paní,“ pravila jsem klidně, avšak bez rozmyslu. „V pracovní době, Můžete si to přidat k hlášení.“

Tak a tím jsem se vyřídila definitivně. Musela jsem však pokračovat. „Vy asi nebudete vědět, co to je, jak vás tak tipuju, ale soudruzi na vnitru s tím určitě mají zkušenosti, oni vám to vysvětlí.“

Poslední větu jsem za ní bohužel musela už volat do chodby, takže nevím, jestli slyšela všecko. Lekla se toho slova jako čert kříže a zmizela. Jako bych ji píchla do zadku. V kanceláři po ní zbyl jenom konvalinkový smrad. Pometlo. Hnusná, odporná, nasmraděná milostpaní převlečená za ženu z lidu. Jestli ještě přijde, já ji bodnu tady tím perořízkem. Rozemelu ji na fašírku. Nenávidím. Zabít je málo. Mor na ni, malomocenství, oheň všeho pekla. Zatínala jsem zuby, málem jsem si vylomila šestku vlevo dole. Děloha nečistá. Kdyby ji tak chtěl někdo brutálně znásilnit. Nějaký hodně špinavý, duševně chorý a plný filcek. U popelnic. Syfilis na ni. Všecky neduhy světa. Fujtajbl!

Kromě toho, že jsem v tu chvíli pochopila zločince z afektu, pochopila jsem i původ sprostých slov. Nikdo mi nevymluví, že nevznikla

z převážné většiny jakožto kompenzace vzteku a bezmocnosti. Proto lidi jako Fantice jsou na sprostárny tak hákliví. Proto nejvulgárněji mluví vojáci a já. Lepší však sprosté slovo než násilný čin a kriminál.

Vykašlala jsem se na pracovní dobu a vypadla jsem z podniku, trochu nabrat dech, než půjdu za Krůnem.

Musela jsem si koupit hašlerky, aby se mi přestaly dělat rudé skvrny před očima, vztek ve mně dozníval jako prudká bolest, jako když se člověk znenadání praští kladívkem do nehtu místo do hřebíku. Když bolest přestává, je až příjemná. Ale podruhé běda jí. Já snad opravdu jsem potenciální zločinec. Ještě že mě ti soudruzi preventivně chrání.

Octla jsem se u kostela v půl šesté.

Vstoupila jsem do chrámu a padla do lavice. Panebože, já vím, nepřátelům se má odpouštět, kdo do tebe kamenem, ano, Panebože, budu jí muset odpustit chtě nechtě, vždyť ona je vlastně ubožák, jenom nemůžu hned, až to ze mě vyprchá, ale Panebože chraň mou ruku, abych jí ten perořízek přece jen do té zadnice nevrázila.

Za zády mi zacinkaly klíče, kostelník se chystal zamykat, zdržovala jsem ho já, jediná, na modlitbách. U vchodu jsem se pokřížovala, aby neřekl, že se v kostele chovám jak na pastvě, vypadla jsem ven a dvakrát jsem obešla půl

klášter půl státní statek, než se objevil Krůno mezi dětičkama a dostavil se na místo určení.

„Tak co máš na srdci," pravil jako vševědoucí pan učitel, asi byl tak žoviální ještě z těch dětí.

Vyprávěla jsem mu všechno od okamžiku, co jsem vlezla na vnitro, přes Fantici, přes Modrovousovy vrzavé boty až k tomu zpytování před půl hodinou. Všecko. Jako u zpovědi.

Procházeli jsme se kolem rybníka, vrbám padaly ofiny do špinavé vody, mezi proutím kačeny, kvákaly a lovily pod vodou, že jim bylo vidět jenom zadečky.

„Jak koukám," řekl Krůno, „dostal jsem tě s tím inzerátem do pěkný šlamastyky."

Dříve by řekl průšvihu aspoň. Teď použil slova na vyměření.

„Krůno, prosím tě, co bys dělal na mym místě ty?" zeptala jsem se zoufale. Měla jsem nepříjemný pocit, že jsem všecko přehnala.

„V podstatě asi totéž, Jano," pravil překvapivě. „Nedokázal bych nic jiného. Mám rád udavače asi jako ty. V semináři jich bylo několik. Hanobili systém a třásli se na to, kdo z nás přikývne."

„V semináři?" vykulila jsem oči.

„Bohužel. Povinností křesťana sice je odpouštět, ale těmhle já nemůžu. Leda až po smrti."

„A nebojíš se, že tobě to Pánbůh neodpustí?"

Tu nenávist?"

Pokrčil rameny.

„Nevím. Nevím, proč bych měl odpouštět zlu jako takovému. A tihle, ti jsou manifestace zla v jeho absolutní podobě. To nejsou lidi.“

„To je fakt,“ řekla jsem. „Modrovous je vlastně jasnej pekelník. Jenom nesmrdí. Je to úplně deodorizovanej pekelník. Nebo. Proč se Fantice šisuje na žluto? Taky určitě pod tou ofinou něco má. A kdoví do čeho bych se jí byla trefila tím perořízkem.“

Krúno se rozesmál.

„Ty máš o zlu představy z pohádek pro předškolní děti.“

„Nevím, kde jsem měla získat představu modernější,“ urazila jsem se. Na mou duši, že se jednou Fantici pod tu ofinu pořádně kouknu. I kdybych jí vlastnoručně měla vjet do frizúry. Pekelnice pekelná. Jenomže na rozdíl od pohádkových pekelnic vůbec ne sexy. Normální satanáš převlečený za milostpaní převlečenou za ženu z lidu. Panebože, odpusť mi, že jsem ti tenkrát tak křivdila, ta ženská vůbec není tvůj opus, teď mi spadly šupiny, bodeť bys ji chtěl do nebe. Paní Pelikánová, ta byla tvoje dílo, tlustej dechavičnej anděl. Teď se vznáší jako pírkó někde za obláčkem a má ze mě psinu, jak se tady potýkám se základníma věcmá života. Poslala jsem jí pozdrav do mraků nad cibulovou věží

Markéty a řekla Krůnovi:

„Hele, Krůno, ty bys mě náhodou nepokřtil, že ne?“

„Proč ne? Od toho tu jsem. Jenom se musíš křesťansky vzdělat.“

„Jak to vzdělat?“ nafoukla jsem se. On si dneska umínil, že mě bude štvát. „Copak ty nedochůdčata v povijánech jsou křesťansky vzdělaný?“

„Ty ještě nemají rozum na rozdíl od tebe.“

Zase mi to připadalo jako ironie, ale ovládla jsem se. Jenom jsem se odmlčela. Krůno taky, takže jsem dodala:

„Křtíte je jak housky na krámě, a mně křest svatej odmítáš.“

Myslela jsem si, jak ho usadím.

„Mluvím z hlediska církve. Baptisté třeba se dávají křtít až dospělí, až když se sami rozhodnou.“

„Vidíš, já pudu k baptistům.“

„Musíš je hledat pod jménem Jednota Chelčického. Ale taky se budeš muset vzdělat.“

„Hele, Krůno, já ne že bych byla líná se něco dozvědět, ale copak budu chodit na náboženství s těma tvejma školákama?“

„Ale ne,“ zasmál se. „Dospělí se vzdělávají sami, z knížek, kněz jim jenom pomáhá. Jestli se rozhodneš vstoupit do církve, budeš se nejdřív jako katechumen připravovat ke křtu. Můžeš zajít

za kterýmkoliv farářem, který tě pak pokřtí."

„Já chci, abys mě pokřtil ty," řekla jsem rozmazleně. „Přečtu si ty Evangélie a ty mě pokřtíš, jo?" Usmála jsem se na něj koketně.

„Ne," zavrtěl hlavou. „Než se připravíš, já budu bůhví kde."

„Vážně, Krúno," škemrala jsem. „Já se vážně chci nábožensky vzdělat, vždyť ani neumím otčenáš, jenom kousek. Víš, já jsem vlastně věřící, jenom že nejsem pokřtěná a neumím ty rituály."

„Dobře. Až se důstojný pán Pěnkava uzdraví, můžeš chodit k němu. Řeknu mu o tobě."

„A proč mě nechceš učit ty?"

„Není dost času. A taky ..," zamyslel se, „. . .taky mě znáš moc důvěrně, aby ti leccos ode mě nepřipadalo naivní."

„Jak to naivní? Myslíš třeba neposkvrněný početí, jo?"

„Taky. Třeba."

„Ty tomu věříš? Ty věříš, že se člověk může narodit z panny? Z ničeho? Z ducha?" zeptala jsem se banálně.

„Věřím," řekl, jak byl inteligentní. Myslela jsem, že špatně slyším. Avšak vyvedl mě z omylu.

„Věřím a nikdy mě nenapadlo nevěřit. To není na křesťanství to nejdůležitější. Prostě věřím tomu, co církve k věření předkládá."

„No tak," zatvářila jsem se, jako že snad už trochu přehání, „tohle mi nepovídej. Fantová

taky věří tomu, co jí k věření předkládají. Například, že já jsem nebezpečný živel. Ani ji nenapadne si to ověřovat, prostě tomu věří. Ale ty, Krůno," vrtěla jsem hlavou a šklebila jsem se, „ty seš přece inteligentní a vzdělanej." Cítila jsem se dost chytrá. Moc hezky jsem udělala to srovnání. Teď, jestli není pokrytec, řekne, co si o tom myslí soukromě.

„Až se křesťansky vzděláš, určitě mi budeš líp rozumět," usmál se. „Jednou si o tom promluvíme víc."

Obešli jsme břevnovský rybníček asi dvacetkrát. Smrákalo se, na vrbě zaklokotala hrdlička. Teplý letní večer, voda, plovárna, návraty domů pěšky přes Vyšehrad, Krůno v rozhalence s očima jak hvězdy, pod námi rozsvícená Praha a Vltava, tenkrát Krůna napadlo poprvé to s tou generálkou. Chtěl bych tě za ženu, pravil basově, Jano, co říkáš? Nějakou garsonku časem dostaneme. Já bych byl na tebe hodnej. Smáli jsme se tomu značnou chvíli.

Nepochybovala jsem o jeho dobrotě, zneužívala jsem jí dost dlouho, ale nelákaly mě vyhlídky ani na svatbu, ani na garsonku a na tu generálku nejmíň.

„Krůno," zašeptala jsem docela mimo téma. „Nebolej tě nohy?"

Zamířil k lavičce pod vrbou, posadil se vedle mě, nohu přes nohu, jednu ruku položil na

opěradlo za moje záda. Posunula jsem se, abych mu mohla dát hlavu do toho žlábků v lokti. Nepohladil mě hřbetem ruky po tváři jako dřív, ale paži neodtáhl.

Už se docela setmělo, dálnici osvětlovaly fialové lucerny, na nebe vyplaval měsíc jako nakousnutý meloun.

„Krúno," pravila jsem tiše a tmavě. „Proč jsi chodil na kněze?“

Z pohledu jsem mu viděla bradu, vousy dostaly ve tmě barvu lesního medu.

„Z mnoha důvodů," usmál se.

„Z jakých?"

„Vybylo na mě jedno směrný číslo."

„Ne, vážně, proč."

„Vážně. To byl jeden z primárních důvodů."

Zdvihla jsem hlavu a podívala se mu do očí. Odtáhl ruku. V panenkách se mu odrážely fialové lampy dálnice, vůbec jsem nepřemýšlela, jestli je to fér nebo ne, a položila jsem mu hlavu na rameno. Tváří jsem se otřela o tu měkkou voňavou bradu, chvíli to strpěl, pak mě jemně odstrčil a zdvihl se.

„Další důvod bylo to, že jsi mě nechtěla."

Ne. Tohle snad už je kapánek z módy.

Nafilmovala jsem údiv a vzala jsem ho za ruku.

„Jak to?" Položila jsem si na jeho ruku tvář.

„Byl, Jano," pravil tiše.

Přitiskla jsem si jeho dlaň na ústa.

„Ne," zakňourala jsem, „Posaď se, Krůno."

Klesl pasivně na okraj sedadla, přitáhla jsem se k němu a políbila ho. Nereagoval. Totiž.

Reagoval. Prudce se zvedl a pravil:

„Vstaň, Jano, a jdi domů."

„Takže ty mě vyhazuješ, jo?" odstrčila jsem mu ruku, až vyletěla do upažení. „Tak ti děkuju. Člověk si k tobě jde pro útěchu, a ty mu vyleješ boty. To ti teda děkuju."

Otočila jsem se a vykročila směrem k tramvaji.

„Jano," zavolal tiše za mnou.

Zarazila jsem se. Stál na pěšince, v rybníku se zrcadlil měsíc, bílá rozhalenka svítila do tmy.

„Až budeš chtít útěchu, opravdovou útěchu, přijď kdykoliv. Nechci, abysme se takhle rozešli."

Neodpověděla jsem. Nepokořeně jsem se nesla od něj pryč. Co si myslí. Já se nikomu nepodbízím. Vůbec nepochopil, že se mi zastesklo po těch večerech, když jsme chodili z plovky. Náhodou jsem ho nechtěla svádět. No, vlastně. Ále co. Dneska se mi zase jeden den vydařil. Opravdu.

Místo na tramvaj jsem sešla na dálnici samá jáma. Hlavně, že uprostřed je travička, na kterou se nesmí šlápnout. A každých sto metrů přejetá kočka nebo veverka. Vrazi. Jako náš soudruh Lukavec. Jednou rozmajznul autobusem kotě, co si vyšlo na špacír zrovna po asfaltce. A ještě se

chlubil, jak ho přesně trefil přes břicho. Taky pekelník. Všichni jsou pekelníci z jater země.

Doprčic. Co mě to taky vzalo. Místo abych hledala útěchu, zavařila jsem hot sauce diable. Jako by se moh se mnou cukroušit v parku, když složil slib. A když notabene kolem courají farníci. To teda nebylo fér. Ne, vážné, to vůbec nebylo fér.

XVI

Ráno jsem se probudila jako po flámu. Hučelo mi v makovici, v krku sucho, na svědomí pocit, že jsem něco provedla.

Jedno kotě, Hugáč mu říkal Alabastr, ačkoliv bylo černé jako moje duše, se mi zamotalo do vlasů a celou noc mi hřálo bolavou hlavu. Sotva jsem se probudila, skočilo mi na hrudník, že si budeme hrát.

„Nic, Alabastře, nemám náladu.“

Položila jsem ho k ostatním Hugovi do postele. Matka taky ještě spala, bylo záhy.

Andule už boule splaskla a ona zatím nevypadala o nic pitomější než předtím. Jenom se jí pořád motala hlava jako po alkoholu. Aspoň to měla zadarmo.

Uvařila jsem si meltu lomcováka, pocákala hříšné tělo ledovou vodou, v kuchyni potopa, matka zase náladu na celý den zkaženou. Radši

jsem tou louží vytřela komplet kuchyň, abych nemusela ždímat hadr. Kočky se vykašlaly na Hugovo tělesné teplo a vloudily se do kuchyně budovat si ziskuchtivě moji přízeň. Třely se mi o nohy, málem jsem je pošlapala. Nalila jsem jim meltu, nezkušená koťata mi byla vděčná, ale Júlinka se urazila, vrátila se k Hugovi do podpaží, držet hladovku aspoň do půl osmé.

Vypadla jsem z domova, dřív než v matce zazvonil její privátní budík.

Bylo docela chladno, ticho, jenom na Sokolovské drnčely tramvaje ověšené orangutány chtivými polidštění. Vmáčknot se v tuhle dobu mezi ně bylo totálně beznadějně. Stejně jsem nikam nespěchala, dala jsem přednost pracujícím. Třímala jsem v dlani pětadvacetník, až se málem rozžhavl, připravená darovat ho první budce, která by fungovala a nebyla současně použita jako hygienické zařízení. Automat vyhovující mé náročnosti jsem našla až na náměstí Republiky.

„Haló,“ ozval se známý hlas, neobyčejně svěží.

„Kružno,“ řekla jsem zdrceně. „To jsem já, Jana.“

„Nazdar,“ pravil vesele.

„Hele, nezlobíš se na mě?“

„Ne.“

„Opravdu? Nezlob se, já jsem někdy úplně

pitomá."

Mlčel.

„Krůno?"

„Copak?"

„Opravdu se na mě nezlobíš?"

Zasmál se.

„Jsem přece křesťan, ne?"

Trochu se mě to dotklo. I kdyby nebyl křesťan, měl by ocenit mou pokoru. Ale ovládla jsem pocity.

„To je dobře."

„Ano. To je dobře, že voláš."

„Já nemohla spát, víš?"

„To nevádí. Dneska už budeš."

Hernajs, ani se nezeptá, jako by všecko znal, všecko věděl.

„Krůno," broukla jsem, „já ... já bych vážně chtěla vyzpovídat."

„Vždyť ses mi už vyzpovídala."

„Tak ne. Já myslím z hříchů, co mi tížej svědomí."

„To nejde. Na to nemám právo."

„Já vím, Krůno, ale ber mě jako toho chume . . . jaks to říkal?"

„Katechumena?"

„Jo. Já se připravím na křtiny sama. Jenom mě vyzkoušíš, jo?"

Musela jsem mluvit opravdu zkroušeně, protože Krůno kapituloval.

„Dobře. Tak přijď. Máš čas zítra odpoledne?“

„Ano.“

„Ve tři? Budu ve zповědnici.“

Už se sичruje. Ale na mou duši, že bych ho víc neobtěžovala.

„Dobře,“ řekla jsem smutně. Moc nereagoval.

„Tak jo.“

„Tak nazdar.“

„Ahoj,“ řekl hlasem vyspalým úplně do lososova a zavěsil.

* * *

Šla jsem pěšky po nábřeží až na Klárov. Připadala jsem si jako ve snu mezi těmi lidmi dohánějícími minuty na píchačkách. U mateřské školky na Františku řvaly nemluvňata, matky je nadhazovaly v kočárech jako zboží, které je nutné fofrem vylifrovat a prchnout do práce. Litovala jsem je, ty zárodky budoucnosti. Já tak nenáviděla školku, v životě bych tam nechtěla zpátky. Sestry mě taky nenáviděly, říkaly mi Uřvaná, já ale musela řvát, nemohla jsem si pomoci. Děti si jinak ulevit nemohou, neznají ještě sprostá slova. Jedno mrně kopalohama a ječelo, neci, neci, matka ho majzla, že se mu hlavička otočila třikrát kolem. Správně. Takhle se rodí filozofové. Žádné mazlení. Ať pozná, co je život, hned zkraje. Jenomže tohle mrně bylo tak umlácené, že z něj vybušili i prvopočáteční zárodky intelligence. Takovéhle facky dostávalo

patrně každé ráno od chvíle, kdy začalo projevovat individualitu. Taky se zatvářilo naprosto apaticky a najednou bylo tvárné. Všichni jsme tvární, jinak to nejde. Jenom občas se někde oběsí pětiletý chlapeček. Většinou chceme žít. To je jedno jak.

Na každém kroku ranní Prahou jsem si uvědomovala, že si mám nejmíň co stěžovat. Kdybych byla chytrá, dotáhla bych to daleko. Ach, kdybych byla chytrá. Mohla bych třeba i studovat. Udělat si rychlokvašený titul, kdybych byla chytrá. Ani bych nemusela být pilná nebo nadaná. Hlavně umět se podepsat. Na to správné místo. Na ten správný papír.

Avšak já vůbec nejsem ani trošku chytrá. Všichni jeli do Helsinek, i Šmejka, jenom já tu sedím a ničím si poslední zbytek naděje hádkami s Fanticí a odmítáním pomoci, kterou mi chce prodat soudruh Sedláček za jediný mizerný podpis.

Ačkoliv bylo ještě brzy, slunce začínalo pražit, to se zas přes neděli utopí lidí, pražilo, jako by se naše polokoule expres stěhovala k rovníku, stojatý vzduch, v parku na Klárově půda rozpukaná, z růží zůstaly jen oschlé, pichlavé keře.

Kdybych měla stovku a dovolenou, sbalila bych ranec, kecky a ešus a vydala bych se s Hugáčem někam na vandr, nejspíš na Slovensko,

Horehroní, tam to znám, byly jsme tam předloni s Helgou, podívat se na živý folklór. Většinou nás nechávali vyspat na seně za slušné pozdravení, leckde nám dali mlíko a brambory. To by se Hugovi líbilo, vandrovat po Tatrách, ale stopovat auta by musel on, já se žinýruju. S Helgou jsme se vždycky hádaly, kdo zamává. Taky nám cesta ze Slovenska do Prahy trvala deset dní. Nocovaly jsme na nádražích, jedna vždycky dvě hodiny držela hlídku, jestli nejde esenbák, jelikož na nádražích se spát nesmí. Helga byla dobrá. Pozvala mě na ten vandr a vůbec jí nevadilo, že nejsem kádr, i když ona byla. Ta mi asi bude povídat věci, až přijedou. Šimáně určitě zase táhne se Šmejkalovou, táhl to s ní celou Francii, tvrdil, že ona nekrade, stejně mu ji odvezli do Paříže, takže Šimáně byl situací nucen zůstat do konce zájezdu věrný manželce a čtyřem vzrostlým synům. Žádná holka by s ním nešla ani na sodovku, leda za zvláštní příplatek, aby vydržela útrpné pohledy lidí nad tak vetchým tatíkem. Ale po návratu do Prahy šup za Evinkou, obhájil ji proti křivému nařčení a doložil lékařským potvrzením, jež obstaral Juan González, že Šmejkalová musela zájezd opustit z důvodů chorobné nostalgie. Kdo ví, jak se toho dokladu, určeného k oklamání producenta Duponta, zmocnil Šimáně. Asi z funkce ROH.

Vzala jsem si Evangelia, zalezla do kouta, aby

na mě nesvítilo slunce, a shltla jsem ty čtyři variace na stejné téma v jednom zátahu. Když se to tak vezme, vlastně svět se od těch dob moc nezměnil. Jenom Kristové se rozmnožili a Jidáši a plačící Marie a Máří Magdalény. Kam oko pohlédne, nějaká Golgota. Ale i tak si myslím, že každý člověk si aspoň jednou v životě zapřemýšlí o Bohu. I když není v žádné církvi. Ivoš jednou při návštěvě říkal, že v kriminále začne věřit skoro každý, i kdyby tam přišel jako nejvědeckější ateista. Ani ho nikdo nemusí agitovat. Nesmějí však o tom moc mluvit. Žádná jiná propaganda se tam nestrpí. To je pak zavírají do takové kobky a polévají v mrazu ledovou vodou, dokud ten zločinec nedostane zápal plic a neumře. Stačí dost málo. V létě, když nemrzne, dostávají přesolené jídlo a žádnou vodu, takže pak zase umřou na ledviny, i když je do nich nikdo nezkope. Jednou prý tam bachaři ukřižovali vězně, ne na kříž, ale na mříže, přivázali ho za nohy a za ruce a nechali ho tak viset, dokud nebylo po něm. Chodili se na něj koukat a říkali, chceš vodu, tak počkej, až sprchne, vymočili se do plechovky a nabídli mu to proti žízni. Chechtali se a mysleli, jak jsou originální. Ten umřížovaný pán se prý probral, řekl jim, to všechno už tu bylo, chlapci, a v tu chvíli umřel. Oni pak poslali jeho rodině oznámení, že byl zastřelen na útěku. Tohle nám vyprávěl Ivoš, když jsme jednou

natrefili na nedoslýchavého bachaře. Možná že ani nebyl nedoslýchavý, ale vůbec neposlouchal, co si povídáme, a taky možná špatně viděl, protože jsem Ivošovi strčila kolibřího Seiferta a on ho ztopil pod čepici. Bohužel ten bachař nás už nikdy víc na hlídání neměl.

Já nevím, ale v takovéhle situaci by snad začla věřit i Fantice. Jenomže těm tak zle nikdy nebude.

Bylo už něco po poledni, slunce pálilo, jako by před něj namontoval obří lupu. Fantice se neozvala. Asi dnes bude mít migrénu. Nebo se urazila. Kéž by. Kéž bych ji už nikdy v životě nemusela okem spatřit. Stejně mi zavaří.

Rozhodla jsem se, že půjdu na hřbitov, podívat se ke hrobu paní Pelikánové. V šupleti sekretářky jsem našla oharek svíčky, vzala jsem ji, že rozsvítím na hrobě aspoň světýlko. Pocákala jsem se studenou vodou, vypila jsem jí při tom hektolitr, škrundala mi v břiše, a osvěžená na prvních pět minut, co vylezu ven, jsem se vydala do Břevnova.

Oáza.

Na mou duši, ten hřbitov byl jak čerstvá lázeň.

Hrobník kropil i cestičky, břechťany obrůstaly pomníky neznámých jako těžké záclony, na hrobě paní Pelikánové vyrostla nízká, řid'oučká tráva, uprostřed láhev od zavařeniny a v ní čerstvá

kytice bílých lilií, přizdobená asparágusem. Musela stát aspoň dvacet. Kdo ji sem dal? Nebo jsem si spletla hrob? Ne. Pohřební služba, nejvzornější služba. Na kamennou desku vytesali katolický kříž a vedle něho vyryli jméno Angelika Pelikánová, datum narození, datum úmrtí, mezi oběma prázdné místo, o němž houby víme. V září by jí bylo teprve šedesát jedna.

Naší matce bude padesát čtyři, už se jí blíží ten věk umírání na mrtvici, je čím dál tím tlustší a v noci dýchá jako varhany. Nechci, aby umřela, panebože, ať se dočká Ivoše z koncentráku, aspoň toho ať se dožije, ještě deset let, co mně utečou jako voda, Hugáčovi a Andule taky, jenom Ivoš je má rozdělené na minuty a každou odškrtavá s díkůvzdáním, že ji přežil.

Vedle paní Pelikánové měla hrobku rodina Sládkových z Vinohrad. Sládek Alois, pivovarník s chotí Annou, roz. Holanovou. Máte dobré sousedy, paní Pelikánová, z druhé strany pan Mázl Bohumil, ředitel banky Slávia s chotí Hildou, vy mezi nimi, povoláním uklízečka, kdo ví, jestli jste nedrhla parkety taky u nich. Tak beztrádně si tu sousedí všichni se všemi, co bylo, už se nenavrátí, třídy jsme zlikvidovali navždy.

Sedla jsem si na miniaturní lavičku u Sládkovic hrobu. Bylo mi smutno, ale příjemně, ticho, jenom někde nahoře ve stromech se hádali vrabci a zdálky slyšela hrobníková hadice.

Na cestičce zavrzaly kroky, gé bé, gé bé, na gé lehký akcent, než jsem se stačila zdekovat za nějaký kříž, stál u mě, tesanou bradu vysunutou do úsměvu, světlé tropiko nažehlené do břitvy.

„No vida,“ pravil, ale nějak nesměle, „ani jsme si nemuseli dávat rande.“

Bože můj, oni mě snad stopují, kam se hnu, určitě mě špehujou, jestli nedělám něco protistátního, někdo snad má permanentně službu, aby mě hlídal.

„Jak víte, že jsem na hřbitově?“

Usmál se a řekl, jako by někoho parodoval:

„My víme všechno.“

„Že vám stojím za námahu. Víte sami líp než já, že žádnou špionáž nebo co neprovádím.“

„Ale ne,“ mávl rukou. „Volal jsem k vám do souboru a nikdo to nebral. Prostě mě napadlo, že byste mohla být tady.“

„Vy jste geniální detektiv. Ale, vlastně, není nic těžkého domyslet si, že si sem chodím hojit svědomí,“ řekla jsem kysele.

„Vůbec ne,“ řekl. „Myslel jsem si, že sem třeba občas zajdete, když jste ji měla tak ráda.“

„Což poněkud mění skutkovou podstatu zločinu, neboť jsem na ni nedupala kvůli penězům, nýbrž z lásky.“

Podíval se na mě, v koutcích úst mu nervózně zacukalo.

„Proč říkáte takový hlouposti?“

Ušklíbla jsem se. Kdybych se byla takhle vyjádřila já u výslechu. Ale aspoň uznal, že říkali voloviny.

„Dneska jsem tu poprvé od pohřbu," řekla jsem. „Znamenáte si, že jsem tu v pracovní době?"

Přeslechl.

„Byl na tom pohřbu ještě někdo kromě vás?"

„Na co to potřebujete vědět?" odsekla jsem.

„Jano," podíval se vyčítavě. Obočí, navyklé významně se pozvedat, mu nehybně rámovalo černé oči. „Nebuďte taková. Dovolíte?"

Přisedl si vedle mě, záda nachýlil kupředu a koukal si na špičky bot. Mlčela jsem a v duchu jsem si přála, aby odprejsknul a nechal mě na pokoji.

„Neberte to dneska tak oficiálně," pravil téměř zkroušeně a jakoby nedbale dodal. „Chtěl jsem vás prostě vidět, to je všechno."

Tak. Co je moc, to je moc. Teď najíždí na city ve vhodným prostředí, pekelník. Těmhle lidem je dobrý jakýkoliv prostředek.

„Slídili jste za mnou až sem. Jenom by mě zajímalo, kdo měl náladu dneska v tom vedru držet vartu."

„Vy jste ale domýšlivá. Nevěříte náhodě?"

„U vás?"

Neodpověděl. Narovnal se, rukou si uhladil vlasy, sako se mu rozevřelo, z bílé košile na prsou

spadla zelená jehlička.

„Tak já du. Nechcete svézt dolů do města?“

„Ne,“ řekla jsem až moc důrazně. „Děkuju za laskavost.“

Vozit se vnitřáckým autákem, na to se zrovna chvěju. Kdo ví, kam by mě odvlíkl.

„Na shledanou, Jano,“ pravil až sametově.

„Sbohem.“

Pomalů se odebíral do prčic, boty mu nějak přestaly vrzat, asi že mu tady navlhly podrážky. Na konci cestičky se ohlédl. Dělal jsem, že se nedívám.

Zapálila jsem oharek svíčky a postavila ho vedle láhve s liliemi. Ten nezhasne, dokud nevyhoří. Vzduch se ani nehnul, plamen plápolal rovně, trochu ožehl převislý asparágus.

„Tak já du, pani Pelikánová,“ řekla jsem tiše a v duchu se mi dodalo obvyklé mějte se tu hezky, jako by se někdo mohl mít hezky pod zemí v nahnilé papírové rakvi, přikrytý kamením a hlínou. Ale co já vím. Třeba ano. Třeba je to hezčí po smrti než zaživa. Stejně ta duše v hrobě není. Kdo ví. Jestli je Bůh, je ráj a peklo a spravedlnost. Jednou se tam třeba sejdeme všichni, možná i Fajrajzl, a budeme se chytat za nos, co blbostí jsme se zaživa navyváděli.

V noci se mi udělalo zle, musela jsem vstát a jít zvracet.

„Co je ti, Jano?“ probudila se matka.

„Ale nic. Jako obvykle.“

Svalila jsem se zpátky do postele, stočila se do klubka, aby mě křeče tak nebraly. Matka vstala, uvařila mi čaj z majoránky a nahřála pokličku.

„Vem si to, Jano, po tom se ti udělá dobře.“

Strčila mi pokličku zabalenou do ručníku na břicho a přikryla mě. Vlila jsem do sebe čaj, matka zhasla a šla si lehnout.

Doprčic, taky mě mohla porodit jako kluka. Tyhle bolesti mě dovedly naštvat ze všeho nejvíc. Jako by člověku v útrokách válčila břitva s žiletkami. A k čemu. Stejně žádný děti mít nebudu. Kdo by si mě vzal. Bez peněz, bez bytu, s pošramocenou rodinnou historií. A koho bych si vzala já. Krůna jsem prošvihla, teď to mám. Náhodou, Krůna bych si vzala. Dneska. Tenkrát ne. Tenkrát jsem měla nešťastnou lásku a Krůno posloužil jako ne právě nejefektnější dráždidlo. Schválně jsem se s ním ukazovala, aby Richard viděl. Avšak jemu to bylo srdečně jedno.

„Spíš?“ zeptala se matka.

„Ne. Ale je to lepší,“ řekla jsem, i když nebylo.

„Ta marjánka je báječná, vid’? Poradila mi ji

pani Troníčková."

„Je, mami. Pomáhá ohromně."

Houby pomáhá. Mně nepomůže nic na světě. Zrovna mě rejple v břicho, asi jedna nula pro tu břitvu.

„Až se vdáš, všechno tě přejde," pravila matka novinku. „Já na tohle nikdy netrpěla. Po kom to máš?"

„Asi po tatínkovi," vzdychla jsem.

„Ty kecko," usmála se matka. „Vážně, já si nedovedu představit, co to je."

Bodeť by uměla. Ještě se ani neprobrala z dívčích snů a začla nás přivádět na tenhle uhozenej svět jednoho za druhým. Čtyři z nás jí umřeli, vlastně štěstí, tři úplně nemluvnata, jedno těsně před porodem. Prý se oběsilo na pupeční šňůře. Asi vědělo proč. Matka je strašlivě oplakala, i když to vlastně byl, jak se později ukázalo, zásah prozřetelnosti. Ale nejvíc Jeníčka. Ten umřel skoro vyrostlý z plínek, moc dobře si na něj pamatuju. Byl dost srandovní. Neměl ani jeden vlas, a když jsem k němu vyšplhala do koše, smál se a říkal nána, nána, snad chtěl říct Jana, ale spíš věděl, že ze mě bude nána pitomá, a posmíval se mi. Jeníček ale umřít nemusel. Zavinila to teta Sylva, i když měla dobrou vůli. Ona byla bardáma a vůbec nebyla naše teta, jen chtěla, abychom jí tak říkali. Vydělávala dost prachů a jeden čas nás udržovala při životě, když

se táta zdejchnul jako hledat práci a nedal o sobě půl roku vědět. Vždycky říkala matce:

„Hele, vemte si to, dneska jsem vočesala tři prachouny, ani to nepoznali, jak byli sežraný.“

Matka jako dělala, že nechce, ale žádné peníze vydělané na neřesti nebyly tak špinavé, aby jí po nich nevyjela ruka, když nevěděla kudy kam. Sylva byla hříšnice smilná, jenomže na druhý straně zase úplná světice. Někdy nás hlídala, když matka šla uklízet po malířích do nějaké rodiny. Právě na to zahynul Jeníček. Sylvie nesnesla nečistotu, vykoupala ho, v listopadu, když měl zrovna zápal plic, otevřela okno, aby měl dost kyslíku, Jeníček se ho nalokal a ráno už se neprobudil.

Tenkrát jsem myslela, že se matka pomátla na rozumu, nosila ho po kuchyni a vyla. Sylvie jí ještě nějaký čas posílala peníze poštou, sama se přijít neodvážila, určitě ji to žralo, a pak zmizela, zrovna když šli první židi do plynu. Co asi ještě viděla a zažila. Moje bolení je proti tomu štípnutí blešky. Hernajs. Zase mě tak dloublo, že jsem zafuněla.

„Copak?“ ozvala se matka. „Já ti uvařím ještě marjánku, ne?“

„Ale ne, mami, spi.“

Stejně vstala a šla mi přihrát pokličku.

„Ráno zůstaň ležet a nikam nechod’," řekla.

„Stejně tam jen sedíš jako vozdoaba.“

To je fakt. Proč bych jednou nemohla být nemocná.

Andula už ležet nemusela. Monokl pod okem jí vybledl do bledězelena, strup na čele ale měla jako palačinku. Přinesla mi snídani do postele, pomohla matce vytahovat prádlo na žehlení, vyčistila kočkám pekáč, hrála si s Hugem na pavlači, nebyla k poznání. Snad se jí nárazem do kandelábru rozbřesklo v myslivně. Když si pak sedla s knížkou Srdce, myslela jsem, že mám halucinaci. Tekly jí slzy, neviděla neslyšela, četla jako zakletá, dokud nedočetla. Dlouho seděla nad poslední stránkou s očima do neurčitá, pak sklapla knihu a vzdychla:

„To bylo krásný, Jano.“

„Já vím, taky jsem si nad tím ubřečela svoje.“

* * *

Žiletky s břitvou mi v břicho uzavřely příměří na délku jednoho měsíce, s chutí jsem si vynahradila znehodnocenou večeři.

Andula polykala bramborové placky jako náměsíčník, ležela jí v hlavě ta knížka. To já znám, člověku je líto, že skončila, jako když mu někdo odejde a on ví, že se už nevrátí, protože když knížku čte podruhé, už ji tak silně neprožívá, jenom je to pěkné vzpomínání. Jako já když myslím na paní Pelikánovou. Úplně jasně ji vidím, slyším její hlas, tu intonaci z Kobylis, vidím dŕubky na tvářích jako pomerančová kůra,

modré kalhoty a punčochy na gumičku, jak se ohýbá ke kbelíku, ale ať kouzlím jak chci, živou si ji už nikdy nevykouzlím.

Pročetla jsem Katechismus pro školní mládež, zrevidovala si hříchy a rozjela se k Markétě. Hugo chtěl jet se mnou, naštěstí měl rozpracovanou další železnou nestvůru, takže dal přednost tvoření.

„Ty se můžeš vyzpovídat jindy,“ řekla jsem mu pro útěchu. „Nemáš ještě tolik hříchů, jelikož jsi teprve na prahu života, takže zatím máš na hlavě snad pouze ten dědičnej a z toho se nestřílí, jelikož stejně ....“

„Já bych beztak nevěděl, jak se to dělá, aspoň mi dáš návod.“

* * *

Sakra, taky mohl onemocnět farář u Cyrila a Metoděje, měla bych to blíž a pěšky. Ještě mi nebylo docela dobře, vedro dodávalo své, rozbolela mě hlava a zvedal se mi žaludek. Jsem srab. Kdybych byla v koncentráku, nikdo by se mě na nic neptal. Nebudu na to myslet, jako by mi nic nebylo. Hlavně aby se mi nespustila krev z nosu. To já mám skoro vždycky, že se mi pustí krev z nosu a teče jak Niagárský vodopády. Musím se držet vůlí.

Abych podpořila vůli, opakovala jsem si v duchu desatero přikázání a sedmero hlavních hříchů a pět církevních přikázání, herdek, to je

věcí nazpaměť, ale něco na tom je, i kdyby Bůh neexistoval.

Třeba hned. Nepromluvíš křivého svědectví. Tak například Šimáně, kdyby se držel křesťanské morálky, ten teda svědčil křivě, parchant, když říkal, že Evinka Šmejkalová v životě nekradla. A věděl náhodou moc dobře, že svědčí křivě.

Ještě jsem si omlela pýcha, lakomství, smilstvo, nenávisť, nestřídmost, hněv a lenost. Jen jestli to nezapomenu. Bylo mi poněkud divně při pomýšlení, že za chvíli kleknu u těch škvírek a budu neviditelnému Krůnovi špitat do ucha, čím jsem zhřešila. Co si pomyslí. No co. Aspoň nebude litovat, že jsem ho nechtěla.

Seděl ve zpovědnici, jak předeslal, klekla jsem si a zašeptala tmavému obrysu za perforovanou stěnou.

„Ahoj, Krůno.“

„Nazdar,“ řekl. „Tak co máš na srdci.“

„Všecko,“ špitla jsem. „Jestli mě nepokřtíš, Krůno, mně je to jedno. Stejně si myslím, že to není důležitý, ale pro jistotu ti chci říct, že jsem zhřešila proti všemu na světě, kdyby náhodou.“

„Proti všemu?“

„Za jednadvacet let snad člověk čuchne ke všemu.“

„Tak to vem popořadě. Kdo se v tom má vyznat,“ pravil netrpělivě.

„Dobře. Zhřešila jsem proti všem přikázáním

včetně nezabiješ."

„Ne."

„Ano."

„Jak to . . .“

„Štěnice. To ti byly úplný genocidy!" zvolala jsem nadšeně.

„Podívej, jestli si chceš dělat psinu, tak si nemusíš se mnou dávat rande v kostele, můžeme . . .“

„Promiň, Krůno, já jsem děsně nevychovaná, nezlob se, ale opravdu si nedělám psinu, když nezabiješ, že jo, tak nezabiješ?"

„Tak to není myšleno," pravil mrzutě.

„Trápila jsi zvířata? Zabíla jsi člověka?"

Měla jsem pocit, že jsem mu protivná, jak jsem se mu vnutila se zpovědí. Chovám se nevhodně, má pravdu. Odmlčela jsem se.

„Dál?" řekl Krůno.

Byla jsem zticha. Došlo mi, že dělám blbost, měla jsem ho poslechnout a jít jinam. Jenže já bych jinam nešla. Když mě nepokřtí Krůno, tak zůstanu pohan, a basta.

„Nezabiješ, to jsi říkala," začal mi pomáhat.

„Nesesmilníš, to mě nezajímá, nepokradeš, nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému?"

„Jak si o mně můžeš něco takového myslet, když víš, že jsem ty vnitřáky poslala ... že jsem to odmítla."

„Nepožádáš manželky bližního svého aniž požádáš statků jeho . . .,“ recitoval poměrně stereotypně.

„Statků ne, Krůno.“

Začervenala jsem se. Já ho tenkrát nepožádala, on požádal mě, ale to je dávno, stejně jsem trpěla, poněvadž v tu chvíli jsem to nebyla já, až když jsem se ráno probudila, na zemi hračky a dětské botičky, au, stop, vrátit film o pár hodin zpátky, natočíme jinou peripétii.

Začaly mě bolet kolena. Sedla jsem si na paty.

„Sedmero hlavních hříchů,“ pokračoval Krůno jako stroj.

„Všecky.“

„Dobře,“ odmlčel se. Slyšela jsem, jak se v lavicích poblíž zpovědnice shromažďují lidé ke zpovědi.

„A co dál, Krůno?“ zeptala jsem se beznadějně.

„Nic. Nemůžu ti dát rozhřešení. Stejně nejsi v církvi, musíš se dát pokřtít.“

„Tak mě pokřti, ne?“

„Jano, můžeš jít za kterýmkoli farářem, vždyť nemusíš spěchat.“

„Já chci, abys mě pokřtil ty.“

„Dobře, ale budeš muset na Šumavu,“ řekl umíněně.

„Ty seš pěknej, víš, vůbec mě nechceš zbavit dědičného hřichu. Co když zejtra umřu a budeš

mě mít na svědomí. Třeba se oběsím na klice, stejně by to bylo nejlepší."

„Tohle neříkej," pravil smrtelně vážně.

„Sebevražda je nejtěžší hřích. Musíš vydržet všechny zkoušky, které na tebe Bůh sešle."

„Ten mě zkouší permanentně. Někoho nezkouší, ale mě furt."

„Jak to můžeš vědět? Musíš všechno vydržet, Jano. Kristus vydržel víc."

Vzpomněla jsem si na toho pána, co ho umřízovali v kriminále.

„Pokusím se, Krůno, snad už to horší nebude."

„To je dobře. A modli se. Máš těch hříchů požehnaně."

Ten mi teda sáhnul do svědomí. Ani jsem nevěděla, že jsem tak zkažená.

„Jestli chceš, počkej na mě po šestý, zítra odjíždím, abychom se rozloučili."

„Počkám, Krůno," pravila jsem horlivě a vypotácela jsem se z kostela.

* * *

Stejně, i když mi nedal rozhřešení, bylo mi kapánek veseleji. Slunce už tak nežehlo, šla jsem se procházet k rybníčku, koupali se tam nějaký kluci, čuňata, v takové špíně.

Hugo bude zničený, že už Krůna neuvidí, ale vlastně, uvidí. Šumava není tak daleko. Pojedeme tam stopem na výlet, Krůno nás ubytuje na faře,

prachy nepotřebujeme, nějaké brambory čmajznem na poli JZD a voda teče všude. Matka aspoň ušetří. Jestli bude mít z čeho ušetřit. Kdyby se ta káča Jarmila přišla na nás aspoň mrknout. Kdyby nám dala aspoň stovku. Nedá. Radši koupí naturálie, aby měla jistotu. Matce vždycky zakoupí teplé prádlo v Kotcích a zástěru. Už máme zástěr asi dvacet dva. Kdyby šly dohromady, mohla by mi z nich matka ušít šaty. Ale nejdou. Nebo táta. Jednou nám poslal balík potravin, salám cestou zezelenal, otvírák na konzervy, džúsy z tropických rostlin a koření. Stálo nás to na clu dvě stovky, salám jsme vyhodili hned, ke koření čicháme. Aspoň máme povědomí o dálavách světa.

Ale za Krůnem se vydáme. Jestli nám zbyde stovka, rozhodně si v srpnu vyjedeme s Hugáčem na vakace.

Krůno stále nešel, bylo skoro půl sedmé, asi má hodně práce, je sobota, zítra se farníci přihrnou na přijímání. Když se to tak vezme, pracovat jako farář musí být dost šichta, od šesti do šesti, někdy přesčas, kolik asi vydělají?

V sedm se konečně objevil, bílá košile na mě zasvítla už z dálky, manšestráky na kolenou měl poměrně odřené. Vykročila jsem mu naproti, sešli jsme se přesně uprostřed břehu.

„Nezlob se, že jsem tě nechal čekat,“ omluvil se dvorně, „dneska se s hříšníkama roztrh pytel.“

„Ani moc ne. Kdyby přišli skutečně všichni, co mají opravdu něco na svědomí, zpovídal bys ještě za sto let. Pak bys moh zas začít od prvního.“

„To víš, kněží je málo.“

„Co bys chtěl. Buď rád, že to nezakázali vůbec.“

Vykročili jsme na obchůzku po cestičce kolem vody, v rybníce se už nikdo nemáchal, jenom kačeny, na lavičce pod vrbou seděly dvě babky, když jsme je míjeli, povstaly a pozdravily unizóno:

„Pochválen Pán Jéžíš Kristus.“

„Až na věky,“ odpověděl Krůno. Připadal mi legrační v těch manšestrákách. Když jsme je přešli, babky daly hlavy dohromady, určitě nás pomluvily, copak to ten důstojnej pán má za doprovod?

„Krůno, proč nenosíš kolárek? Nebo se to nesmí?“

„Slušní kněží kolárky nenosí.“

„Jak to?“

„Takto.“

„Hele, ministr zdravotnictví, ten nedá bez kolárku ani ránu.“

„Právě proto.“

„Aha.“

„Aha,“ usmál se. „Co Andula. Už je v pořádku?“

„Nějak se jí ten mozek odrazil do správnější polohy.“

„Kéž by. Přál bych to hlavně vaší máti. Skoro se divím, že je pořád ještě normální.“

„Já taky, ale ona normální není, Krůno. Je docela jiná, než bejvala. Někdy se mi zdá, že je úplně apatická ke všemu.“

Vraceli jsme se k lavičce pod vrbou, babky zrovna vstávaly a šly pryč, asi jim bylo trapné pozorovat nás dva, jak kroužíme kolem vody. Než zmizely, několikrát se ohlédly a ještě si něco povídaly. Krůno si toho nevšiml, bodeť by si všiml, to jenom já jsem pořád tak vztahovačná. Nevšiml si ani uvolněné lavičky, ale kdo ví, třeba se chtěl vyhnout repetici posledního trapasu. Vykročil na další kolo.

„Musíš jí pomáhat. Sama je už unavená.“

„Já vim, Krůno, ale mě to taky někdy zmáhá.“

„Že ti není hanba, taková mladá.“

„Je mi hanba, ale už mě to nebaví. Teď ještě ty trable v podniku.“

„Právě o tom jsem chtěl s tebou mluvit.“ Zastavil se a podíval se mi vážně do očí. „Jano, slib mi jednu věc ...“ Viděla jsem mu v zorničkách, že na dálnici zase rozsvítili ty fialové lucerny. „Kdyby se dělo nevím co,“ pokračoval, „nesmíš se nechat zlomit.“

„Nedám, Krůno, neboj se.“

„Kdybys opravdu už nevěděla kudy kam,

napiš nebo mi pošli telegram, já přijedu. Jenom se jim nepoddávej, prosím tě."

„To ti můžu odpřísáhnout předem."

„Měj trpělivost. Však bude zase dobře."

„Já vím,“ řekla jsem. „Jenže kdy.“

„Když ti bude zle, dej mi vědět."

„Já ti napíšu."

„Napiš. Člověku se uleví, když napíše kamarádovi."

„Myslíš, že by mě mohli zavřít? Nebo poslat na Sibiř?"

„Proč? Udělalas něco nezákonného?"

„Ne. Ale kvůli pani Pelikánový například."

„Nesmysl. Strašili tě. Mysleli, že jsi hloupá, a lekneš se."

„Jó, ale oni můžou všechno, toho se bojím. Ten jeden za mnou pořád leze. Včera mě vyslídil až na hřbitově."

„Neboj. Jednou ho to přestane bavit. Nesmíš na něj ale bejt moc drzá."

„To ne. Jedině, že ho jednou srazím ze schodů."

* * *

Udělalí jsme čelem vzad, aby se nám z chození kolem dokola nezamotala hlava. Na západě rudlo slunce jako kráska na rozpacích. Z druhé strany se vyhrabal měsíc, ačkoliv na to ještě neměl nárok. Kačeny přestaly kvákat, chystaly se do hajan.

„To je blbý, že musíš pryč. Víš, jak mně bylo fajn, když jsem ti mohla všechno říct? A vůbec . . .“

„Můžeš přijít za Pěnkavou, je opravdu prima člověk, jistě by ti poradil. Řekl jsem mu o tobě i o Hugovi. Máte za nim někdy zajít, jestli ještě trváš na tom křtu.“

„Já bych chtěla, abys mě pokřtil ty," zaškemrala jsem.

„Nesmysl.“

„Proč?“

„Už není čas.“

„Právě proto. Víš, že Kristus před smrtí pravil jedenácti: Kdo uvěří a bude pokřtěn, bude spasen. Klidně bys mě moh pokřtít teď.“

„Ty jsi se zbláznila.“

„Náhodou, já vím, že to smíš udělat," řekla jsem umíněně.

„Nesmím, Jano. Jediné in extremis, to znamená v mimořádné situaci. Třeba když člověk umírá a chce přijmout svátost křtu.“

„Copak tohle není mimořádná situace?“ zabrečela jsem. „Jestli mě nepokřtíš ty, zůstanu pohan na věky věkův, ámen.“

„Nebud' paličatá, copak jsi tak hloupá?“

„Jsem. V životě se nedám pokřtít. Tys mě vyzpovídal, tak co.“

„Máš nohy, můžeš jít do kostela.“

„Tak to furt neříkej," zastavila jsem se a začla jsem šermovat rukama. „Řekni rovnou, že ti za to

nestojím, abys mě zbavil dědičného hříchu. Vůbec ti na mně nezáleží. Vůbec mi nechceš dopřát, abych taky byla spasená, a vůbec, víš?" Úplně jsem se rozbrečela, ani ne tak proto, že mě nechce *pokřtít*, ale proto, že mě *nechce* pokřtít.

„Neblázni, Jano. Jak to, že mi na tobě nezáleží, vždyť víš, že tě mám rád, vždycky jsem tě měl rád a chci, abysme zůstali kamarádi.“

„Tak.“ Utřela jsem si slzy a klekla jsem si k vodě. „A jestli je pravda, cos teďka řek, tak mě pokřti. Je to in extrémis? Je.“

Sklonila jsem hlavu a čekala.

Přistoupil ke mně, nabral do dlaně vodu z rybníku, pokropil mi hlavu a tiše pravil:

„Ego te baptizo in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.“

Zůstala jsem ještě chvíli klečet. Tohle jsem tedy nečekala. V rákosí kvákala kachna ze spaní, Krůno stál nade mnou a mlčel. Panebože. Zvedla jsem se a podala jsem mu ruku.

„Děkuju ti, Krůno. Připadám si, jako bysme si právě podepsali přátelství krví.“

Podívala jsem se mu do chrpových panenek, měl v nich ty břevnovské lucerny.

Beze slova jsem se otočila a šla jsem k tramvaji. Na konci cestičky jsem se ohlédla. Krůno tam stál, zdvihl ruku, aby mi zamával, a já i na tu dálku viděla, jak se mu v rezavých vousech zabělaly řezáky.

XVIII

Hugovi jsem o křtinách nic neřekla, aby mu nebylo líto, že jsem ho nevzala s sebou. Za tu dobu vytvořil nádhernou pávici ze starého bicyklu, do bytu se dalo projít jedině bokem, matka ani bokem.

„Hugo, jestli okamžitě neodneseš někam to haraburdí, vyhážu ho na dvůr i s tebou," rozčilila se. „A co kočky? Ptal ses vůbec někde?"

„Ptal, maminko," řekl zkroušeně, „von je nikdo nechce."

Houby se ptal. Nikomu by nedal kotě ani za dvacku. Fakt, že se o ně staral pečlivě. Zjistil, že na jatkách prodávají odpad pro psy, udělal tam na někoho oči s ornamentem a jednou týdně si směl chodit pro hovězí odpadky zdarma. Pro jistotu jim je vařil, aby nedostaly bacily. Někdy to vonělo po celém baráku, že mi chuťové buňky pořádaly v puse majáles.

* * *

Dneska u nás byly vůně i z jídla pro lidi, paní Troníčková nám dala králíka, pěstovala si je na pavlači nad námi, zdálo se mi hned divné, že jich tam najednou dupe nějak míň, radši jsem si představovala, že jím králíka úplně cizího. Hugovi jsme řekly, že to je telecí, jinak by nejedl,

než přišla Jůlinka s kořatama, chodil si hrát nahoru do Troníčkovíc zvěřince.

Já jsem byla taky pěkně vybíravá, než mě poslali do Masarykových domovů přibrat na váze. Tenkrát si okolí povšimlo, že jsem jako z té reklamy na bolševismus, co vyvěšovali Němci po všech rozích, tak mě sousedky začaly zvat na obědy. Většinou to bylo k jídlu, ale já na jídlo moc nebyla, dloubala jsem se v dobrém jako nedobřem, sousedky mě nechápaly. Paní Horáčková mě taky jednou pozvala na kuřátko, ona měla svoje čtyři sígrové zrovna na prázdninách se sociální péčí, třeba to opravdu bylo kuře, ale já byla přesvědčená, že jedí kočky, dloubla jsem do jídla a řekla, že už nemůžu.

„Jak to, že nemůžeš?“ divila se paní Horáčková. „Jez, nebo se do tebe dá tubera.“

„Já kuře nerada,“ vylítlo ze mě, až paní Horáčkové poskočil ten jediný zub, co měla v puse, roznesla mě po souseďství, chudá, žrát nemají co, a eště si vybírá, ani kuře jí nejede. Nikdo mě už víckrát nepozval, marná sláva, musela jsem do těch domovů.

Hugo vylízal talíř a prohlásil, že tak senzační telecí ještě nejedl. Matka mu s radostí přidala. Sama vyškrabovala pekáč na truhlíku u kamen, moc si nevzala, aby zbylo na zítra, naložila si brambory s mlíkem a dělala, že jí chutnají úplně do omdlení blahem.

Umyly jsme s Andulou nádobí, ani se nehádala, kdo bude mýt a kdo utírat, nechala mi vybrat, já radši utírám, nenávidím mastnou vodu.

„To je blbý, že se nemůžeš koupat," řekl Hugo, „já bych šel na plovku."

„Mohli bysme jít na lodičky."

„Kdepak. Spadneš do vody a něco se ti stane."

Ten věděl všechno. Nikdo mu nic nemusel vysvětlovat, mně ostatně taky ne, matka si s naším dospíváním problémy nedělala. Po této stránce jsme se vzdělávali sami, většinou z nápisů na zdech školních záchodů, někdy došlo k nedorozumění, pročež já například jsem si asi do dvanácti myslela, že novorozeně přichází na svět pupíkem, a sice tak, že nejdřív vystrčí pupeční šňůru a za tu ho pak v porodnici vytáhnou na světlo boží. Andula tyto problémy neměla, poučila se velmi záhy osobní zkušeností, aspoň pokud jde o přípravu.

Teď byla až podezřele zaražená, jakoby zasněná, dělala, že čte, ale duchem patrně bloudila v chodbách kasáren. To já znám, nejistota je horší než kvinde, takhle jsem se jednou trápila pět měsíců, zhubla jsem do neviditelnosti, nic mi nepomohlo, vykašlal se na mě, bohužel mi trvalo dlouho, než jsem pochopila. Jedině, že mě nevyboural. Neměl na čem. V kapse teprve nosil záznam na oktávii, dost rád se jím legitimoval. Pozval mě do společnosti

svých přátel, tak uhozené odpoledne jsem nezažila. Jednak servírovali meltu v titěrném porcelánu s cukrem zvaným bridge, jednak hovořili o umění a dělali bohémy. Takže jsem se vsadila sama se sebou, že jestli kromě pozdravu promluvím, bude ze mě zrovna taková nána jako hostitelka. Ona byla jistě z nějaké lepší rodiny, měli ten porculán, v knihovně komplet Nejedlého v kůži, na piáně Fučíka a pořád mluvila jako slovníček cizích slov. Na uvítanou mi sdělila, že to je famózní, když může konečně poznat někoho tak dialekticky antagonistického, jako jsem já, Laco nám nikdy své děvče nepředstaví, čímž to rozhodla. Vydržela jsem mlčet, takže museli nabýt dojmu, že jsem hluchoněmá až debilní. Laco Bubáček, ta moje láska, se trochu divil, jelikož jinak jsem spíš žvanivka, stále se ptal, jestli mi není dobře, avšak já se omezovala na pohyby hlavou, jelikož jsem nechtěla porušit toho bobříka.

Stejně si mě sem přišel dát otestovat, takže tím spíš jsem byla zařezaná. Jako by se nemohl rozhodnout sám, jestli mu stojím za interes nebo ne, když jsem mu notabene dlouze vyložila kroniku naší rodiny, aby věděl, na čem je, hned zkraje. Udělal, co mohl, abych se do něj zabouchla, pět měsíců mě udržoval zabouchnutou, a pak mi dal kvinde, počítám, že spíš z kádrových důvodů, jelikož ten poukaz na

oktávii obdržel přímo od ministra, což jsem se dozvěděla o mnoho později.

* * *

Na pavlači někdo vrazil do páva, páv sletěl na dveře, takže dotyčný se už nemusel ohlašovat klepáním.

„Dále,“ řekla jsem a všichni se přiběhli podívat, kdo to jde k nám. Andula vyjekla a utíkala zpátky do pokoje přelepit si strup na čele flastrem. Ve dveřích stálo něco neforemného, ofačovaná hlava podepřená vysokým sádrovým límcem, jedna noha v gypsu, v ruce povadlé chryzantémy, hrudník jako lodní kufr.

„Dobrý den,“ zadunělo z té záplavy sochařského materiálu. „Je doma Anča?“

Podívala jsem se na matku, matka na sádrového mladíka.

„Račte dál,“ pravila jako dáma ze salónu a ukázala na dveře do pokoje. Mladík se namáhavě přesunul dovnitř, matka mu pokynula nepřestěnou rukou na tu nejmíň rozvrzanou židli, posadil se, sádrovou nohu ostýchavě ukryl pod stůl. Z fáče se na nás podívaly dvě nejisté, bezelstné oči.

„Tak vy jste Jarda,“ řekla matka s povzdechem a posadila se proti němu. Pak se na nás rozkřikla: „Hugo, běž si hrát, Jano, postav na čaj.“

Potřebovala nás vykvarťurovat, oba jsme

poměrně hloupě koukali. Odešli jsme s Hugáčem do kuchyně.

„To je von?“ zeptala jsem se ho.

„Kerej?“

„Ten, co ti dal přes hubu tenkrát v průjezdu?“

„Já nevím, von pod těma fáčema není moc vidět.“

„Přece ho poznáš podle hlasu, ne?“

„Podle hlasu bych řek . . . ale jo, moh by to bejt von. Ale Jano,“ podíval se na mě ustaraně, „nic mu neříkej, víš, že se lidi nemají mstít.“

„Jen se neboj. Já mu to jenom připomenu. Zjedu ho jak vobří slalom.“

„Ne, Jano, vážně, prosím tě. Nebo se naštve na Andulu a neveme si ji.“

„Jak víš, že si ji chce vzít?“

„Prosím tě,“ pravil pohrdavě. „V neděli s pugétem do rodiny.“

„To je jedno, radši si to s ním vyjasním, než navážem příbuzenství.“

„Jano, nedělej to, nebo Andulu nechá. Co když je v tom?“

„V čem?“ dělala jsem hloupou. „Kdo?“

„Ty seš pitomá,“ naštvál se. „Andula, ne? Co když je to . . . samotřetí?“

„Tak ať,“ mávla jsem rukou.

Voda začala vřít, vyrobila jsem tři hrnky čaje. To by teda byl malér. Ještě mimino. Do tohohle kvartýru. A frajera navíc. Kde jsou hernajs nějaký

talířky. Nejsou, nejsou. Ať vidí hned zkraje, že Anča není žádná partie, co se budem stylizovat. Postavila jsem hrnky na otlučený tácek a vešla jsem do pokoje.

„Já si Anču vezmu, to je jedno, že nic nemá," pravil obalený mladík bez obalu. Jakmile jsem vešla, zmlkl a podíval se na mě poněkud v rozpacích. Bodeť by nebyl v rozpacích, jistě si vzpomněl, jak na mě pokřikoval z kasáren, že jsem přísná sestřička. Navíc jsem si hbitě všimla nápisů a kresbiček, co jimi měl sádrový hrudník přímo posetý. Zepředu to ještě šlo, samé červené srdíčko probodené parapletem, v srdíčkách monogramy A&J, Anny&Jerry, ale jelikož si neprozřetelně odložil bundu, vypůjčenou patrně od nějakého obřího kolegy, odhalil, co mu vojáci napsali na záda. Snad ani nevěděl, jaké sprostárny. Žasla jsem, co myšlenek se vejde na jeden zhmožděný hrudník. Přes půl zad především obligátní kosočtverec a pak drobné dotazy jako: Anna byla panna? Má to rači večer nebo zrána? Nebo básně: Já mám rád jen svoji Anči, když je hodná, ale spíš když jančí. Vona pokaždý naříká, že jí chci udělat Káju Mařika. Nápisy mě mimořádně zaujaly, proto jsem předkládala čaj velmi dlouho a s oklikami. Několikrát jsem Jardu obešla zadem, stihla jsem přečíst pokaždé kousek. Inkoustovou tužkou za mokra někdo napsal Pazourek provd. Honzl a

další perlu: Zavolejte moji Andulku, ať mi aspoň veme za kulku.

Matka na mě nenápadně potrhávala hlavou, abych vypadla, jelikož uchazeč přestal mluvit zrovna v nejlepším a přede mnou se patrně ostýchal. Vrátila jsem se do kuchyně, zavřela významně dveře, ale z druhé strany jsem k nim přitiskla ucho. Hugáč se připojil. Poslouchali jsme fáčouna, jak si odkašlává a koktavě navazuje:

„Dneska nemá žádná nic. To je normálka, ne?“

Pauza.

Matka mlčí, Anča smrká, voják odkašlává.

„Já sem strojní zámečník, Teďkon mě pustěj z vojny na tu páteř, co bysme se nevzali?“

Matka mlčí, jistě jí už zčervenaly kukadla. Anča stále ještě smrká, voják musí snad mít chronickou bronchitidu.

„Chtěl bych ... já bysem to chtěl Anče vynahradit, když sem ji tak rozbil na tý motorce, a vám taky. Aspoň se vám uleví, já ji užívím.“

„Ale jděte,“ pravila matka afektovaně.

„Jó . . . taky vám děkuju, že ste tu bouračku neudali, podle toho sem poznal, že je Anča z dobrý rodiny . . ., takže sem se rozhodnul k tý svatbě.“

Takže chlapec udělá partii. Andula plus kádrový balvan, výborně. Ale vlastně. Co se může

zámečnickovi stát. Tenhle by se s nima určitě nebavil jako já. Jestli má pod tou sádrou svaly, jako že asi má, bude v nejhorším dobrá osobní ochrana. Takže Anča nám podrazí stoličku. Copak mně, já to po zralé úvaze vzdala, ale Jarmila bude raněná. O dvanáct let mladší sestra a vdá se dřív. Jarmila je totiž pověřivá, pořád si hází pantoflem a utrácí za kartářky. Ta by se vdávala, až by brečela. Takový má hezký byteček ve svobodárně, veřejnosti přístupný od osmi do osmi, manželé item, a tady se nachytá lamželezo na naše karlínské doupě s pavlačí, záchod vlevo vzadu za schodama, račte si vzít kýbl, už nám to zase zamrzlo. A ta připitomělá kráska Andula uloví ženicha na svá sotva ochmýřená labia majora.

„Prosím vás,“ upejpala se matka. „Vždyť je to ještě dítě.“

„Kdepak, neni,“ poučil ji fáčoun ze zkušenosti, „dneska v patnácti už je holka dospělá.“

„Kde ale budete bydlet?“ bědovala dál. Nějaké fóry se dělat musí. „Copak se vejdete sem?“

„To se zařídí. Můj brácha je zedník. Von si staví v Klánovicích baráček, von by nám jednu cimru navíc přistavěl, když mu pomůžu a seženu ciment. Pro začátek by nám to stačilo.“

Hugo se odlepil od dveří a poskočil.

„Vidíš?“ řekl vítězně a zamnul si ruce jako stará kuplířka. Pak odskotačil na pavlač.

No prosím. Ženich. Zabalenej jako prezent pod stromeček. Ani nevíme, jak vypadá.

Námluvy netrvaly dlouho. Matka mu formálně řekla, že o tom bude přemýšlet, voják se zvedl, já odlítla od dveří.

Když procházel kuchyní, zastavil se a podal mi ruku.

„Já sem nákej Pazourek Jarda,“ usmál se otvorem ve fáčích a odbelhal se ven. Andula za ním, vůbec jí nevadilo, že má na nohou bačkory s bambulema.

Matka se opřela o klandr na pavlači a provázela je navlhkým pohledem, dokud nezmizeli v průjezdě.

XIX

„Tak,“ řekla ráno matka, vstala plná sokolské činorodosti, připadala mi najednou, jako bývala dřív. „Ty krámy z pavlače musejí zmizet. Nasadíme tam kytky. Něco popínavýho, aby nebylo vidět ten rezavej klandr. Teď k nám budou chodit lidi, musíme pozvat jeho rodiče. Jano, nemohli by ti dát v účtárně foršus?“

„Těžko, nikdo tam není. Všichni se jeli družít, i účetní.“

„Sakramente," zamyslela se. „Troníčkový už nemůžeme .. . víš co?“

„Nevim.“

„Zajedeš za Jarmilou, ať nám pučí tři stovky. Řekni jí, že prvního je má zpátky.“

„Za Jarmilou?" podivila jsem se.

„Proč ne? Anča je snad její sestra.“

„Podle zákona možná," řekla jsem, „avšak ráda uhlídám, jak nám z titulu příbuzenského poměru půjčí tři kila, zazobaná.“

Matka se zamračila, abych nepomlouvala. Je zazobaná: Má na knížce nejmíň tisícovku, šetří si na kožich dovnitř, už vidím, jak se na nás hezky z vejšky.

„Náhodou, Jarča vždycky, když přijde, něco přinese," hájila ji matka.

„Ano," pravila jsem já, „jednou za uherskej rok a přinese ti bombardáky z Kotců.“

„To není pravda, posledně přinesla kafe.“

„Si přinesla. Zbytek vzala zpátky.“

„Nebud' malicherná, Jano, co ona z těch osmi stovek může dělat za zázraky.“

„Rozhodně víc než my čtyři z dvanácti," řekla jsem otráveně.

Takhle to končí pokaždé. Matka ví moc dobře, že Jarmila je káča lakomá egoistická. Jenom pořád dělá, že je to normální. Vlastně je to normální. V normálních rodinách. Já mám právo žít pro sebe, řekla mi jednou, nebudu přece do

smrti vydržovat sourozence. Do smrti ne, Jarčo, jenom než se vrátí Ivoš a Pavel, řekla jsem jí, než Hugáč vyroste. Deset let je dlouhá doba, pravila a já jsem sklapla. Bodeť by ne, za deset let může našetřit na dvě lednice a čtyři kožichy dovnitř i navrch, krkna jedna krkounská. Ale co. Půjdu za ní, třeba se ustrne, udělám na ni tklivý pohled, když se neustrne, půjdu od ní, jako by se stalo, má úcta. Až se Andula vdá, koupíme si s Hugáčem kolo a rozšoupnem se, na hlavu vyjde o stovku víc. Na nějaký šnuptychle pro Nánu do výbavy taky zbyde. Mámě koupíme nový hubertus, z toho starého nám za chvíli vypadne, a rádio. Bezpodmínečně potřebujeme rádio, kvůli politické informovanosti a taky bych se mohla učit nějakou řeč. Prý zavedou kursy angličtiny rozhlasem. Na vánoce bysme si mohli pouštět koledy. Já mám hrozné ráda koledy, když je zpívá dětský sbor. Na Boží hod chodím k Troníčkovům, připomíná mi to, jak jsem zpívala u těch zpěváčků, ještě umím od některých třetí hlas. Paní Troníčková mi k těm koledám vždycky uvaří čaj s rumem a mísu vanilkových rohlíčků, co nesním, dá mi s sebou pro děti, čímž má na mysli Hugáče, Andulu a matku, jelikož já jsem živitel. Vždycky si s ní zahraju kanastu, je pověřivá, věří, že když vyhraje, dožije se ve zdraví dalších vánoc, takže pokaždé prohraju já, a ona mi pak těch rohlíčků naloží ještě ze škatule na skříni. Pan

Troníček kanastu nehraje, radši chodí na mariáš do Besedy, prosedí tam vždycky celé svátky a debatuje o situaci, navrhuje zrušení trestu smrti i pro sexuální maniaky, protože prý zdaleka nejsou tak velcí zločinci jako někteří, co si chodí po svobodě.

Zaplať pámbůh, že nás vystěhovali aspoň mezi slušné lidi, když už nás vrazili do baráku, co je sto let určený ke zbourání. Připadám si tu jako ve srubu, všecko je podepřeno výdřevou, nebo spíš jako v dolech. Ale až ta výdřeva rupne. To bude zával. Havíři v Porubě, plačící vdovy a sirotky úplné divertimento proti tomu, co se odehraje tady. V podstatě si přeju, aby ten barák sletěl. Ale když nejsou lidi doma. Leda Bomzákovic. Na ty by to mohlo sletět komplet, žádná škoda, jedině to jejich batole by mohlo zrovna bejt s babičkou na písku. Ještě by se dalo vyceповat, aby z něj nevyrostla další Aluš Fantová. Museli by nám přidělit nové byty, i kdyby nebyly v novostavbě, horší se v Praze nenajdou. Stěhovali bychom se do lepšího, možná s koupelnou, Jarmila by se s námi hned začla kamarádit. Možná že by se k nám i vrátila, dali by nám tím pádem větší byt a matka by nás zase měla pod křídly aspoň tři, pokud se Anča vyvdá. Musíme pro ni s Hugem vymyslet nějaký svatební dar, třeba by se jim hodila ta pávice do zahrady, jestli místo zahrady nebude stát ta cimra. Pazourek Jarda ovšem

nevypadá, že by měl smysl pro abstrakce. Kolik může mít měsíčně? Aspoň osmnáct stovek. Herdek. Ale já jí to přeju, jen aby ji nemlátíl. Aspoň ne do hlavy. Ale to se ukáže, až ho uvidíme odřáčovaného.

* * *

Tramvaj jela jak v soutěži o nejpomalejší dopravní prostředek, průvodčí otrávená, řidič naštvaný, asi se neměli rádi, v každé zatáčce vypadla kladka, hádali se, kdo ji má nasadit, funkce se ujal dobrovolník v. v. z řad pasažérů.

Na Klárov jsme dokodrcali v půl desáté, průvodčí odmítla otevřít mi dveře, poslala mě předem, že špatně fungují, pročez dá výpověď od podniků, jen co bude konečná.

Fantici to jelo bez defektu v obojím smyslu, podupávala za dveřmi, jako když ji zebou nohy, posykávala, pomlaskávala, takhle nějak zřejmě znázorňovaly nervozitu ochotnice v Kořánově ochotnickém divadle.

„Vy si sem chodíte jak do holubníku soudružko na vás není spolehnutí ani v docházce soudruh řiditel ale je o tom informovanej jen si nemyslete že vám to tentokrát projde máte mi odevzdat klíč od trezoru důvěřovali vám příliš . . .“

Nejdřív mě napadlo, že jí předložím jednu omluvu ze svého sortimentu, jak třeba nám spadla pavlač a urazila domovníkovi všechny čtyři

končetiny, ale pro Fantici je takový nápad škoda, stejně by jí to bylo fuk, i kdyby to byla pravda.

„Já žádnéj klíč od trezoru nemám,“ řekla jsem. Jinak jsem byla rozhodnutá přehlížet ji jak zalesněnej exteriér, jako by nebyla ani vzduch, jako bacil viditelný pouze okem mikroskopu.

„Jak to že né soudruh řiditel řek že mi ho máte odevzdat,“ vyrvala mi klíče z ruky a hnala se k trezoru pod okno.

„Žádnej tu néni kam ste ten klíč dala soudružko co je todle,“ podívala se na štítek s heslem a okamžitě mlela dál, „kdoví jestli ste ten klíč nezpronevěřila na to sou zákony ale já sem se pojistila.“

Vytáhla z kabelky visací zámek jako ke korunovačným klenotům, musela do něj investovat nejmíň tři padesát, takovýhle zámek otevřete jedním prstem, i když je veliký, připoutala ho do petlice k zámku na heslo a zamkla. Klíč si schovala do kabelky. Konečně měla v moci alespoň jeden klíč od podniku.

„Bodeť by vám dali klíč když ten zámek je na heslo taky ste mi to mohla říct ale teď se do trezoru nedostanete i kdybyste na to heslo koumala ve dne v noci to by bylo aby se tajný věci dostaly do rukou vám stejně byste za to byla trestaná . . .“

Dělala jsem, že ji neslyším, sedla jsem si k notám a zpívala jsem si dost nahlas Hajhá husy z

pšenice, kšá kšá, děte pryč, nežli na vás vezmu bič, už jsem těch partů měla nad plán, mohla jsem si něco přikomponovat. Radši budu mlčet, nebo se zase neudržím, a řeknu jí něco z oblasti trávení nebo sexuologie, nad čím se začervená, jestli je schopná se červenat. Ale ona by se jistě začervenala i při slově podvěsek mozkový, jelikož ji pobuřují výrazy, nikoli skutky. Asi dost s gustem by se však podívala na pokud možno barevně nafilmovanou popravu nějakého protistátního vyvrhele, co ho za rok budou rehabilitovat.

Pod notama jsem měla Evangelia, schválně jsem je teď dala navrch, červený titul přilákal její těkavý pohled.

„Však my si na vás posvítíme,“ řekla stručně, bouchla dveřmi a táhla do hajzlu.

Vůbec by mě nepřekvapilo, kdyby na mě zítra čekala s policejním doprovodem a nechala mě vyvést v řetízkách, jistě teď už sype rovnou na vnitro, aby se pochlubila, jak zabránila živlu ve snaze zneužít tajné dokumenty. Kdyby tohle věděl pan Troníček, obhajoval by sexuální maniaky ještě vehementněji. Kdo ví. Fantice za to možná taky nemůže, je nemocná zase na jiné žlázy, anebo třeba na ty samé jako maniaci, jenomže se to u ní projevuje jinak.

Ani jsem se moc nerozčílila, nějak mi existence soudružky Fantové byla jedno.

Nepochybovala jsem o tom, že mi zavaří a že nakonec dokáže to, na co nebyla dost silná její dcera, spojenými silami mě vyrazej, poletím jak andělíček, kdo ví, jestli ne hned k prvnímu. Záleží ovšem na konstelaci, na partách, klikách, táborech, které se momentálně formují v Helsinkách, podle chování Fantové rodičky mohu soudit, že Aluš získává na bodech, Kořán se posírá, Jiřina prosírá šance, jelikož je lehkou napadnutelná, jednak že má prsa, jednak že má hlas, a tím pádem vyřvává americké folksongy s orchestrem západních špiónů. Ještě je tu Šimáně, ten se rychle přidá k vítězí straně, loupežnice Šmejkalová dostane na starost pokladnu a ostatní budou nenápadně natáčet korouhvičky po větru, vždyť my vlastně Aluš zbožňujeme odjakživa. A na vnitru se strhnou, co zas bude nových matrijálů.

* * *

Opět jsem se zpronevěřila omylem projevené důvěře soudruha ředitele, zamkla jsem podnik ve tři deset a jela za Jarmilou, aby nám laskavě zapůjčila ty prašivý tři stovky.

Pracovala do půl čtvrté, ve čtvrt už jsem okouněla u brány Elektrických podniků, první začaly vycházet úřednice ověšené taškami s nákupy sehnanými v pracovní době, Jarmila na rozdíl od vdaných žen jenom s kabelkou, zatím stále nemá pro koho snášet do hnízdečka. Na

hlavě zelený slamáček jak muchomůrka hadí, pečlivá, čistounká, upravená, avšak stále svobodná.

„Ahoj,“ řekla mi téměř varovně, jelikož z mého výrazu poznala předem, že to pro ni nebude žádný kšeft.

„Hele, máma říkala, že jí máš vrátit ty tři stovky,“ najela jsem naostro.

„Jaký tři stovky?“ zavyla, až se procesí zaměstnaných matek zastavilo.

„Ty co sis vypůjčila loni v září, šestýho v osm nula pět, jak je Hugáč měl na knížce za železo.“

„Cože?“ pravila naprosto nevybíravě. „Ty sem jí dávno vrátila.“

„To teda nevrátila, dalas jí pouze jeden kilogram a desátýho ve tři dvacet pět sis pro něj zase přišla.“

„Ale já nemám.“

Ha! Už se nebrání. Usvědčila jsem ji. Asi že jsem citovala přesný čas. Jemně jsem šlápla na plyn.

„Víš co, Jarunko? Vyber z knížky, co ti to udělá?“

„Ty seš blázen,“ zaječela, „teď bude tah na výhry, co když vyhraju?“

„Dáš nám procenta.“

„Tos uhodla. Ze svý knížky vám procenta. Tůdle!“

„Co když vyhraje Hugova knížka? Má na ní

starou bačkoru."

„Tak vyhraje, ať je rád."

Pohnula se k odchodu.

„Počkej, Jarmilo," vážně jsem ji poprosila.

„My ty prachy nutně potřebujeme."

„Já taky," uštěkla, ale obličej jí najednou nakynul do máslového dortíku, „na shledanou, paní Mourková," usmála se líbezně za odcházející, patrně nadřizenou, a obrátila se na mě.

„Řekni mámě, že nemám."

Vykročila.

„Víš co, Jarmilo?" zarazila jsem ji.

Zůstala stát na tři kroky ode mě, hezká, mladá, pitomá.

„Ty tři stovky," udělala jsem pauzu a zatvářila jsem se, že mám řešení, „ty tři stovky si strč za tenhle novej kokrhél, stejně v něm máš ránu," a rychle jsem dodala. „Seru na tebe, sestro!"

Vydržela mě vyslechnout do konce, jistě si můj výrok za píše do kalendářičku k poznámkám o pravidelnosti příjmů, měsíčků, randat nadějných, randat beznadějných, křivých pohledů a slov svých bližních. A na vánoce jako vždycky zase utřu zobák.

Naskočila do električky jako laňka, jenom ten zelený klobouček se mi průvanem snesl k nohám. Už nestačila vyskočit, posunčila na mě z rozjeté tramvaje, abych jí ho vzala domů.

Jistě, Jarmilko, pro tebe všechno.

Couvla jsem o tři kroky, dala jsem si rozběh a nakopla tu zelenou nádheru, že přesvištěla nábřeží jak létající talíř a přistála daleko, až někde ve stříbropěnných vodách zasviněné Vltavy.

XX

Nepůjčila Jarmila, půjčila věčná paní Troníčková.

Kdo by se nedojal nad vdavkami nezletilé dívenky, kdo ví, jestli není v tom.

Věděla jsem to na beton jenom já. Totiž. Matka byla až nesnesitelně činorodá a vypůjčila si někde americké magazíny.

„Aničko, líbila by se ti tahle fazónka? Ten límeček je takovej slavnostní a přitom zase vážnej.“

Všimla jsem si, že Andulu v magazínu zajímá spíš, jaké mají v Americe cintáčky se zvířátkama a nebesa nad dětskou kolíbkou, takže jsem uhodila do tmavého.

„Ančo, jak to máš s krámama?“

Trochu se zamyslela, na její možnosti to bylo dost vysilující, a řekla:

„Holka, já to ňák furt nemám.“

„A není to, jak tě naboural?“

„To ne, já už to nemám potřetí, právě jsem si myslela, že to po tý bouračce dostanu.“

„To je trochu komplikace,“ řekla jsem.

„Právě. Než mi máma ty šaty ušije, tak se do nich nevejdu.“

Vyhledali jsme v magazínu takovou volnou, univerzální fazónu, Andula na ní trvala, i když se jí dvakrát nezamlouvala, hlavní je teď sehnat materiál, který by moc nelehnul. Vybrali jsme čínský brokát, ten stojí, ještě ho zbylo v obchodech z dob tisíce květů.

„Ando,“ zeptala jsem se jí diskrétně. „V kerym myslíš, že seš?“

„Asi tak čtvrtěj, počítám. Jáni, já se děsim, aby mi to nezačlo kopat u vobřadu.“

„Neboj, to nebude vidět. Trvej na volný fazóně, řekni matce, že máš mindrák z kyčli.“

„Myslíš?“ sklopila řasy a zasnila se.

Byla úplně v jiném stavu.

„Ví to Jarda?“

„Hrozně se na to těší. Plánuje eště pokojíček.“

„Správně,“ řekla jsem a radši jsem hned šla zpracovat matku kvůli té fazóně, co se jí moc nezdála. Vždycky nám šila šaty podle svého vkusu, sedýlko na šreko, sukýnku do zvonu, balónový rukávek, na prsou už ti zase musím udělat větší záševek. Podařilo se mi přesvědčit ji, že to je právě nejmódnější linie.

„Ale di. Dyk bude vypadat, jako když schovává musílka,“ řekla nevinně.

„Bud' trochu moderní, mami. Andula má široký boky.“

Címž se to posichrovalo. Matka uznala, že vlastně tahle linie je pro Aničku to pravé, sousedky jí nápad pochválily. Chvillemi mně připadala, že se snad vdává sama, zpívala si nad šitím jako žežulička. Takhle jsem ji neviděla, ani nepamatuju.

„Co uvaříme, Jano?“

„Na to je dost času,“ řekla jsem.

„Musíme si to promyslet. Pak bysme měly všeho moc najednou.“

„Udělej svíčkovou.“

„Myslíš? Hodí se svíčková na svatbu?“

„Co by ne.“

„Dort koupíme hotovej, co říkáš?“

„Rači jo, moh by se ti připálit.“

„A nějaký víno, ne? Nebo pivo? Pivo by stačilo, vid'?“

„Něco snad přinese ženich.“

„Anička říkala, že Jarda na tu hostinu dá pět stovek.“

„Vážně?“

Páni, za pět stovek se nažerem svíčkové, že puknem. Ovšem podle toho, kolik přijde lidí. Víc než deset se nás sem nevejde, na každého padesát korun, to zase tak moc nepukneme.

„Pani Troníčková mi nabídla, že nám pučí židle a nádobí.“

Měli bychom ji pozvat, napadlo mě, i pana Troníčka, ale oni by asi nechtěli, jsou moc ohleduplní. Taky musím o tomhle hepyendu napsat Krůnovi.

„Víš, Janko,“ zasnila se matka. Když byla v rozlopožení, říkala mi Janko. „Já bych chtěla, aby měli tu svatbu hezkou.“

„To víš, že to bude hezký.“

„Aby na ni Anča mohla vzpomínat celý manželství.“

„Jestli jim to vydrží.“

„Musí, Jano, zvlášť když by přišly děti.“

Přišly? První už se žene poklusem. Na chvíli jsem dostala pokušení matku informovat, bylo mi jí líto, že nic neví. Ale radši ne. Radši až bude Andula definitivně pod čepcem. Matka by nespala strachy, že z vdavek sejde.

„Já jsem taky měla hezkou svatbu,“ snila dál.

Ale ty konce, milostivá paní, pomyslela jsem si, ani vdaná, ani rozvedená, ani svobodná, ani vdova. A šest parchantů na krku.

„Jen aby ji nebil,“ řekla jsem.

„Nějakou sem tam možná slízne, ale to není důležitý. Hlavně aby ji neopustil.“

„Ty jsi taky slízla?“

„Občas.“ Podívala se na mě v očích šero.

„Táta byl vztekloun.“

Znala jsem ho taky dost dobře, jeho facka pálila tři dny, rozdával je bez požádání, docela rád, celá Jarmila.

„Ženská musí umět odpouštět, jinak to nejde,“ vzdychla a rozjela starou singrovku, která nás šatila od narození. A živila. Na té singrovce vydělala matka víc než táta s celou svou droguérijí, vždycky se jí podařilo skoulet to s exekutorama, aby nám ji nezabavili.

„Vemte si všechno, pánové,“ pravila jim jednou nepokořeně, když zase přišli, táta se schovával někde na Slovensku, jelikož věděl, že přijdou, nechal v tom matku samotnou. „Vemte si všechno, ale ten šicí stroj jen přes mou mrtvolu.“

Já jsem si tenkrát sedla na šlapadlo, musela jsem být docela mrňavá, že jsem se tam vešla, a když jsem to slyšela, představila jsem si, že matku teď poválej na zem a potáhnou tu singrovku schválně přes ni, aby umřela a oni si stroj mohli vzít. Já začla tak řvát, že se ten exekutor chytil za hlavu a radši výpad. Ivoš byl tenkrát na prázdninách v kolonii od sociální péče, a když se vrátil, měl po celém těle hnisance, matka šila ve dne v noci, aby měla na mastičky. Ivoš vůbec nebrečel, když mu vymačkávala hnis, já se ale nemohla dívat, musela jsem řvát, jak mě to bolelo za něj. Ivoš byl vždycky hrdina. Když mi táta chtěl nařezat, že se dloubu v jídle, a vzal si na to vařečku na prádlo, Ivoš skočil přede mě a nechal

se zmydlit do modrozelená, ačkoliv se v jídle nikdy nedloubal. Matka tenkrát taky něco vyfasovala, jak chránila zase Ivoška, otec byl úplně nepřičetnej.

Ivoš ale bude koukat, že se Andula vdává. Když ho sebrali, byla ještě úplnej capouch, nosila na hlavě svetr, na rukávy si přivázala mašle a představovala si, že má copy až na zem, jelikož naši ji dávali stříhat dohola, aby zas nedostala vši. Až se vrátí, bude její batole pomalu tak staré, jako byla Anča, když tam šel. Ale. Třeba přijde dřív. Třeba bude amnestie i pro politický. Pavel je na tom u pétépákú poměrně líp. Jestli nic neprovede, už ho brzy pustěj. Možná že by mu dali dovolenku na svatbu. Musíme jim to napsat. I tátovi. Snad nebude škrob a pošle dar. Napíšu mu o ty cintáčky s trpaslíkama.

„Víš co, Janko?“ řekla matka a ukousla nit.
„Uděláme Anče polštáře z tý starý peřiny.“

„No,“ řekla jsem.

„Počkej,“ vstala a hodila mi rozešité šaty do klína. „Dozačisti to, já se musím podívat. . .“
Běžela ke skříni, chvílku se v ní přehrabovala, pak vytáhla půl štráfaté cíchy. „Z tohodle jí našijeme utěrky, je to sepraný, budou dobře sát.“

„Ty seš jak matka Kráčmerka,“ usmála jsem se.

„Bože můj, holka, na to bych potřebovala vyhrát v lotynce,“ pravila vesele. „Ale kdybych

vyhrála, stačily by tak tři čtyři tisíce, já bych vás vybavila, to byste koukaly. Všechno bych vám ušila sama."

„Teď už se vejbavy nedělají."

„Jó ne. Měla bys vidět, co dostala Máša Gellerová, když ji Boža vdávala. Takovouhle skříň, Jano,“ ukázala na naši almaru, „jenže širší, asi takhle . . . měla odshora dolů plnou prádla."

Gellerovi si to můžou lajsnout, mají strýčka v Austrálii, strýček není krkoun, posílá dolary, svetry, boty, šaty, už to nemají kam dávat. Hlavní zaměstnání paní Gellerové spočívá v tom, že přerovnává věci z haldy na haldu, přepočítává, čtyřadvacet prostěradel krémových, čtyřadvacet prostěradel bílých, damaškových povlaků pro středně velká kasárna, sto šedesát kapesníků pánských, pan Geller smrká do narpasánku, to je Mášenčina výbavička, ukazuje každému, kdo přijde, co všecko mají v almaře. Nikomu by nedala ani pentličku, leda prodat, hodně draho, neboť to je austrálská buničina.

„Vidíš a stejně se na ni vysral."

„No, no,“ zamračila se matka.

„Vždyť je to pravda. Vykvajznul se na Mášenku i s almarou. Kdo by si taky nechal udělat ze života jedinej bílej tejden?"

„Hlavně se, Jano, ti dva musejí mít rádi. Ostatní je vedlejší."

No jo. Nejhorší je, když se přestanou milovat,

mají kupu dětí a v almaře nic. To musí být nejhorší. Nahlas jsem to radši neřekla, byla jsem ráda, že je matka v rozpoložení. Čtvrtila zbytek staré cíchy, jen to lítalo, broukala si, skoro omládla.

Do večera měla Andula svatební roucho začištěné, ještě všít rukávky, na stole hromada pěti štrafovaných utěrek s poutky, nepoužitá vařečka a dva malované chodské hrníčky z mámina svatebního servisu, které jediné přežily všechna naše putování.

XXI

Ráno jsem si musela trochu zaúřadovat, co když včera přišlo něco důležitého k vyřízení.

Nic. Jenom pohlednice Prahy s finskou známkou, text složený převážně z podpisů, Helga, Míla, Jenda, Zdenka a Jiřina připsala povzbuzující doušku Bůh tě natřes, bal si švestky, boj se boj, Aluš v ofenzívě.

Takže jsem se nemýlila. Aluška chystá čistku, první poletím já, Jiřina možná ještě chytí balanc, na ni tak snadno nemůžou. Snad se dá i přesvědčit, aby si ty svoje krásný prsa dala amputovat, nebo začne nosit gumový pás jako holky na čínský tanec se šálami, to je podívaná, když se baculaté Valašky vymalují za šikmooké a

subtilnost dohánějí latexem přes životodárné hrudníky.

Mohli by mi dát padáka na hodinu. Fantová starší už má pohromadě podklady pro ztrátu důvěry, když budou hodní, nechají mi měsíc na rozkoukání po dalším místě. Možná že by mě vzali do té Dřevony, pan Štěpánek tam pořád dělá vedoucího, naučí mě zacházet s hoblíkem. Ale stejně se mi bude stýskat. Po Jiřině, po Helze, po klukách i po utopistce Vochlici. Ta poletí hned po mně, zbloudilá, už mě nikdo nebude chtít převychovat. Ale co. Andulu máme z krku, nějak se užívíme, z osmi stovek, co dostanu v Dřevoně, kdoví jestli, ovšem nebude rádio ani jazykové kursy ani škola pro pracující, na hlavu ještě míň, než když byla Anča. Houby. Spousta jiných je na tom hůř, Dřevona furt lepší než Jáchymov, ještě jsem mladá na mrtvici, můžu se vypracovat na truhlářku. Nabrnknu si chlapa se svalama, co umí chytit sekeru, otesat strom a postavit obydlí, co dokáže holýma rukama rozlámat skálu a při tom lámání přijít sám od sebe na cogito ergo sum. Nechci už milovat žádné Bubáčky Laca v porcelánových pokojích s bustami národních hrdinů, kašlu na ně, když, tak chci chlapa, co mi každý rok udělá dítě, občas se zpije, sežere dvacet knedlíků po večeři, ale vydělá na ně, uživí mě i s tou hromadou rozeřvaných batolat, co se dožijou komunismu, jelikož nejčko nastolíme demokracii

jak řemen.

Jenže já žádné děti nechci, ať si zůstanou, kde jsou, jistě tam není huř, s dětma je psina beztak jenom asi tři čtyři roky, pak jen trable s přípravou na život, který mají předem naplánovaný ve směrných číslech, nechci děti, národ nevyhyne, Andula jich potřebný počet porodí za mě, ve třiceti může začít vychovávat vnoučata, stejně povije první holku, nějak se nám začíná obsypávat vyrážkama, čím nás bude víc, tím nás bude větší počet, do deseti let každý občan vlastní zemljanku.

* * *

Někdo zaklepal na dveře a hned vešel.

„Dobrý den,“ řekl mladík asi ke třiceti, kárované sáčko, pod krkem motýla jako Ferda Mravenec, nejvyšší možné pánské podpatky, v ruce rukavičky. „Byl jsem pozván ke konkursu na místo tenora.“

Podal mi pozvánku, voněla jak dívčí taneční pořádek.

„Ano,“ řekla jsem, „to jsem psala já, máte to tady, 14. září v deset hodin dopoledne.“

„Ach ták, vidíte, já to přehlíd, ale stejně jsem se chtěl radši přeptat. Myslíte, že mě vezmou?“

„Proč ne? Tenorů je málo jako kněží.“

„Co prosím?“

„Tenorů je málo. Máte naději.“

„Myslíte?“ narovnal si motejla a usmál se. „Já

bych se sem dostal moc rád. Co myslíte, že bych si měl připravit? Nějakou árii nebo něco ze Schuberta?"

„Tady to máte napsaný," řekla jsem, „tři národní písně odlišného charakteru. To znamená jednu rychlou a dvě pomalý nebo naopak."

Stál uctivě před stolem, ruce držel za zády a ukláněl se.

„Třeba." Zaujal pozici, pravou nohu nakročil jak baletka a spustil vysokým knedličkovým tenorem. „Jdou vojáci jdou, bože jaká je to krása . ...“ Pohodil kučery do taktu, výslovnost měl poněkud naměkklou.

„To není národní píseň," řekla jsem.

„Mohla byste mi nějakou poradit, víte, já jich moc neznám."

„Ale znáte. Třeba U panského dvora."

„To je národní?"

„Nebo Když tě vidím má panenka v tom kostele seděti," zazpívala jsem. Přidal se ke mně, v kanceláři to chvíli vypadalo jako na estrádě.

„Nic nemohu sloužit Bohu, musím na tě hleděti."

Jednou rukou se držel za ucho, druhou za srdce, hleděl na mě zhluboka. Do sboru docela dobrý, já bych ho brala.

„Kdybych Boha tak miloval, jako miluju tebe," rozjel se naplno s citem. „Byl bych dávno za svatého jako andělé z nebe."

Dozpívali jsme. Člověk by mu skoro uvěřil, že zpívá pravdu.

„To je hezká písnička," řekl. „Já úplně zapomněl, že ji znám. Dobře jste mi poradila. Ještě nějakou rychlou ...“

„Třeba Hajhá husy. Jestli ji neznáte, můžu vám dát noty.“

Darovala jsem mu jeden sopránový part, co psal Hugo.

„Slečno, vy jste anděl. Hotovej anděl. Takhle hodnej na mě v životě nikdo nebyl. Vy se za mě přimluvíte, že se za mě přimluvíte, aby mě vzali?“

„Na to já ...“ Nedal mi domluvit.

„Můžu se odvolat na vás? Já se na vás odvolám, vy se jistě přimluvíte, že?“

„Ne," řekla jsem. Nadšení ve tváři mu pohaslo. „Já do toho nemám co mluvit.“

„Jen neříkejte, slečno, vy jste taková skromná," sáhl do kapsy a položil mi na stůl tabulku švýcarské čokolády. „Tady máte, za to, že jste taková hodná. Děkuju vám mnohokrát.“

Uklonil se a vykročil ke dveřím.

„Ale prosím vás .. .“ zavolala jsem a zamávala za ním čokoládou, „já tady opravdu nemám žádnéj vliv, já jsem tady jenom .. .“

„To nevádí," usmál se ve dveřích. „Kdyby něco, jmenuju se Joe Vodvárko, rukulíbám," a jemně za sebou zavřel.

To ses skutečně obrátila na tu pravou

persónu, děvče, pomyslela jsem si. Bohužel musíme udělat opak, tzn. nemluvit o něm, nebo ho nevemou. Aluška bude u konkursu zastupovat výbor. Možná že ho přijmou, ale zkusí. Zkusí, chudák, s tím jménem, s tou naměkklou výslovností, našim chlapákům stoupne sebevědomí. Jen aby ho nenapadlo zamilovat se nám tady. Jako Venca. Důvod k výpovědi morální pohoršení. Nešťastná láska k protějšku stejného pohlaví, jenž, ač prostopášník, přece jenom byl spíš na děvčata. Měla jsem ho upozornit, když mi daroval tu čokoládu. Musím ho varovat.

Vyhledala jsem jeho adresu a napsala jsem mu dopis.

* * *

Milý pane Vodvárko,

jestli se chcete dostat do souboru, musíte udělat tři věci: 1) Neodvolávejte se na mě, tím byste si jedině uškodil. 2) Neříkejte si Joe, lepší bude Jožka nebo Józka, zní to tak nějak lidověji, amerikanismy zde nejsou v oblibě. 3) Dejte si pozor na výslovnost a buďte hodně mužný.

To je všecko, co pro vás mohu udělat, poradila bych vám i bez té čokolády, kdybyste mě pustil ke slovu. Zpíváte dobře, myslím, že vás věrnou. Zlomte vaz. Vaše

*Jana Honzlová
t.č. kufr na klice*

*P.S. Až tu budete, nikomu se nesvěřujte,
oblékejte se spíš otrhaně.*

* * *

Snad pochopí. Nevypadal hloupě. Homosexuálové bývají chytrí a citliví. Nepřála bych mu, aby tady trpěl, a zrovna od Fajrajzla. Jistě si už vytrpěl dost. Rozhodně by mu prospělo, kdyby měl formálně nějakou legitimní manželku. A hodně se s ní ukazoval. Jako Jenda Marešů. Musel se, zoufalec, oženit, aby nepřišel o místo. Pozorují ho ovšem dál, i když se mu podařilo zplodit potomka. Nebo Kája Rybníčků, ale toho už vyhodili, jelikož šel v Paříži sám do baru, ačkoliv měli přísně doporučeno chodit ve skupinách po deseti. To byl taky nápad, courat se sám v noci po Pigalle, když se tam zrovna šel projít soudruh Jezevec z ministerstva vnitra, co tam byl s nima za ministerstvo kultury. Srazili se u jedné výlohy s nahotinkama, Jezevec prý měl nos přilepený na skle, ani Káju nemusel vidět, kdyby se byl, trdlo, nedekoval tak ztřeštěně, že zacouval do profesionálky, co tam stála na vartě. Ta mu začla nadávat, aby jí, con, laskavě nešlapal po lakýrkách. Soudruh Jezevec se přestal soustřeďovat na sociologické pozorování oblin, zadíval se na profesionálku a Kája to měl spočítaný. Marně pak argumentoval, že Jezevec tam byl taky sám, málo platné, Kája nebyl soudruh Jezevec, dozor z ministerstva a

příležitostný milenec Vavrouškové Miluše. Ta by mohla vyprávět, jak byl báječný, když si přinesl inspiraci z bordelu. Aluška ji moc ráda neměla, musela se však ovládat, manžel Vavrouškové nebyl jen tak někdo, tady se musí opatrně, vždyť Miluše vlastně tak špatná není, všechno jsou pomluvy, co roznáší ta paťatá Sladovnicková Zlatuška, však s ní zatočíme, s berunkou zlatoústou, jen jestli není taky uvnitř.

* * *

Není, Aluško, nemusí, slouží dobře, aniž tuší, nic z toho neprofituje, sama je nešťastná. Když se opije, brečí mi na rameni, že musela na ten potrat, dítě moje, dítě nevinný, Milan se na ni vykašlal, ona na Milana, všechna zloba pochází z mindráků a ctížadostí. Přála bych jí, aby uhnala Liborka, jen aby jí moc neřádl vedle, Zlatuška by byla ještě zlejší. Ať radši to dobré jadýrko, co je v každém člověku někde schované, vyroste do tvaru nejkrásnější perly a odrazí se třeba ve schopnosti mlčet, když se nedá dělat nic lepšího.

Škoda že se rozejdeme, bude se mi stýskat, ale potkám zase jiné Alušky a Zlatušky, Miluše a Libuše. Svět je jedna veliká žláza chtivá ukojení, jak prohlašuje homosexuál a filozof Jenda Marešů, všechny problémy světa jsou ukryty v hypofýze, smíř se s tím a buď se dej vykastrovat, nebo hledej povýšenější orgasmus.

„To hledáme všichni, proto je svět takovej,“

povzdychla jsem tenkrát.

„Řekl jsem povýšenej, ty káčo, to znamená láska, přátelství a oběti pro přátelství. V tom je libido, udělat něco pro druhýho.“

Ale Jéňa je buzerant, Fantová by na něj ani neplivla, odpadek společnosti, kdyby nebylo tak málo tenorů, poslali bychom ho na léčení.

„Nežvaň a rači mi puč stovku,“ řekla jsem mu. „Pro mě je momentálně největší libido dát matce na žrádlo pro rodinu.“

Přibil ji pěstí na stůl, nikdy ji nechtěl zpátky.

* * *

Seběhly se mi sliny na tu švýcarskou čokoládu, z obalu se na mě smála strakatá kravička, z vemená jí proudil pás hustého mléka do dřevěného žejdlíku. Nebudu ji načínat, až doma, Andula teď potřebuje živiny, obrázek si dáme za sklo v kredenci, ještě jsem nikdy neviděla kravku, jak se chechtá. Mohla bych ji omalovat a vyšít Andulinu nemluvněti na polštářky. Čokoláda bude jistě dobrá. Škoda že není s oříškama. Ve Francii jsem koupila Hugovi veletáfli, vážila aspoň dvě kila, a v ní oříšky jako třešně, ty chrupaly, mňam, mňam.

Schovala jsem čokoládu do tašky, abych se nemusela dívat na tu kravku a hlavně na ty hory za ní. Prý švýcarské Alpy vypadají ve skutečnosti přesně tak kýčovitě jako na obrázcích. Soubor tam předloni byl. Zájezd tenkrát skončil menší

ostudou, lidi si vařili kafe a polívku na suchém lihu v Basileji pod autobusem přímo na náměstí, Švýcaři mysleli, že transportují cikány z Itálie do východní Evropy. Nejhorší jsou v tomhle Francouzi. Když jim člověk řekne, že je z Bohéme, hned dostanou asociaci na nomády a utíkají zavřít slepice. Jejich chyba, že jsou tak neznalí.

* * *

Přede dveřmi zavrzaly boty, čisté gé bé, gé bé, už je tu zas. Slušně zaklepal, počkal, až ho pozvu dovnitř, vstoupil a v ruce držel pugét. Stačila jsem naladit obličej do tvrdé odmítavosti a vychrlit dřív, než stačil pozdravit.

„Co zase chcete, pane Sedláček, řekla jsem vám přece jasně ..“

„Nemusíte se hned rozčilovat, Jano,“ pronesl mírně.

„Šel jsem kolem a napadlo mě, že . . .“ Položil kytici na stůl.

„Podívejte se,“ řekla jsem klidněji. Snad přece jen bude lepší po dobrém. „Mě si nekoupíte ani za sliby, ani za kytičky, ani za dobré slovo, stejně vám ho nevěřím.“

Pokrčil rameny a posadil se na židli pro strany naproti mně. Zapálil si cigaretu a koukal, jak fukám do stroje. Usmál se.

„Proč nevěříte? Myslíte si, že všichni jsou zloduší?“

To ti Bůh řek, pomyslela jsem si.

„Ne, ale nechci s váma nic mít.“

„S náma nebo se mnou?“ zeptal se drze.

„Vsjó ravnó.“

„Možná že se mýlíte.“

„Možná,“ vyslovila jsem s přehnanou ironií.

„Možná,“ napodobil mě a přehodil si nohy.

Připadal mi jako kavárenský povaleč. Napadlo mě, že bych mohla sekretářce udělat pár odmítacích kopií do zásoby. Začla jsem psát, dost pomalu, Modrovous mě chvíli pozoroval.

„Nechcete, abych vám diktoval?“

„Ne, děkuji.“ Kdo ví, co by mi nadiktoval, pokrytec. Ťukala jsem dvěma prsty, vůbec mi to nešlo, ulomil se mi nehet.

„Opravdu nechcete, Jano?“ řekl, ale mělo to širší smysl.

„Ne. Už jsem vám to řekla kolikrát.“

„Takhle si asi nepolepšíte.“

„To je jedno.“ Klepla jsem vedle už asi po dvanácté, musím to přepsat.

„Vám je všechno jedno? I co bude s vaší rodinou?“

„U nás nikdo hlady neumírá, pane Sedláček, jestli vám to neřekli na školení.“

„Máte pravdu. Vy byste ovšem mohla víc než neumřít hlady. Mohla byste docela slušně žít.“

„To můžu bez vás. Najdu si místo někde v továrně.“

„Nemusela byste zrovna do továrny. U nás

například potřebujeme sekretářky."

„Jistě jste si povšiml, jak jsem zručná."

„Praxí byste se naučila. Jste mladá a ne zrovna hloupá."

„Jak můžete vědět, jestli jsem hloupá nebo ne?“

„Umím odhadnout lidi."

„Já taky. Vám například by to nejlíp sedlo u pojišťovny."

Vůbec se neurazil.

„Máte pravdu . . ., možná . . .,“ zamyšleně se mi díval do očí, přestal kouzlit s mimikou a řekl: „Možná že by mi to šlo."

Vstal.

„Já jdu. Chtěl jsem vás jen vidět, nic víc. Tu kytku dejte třeba na hrob pani Pelikánový, když ji nechcete."

„Děkuji. Nemusel jste si dělat škodu."

Típnul cigaretu a pokýval hlavou.

„Život je pes, vidíte?"

Nepočkal na odpověď, dveře se za ním zavřely, ani jsem neslyšela jak. Takovéhle lidi pohledem nevyprovázím. Rychle jsem vstala, abych tu prašivou kytku hodila do kamen. V papíru se tísnila růžová poupata jako čerstvě vylíhnuté myšky. Najednou mi bylo líto je zničit. Natočila jsem vodu do džbánu, zítra je dám na hrob, to je jedno, od koho jsou, kytky jsou kytky, ty nemůžou za to, že je koupil zrovna fízloun ze

služebních fondů za služebním účelem.

XXVII

Matka metodicky donutila Huga darovat alespoň jedno kotě. Ujmou se ho Troníčkoví nad námi, takže se dostane do slušné rodiny. Vybral Alabastra jakožto života nejschopnějšího, protože uměl nejlíp šplhat po klandru na pavlači. Loučili se spolu už od půl osmé ráno, jako by Hugo Alabastra už nikdy v životě neměl spatřit, ačkoliv ho nesl pouze o patro výš.

„Jen aby se mu nestejskalo. Nebo Jůlince po něm.“

„Neboj. Kočka nic nepozná, neumí počítat,“ těšila jsem ho. Jůlince to jistě bylo fuk, čtyři nebo pět, i tak s nimi měla práce dost. Učila je na pekáč dosud bez valných výsledků, samy se nedovedly ještě dobře olízat a Julča musela jejich hygienu pracně poopravovat.

Alabastra nijak nepostrádala. Ležela v Hugových peřinách se zbylými čtyřmi docela bezstarostně.

* * *

K Andulině výbavě přibýly čtyři zánovní hrnce od Feiglů a jeden úplně nový ubrus od paní Troníčkové. Jak my se jí odvděčíme. Andula dostala nápad, že si na ubrus a utěrky vyšije

monogramy jako měla Máša Gellerová, seděla pod oknem a obšívala krasopisně nadepsané Pé.

„Proč Pé? Ještě snad furt seš Honzlová?“

„Přece to bude taky Jardovo, ne?“ řekla téměř uraženě, to Pé jí šlo trošičku šejdrem.

Poupata přes noc porozvila a navoněla celou kancelář. Takové hezké kytky za tak ošklivým účelem. Na hřbitově jim bude opravdu líp. Dvakrát to zkusili přísně, jednou prostředně, včera po dobrém, téměř přes city, jsem žádostivá, jakou metodu použije příště. Zatím je mi to jedno, až přitáhne zas, uvidíme. Možná že by mě zachránil před výpovědí, mohla bych jezdit do zahraničí, Aluška by ztratila argumenty, dokud bych nepřišla o hlas. Ale o ten přijde dřív ona, schůze a diskusní příspěvky jsou na hlas mor, kéž by dostala uzlíky na hlasivkách. Nedostane. Aluška vydrží, i kdyby se všichni potopili, ona se zmocní jediného břevna a bude zpívat a zpívat, nezmar, Jiřina se nemýlí, Alušky přežijou všechno, i nejposlednější potopu světa.

V poledne přišla Fantová seniorka, nepronesla ani slovo, pouze si ověřila, jestli jsem jí nehnula se zámkem na trezoru, formálně zašramotila kbelíkem v kumbálu a zase vypadla. Můj osud je zpečetěn, jistě už dostala zprávu, co by mě brala na vědomí.

* * *

Vzala jsem růže ze džbánu, pokropila kvítka

čerstvou vodou a vydala se pěšky na hřbitov, do večera času dost, docela ráda se projdu přes Malou Stranu a Hradčany. Nejhezčí je Praha seshora, když se vyjde po zámeckých schodech na vyhlídku, kostely vypadají jako jeden na druhém, všechno je blízko, i Karlín dělá na tu dálku dojem nóbl čtvrti.

U Hradu stál vymydlený voják, neporušil předpis ani v nejmenším, jenom oči neměl v pozoru, díval se na mě, jak jdu kolem, usmála jsem se na něj, jelikož nehrozilo nebezpečí, že úsměvu zneužije. Na vojáky chudáky se směju ráda, ale jedině když jedou kolem a rychle zase zapadnou, takže neslyším, co pokřikují. Myslím, že tenhle se taky usmál. Aspoň mu to zkrátí hlídku, třeba bude z dlouhé chvíle myslet na to, co jsem za holku, a v duchu si řekne „Kam s tou kytkou v tom vedru, slečno,“ jistě by ve mně nehledal nepřítele lidu, jehož bezpečnost stráží.

Z Pohořelce k Markétě to jde nejpomaleji, půlhodina trvá věčnost, není se moc na co koukat. Až nám spadne barák, možná že nás přestěhují sem, do novostaveb s koupelnama. Ani by to nemuselo být v novostavbě, hlavně koupelna, třeba kotel a bez kachlíků, aby se v ní člověk mohl zavřít a cáchat bez obav, že na něj někdo vrazí z pavlače, zrovna když sedí v lavóru. A splachovací záchod jen pro naši rodinu. Nikdo by se nehádal, kdo zas nechal svítit světlo, kdo

tam sedí dýl a kdo bude umývat. V neděli sedí u nás na záchodě nejdýl pan Holubec, bere si s sebou křížovky a cigarety, aby měl klid. Hugo vždycky pobíhá kolem, dává nohy křížem, ale pan Holubec nevyleze, dokud nemá tajenku.

Když jsem dorazila na hřbitov, bolely mě nohy a byla jsem mokrá potem jako hastrman. S chutí jsem ponořila ruce do kádě s vodou na zalévání. Hrobník stříkal cestičku zrovna u paní Pelikánové.

„Dobrý den,“ řekla jsem. „To je fajn, že mi natočíte vodu tady do té láhve?“

Vyndala jsem zvadlé lilie, co tu byly ještě od minule. Hrobník mi vzal láhev a pečlivě ji vymýval.

„To víte, že jo, slečno. Ale má ta vaše maminka hezkej hrobeček, že jo?“

„Pokud je hrob něco hezkýho . . .“

„Už jí tu roste pěkná travička.“ Naplnil láhev vodou a postavil ji doprostřed. „Děte kousek dál, trošku to tu mamince přikropim, abyste nemusela s konví.“

Zavlažil trávu na hrobě a proudem vody omyl náhrobní kámen. Umělý mramor ztmavl a zaleskl se na slunci jako deska od piána.

„Děkuju, pane hrobník, ale to není moje maminka,“ řekla jsem a zadívala jsem se na osvěženou trávu. „Byla to jedna moc hodná pani a nikoho neměla.“

„Ne? Má aspoň vás," usmál se. Vypadal mladě a vesele, spíš jako pěstitel orchidejí než hrobař. „A tu starou pani, co sem chodí a toho fešáka. Vidíte, aspoň tři lidi na ni vzpomínaj. Já tady mám hroby, který kdybych občas nevyplel, zarostou mechem. Máte lidi, který při pohřbu málem padnou žalostí do jámy za nebožtíčkem, ale víckrát se tu neukážou. Někdy ani nepředplatěj hrob."

„Tenhle hrob je předplacenej?" zeptala jsem se s obavou.

„Na deset let, myslím."

„Kdo ho předplatil?"

„Mám to v kanceláři, musel bych se podívat. To víte, já si všechny nepamatuju. Mám tady těch nebožtíčků na vosům set."

Spustil vodu, odtáhl hadici a zmizel ve vedlejší uličce. To je divné. Že by paní Pelikánová přece jenom někoho měla? Kdo by z vlastní kapsy platil na deset let dopředu ženské, se kterou se ani nestýkal? Nějaký synovec? Nebo marnotratný syn? Fantazíruju. Asi se o to postaral nějaký pojišťovák, ona si přece platila pohřebné a všechny náležitosti.

Posadila jsem Modrovousovy růže do láhve od zavařeniny, vázu by beztak někdo ukrad, i na hřbitově se krade, všichni nebožtíčkové mají kytky v láhvích od okurek. Ushlé lilie jsem šla vyhodit do koše na konci cesty. Puchýř na patě se

mi zase rozedřel, chvíli si tady pak sednu na lavičku u hrobu těch dříve bohatých sousedů paní Pelikánové.

Než jsem se vrátila, zasedla ji babička jak vlašský oříšek, svrasklá, roztřesená, s hláskem jako zpřetrhaná nitka.

„Dobry-ý de-en,“ odpověděla mi slabounce a usmála se zakalenýma očima.

„Dneska je teploučko,“ zaculila jsem se taky, babičky stejně jako vojáci zasluhují, aby se na ně člověk aspoň usmíval.

„Vy jste přítelkyně paní Pelikánový, že? Pamatuju si vás z pohřbu, byla jste tu ještě s jednou paní.“

Chvilku se na mě dívala, jako by mi nerozuměla.

„Vy jste tu taky byla?“

„Ano,“ řekla jsem. „Pani Pelikánová byla moje kamarádka.“

Pokývala hlavou.

„Ta už je taky po smrti. Chudák Fanyinka. Už jsem tu zůstala jenom já-á.“

„Taky? A kdypak?“ Domyslela jsem si, že mluví o té druhé babce z pohřbu.

„Taky. Na mě to už brzy čeká-á.“

Kývala hlavou, snad ani ne o své vůli, hlavička se jí chvěla sama od sebe.

„Všechny nás to čeká,“ snažila jsem se ujistit ji, že v tom není sama. Nejhorší je, že tam člověk

musí sólo. Každý člověk je ve smrti osamělý. Asi proto se jí tolik bojíme. Musíme do toho neznáma bez doprovodu. Nikdo neví, jaké to je potom, jako nikdo neví, jaké to bylo před tím. Blbá myšlenka, avšak má jednu přednost, že o ní pořád musím přemítat. Od mala. Od té doby, co jsem zjistila, že je smrt. Od té chvíle, co jsem viděla opilou Beranici, jak leží mrtvá na chodníku, vypadlá z okna třetího poschodí, a nezvedá se, aby šla znovu žalovat, že na ni vyplazuju jazyk. O několik let později jsem se přirozeně začla ptát, proč žijem, taky banální otázka, každý si ji však dříve nebo později položí. Moc často se ale raději neptá, stejně se nic nedozví. Je snadné věřit ve vyšší intelekt a nechávat všechno na něm, ale ještě snazší je nevěřit v nic, vraždit, loupit a ničit bez obavy, že budeme potrestáni. Jsou lotři, kteří se nakonec dají na pokání, jsou materialisté, co si vykládají karty a celý život věří na horoskopy. Každý se bojí něčeho mimo tento svět, ne pořád, možná, ale taková chvíle se nikomu nevyhne. Dokud je člověku hej, nepostrádá přátele, dokud je silný v kramflekách, kašle na smrt a sčítání zlých skutků. Neumím si však představit starce, který by o těchto věcech nepřemýšlel. I největší vrahoun může dojít blaženosti, když uzná své zločiny za zločiny, řekl mi jednou Krůno, bohužel to odkládají na tu nejposlednější chvíli.

Babička seděla, kebulka se jí pokyvovala

zepředu dozadu, dívala se na zelený hrob, byla v něm už do půl těla.

„Tak vy jste Andělku znala-a?“ probrala se.

„Ano, dlouho, asi tři roky.“

„Já-á ji zná-ám,“ zamyslela se a já očekávala, že větu dokončí. Posadila jsem se na mramorový rantl a zula jsem si botu. Puchýř se mi roztrhl. Ještě abych ze hřbitovni hlíny dostala tetanus. To pak člověk mašíruje do hrobu ráz dva, ani si nestačí propláchnout svědomí.

„Já-á ji zná-ám pětatřicet let,“ dopověděla stařenka. „Zrovna se vdá-ávala.“

„Měla nějaký děti?“ Zatoužila jsem vypátrat odpověď na tu tenkrát zamluvenou otázku. Babička kývla hlavou o něco víc a opět se zamyslela. Mlčela jsem, abych jí nenarušila vzpomínání.

„S dětmi je kří-íž,“ vzychla po dlouhé době jakoby pro sebe.

„Proč myslíte?“ povzbudila jsem ji.

Odpovědi jsem se nedočkala.

Babka vstala, pokřižovala se, hřbetem ruky naznačila kříž nad hrobem a šla. Spíš lezla jako brouček, maličkými krůčky přes miniaturní překážky na pískové cestě.

Půjdu taky. Vlastně pojedu. S tím puchýřem bych šla do Karlína týden.

Zkusila jsem kliku u hrobníkovy kanceláře. Bylo zamčeno. Asi ještě pracoval na zeleni. Stejně

je to jedno. Hrob zřejmě předplatil nějaký svědomitý pojišťovák, aby si mohl odfajfkovat klienta a předat to k likvidaci.

* * *

Doma byl blázinec, nábytek na pavlači, matka si vzpomněla, že už začne gruntovat, co kdyby Jardovi rodiče přijeli dřív. Byt byl o něco čistší, nikoli hezčí. Stěny začernalé ještě od předloňského topení, na malování nám stále nezbyvalo. Na chvíli jsem naše apartmá spatřila cizíma očima a trochu se mi podlomily nohy.

„Co myslíš, Jano, neměli bysme tu skříň šoupnout támhle?“ zeptala se matka celá dychtivá.

„Určitě, z estetického hlediska to bude lepší, avšak zase to bude vadit při průchodu do kuchyně.“

„Však se protáhnem,“ pravila sebevědomě.

„Jedině na bok, ale jak chceš nosit stříbrné podnosy s pokrmy?“

Vyzkoušely jsme několik způsobů, nakonec skříň zůstala tam, kde byla předtím. Její obrys se rýsoval na zdi příliš nápadně. Ale nebylo na škodu skříň odstrčit, našli jsme za ní příložník, Hugovu mapu, co už hledá od druhé třídy, a pět pingpongáčů, co tam zašantročily kočky. Úplně se zbláznily z toho množství skákajících kořistí, i matku to rozesmálo. Jůlinka driblovala nejlíp, kořata každou chvíli upadla na záda, ani se už

nemuselo zametat.

„Škoda že si tohle neužil Alabastr," vzdychl Hugo. „Já se skočím zeptat, jestli se mu nestejská."

Vypadl, aby nemusel utírat prach, jeden míček zmizel, Hugo je spravedlivý, nechce, aby Alabastr přišel zkrátka.

Daly jsme do pořádku pokoj, Andula naleštila linoleum, trápilo ji, že je vyšlapané do černá, vypadá to jako špína.

„Copak se lidi budou koukat na zem?" řekla matka.

„Jasně. Musíš je oslnit krásou svého ducha, Ančo, nic víc je stejně nezajímá, než jaká seš nevěsta," řekla jsem.

„Jó ne. Ale Jarda říkal, že na tom nezáleží, že si nebere naše linoléum, ale mě."

Hugo přinesl od Troníčků zbytek barvy, přetřel ty nejhorší šlápance, do svatby to vydrží, nikdo nic nepozná. Pak vzal hadr a kbelík a začal umývat dveře Blankolínem.

„Blankolín, dámy a pánové, račte se podívat, račte zkusit vlastnoručně," vyvolával a šmejdil hadrem po zašlém laku. „Hadrem doprava, hadrem doleva a co vidíme? Skvrnu jako volský voko. Mami, todle nejde ani Blankolínem."

Nechaly jsme gruntování, sedly jsme si jako v biografu a smály jsme se. Matce nadskakovalo břicho, Andula snad potratí.

„Vem to mejdlem, Hugáči," řekla jsem.

„Ano, dámy a pánové, správně. Blankolín stojí za bačkoru, lépe je použít mýdla značky n. p. Rakona, račte se podívat, račte pohledět," namydil rejžák a pokračoval. „Rejžákem doprava, rejžákem doleva a co vidíme? Nic nevidíme, mami, todle nejde ničím."

„Jen přitlač," smála se matka.

„Nevidíme efekt? Ne. Přitlačíme, rejžákem nahoru, rejžákem dolů, prosím, co vidíme?"

Skvrna jako volský voko vypadla i s lakem a roztráštla se na umyté podlaze. Myslím, že jsme se všechny tři počůraly, matka musela Hugáče vyhodit, abychom neuklízely do rána. Jediný výsledek šoupaní nábytkem byl, že jsme daly moje kanape z rohu pod okno, aby hosti měli na čem sedět, až budou pít aperitýv. Uvíkala jsem změnu, aspoň v noci uvidím hvězdy, případně můžu vylézt oknem na pavlač a chodit po klandru jako náměsíčník.

Dlouho jsme nemohly usnout. Bylo dusno, otevřely jsme všechna okna dokořán, ale nic platné. Jedině děti spaly tak poctivě, že je bylo slyšet po celém bloku. Andula se otočila na posteli, na chvíli přestala chrápat, přes střechy zařinčela noční tramvaj. Jůlinka seděla v okně a dívala se do tmy. Vypadala v měsíčné noci jako egyptská modla.

Někde na střeše pípнул ptáček. Za chvíli zas.

Nikoliv. Žádné ptačí mládě. Nahoře u Troníčků pípál Alabastr. Jůlinka natočila uši po zvuku. Slyšela jsem paní Troníčkovou, jak vstává, rozsvěcí v kuchyni, rachotí hrnkem a mazlivě říká: „Neplač, tady máš mlíčko, vem si mlíčko, no vidíš.“ Světlo zase zhaslo, paní Troníčková vlezla zpátky do postele, slyšela jsem, jak postel zavržala. Asi taky nemohla usnout. Kotě ještě párkrát píplo, pak ztichlo. Zavřela jsem oči, snad usnu, když chce člověk usnout, nesmí se na to moc soustředit, musí vzpomínat na hezké věci, na lidi, které má rád, na všecko příjemné, svědomí je lepší pitvat po ránu, aspoň se nezaspí předsevzetí. Vzpomínala jsem na Helgu, jak jsme si drhly záda v horském potoce pod Tatrami a vzájemně si počítaly žebra, jak Helga nasbírala maliny a udělala krémeš z bílku, žloutek jsme si schovaly na večer, kdyby nám nikde nedali mlíko s chlebem.

Otevřela jsem oči a podívala se na nebe. Bylo jako děravý smuteční závoj. Jůlinka už na okně neseseděla, jen aby nešla shánět kocoura, co bysme pak s těma kořatama . . . Znovu jsem začala usínat.

Na Horehroní je ještě kus starého světa, lidi chodí v neděli do kostela v krojích, dívky s očima na špičkách svátečních holinek, v rukou sepjatých na břicho růžence a modlitební knížky, do hospody nesmějí, ta je jenom pro mužské, ti si tam zpívají

a pijí víno, ženičky mohou nahlédnout leda oknem, muži si střeží výsady.

Něco lehce dopadlo na okenní rám, otevřela jsem oči. Jůlinka, v tlamičce Alabastra, znehybnělého jako pytlík tabáku, šup s ním k ostatním do Hugovy postele, loupežnice, vloudila se k Troníčkovům, ani si ničeho nevšimli.

Matka si obrátila peřinu studeným na tělo a zamumlala:

„No vida. A jsme zase relativně komplet.“

XXIII

„Hugo,“ volala ráno paní Troníčková a nakláněla se přes pavlač. „Pod' vlízt k nám pod postel, to kotě se mi schovalo. Aby mi tam neudělalo loužičku.“

„Von je u nás, pani Troníčková,“ hulákal rozjařený Hugo, jako by od ní byl kilometr. „Jůlinka vám ho v noci ukradla!“

Matka vyběhla ven.

„Nechte ho ještě u nás, když se mu nechce od mámy. Až bude větší.“

Andula se musela taky honem podívat, vyšla jsem za ní. Stáli jsme všichni čtyři u kandelábru jak slepice na hřadě. Paní Troníčková vypadala legračně, když se na ni člověk díval vzhůru nohama.

„Tak jó. Vono ji stejně furt hledalo, chuděrka malá.“

Jak paní Troníčková přešla po pavlači, upadl zespada kus omítky.

„Zameř to, Hugoušku,“ řekla matka. „Ať se nenanosí do bytu.“

Ze stropu pavlače lezlo proutí, za chvíli uvidíme paní Troníčkové pod sukně.

„Musim to ohlásit na ÓPÉBÉHá, nebo to za chvilku spadne celý,“ řekla matka. „Rači tam skočím hned, stejně nám už rok máji dát nový kamna.“

Doprovodila mě k tramvaji. Obvodní podnik bytového hospodářství byl hned u stanice.

„Přijed' brzy, Jano,“ volala za mnou na plošinu. „Musíme dneska udělat kuchyň.“

Zamávala jsem jí.

Stála na chodníku a dívala se za mnou, stará, sešlá, něco mě dloublo v krku. Vážně jí musíme koupit nový hubertus, tenhle už je příšerný. Až se vrátí soubor, půjčím si od Jiřiny, vždycky mi půjčí, budu jí to vracet ve splátkách. Nebo Helga. Mohla bych si od její maminky vypůjčit šaty pro naši mámu na svatbu. Je skoro stejně silná.

V čem půjde Hugo, nevím, matka mu bude muset prodloužit kalhoty. Kravata není tak drahá. Jarmila přijde v kloboučku a s rukavičkama, budeme vedle ní vypadat jak chudý příbuzenstvo. Taky by mi mohla něco půjčit,

káča, jenomže ona se bojí, abych jí to neoseděla. Nebo nepokecala svíčkovou. Panebože, jak já se nacpu. Až prasknu, na mou duši. Matka ovládá svíčkovou líp než Rostropovič Čajkovskýho. To bude prelúdium, jen aby se už rozehrálo.

* * *

V kanceláři jsem neměla stání, co tady budu okounět. Dopsala jsem ty odmítavé formuláře pro sekretářku, počkala do jedenácti na listonoše, ale nic nepřišlo. Pojedu domů.

Ve dveřích jsem se srazila s Modrovousem, dneska měl jiné boty, takže jsem neslyšela varování z chodby.

„Kampak?“ zdvihl pravé obočí.

„Domů,“ řekla jsem. Pak jsem se nemohla udržet a dodala jsem. „Chystáme veselku, pane Sedláček.“

„Ano?“ zarazil se. „Koho si berete, jestli se smím ptát.“

„Ále,“ zívla jsem, „jednoho amerického milionáře.“

„Nedělejte si legraci,“ pravil.

„Bane, mám sestru, vlastně dvě, jestli jste to nezapomněl.“

„Jistě,“ řekl a tvář se mu rozjasnila. „Těšíte se?“

„Těším, jak se nadlábneme.“

Opíral se o veřej dveří, nešel ani dovnitř, ani ven.

„Podte dál, jestli chcete něco úředního," řekla jsem strojeně.

„Nepřišel jsem úředně," pravil.

„Ne? Tak to můžu jít. Máme doma velkéj úklid."

„V pracovní době?" zasmál se.

„Vy teď jistě taky máte pracovní dobu."

Zacinkala jsem klíči na znamení, že jsem netrpělivá.

Odrazil se od veřejí a vyšel na chodbu.

Zamkla jsem pečlivě, několikrát jsem zkusila, jestli zacvakly všechny zámky.

„Mohl bych vás zavízt do Karlína, stejně tam mám cestu."

„Ano? Snad ne za nějakou další obětí?" řekla jsem drze. „Jestli jedete k Bomzákovum, bydlej u nás v domě, přízemí vlevo přes dvůr, pozor zlý pes."

Neodpověděl. Jenom trochu vysunul bradu. Sestupoval přede mnou po točitých schodech, na schodišti bylo šero, docela dobře bych ho mohla srazit dolů. Ale já bych ho nesrazila. Neumím si představit, že bych někoho srazila. Stejně mě už ten vztek přešel. Vždyť se mi vlastně tak moc neděje. Půjdu do Dřevony, matka už mluvila s vedoucím, přijali by mě hned od prvního za sedm stovek měsíčně. Když odpadne Anča, nějak vyjdem.

„Jano," zarazil mě Modrovous na ulici.

„Opravdu se nechcete svízt?“

„Ne, děkuju, tramvají mi to přijde levněji,“
pravila jsem s úsměvem.

„Vy jste strašná. Já s vámi opravdu chci
mluvit úplně neúředně.“

„O čem?“

„Tak. O vás. Zajímáte mě.“

Nadechla jsem se, ale přerušil mi hubatost.

„Ne tak, jak si pořád myslíte vy, sakra, pojd'te
se mnou aspoň támhle na kafe.“

„Já kafe nerada,“ řekla jsem pitomě.

„Opravdu, Jano, jenom na chvíli. Jen co
vypijeme jedno kafe.“ Kývl hlavou směrem k
fakultě. „Přísahám, že vás k ničemu nebudu
přemlouvát.“ Na mou duši, že zdvihl ruku jako k
přísaze, úplně mě vyvedl z konceptu. Původně
jsem chtěla citovat jezinky ze Smolíčka
Pacholíčka.

„Jak můžete přísahat, když jste takovej
neznaboh?“

Vzal mě tou křivopřísežnou rukou za loket a
zamanévroval mě směrem k mostu. No co, třeba
se něco dozvím.

Páni, kdyby mě tak viděla Fantice, jak se
vedu s fízlem po Mánesáku. Matku by ranila
mrtvice. Ohlížela jsem se po lidech, nakukovala
do tramvají, naštěstí mi ten loket pustil, ani jsem
se nemusela moc kroutit. Natáčela jsem hlavu,
jako že mě šíleně zajímá, co se děje na hladině

Vltavy, a snažila jsem se držet v jeho zákrytu. Bylo to asi tak platné, jako když má člověk na zadnici flek a snaží se ho zakrýt tím, že se plíží zády ke zdi. Jen aby nebyl někdo známý v té hospodě. Skoro až doprostřed mostu jsme mlčeli, měla jsem pocit, jako kdyby mě sebral chlupatej a vedl mě na čtyřku. Jen aby mě tam nezavedl doopravdy. Čtyřka odtud není daleko. Uprostřed mostu se sklonil, podíval se mi do odvráceného obličeje a zaculil se.

„Proč se pořád díváte na vodu?“

„Vyměřuju si hloubku skoku, až nebudu vědět co dál.“

„Tohle byste neměla říkat, Jano. Taková mladá a . . . plná energie.“

„Jenom zdánlivě, pane Sedláček," usmála jsem se. „Člověk vydrží hodně, ale ne všechno. Jistě s tím máte zkušenosti.“

„Nemluvte takhle, Jano," řekl a odmlčel se.

Přešli jsme kolem filozofické fakulty. Zavedl mě do hospody za rohem. Hnala jsem se první do nejtmašího kouta.

Místo kafe jsem si objednala dršťkovou polévku přesnídávkovou, vyjde to na stejno, tu korunu páde ještě mám.

„Nechcete koňak? Nebo trošku vína?“

„Děkuju, nepiju.“

Zdvihl obočí a lišácky se zašklebil.

„Nepijete?“

I tohle vědí, parchanti. Kdo to na mě moh prásknout? Kdokoliv. Byla jsem sčesaná jak smeták, začla jsem pít v blbě náladě, a to je nejhorší. Venca mi tenkrát objednával jedno deci za druhým, stejně do mě investoval marně. Řekla jsem mu, že jdu na záchod, a odpotácela jsem se, ani nevím kudy, do hotelu. Muselo mě potkat dost lidí, někdo za mnou poslal Kadluba, aby mi domluvil. Nepamatuji se, co mi říkal, jenom vím, že jsem do něj bušila a strkala ho ze dveří. Strašně jsem brečela a vykřikovala do omrzení větu: „Jakou jste si mě vychovali, takovou mě máte!" Musela jsem být hnusná. Pak mi bylo špatně a druhý den ze mě nešel hlas. Fajrajzl si mě vzal stranou, přišla Aluška a vyprali mi kadeře, musela jsem se Kadlubovi veřejně omluvit. Týden nato se opil Kadlub, rozbil umývadlo, a poblil koberec v hotelu Šohaj. Nějak se to ututlalo, čestně nahradil škody, nikoho neurazil, vždyť byl koneckonců jen roztomile stříknutý.

Než jsem snědla polívku, vypil Modrovous dva gruzíňáky.

„Jano," řekl a v očích měl jiskřičky.

„Copak, pane Sedláček?"

Zvážněl.

„Musíte mi říkat pane Sedláček?"

„Copak vím, jak se jmenujete doopravdy?"

„Honza."

„Ale dál.“

„Sedláček,“ tvrdil vesele.

„Já vim. Pro mě Sedláček, pro toho z Karlína Nováček, pro jinýho Macháček nebo Hubáček, jen abyste si to nepoplet.“

Mlčel, jenom se díval a šklebil se skoro pobaveně.

„Mně je to vlastně jedno, jak se jmenujete, stejně jste pekelník. Takovej malej český pekelník Matěj nebo jak se jmenuje. A já jsem káča.“

„Možná že se mýlíte.“

„Těžko. Za jediný podpis slibujete hory doly.“

„Nechci žádný podpis, Jano, už ne.“

„Tak co chcete?“

„Bejt s váma,“ vyhrkl. Nepletla jsem se, další fáze, hlouběji přes city, po zlém si necháme jako poslední možnost.

„Pane Sedláček,“ řekla jsem. „Nehrajte to na mě, tak naivní nejsem. Jste fešák, to je fakt, ale já o vaši společnost nestojím.“

„Jano, já nejsem tak zlý, jak si myslíte.“

„Ne?“

„Ne.“

„Proč tedy neděláte něco jinýho?“

„To není tak jednoduchý.“

„Když chcete dělat detektiva, proč se nedáte ke kriminálce? Proč nehoníte opravdový zločince?“

„To není tak jednoduchý, jak si představujete," opakoval stereotypně.

„Prosím vás," mávla jsem rukou. „Paběrkovat na pomluvách. Neponižuje vás to?"

Sešpulil pusu a díval se na mě, jako bych opravdu byla naivní.

„Ne," řekl zastřeně.

Jasná odpověď zůstala někde za hranicí státního tajemství, kam mi nebylo dovoleno proniknout. Kdo ví, jak je to opravdu. V každém případě, vnitro je úřad, jsou tam poskoci a šéfové jako všude jinde, intriky a podrazy, každý chce výš, stejně jako u nás v souboru. Modrovous možná neumí dost zručně vyrážet zuby, proto paběrkuje na drobných udáních. Možná. Třeba ještě budu koukat, jak to umí perfektně.

„Já jsem jen malé kolečko ve velké mašině."

„To jsme všichni, ale i kolečko si může jako náhodou vylomit zoubek."

„Vy už jste si ho vylomila?"

„Ano. Jenomže sama."

„Jak to myslíte?"

„Takto," řekla jsem a ukousla jsem si chleba.

„Já už z té vaší mašiny brzo vypadnu."

„Jistě," pravil a mě to přece jen zarazilo.

„Proto jsem za váma přišel. Mezi náma, Jano, je tam na vás hlášení od té nové uklízečky. Tak hanebné, že se mu nedá věřit. Ale oni mu věřit budou. Nemůžu dokazovat, že to není pravda. Ale

když byste projevila aspoň formálně ochotu ke spolupráci, dalo by se to zlikvidovat."

Obešla mě hrůza. Tak ono se to vážně už rozhodlo. Pořád jsem doufala, že to nějak dopadne. Nějak jinak, že z toho vybruslím, pořád jsem si v koutku duše dělala naději, i když mi v podstatě bylo jasné, že je to jasné. Ale doufala jsem, že se přece jenom někdo postaví proti. Ále. Nikdo nemůže protestovat, ani Jiřina, ani Vochlová, samy mají co dělat, aby se udržely. Budou mlčet. Všichni budou mlčet.

„Nebud’te smutná, Jano. Stačí vám formálně to podepsat a já už s tím něco udělám. Věřte mi, chtěl bych vám pomoci. Stojíte mi za to, abych vám pomohl. Líbíte se mi.“

Na chvíli mě znejistil. Co když mluví pravdu a vážně mě chce vytáhnout z průšvihů? Bože, proč aspoň jednou v životě nepoznáme, kdy druhý mluví pravdu? Ne. Kecá. Jak se to říká? Podej čertu prst a bude chtít celou ruku. Houby. Jestli mi tenhle ďábel chce pomoci, ať visím. Ať nežvaní, že se mu líbím. Předpokládá patrně, že zabere na mou ješitnost. Co by se takovému fešákovi mohlo líbit na mně? Podívala jsem se po lokále, seděli jsme tam skoro sami, jenom u pultu stáli dva chlápci s pivem. Vypadali dost dělnicky, snad to nebudou jeho kolegové. Na protější stěně vedle věšáků viselo kuchyňské zrcadlo. Spatřila jsem svou hlavu na dlouhém krku v jeho dolní

polovině, jako vlastní portrét. Rozcuchaná, zpocená, lesklá, s nosem jako menší kapesní kramle rozžhavená do červena. Já vypadám. Jako ozdobná zátka do láhve. Jenže nejsem tak srandovní. Lhář. Krůno mi říkal, abych jim nevěřila, tenkrát u rybníka, jak jsme chodili kolem dokola. Odpřísáhla jsme mu, že jim na nic nenaletím. Houby se mu líbím. Ach, Krůno, co mám dělat? Nechci, aby mě vyhodili. Proč jsi mi nosil ten inzerát? Tři roky života v tahu. Třeba by mě nevyhodili, mohla bych jít studovat při zaměstnání, dali by mi pokoj, mohla bych se vypracovat na sólistku. Říká, že mi chce pomoci. Stojím mu za to, aby mi helpnul. Třeba není tak zlý. Líbím se mu. Šťápatá, pihatá, kost a kůže.

Kecá. Je to léčka. Dábelská past.

Psychologický trik. Kdo ví, jestli tam nějaké hlášení vůbec je. Nic není pravda, všechno jsou to machinace pekelníků a pekelnic. Naštěstí jsem se na tenhle trik připravila, aniž jsem tušila, že se mi to bude hodit. Kašlu mu na pomoc. Když mě vyhoděj, mám kam jít, hlady neumřu, a i kdyby. Stejně je to jedno.

„Děkuju vám, pane Sedláček,“ řekla jsem záměrně smutným tónem. „Vy možná jste ještě trochu slušnej člověk, možná mi opravdu chcete bejt nápomocnej, já vám věřím, ale děkuju vám.“

Zvedla jsem se od stolu a zaplatila svou polévku vrchnímu u výčepu. Ve dveřích jsem o

něj zavadila pohledem. Seděl nad prázdnou sklenicí od gruzíňáku a díval se na mě. Úplně normálně, bez kouzlení obočím a vysouváním tesané brady, jenom se díval, pekelník. Krůno říkal, že ďáblové jsou stejně padlí andělé. Budu se muset kouknout do katechismu, jak to s nima vlastně je.

Vydala jsem se pěšky do Karlína.

Strašně se mi nechce ze souboru odejít. Byl to fajn život, zájezdy po republice, přes všechny trable plno legrace, dobré bydlo pro mě i pro Alušky. Jenomže Aluška ho chce mít ještě lepší. Proto musím vypadnout. Dobré bydlo není pro takové, jako jsem já. Půjdu na základnu, nadstavba je pouze pro ty lepší, pro ty vyvolené a spolehlivé. Vypracuju se na truhlářku, zbytečně jsem pracovala na tom, abych byla zpěvačka, dobrá sborová zpěvačka s nadějí, že půjdu externě studovat, abych na stará kolena mohla školit další. Za tři roky jsem se mohla naučit něco jiného. Třeba vyrobit stůl. Poctivý stůl o čtyřech nohách. Teď je mi pomalu jednadvacet pryč a kromě kvákání ve sboru neumím vlastně nic. Mohla bych tlumočit, ale to je v téhle chvíli jako chtít pas do Ameriky. Z bláta do louže. Pro ně. Takový živel pustit do styku s cizinci. To zrovna. Kdo ví, co by jim napovídala. Houbeles bych jim napovídala, vědi všechno i beze mě. A stejně nic nechápu.

Doma jsem si připadala jako ve snu. Všecky drželo svatební nadšení. Andula si umyslela, že vydrhne černá prkna na podlaze v kuchyni do bělá. Hugo měl prsty rozedřené od šmirglpapíru, matka vystýlala šuplata čistýma novinama a tvářila se jako jezulátko. Musela jsem se přemoct, abych jim nekazila náladu, vzala jsem Andule rejžák, ať si jde radši dělat manikúru nebo vyšívat ty svoje šišatý Pé, nad rejžákem můžu hekat a být namíchnutá, nepozná se proč.

XXIV

Jůlinka mě v noci přskočila a vyběhla oknem na procházku. Než odešla, svěřila děti do péče Hugovi, naskládala mu je kolem hlavy, aby jim nahradila vlastní teplou srst. Vypadal, jako by spal v beranici. Jen aby se nám nesčuchla s nějakým kocourem. Všimla jsem si, že ten zrzek od cikánů ometal dnes po dvoře, určitě čeká na Julču. Trochu svobody jí ale dopřát musíme. Nemůžeme ji týrat celý život zavřenou v bytě. Stejně by utekla. Užene si kořata, já už to vidím, jak si užene šest zrzavých holátek, co my s nima uděláme. O kočky nikdo nemá zájem, lidi mají předsudky, že kočka je falešnice a smrdí. Náhodou vůbec nesmrdí a není falešná. Jůlinka

nás v bytě strpí docela klidně všechny čtyři. V podstatě je to její byt a my jsme tu od toho, abychom ji hladili a dávali jí potravu, když teda chceme, nijak to od nás nevyžaduje. Postarala by se o rodinku i bez nás. Já vím, proč je někteří lidé nemají rádi. Kočka člověka totiž neposlechne, dělá si co chce, je vznešená a svobodná i v kleci, a to právě někteří lidé nesnesou. Bomzákovic mají vlčáka, je strašně zlý, ale jaký pán, takové domácí zvíře. Poslouchá na slovo a lůže nadřizeným nohy. Na naši rodinu je jak vlkodlak, nejradši by nás zakousnul. Dal se slyšet, že na ty naše potvory vezme flintu, jestli budou v noci dělat rambajs. Kočka náhodou vůbec rambajs nedělá, dvakrát do roka si zazpívá milostnou árii na střeše a tím to končí. Bomzákovic vlčák štěká od rána do večera, v noci jednou za hodinu, každý se jich bojí, nikdo nic nenamítá. Snáším akorát Bomzákovic babičku, všichni na ni v jednom kuse štěkají víc než pes, i ta malá holka ji komanduje, ale babička se nikomu nesvěří, zakázali jí to, vždycky utíká po dvoře, aby ji snad někdo neoslovil.

Bomzákovic na státní svátky zdobějí i okno u záchoda, mají na to takovou speciální úzkou vlaječku, co pokryje celé okno, takže můžou o státních svátcích hodně větrat a nikdo na ně nekouká. S tím psem by byla řeč, kdyby na něj furt nevolali povely. K noze, sedni, lehni, zalez, vylez, kousni, pušť, trhej . . . Pan Bomzák je v

takovém klubu, kde se cvičí psi, aby byli zlí. Někdy cvičí vlčáka na dvoře, všichni jsou zalezlí doma strachy. Bomzák má filcový rukávy a vlčák se mu do nich zakusuje. On strašně rád předvádí partajím, jakej má u psa respekt. Na ženu taky volá povely, Božka vodu, sem, ne tam, povídám, zavolej psa. Božka zavolá psa, Bomzák ho zavolá taky, pes neví, koho má poslechnout, úplně zblblej lítá mezi Bomzákovejma půl hodiny sem tam, nakonec dostane kopance, že neposlouchá páníčka.

Kdybych takhle nakopla Jůlinku, sebere kořata a víckrát se k nám nevrátí. Radši umře hladu někde v kanále.

Nemohla jsem spát. Bylo zase dusno, snad už brzy spadne bouřka. Pořád jsem myslela na Modrovouse, jak byl ochoten mi pomoci, proč mu nevěřím, i nejhorší lidi můžou mít záchvaty dělat dobré skutky. Možná ani není tak špatný člověk, má prostě takové pitomé zaměstnání. Ale proč dělá právě tohle? Asi ho někdo drží v hrsti, jako by držel v hrsti on mě, kdybych se mu upsala. Jiřina zná ve Střelících jednoho člověka, kterého takhle na sliby dostali, musel jim dávat zprávy chtě nechtě, a aby nikomu neublížil, začal si vymýšlet, oni mu na to přišli ráz dva, a ten chudák neměl na vybranou nic lepšího, než se oběsit na kandelábru před národním výborem.

Stejně to na mě filmoval s tím zájmem. Co by

ho na mně mohlo zajímat. Co vůbec může vnitřáky zajímat na takové obyčholce, jako jsem já. Mohla bych podat hlášení maximálně na Bomzáka, že týrá psa, ale kdo ví, jestli na týrání zvířat je vůbec paragraf, když není ani na ty, co týrají lidi v koncentráku u Ivoše. Radši na to nebudu myslet. Snad mě nechá na pokoji, až vypadnu ze Sedmikrásy. Ve Dřevoně snad už nebudu nikomu vadit. Naučím se dělat nábytek a vyrobím něco prima do našeho bytu. Hugo se to naučí ode mě, je šikovný na vyrábění věcí. V srpnu pojedeme za Krúnem, musím mu všechno vyprávět.

V noci se mi zdálo, že slyším pana Bomzáka, jak nadává psovi.

„Tumáš, ty potvoro zatracená, já ti dám flákat se mi tady.“

Pes hrůzostrašně zavrčel, několikrát štěknu a ztichl. Asi ho ty kopajnce už ani moc nebolely. Chudák pes. Chudák pan Bomzák. Někdy se stane, že se pes naštvě a roztrhá vlastního pána. To musí být krveprolití, nechtěla bych u toho asistovat.

Slíbila jsem Hugáčovi, že ráno půjdeme na plovku a zůstaneme tam celý den. Matka nám namazala chleba sádlem, měla v plánu celý den šít, aspoň nebude muset vařit.

„My se s Aničkou už nějak odbudem,“ řekla a strčila krajíce do pytlíku od mouky hrubé. „Ne

ale, abyste tam byli do noci."

„Neboj mamí, nejdýl do šesti.“

Vyšli jsme na pavlač. Dneska bude pařák. Třeba se opálím jako Jiřina a pihy se mi trochu ztratěj v ostatním pigmentu.

„Děti,“ zavolala za námi matka. „Neni tam někde kočka?“

„Vona neni doma?“ zarazil se Hugo.

„Ráno tu nebyla. Nalila jsem jí mlíko a pořád je tam plná miska.“

Bylo asi deset hodin. Jůlinka snídala vždycky před sedmou, zvykla si, že jí matka pokaždé, hned jak vstane, naservíruje snídani první.

„Kde by mohla bejt?“ Hugo se nakláněl přes zábradlí a rozhlížel se po dvoře. „Jůlinko!“

„V noci šla ven, to vim na beton, vzala to do okna rovnou mně přes obličej.“

„Zpátky přes tebe nešla?“

„Nevim, asi jsem už spala.“

„Počkej, určitě je ve skříní. Víš, jak se tam jednou schovala i s koťatama.“

Zadrápal na skříň.

„Jůlinko,“ zamňoukal. „Počkej, jestli odpoví.“

Ztichla jsem. Chvíli jsme poslouchali. Nic. Otevřeli jsme skříň, ale nebyla tam.

„Tak pojd', Hugo, však přijde,“ řekla jsem netrpělivě. Už bych byla ráda na plovce a ponořila se do Vltavy.

„Jano, já se eště kouknu do sklepa. Třeba tam

vlezla a netrefí ven."

Vzali jsme svíčku a prolezli celý sklep. Hugo svítil do jednotlivých kójí na hromady uhlí a volal:

„Jůlínko, neschovávej se, ty mrško!"

Prolezli jsme celý dům, vyptávali jsme se u sousedů, nikdo ji neviděl.

„Možná že se zatoulala někam daleko a ve dne se bojí zpátky," řekla jsem. „Pojď, Hugo, půjdeme na plovku, uvidíš, že až se vrátíme, bude doma."

„Jano, co když je někde uvězněná. Pod', podíváme se kolem bloku."

Vzali jsme to dům od domu, všude jsme vlezli na dvorek, volali jsme do sklepních okének, ničeho jsme se nedovolali.

„Prosím vás, neviděla ste černou kočku s bílejma šapkami?" ptal se Hugáč každé ženské, na kterou jsme narazili.

„Tady furt něco běhá. Zrovna včera sem viděla takovou zrzavou potvoru. Seděla támhle na zídce."

„Zrzavou?" řekla jsem. „Hugo, to byl ten její kocour. Určitě si ji někam odved na námluvy. Musíme ji najít, nebo se s ním spustí. Jen jestli už není pozdě."

Pátrali jsme celé dopoledne, známe všechny sklepy v okolí. Kdyby nám někdo půjčil čichacího psa, ten by ji určitě našel. Ale Bomzákovic pes

není čichací, nýbrž trhací. Vraceli jsme se druhou stranou, přes dvorek kolem Bomzákových, Hugo věšel hlavu.

„Co když se jí něco stalo, Jano?“

„Nestalo, Hugo. Kočka je mrštná a má instinkt na nebezpečí.“

„Já vim,“ řekl pochybovačně. „Co když někam spadla a zlomila si nohu.“

„Už jsi viděl, aby kočka spadla?“

Slídili jsme očima po všech škvírách, Hugo prohledával i popelnice, jestli ji tam někdo schválně nezavřel. Jednou jsem na ulici viděla voříška sedět v koši na odpadky, co visejí na pouličních lampách. Sám se tam nedostal, někdo ho tam strčil a měl psinu, jak se pes zoufale snaží dostat ven. Vytáhli jsme ho a pes šel s námi až domů. Měl hlad. Dali jsme mu najíst, voříšek zas odešel a víckrát se neukázal,

„Támhle je!“ vykřikl Hugo a letěl k ní. „Ty seš pěkná tulačka, my tě hledáme jako...“ Ztichl. Doběhla jsem k němu. Podíval se na mě a byl bledý jako smrt.

„Kdo tohle moh udělat,“ zašeptal.

Julinka ležela na hromádce smetí v rohu, pod Bomzákovíc oknem, natažená na boku, tlapičky pěkně srovnané vedle sebe, hrudník se jí pohyboval rychlým mělkým dechem, v bříšku měla tmavorudou ránu, srst kolem slepenou krví.

„Julinko,“ zašeptala jsem a přiklekla k ní.

Podívala se nu mě, vnitřní blanky se jí pomalu zatahovaly přes panenky, svět mizel, všecko pro ni přestávalo existovat.

„Musíme ji ošetřit, Jano,“ zpanikařil Hugo. „Já doběhnu pro fáč.“

„Nechod' nikam, Hugo,“ zarazila jsem ho. „Podívej, má prokopnutý střeva.“

Hugo ji vzal do náručí, Jůlinka se už nepohnula.

Položili jsme ji do krabice na pavlači. Kořata k ní čichaly, lezly za ní dovnitř a dorážely packami, aby si s nimi hrála.

„Musíme ji někam zakopat, Hugoušku,“ pravila matka stísněně. „V tomhle vedru . . .“

„Mami, neříkej to,“ vykřikl Hugo. „Dyk se z toho dostane, víš, že kočka se vylíže ze všeho.“

„Nedostane, Hugo, kočka nemá sedm životů, to je pověra.“

„Ale jo, Jano, pod'“ zaprosil. „Vezmeme ji ke zvěrolékařovi.“

„Hugo, copak nevidíš, že je mrtvá?“

Rozevřela jsem jí víčka, blanky pod nimi byly zatažené, tlamičku měla pootevřenou jakoby do úsměvu.

Hugo se rozbřečel.

„Jak to může někdo udělat, Jano. Komu překážela?“

Věděla jsem komu. Věděla jsem teď moc dobře, že v noci pan Bomzák nekopal do psa.

Kopal do té zatracené potvory Honzlovic, co mu důvěřivě přišla pod okno. Proto pes vrčel a štěkal. Když ji ukopal, šel si spokojeně lehnout. Kočka se doplazila na tu hromádku smetí a tam zůstala. Dál jí nestačily síly.

„Nevím, Hugo," řekla jsem. „Některý lidi nenáviděj všechno živý.“

„Ale přece nemusej zabíjet.“

„Nemusej," řekla jsem. „Ale zabíjejí. Jen tak. Pro potěšení. Rádi se dívají na smrt. Těch druhých. Bomzák má teď dvojí rozkoš. Jednu z kočky, druhou z nás. Chystal se dlouho. Už nemá co udávat, aspoň nám zavraždil Jůlinku. Nepřežila paní Pelikánovou ani o měsíc. Stejně je ten pes jednou roztrhá všechny. Jednou se musí namíchnout, a než si Bomzák skočí pro flintu, bude po rodince, základě státu.“

Přikryli jsme krabici víkem, aby ji kořata nechaly na pokoji. Dvě ještě vyskočily na víko, praly se, nic netušily. Hugo je vzal do kuchyně, zalezl s nimi na truhlík a brečel.

„Nikdy už žádný zvíře nenoste," řekla matka. „Člověk si na to zvykne a pak má lítost, když mu ho nějakěj úchylnej vrahoun beztrestně zabije.“

„Mohli bysme ho žalovat pro narušování socialistickýho soužití," řekla jsem hloupě.

„Prosím tě," řekla matka. „My máme právo akorát držet hubu.“

Čekali jsme do večera. Až bude tma,

pochováme ji pod akát na dvoře, v noci, aby lidi neřikali, proč tu zdechlinu nehodíme do popelnice.

XXV

„Tak,“ řekl Hugo, když se probudil. „Napíšu to Krůnovi, aby věděl.“

„Co aby věděl?“ zeptala se matka.

„Jaký sou lidi.“

„Myslíš, že to neví?“

„Ale jo. Jenže já mu to musím napsat. On mi poradí.“

„V tomhle těžko.“

„Nech ho, mami,“ řekla jsem.

Hugo potřebuje přítele v neštěstí. Sedl si na pavlač, vzal si tam pero a inkoust, vytrhl papír z písanky, cucal násadku a sestavoval dopis. Zapomněl si vzít kapesník, utíral slzy do dlaně.

„Copak, Hugo?“ slyšela jsem paní Troníčkovou. „Píšeš nešťastný lásce?“

Vyšli jsme ven všechny tři.

„Někdo nám zabil Jůlinku,“ řekla matka.

Paní Troníčková se naklonila přes zábradlí o něco víc.

„Co? Kdo?“

Matka mlčky ukázala hlavou dozadu na dvůr.

„To je mu podobný,“ vykřikla paní

Troníčková. „Ale až si jednou někdo počká na něj," spustila už jako tlampač. Bomzák to musel slyšet. „Až mu někdo rozšlápne tu jeho zabeđenou palici, ten bude koukat."

Bomzák vyšel na dvůr se psem, v ruce mával karabárem. Zastavil se pod pavlačí a zdvihl hlavu.

„Vo kom to mluvíte, soudružko?"

„Ale," mávla rukou paní Troníčková. „Vo jednom gaunerovi," a rychle zapadla, aby nemusela poslouchat, co bude dál.

„Helejte," práskl se karabáčem přes koženou holeň.

„Dejte si pozor, za tohle byste se mohla zvodpovídat na esenbé.“

„Jen abyste se nezodpovídal vy," řekla matka. Strčila jsem do ní, aby neprovokovala.

„Vy držte hubu, na vás už máme posvěcený. Takový škůdci, jako ste vy . . . račí si hlídejte tohodle spratka," ukázal karabáčem na Huga, „ať vám neroste pro kriminál."

„Tam patříte leda vy. Už dávno," neudržela se. Strkala jsem ji do kuchyně.

„Mami, prosím tě, mlč. Víš, co Bomzák dovede."

Ten hulákal ze dvora.

„To se uvidí, kdo patří do kriminálu, esli vy, nebo já.“

Nedala se. Šla zpátky ke klandru a křičela.

„Jen nevyhrožujte, pane Bomzák, však na vás

jednou dojde, žádný stromy nerostou do nebe."

Všichni lidi v domě se najednou šli kouknout, jaké je počasí.

„Helejte, rači držte klapajznu a zalezte do tý svý kůči, nebo na vás pošlu psa." Trhl psovi za obojek, pes našpicoval uši a zavrčel.

„To byste si moh zkusit," řekla matka nebojácně.

Bomzák odepjal vodítko.

„Di," sykl.

Pes se rozběhl po schodech k nám. Letěla jsem zavřít skleněné dveře na pavlač, musela jsem je držet, klika nešla zacvaknout. Vlčák se vyřítil z druhé strany, prudce strkal do dveří, viděla jsem přes sklo veliké dravčí zuby. Nemohla jsem nárazy udržet. Matka přiskočila a pomohla mi.

„K noze!" zařval Bomzák ze dvora, pes se otočil a spěchal k němu. „Hodnej," poplácal ho a srdečně se rozesmál. „Ty ji měly staženou strachy, vid'? Hodnej. Jen si nemyslete, že si na mě můžete dovolovat."

„Tohle si zodpovíte," ječela matka nepřičetně. „Tady sou svědci," máchla rukou směrem k obsazeným oknům. Diváci se rázem vytratili. „Podám na vás trestní oznámení, že narušujete soužití. Socialistický."

„Vás se leknou," smál se Bomzák. „S takovejma škůdcema reakcionářskejma se zrovna

budou bavit. Pod',“ řekl psovi a ve skvělé náladě vyšel na ranní procházku.

V okně se objevil pan Holubec.

„Já bych zakázal chovat v domě zvířata vůbec. Sou z toho jenom sváry.“

„Ale děte,“ zvolala paní Troníčková seshora. „Však vy víte dobře, z čeho ty sváry vopravdu sou. A toho psa by mu měli zabavit. To je horší než přechovávání zbraní.“

„Von má stejně pušku vod milice,“ řekl pan Holubec a zavřel okno.

* * *

„Svině jedna udavačská,“ ulevila si matka a praštila pokličkou. „A co můžeme dělat. Držet hubu, krucifixnamol!“ Kopla do truhlíku, kus se ho uštíplо, kořata vyděšeně zalezla pod kamna. „Ale já si pudu stěžovat na národní výbor. Seberu podpisy v baráku a pudem si stěžovat.“

„Myslíš, že se někdo podepíše?“ řekla jsem. „Ještě tak paní Troníčková, ostatní se bojeji. Karáskovi mu včera upekli štrůdl, Navrátilka jim nosí kostičky pro hafánka.“

„Tak to je všude,“ vzdychla matka. „Lidi se bojeji jeden druhýho. Každěj má strach, aby nepřišel o to mizerný málo, co má. Je to horší jak za války, to ti řeknu, Jano.“

„Nějak to musíme vydržet,“ řekla jsem. „Až se vrátí Ivoš a Pavel, už si na nás nebudou dovolovat.“

* * *

Hugův smutek za Jůlinku byl silnější než ranní scéna. Seděl na pavlači a psal.

Bomzákovic babička teď nevyleze mezi lidi. Zavře se doma a bude se někde v koutě stydět, co to porodila, dokud ji syn nevyžene pro pivo. Že to zem unese, takovýhle lidi. Správně by Bomzák patřil do Bohnic, než se pomátne docela.

„Jano,“ přišel za mnou Hugo. „Mohla bys mi opravit hrubky?“

Podal mi dopis na pět stránek, krasopisně napsaný, trochu rozmazaný, jak mu na něj kapaly slzičky. Hlavní problém Jůlinka, otázka nenávisti a touhy po pomstě.

„Říkal jsi, že člověk nemá nenávidět ani toho největšího nepřítele, ale já pana Bomzáka nenávidím víc než Hitlera a chtěl bych, aby umřel. I toho psa nenávidím, i když je to nemá tvář a za nic nemůže. Všichni se ho bojíme a přejeme si, aby ho aspoň přejelo auto. Já jsem na to dneska přemíšlel celou noc a modlil jsem se, aby si Pámbů pana Bomzáka vzal a vyřídil si to s ním sám. Lidi jsou na něj slabé. Je to hřích? Je mi strašně líto Jůlinky, že musela umřít zrovna od pana Bomzáka a trápyla se celou noc a já klidně spal a nic jsem nevěděl, že leží na dvoře raněná. Moh jsem vstát a ošetřit ji, určitě by nevykrvácela.“

* * *

Dopis se mi rozmazával před očima čím dál víc. Hugo musel zpytovat svědomí, probral v dopise všechna příkázání a v závěru prosil Krůna, aby se na něj nezlobil, že se bude snažit zbavit všech těch špatných sklonů.

„Napsal jsi to krásně, Hugo,“ řekla jsem. Připojila jsem Krůnovi zprávu o Andule a že se za ním v srpnu rozjedeme stopem, ať nám zajistí nocleh třeba někde na seně.

Po obědě jsme odnesli dopis na hlavní poštu, Hugo si přál, aby ho Krůno dostal co nejdřív, matka nám dala na expres.

„Myslíš, že mi odepíše?“ obával se.

„Určitě.“

„Kdy asi bych moh dostat odpověď?“

„Nejdřív ve čtvrtek Hugo, kdyby to poslal taky expres. Jinak ale nejpozději do soboty.“

„To bude doba,“ vzdychl sklíčeně.

„V srpnu za ním pojedeme stopem,“ řekla jsem, abych ho potěšila.

„Hm,“ řekl bez nadšení.

„Ty se netěšíš?“

„Těším, Jano, ale teď ne, víš?“

„Vím, Hugo. Radši na Jůlinku pořád nemysli, nevyšel bys ze smutku.“

„Když ona se na nás tak dívala. Jako by nám vyčítala, že jsme ji nezachránili.“

„Nebud' smutnej, Hugáči.“

„Teď vím, jak bylo mámě, když jí umřel

Jeníček. A ty druhý děti.“

„To bylo horší, Hugo. Když umře dítě, je to asi bolest k zešílení. Máma tenkrát skoro přišla o rozum, já si na to pamatuju.“

„Já vim, Jano. Když mně ale je strašně smutno,“ neudržel pláč.

„Nebreč, Hugoušku,“ pohladila jsem ho. „Takových smutných věcí tě v životě potká spousta. Musíš se ovládnout. Mysli si, že je někde v nebi s pani Pelikánovou.“

Vzal mě za ruku. Nikdy se mě za ruku nedržel, co byl větší. Styděl se.

Šli jsme vyprázděnou ulicí, z chodníků sálalo vedro a prach. Hugův žal byl tak veliký, že nic nevnímal. Proč není zákon na zákeřné způsobení lítosti spoluobčanovi. To je přece ublížení na duši. Ublížení na těle se trestá. Ach, co všechno nám ubližuje na duši. Mnozí z nás jsou už úplní mrzáci. Jako pan Bomzák. Ten se ale zmrzačil sám, jeho vina. Kolik psů ještě zkazí, než umře. Kolika lidem ještě způsobí bolest.

Nám už toho moc udělat nemůže. Kořata nepustíme z bytu. V srpnu je vezmem s sebou na Šumavu, Krůno se jich ujme. Matka má pravdu. Proč dávat Bomzákovi příležitost. Zalezem před ním jako ti, co se ráno koukali z oken, a budeme rádi, když nás nechá dejchat.

XXVI

„Hugo, víš co?“ navrhla jsem ráno. „Pojed' se mnou do kanceláře, vyřídíme poštu a pak budeme na plovku, jo?“

Seděl na pavlači už asi od šesti a něco sepisoval.

„Co píšeš?“

„Víš, Jano, já napíšu o Jůlince takovou jako pohádku.“

„Nechceš ji psát u mě v kanclíku? Na stroji?“

„Ne, já rači zůstanu doma. Rači se budu dívat na ten hrobeček a zůstanu doma.“

„Dobře, pak mi to dáš přečíst, ano?“

„Já nevím, jestli se mi to povede.“

„Povede, Hugo.“

Když má člověk srdce nadranc, vždycky to dokáže nějak říct. Třeba tím, že složí písničku, anonymně, smutnou lidovou písničku, která vysloví to, co jednou třeba taky pocítí jeho děti, vnukové, pravnukové. Potrestá zlo aspoň v pohádce, když je malý a slabý, aby ho mohl potrestat ve skutečnosti.

„Tak už di. A příd' brzy.“

„Ahoj.“

Hugáč byl jak nemocný. Snad až napíše tu pohádku, udělá se mu líp. Říká se, že děti brzy zapomínají. Nejen děti. Každý musíme

zapomínat, abychom se nezbláznili. Dětský žal je relativně stejně velký jako žal dospělých. Pro Huga je smrt Jülinky tragédie. Ale zapomene. Člověk vždycky zapomene. Jinak by pro pláč neviděl ty řídké radosti, co nám život občas udrobí. Kdybych v jednom kuse myslela třeba na toho pána, co ho umřízovali v koncentráku, kdybych si pořád a pořád připomínala, jak mu asi bylo, když musel pít moč bachařů, co cítil, co si myslel, jak byl sám a sám, nemohla bych bez výčitek ani zhluboka nadechnout. Ach, Hugo, ještě jsme mladí na mrtvici, zažijeme spoustu horších věcí, než pro nás svět přestane existovat navždycky.

Snad je život na zemi opravdu jen předstupeň k věčné blaženosti nebo zatracení. Nevím. Někdy mi napadá, jestli svět není vlastně už z větší části peklo. Ale ne. Snad ne. Krúno je přesvědčen, že zase bude dobře. Až se vrátí Ivoš a Pavel, možná že i táta se rozmyslí a přijede zpátky domů na amnestii. Zase budeme pohromadě, zapomeneme na bomzáky a koncentráky, jako jsme zapomněli na války a pogromy a křížování křesťanů, zase budeme šťastně žít. Člověk musí zapomínat, aby mohl dožít ten svůj jeden malý život.

Bylo dusno, hustý, vařící vzduch se ani nepohnul, lidé znaveně šplhali do tramvají, stoupla jsem si na plošinu, za jízdy se dělá teplý průvan.

V kanceláři bylo příjemně, staré tlusté zdi v létě chladí, v zimě drží teplo, osvěžila jsem se pod vodovodem a otevřela okna. Chvíli jsem se dívala na Vltavu, hemžila se loďkami, po zábradlí mostu se procházeli malí kluci odsouzení trávit prázdniny v Praze a podnikali krkolomné skoky dolů do řeky. Šplhali zpátky po žebroví mostu, dokud na ně nepřišel esenbák. Malí kluci. Já bych nenašla odvahu skočit do řeky ani z pilíře. Když jsem byla malá, taky jsem se nebála. Dneska by mě provazochodec Tříška mohl nosit leda v náručí po měkkém trávníku. Čím je člověk starší, tím je větší srab. Děti se nebojí ničeho, nemyslí na nebezpečí. Takovýmhle skokem z mostu by se člověk klidně mohl zabít, kdyby si to špatně vyměřil a udělal placáka na břicho nebo vletěl na pilíř.

Zítřejší půjdeme s Hugáčem na plovku. Nelíbí se mi, že si odbývá prázdniny na pavlači. Potřeboval by taky na vzduch, do lesa, rozhodně pojedeme v srpnu na Šumavu za Krůnem. Pro Huga to bude dobrodružství. Nikdy nebyl dál než v Bráníku. Napíšu Krůnovi, že určitě přijedeme. Aspoň na pár dní. Na Šumavě rostou borůvky, maliny a houby, hlady neumřem.

Odlepila jsem se od chladivého trezoru, do kolena mě udeřil visací zámek, který tam nasadila Fantice. Trčel tam jako malicherná pomsta. Šla

jsem psát ten dopis.

Půjdu ho hned hodit do schránky na rohu, aby rychle došel, blíží se konec července, konec mé poměrně dobré pěvecké kariéry. Začnu nový život v nové branži, ale stejně se mi bude stýskat.

Když jsem se vracela, slyšela jsem už na schodech telefon, vyběhla jsem po třech, co když volá Hugo, že už tu pohádku dopsal.

„Jano?“ řekl tichý a hluboký hlas.

„Kdo je to?“

„Jan.“

„Kerej?“

„Vždyť víte,“ řekl a dodal, „Sedláček.“

„To ste vy? A cože mluvíte tak potichu?“

„Volám z hospody.“

„Aha. Služebně na kafi, jo?“

„Nechte toho,“ pravil podrážděně. „Chtěl bych vás vidět.“

Vzdychla jsem. Ten má ale výdrž.

„Co byste na mně viděl? Leda o několik pihanců víc.“

„Máte odpoledne čas?“

„Ne.“

„Aspoň chvílku, Jano.“

„Nezlobte se, opravdu nemám čas. Musím se věnovat bratrovi, má žalost, jestli víte, co to je, jeden soudruh mu zabil kočku.“

„On není na prázdninách?“

„Ne.“

„Proč ho nepošlete na tábor?“

„Nemáme peníze.“

„Prosím vás, vždyť to s Pionýrem skoro nic nestojí.“

„On není v Pionýru.“

Neodpověděl. Má pravdu, mohli jsme to zkusit. Třeba by ho vzali. Ale matka nechtěla. Nechtěla se doprošovat. Vyčetli by jí, že Huga politicky nevede.

„Jano," řekl. „Alespoň na chvíli. Chci vám něco navrhnout.“

„Co?“

„To nejde takhle po telefonu. Přijďte v pět do té hospody, co jsme byli posledně. Přísahám, že tam s nikým jiným nechodím.“

„Já ale opravdu nemám čas.“

„Přijďte, Jano, je to ve vašem zájmu.“

„To znám.“

„Myslím to doopravdy," řekl trochu našťavaně. „Tentokrát vám chci skutečně pomoci.“

„Tak nějak soudružsky, že?“

„Ne. Přátelsky. Čekám na vás v pět.“

Zavěsil. Co si myslí? Já nejsem na hřebíčku. Drzoun. Přivede si kumpána a co řeknu, použijou proti mně. Ať si tam čeká. Ať si dává gruzíňáky, dokud nepadne na obličej. Pekelník. Přátelsky pomoci. Už ho vidím, jak nezištně přátelsky mi pomáhá. Belzebub. Kdyby v životě šlo všechno tak lehce jako v pohádkách, tak ho utancuju, že by

mě hned vynesl z tohoto pekla na svět boží. Jak by mi mohl přátelsky pomoci? Možná že mi našel místo. S nepatrnou povinností podávat drobná hlášení na spolupracovníky. Tůdle. Nechci se oběsit před národním výborem. Určitě se naštve, když tam nepřijdu, ale co. Řekla jsem mu jasně, že nemám čas. Musím si přečíst ten Hugáčův žalozpěv za Jůlinku. Jakmile napíše poslední větu, poběží vyhlížet k tramvaji, jestli už jedu. Nemůže se dočkat, až mu řeknu, že to napsal přesně. Pojedu domů. Co tady. Jestli už to má napsané, stihneme odpoledne ještě plovku.

* * *

Do pavlače pražilo polední slunce. Hugo si udělal stříšku z ručníku, stále ještě pracoval.

„Už to budeš mít?“

„Vono mi to vychází hrozně dlouhý, Jano. Do večera ale budu hotovej.“

„Dobře. Jen nepospíchej, ať neděláš zbytečně hrubky.“

„Na hrubky teď nemůžu myslet. Pak mi je opravíš, jo?“

„Dobře. Piš, možná že bysme se ještě stihli vykoupat.“

Přikývl.

„Je u nás Jarmila,“ řekl ještě, pak se sklonil nad písanku a přestal mě brát na vědomí.

Seděla na krajíčku kanape, jako by se bála, že se ušpiní od odřeného potahu. Slyšela jsem

matku, jak právě říká.

„Až bude brát, koupí ti jinej, no.“

„Stál sedumdesát korun, víš?“

Aha. Přišla žalovat. Dostala jsem chuť obrátit se a vypadnout. Ale musela jsem jí říct:

„Houby ti koupíme, stejně jsi nám dlužna ještě dvě stě třicet, když strhneme za ten tralalák.“

„Vidíš ji?“ zaječela Jarmila. „Vidíš ji, jak je sprostá?“

„To seš leda ty. Naval dluhy a nežvaň.“

„Jano,“ pokárala mě formálně matka.

„Co Jano? Ať vrátí Hugovi ty tři stovky na knížku.“

„Už je vrátila. Tady jsou a mlč, prosím tě.“

Ležely na stole, jak je tam Jarmila hodila. Vždycky nám naše peníze házela s takovým gestem, jako že si je nezasloužíme, když je stejně hnedka rozfofrujem. U ní byly lepší schované. Investovala je do kloboučků. Přehlížela jsem ji. Radši s ní nebudu vůbec mluvit, nebo si vjedeme do vlasů.

Zalezla jsem k Andule do kuchyně. Taky byla nějak bez sebe vzteky.

„Co je?“ zeptala jsem se.

Mávla rukou a šla se vysmrkat. Jasně Jarmila. Když se u nás objeví, je po náladě. Všecko zkritizuje, nikdy nemáme dost uklizeno, mámin hubertus, já, Hugo, Andula, všecko se jí

zdá nedostatečné.

„Nemáš rozum, mami, to ti řeknu otevřeně," slyšela jsem ji. „Takovýho smrada vdávat."

„Co mám dělat?" řekla matka. „Má se mi toulat po nocích? Ať si ji hlídá on."

„To je tvoje výchova. Takhle to vypadá."

Ježišmarjá, ta je ale blbá! Přestala jsem se ovládat a vnikla jsem do pokoje.

„Vdej se taky, náno, přestaneš závidět."

Zbledla, očima hledala podporu u matky. Matka mlčela. Stejně byla při mně, i když dělala objektivní.

„No mami," povzbudila ji. „Ty nic neřekneš?"

„Co by říkala? Nestaráš se o nás jindy, nestarej se ani teď. Andula pro tebe není žádnéj smrad, to seš leda ty."

Zrudla, vstala, uhladila si sukničku a pravila:

„Jen přid', abych ti pučila prachy. Jen to zkus."

„Když, tak si přijdu jedině pro naše. Ty svý si strč do krku a udav se."

„Jano," okřikla mě matka, ale pozdě. Jarmila vypochovala teatrálně na pavlač, ani Hugovi neřekla ahoj. Jen aby si nespletla díru, slepice pitomá, a nevlítla místo na schody po tý svý nakadeřený hlavince rovnou do záchoda. Vždycky když se objeví, musí nás naštvat. Zkazí náladu na týden dopředu. V tom rozčilení zapoměla na stole pět deka kafe, co si přinesla, a cigára.

„Tak, holky, teď si uděláme mejdan," řekla jsem. „Ančo, postav na kafe. Tady máš deset a skoč pro zmrzlinu."

„Ne, Jano," vztyčila se matka. „Aničko, nekupuj žádnou zmrzlinu, vem pět vajec a půl kila cukru."

Anča mlčky vzala síťovku a vypadla koupit obživu místo občerstvení.

Zapálila jsem si Jarmilinu cigaretu. Matka to potěšení odmítla. Kafem ale nepohrdne nikdy. Voda začala vřít, šla ho udělat sama, aby vyšlo na víckrát. Zнала mě, že když já se rozjedu na blahobyt, ohrožuju ekonomickou základnu.

S chutí jsem si báním cigáro, bylo vedro, zmrzlina by bodla. Snad nám dá matka aspoň na ledňáčka. Tři kila do domu, bůh do domu. Zítra budou brambory s okurkovým salátem.

Z kuchyně zavonělo kafe, slyšela jsem, jak paní Troníčková láká Huga na buchty.

„Hugo, pod' si pro ně."

„Hned, pani Troníčková, jen co dopíšu větu."

„Anebo počkej, stejně musím dolu, chtěla sem mamince říct..."

Zadusala po pavlači nad námi, zdálo se mi, že zahřmělo, rána, na mou duši, konečně sprchne.

„Hugo! Hugo!" zařvala matka v kuchyni jako raněná lvice.

Rachot se zdvojnásobil, zahřmělo podruhé, potřetí, vlítla jsem do kuchyně, matka stála ve

dveřích na pavlač v oblaku prachu, vykláněla se ven a křičela.

„Hugo! Hugo!“

Nemohla jít dál, pode dveřmi zel prázdný prostor, na dvoře se zvedala mračna prachu jako hustá neproniknutelná pára, štípal do očí, pálil v krku, slyšela jsem, jak matka kašle. Začla jsem běhat po bytě, honem, co dělat, provaz, sešplhat dolů, provaz, ježišmarjá, kde je nějaký provaz, prostěradlo, stáhla jsem ho z postele.

„Mami, jdi dál, opři se a drž! Pevně drž, mami, neboj, nic se nestalo, drž pevně.“

Sahalo do poloviny té výšky, zbytek jsem seskočila, prach pomalu sedal, viděla jsem, jak paní Troníčková leží navrchu, jenom trochu krvácí ze spánku, Hugo, kde je Hugo. Začala jsem hrabat v hromadě kouřících sutin, slyšela jsem, jak dýchám, jak se mi ten dech třese, srdce mi bušilo v puse.

„Jano, tady. Tady v těch místech,“ ukazovala mi bezmocně matka ze dveří, panebože, ať nepadne, nad matkou, o patro výš stál pan Troníček a volal zoufale a žalostně.

„Mámo. Mámo.“

Nemohl víc, leda skočit z druhého patra na sutiny a rozbít se. Paní Troníčkové se nic nestalo, určitě se jí nic nestalo, jenom asi omdlela, leží navrch, asi se jen udeřila, proboha, kde hrabat, viděla jsem, jak průjezdem běží Andula. Ančo!

Hrabala z druhé strany, panebože, kdybychom si ulámaly prsty, s tímhle nehnem, utrhlo se to ve velkých kusech, pojd'te někdo pomoci, lidi, prosím vás, honem, Hugo je pod tímhle balvanem, ten neodvalíme samy. Najednou byl u nás pan Holubec s kusem železné tyče, podpáčil cementovou kru, jenom o kousek, jen co jsem zahlídla, že tam Hugo leží.

„Já to dlouho neudržím, haló, pojte sem rychle někdo!“

Přiběhli chlapi s lopatami a krumpáči, pomohli desku odvalit, pan Holubec zdvihl Huga a položil ho na prostěradlo.

„Hugo,“ klekla jsem si k němu. „Hugoušku, slyšíš mě?“

Neslyšel, ale dýchal, hrudník se mu pohyboval rychlým mělkým dechem, na prsou měl rudou skvrnu zalepenou cementovým prachem, v ruce držel násadku. Otevřela jsem mu víčka, panenky uhnuly před prudkým světlem.

„Je živej,“ volala jsem na matku. Vykláněla se ze dveří a křičela Hugo, Hugoušku, Hugo.

Bála jsem se, aby nepadla.

„Zůstaň tam, mami, je živej,“ volala jsem, snad to znělo trochu radostně. „Namoč ručník a hoď mi ho.“

Mezi chlapy se objevil Bomzák s koštětem.

„Já furt říkal, že to jednou sletí, eště že nikdo nebyl na dvorku,“ a zase zalezl, na zametání času

dost.

„Musíme udělat místo, aby sem mohla sanitka,“ volali chlapi, odhazovali drť, činili se, Franto tam né, já bych to dal sem, zbytečně se činili, snad už přijede ta sanitka, ale dělali aspoň něco. Otírala jsem Hugovi ručníkem čelo, taky jsem se činila, nic jiného se nedalo.

„Hugo, Hugo,“ opakovala jsem.

Obličej měl odřený, ale nekrvácel, jenom rychle dýchal, rychle, mělce, bála jsem se podívat na tu skvrnu, která se zvětšovala, bála jsem se té krve, ne, nic mu není, to se mi tak zdá, jenom je trochu potlučený, zase bude dobře, panebože můj, zase bude dobře.

Sanitka přijela hned, slyšela jsem ji, jak vyje na ulici, přiběhli muži s nosítky, lékař, honem kyslík, dejte sem bombu. Odvezli Huga a paní Troníčkovou, sestra tu zůstane, ošetřte těm dívkám ruce. Maličká šedivá babka v čepici mi polévá nehty kysličníkem, ty nehty se budou muset ošetřit pořádně, pojd'te se mnou na středisko, ne, sestro, až pak, pojd'te, musíme za Hugem, panebože, vždyť byl živěj.

Chlapi pracovali, najednou všude plno dřeva, pan Štěpánek z Dřevony tahá dlouhé latě, prkna, sbíjejí schůdky k nám do dveří, Troníčkovům zatím přistavíme žebřík, mami, pojd', vem peníze na taxíka, pane Troníček, honem, kam je odvezli?

„Uklidněte se,“ slyším sestru, „vezměte si

tady to, všichni, i vy, pane,“ nacpala nám do úst prášky, rychle zapít a klid. „Musíte se uklidnit.“

Paní Holubcová přinesla ručník a umývadlo na dvůr, umyj se trošku, Jano, jsi špinavá, Ančo, ty taky, a jeďte, jeďte, taxík snad bude na náměstí.

Nebyl. Taxík tam nikdy není, jenom prázdné stanoviště, kde v jednom kuse zvoní telefon.

Nějaký cizí hodný člověk nás tam zavezl dodávkou, pomalovanou mrkvemi a nápisem JEZTE VÍCE ZELENINY.

XXVII

Seděli jsme v čekárně dlouho do noci, matka žmoulala v ruce pořád tu stokorunu na taxíka, pan Troníček s rukama sepjatýma seděl v koutě a staré oči, ovějířkované vráskami, nespustil z houpacích dveří, kudy procházely sestry. V tichu bylo slyšet, jak dýchá, jak dýcháme všichni. Po půlnoci nás poslali domů, přijďte nebo zatelefonujte zítra ráno, řekl pan primář, je to vážné, ale ne beznadějně, musíme doufat. Podívat se na ně, vyloučeno, klid, potřebují klid, u obou je noční služba, děláme, co můžeme, jděte se vyspat, taky potřebujete odpočinek.

Vlekli jsme se noční Prahou, pan Troníček pokulhával, nemohl to unést, zamávala jsem na

taxíka.

Nespali jsme, pan Troníček seděl s námi za stolem, mlčky, do rána, myslím, že se celou noc modlil, i matka se modlila, každý pro sebe jsme v duchu opakovali větu panebože dej, ať se uzdraví.

Anča si lehla jen tak v šatech na postel, slyšela jsem ji, jak pláče, já nemohla, nebudu brečet, nebudu je přece oplakávat, dostanou se z toho, určitě se z toho oba dostanou, určitě pojedeme s Hugem na tu Šumavu, teď to bude potřebovat obzvlášť, lesní vzduch, vodu, sluníčko a ovoce.

Že jsem ho nepřemluvila, aby šel se mnou do kanceláře, byli bychom pak šli na plovku, ani paní Troníčková by v tu chvíli nešla na pavlač. I tak by to spadlo. Jejich pavlači stačilo už jenom málo. Naše se utrhla pod tím nárazem, ach, Hugo, že jsme nešli na tu plovárnu.

Naše staré pendlovky odříkávaly minuty, noc se plazila pomalu, lenivě, snad proboha začne konečně svítat, už budou tři hodiny.

V šest jsme se zvedli a šli zpátky do nemocnice, paní

Troníčková v noci zemřela. Fraktura lebky, výron krve do mozku, nedalo se nic dělat, zkoušeli jsme všechno, bohužel, upřímnou soustrast.

Ano, ano, kýval hlavou pan Troníček, pokorně kýval hlavou, děkuju, pane primář,

teprve v tramvaji se rozplakal.

Hugo je stále v bezvědomí, volejte každou hodinu, nechod'te sem, zbytečně se rozrušujete, každou hodinu vám dáme zprávu.

Donutila jsem matku, aby si lehla, dala jsem jí tajně do čaje prášky pro spaní, nemohla jsem se dívat, jak trpí. Anča uvařila polívku, vylezla po žebříku k Troníčkovům, pan Troníček stejně nejedl. Seděl u stolu s buchtami, co včera napekli i pro nás, a stále plakal.

„Zůstaň u něj, Ančo,“ řekla jsem. „Ať není sám, nemusíš nic povídat, jenom ať ví, že není sám.“

Matka usnula. Přišel Jarda Pazourek, jděte za Ančou, je nahoře s panem Troníčkem. Sedla jsem si k oknu, dvůr byl zhruba uklizený, hromada suti se vršila u protější zídky, skoro ji převyšovala. Na dvoře okouněli zvědavci, scházeli se k nám z celého okolí. Každý dávno předpovídal, že pavlače jednou spadnou. Všichni to věděli. Teď.

Paní Holubcová nám přinesla guláš, musíte jíst, musíte si držet nervy, abyste to přestály, však se Hugoušek uzdraví, já ho vždycky měla ráda, nedovedu si představit, že by se neuzdravil. Já taky ne, paní Holubcová, taky věřím, Hugo přece nemůže umřít dřív než já, dřív než matka, je mladý, má život teprve před sebou.

Chodila jsem každou hodinu telefonovat vedle do řeznictví, všichni k nám byli laskaví,

řeznice nechtěla peníze za hovory, dala mi tři párky, musíte jíst, abyste to vydržely.

Nemohla jsem jíst. Dokud se Hugo neprobere, nevezmu do úst, ani vody se nenapiju, udělám cokoliv, všechno si odepřu, panebože dej, ať se z toho dostane.

Někdo jemně zaklepal na dveře, slyšela jsem už předtím kroky, slabé gé bé na dřevěných schůdkách, které postavil pan Štěpánek s dělníky z Dřevony, voněly čerstvým dřevem, mohli to udělat dávno, mohli strhnout pavlače rovnou a udělat nám schůdky jako do kurníku. Vyšla jsem ke dveřím, dále, pane Sedláček, račte dál.

„Posad'te se,“ zašeptala jsem.

Sedl si v kuchyni na lavici, rozhlédl se po černých stěnách a mlčel. Pak sáhl do kapsy a podal mi dnešní noviny. V černé kronice zpráva:

* * *

Tragické následky nedbalosti.

V ulici Pod Žižkovem čp. 26 v Karlíně se včera zřítily dva staré balkóny zvané pavlače a těžce zranily desetiletého H. H. a padesátiletou J. T. Obyvatelé domu z nedbalosti neupozornili včas příslušné OPBH na kritický stav pavlačí. J. T. už nedbalost spoluobytel zaplatila životem. Těžce raněný H. H. dosud bojuje se smrtí.

Přešel mě mráz. Klesla jsem na židli a tiše jsem se zeptala:

„Vy tomu věříte?“

Zavrtěl hlavou. Vážná bledá tvář se mu v šeru kuchyně odrážela od černých vlasů.

„Matka to hlásila na OPBH já nevím kolikrát, ale móckrát. Naposled v pátek. Skoro ji vyhodili, ať si to prý podepřeme svépomocí, že nás zařadí na čtvrtý kvartál.“

Vzdychl.

„Ty trámy už byly úplně ztrouchnivělý,“ řekla jsem.

„Jano,“ zašeptal. „Můžu vám nějak pomoci?“

„Jedině že byste zachránil Huga, pane Sedláček.“

„Nebojte se, dítě má odolnost. Uvidíte, že se z toho dostane.“

„Kdybych si tohle pořád neříkala ...“
Přemohlo mě to, a rozbřečela jsem se.

„Potřebujete něco? Peníze ...?“

„Děkuju, jste hodnej, pane Sedláček, ale peníze teď nejsou důležitý.“

„Jistě ..., ale přece jenom. Já vám půjčím, vrátíte mi, až budete mít.“

„Ne, opravdu, děkuju vám. Něco ještě máme.“

Zvedl se, viděla jsem, že se dívá do našeho pokoje, pak znovu obhlédl nehostinnou kuchyň a položil na stůl papírek.

„Kdybyste potřebovala cokoliv, třeba zavézt do nemocnice. Nebo prostě ... kdybych vám mohl

v něčem pomoci, zavolejte mi. Tady máte číslo.“

Utřela jsem si oči.

„Děkuju.“

„Slibte mi, Jano, slibte mi, že mi zavoláte, když ... když budete potřebovat...“

Kývla jsem. Nebudu ho volat. Podal mi ruku a podíval se mi do očí.

„Bud'te statečná," řekl a sestoupil po schůdkách na dvůr.

Hraje to na mě? Co by to muselo být za člověka, aby chtěl využít téhle tragédie. I takových jsme už viděli. Možná že to nehraje, jenom se v něm trochu pohnulo svědomí, jestli ještě nějaké má, ale brzy se mu zase pohne zpátky. Takovíhle, člověk nikdy neví, co jsou schopni udělat. Vlastně vždycky si můžeme být jisti, že jsou schopni čehokoliv. Teď mi možná docela upřímně chce pomoci. Jenomže mně už je skoro všechno jedno. I kdyby mi teď řekl, že můžu dodatečně jet za souborem, že mě nevyhoděj, nějak mi to bylo jedno. To teď není ani trochu důležité. Nic není důležité, jedině Hugo, Hugo, všeho se vzdám, Bože, půjdu třeba do dolů, půjdu třeba do kriminálu, jenom ať se Hugo uzdraví, ať zase běhá a montuje své abstrakce ze šrotu, ať žije a dožije se něčeho lepšího, než poznal dosud. Jistě z něj vyroste dobrý člověk. Pokrývač, básník nebo švec. Nech ho žít, Panebože, vezmi si místo něj nějakého

chudáka, co škodí lidem, nebo někoho, kdo touží umřít, neber nám Huga, Bože můj, proč ta pavlač nepadla radši na mě, ale pro matku by to nebyl rozdíl, má nás ráda všechny, i Jarmilu, jsme její součást, já stejně jako Hugo, stejně jako všichni ostatní.

Matka pořád spala, tvrdě, asi jsem jí těch prášků dala moc. Poslouchala jsem, jak dýchá, jen ať spí, musíme vydržet, zase bude dobře.

Chodila jsem volat do nemocnice každou hodinu, řeznice zůstala kvůli mně v krámě do večera, pak mi dala klíče abych mohla telefonovat i v noci.

Nic se nezměnilo. Ani k lepšímu, ani k horšímu. Cítila jsem únavu a hlad. Ne, nebudu spát a nevezmu do úst.

Seděla jsem u stolu v pokoji, Andula zůstala u pana Troníčka až do rána.

XXVIII

Ráno přiběhla Jarmila.

Myslela si, že se sluší mluvit plačtivým, bolavým hlasem, žvanila, mlela, vyčítala.

„Proč jste ho pořád nechávaly na té pavlači? Musely jste vidět, že se to naklání.“ Dávala vinu mně a matce, kňourala jako plačka z povolání, monotónně, prosím tě, mlč, Jarmilo, ale nahlas

jsem neřekla nic. Objednala taxíka.

„Musejí nám ho ukázat, na to máme právo, on má taky právo nás vidět. Já jim něco řeknu, jestli nám ho neukážou.“

Prosím tě, Jarmilo, přestaň. Doktoři vědí, co mají dělat. Mlč, prosím tě, myslela jsem si, nemohla jsem promluvit.

Pustili nás k němu, Jarmila nemusela dělat skandál, pustili nás bez obav, nic už mu nemohlo ublížit, žádná radost ani žalost, nemuseli mu zjednávat klid, měl ho, měl pokoj na věky.

Ležel, maličký, ruce složené na poraněných prsou, prsty ještě rozedřené, jak čistil prkna smirkem, na prostředníku pravé ruky inkoustovou kaňku, součást žalozpěvu za Jůlinku.

„Hugoušku,“ zašeptala matka a usmála se, šťastná, že ho vidí, pohládila ho po odřené tváři. „Hugoušku, probud' se, chlapečku můj.“

Spal, od toho pádu pořád spal, nikdy se neprohrál z bezvědomí. Matka se usmívala, blaženě, nesmyslně se usmívala, Jarmila zavyla a vrhla se na postel. Přece jen udělala scénu, odpornou etudu sesterského žalu, nebo ne, já nevím, snad jí křivdím, Bože můj.

Matka neuronila slzu.

Dva dny seděla na kanapi pod oknem, ruce vražené do klína, kolébala se, ze strany na stranu, stále, bez přestání, kanape naříkalo, kolébala se, sem tam, tam sem, doleva, doprava, houpy

houpy, hodiny a hodiny, nikoho z nás nevnímala, ve tváři stále stejný, němý, přihlouplý úsměv.

Sedla jsem si k ní a dívala jsem se na ten obličej, porytý smrtí, dívala jsem se na ni, než ji odvezou možná navždycky.

* * *

Listonoš přinesl dvě zásilky, tisíc korun, odesílatel jakýsi Matěj Anjelík, vymyšlené jméno neznámého dobrodince, tajemný dárce, někdo, komu nás bylo upřímně líto, ještě jsou dobří lidé na světě, druhý dopis byl od Krůna, expres, ach, Krůno, pohromy se někdy řítí rychleji než expresní pošta.

* * *

„Moc se mi líbil tvůj dopis, jsem rád, že přemýšlíš o světě, o dobru a zlu a že zpytuješ sám sebe. Nenávist je lidská vlastnost i já bych pana Bomzáka nenáviděl, ale od toho máme rozum, abychom taková hnutí mysli ovládali, abychom neléčili nenávist a zlobu nenávistí a zlobou, ale hledali původ těch špatných věcí a snažili se napravit je po dobrém. Rád bych tě viděl, Hugo, i Janu a maminku, snad se brzy dostanu do Prahy a najdu vás zase veselé ..“

Jakkoliv brzy je pozdě, Krůno, nikoho tu nenajdeš. Ani Huga, ani mámu, leda mě, kdo ví, nechce se mi být.

XXIX

Nemohla jsem spát, sama v tom velkém, pustém bytě, vždycky nás tu bylo tolik, stále jsme žehrali, jak je malý, teď se mi zdál obrovský. Anču si odvezl Jarda k rodičům, bojí se o to maličké, ale Anča stejně pláče. Snad zapomene. Děti zapomínají rychle.

Neustále jsem opravovala průběh toho strašlivého dne, Bože, vrať kalendář zpátky, slyšela jsem se, jak říkám, co píšeš, Hugo? slyšela jsem Huga, jak odpovídá: já rači zůstanu doma, budu se dívat na ten hrobeček a rači zůstanu doma, zamyšleně cucal násadku, psal, smutek ho donutil zvěčnit to, co minulo a už se nenavrátil, nechceš psát u mě v kanclíku, na stroji? proč jsem víc nenaléhala, měla jsem mu říct, že mi tam bude smutno samotné, jistě by šel se mnou, co to píšeš, Hugo? takovou jako pohádku o Jůlince, pojď se mnou na plovku, pojď, Hugo, nebo na lodičky, pojď, bude to prima, bezvadně si zaplavem, pojď, Hugáči, nechci být sama, jistě by mi řekl: dobře, Jano, napíšu to pak, jel by se mnou, ve chvíli, kdy se pavlače utrhly, nikoho by nezabily, byli bychom překvapeni, až bychom se vrátili, jistě by nám dali jiný byt, Hugo, s koupelnou, záchod jenom pro nás, co to píšeš Hugo? já rači zůstanu doma, takovou jako

pohádku . . .

Kde je tvá pohádka, Hugáci?

Vzala jsem lopatku na uhlí a sešla na dvůr. Prohrabovala jsem uklizené zdivo, našla jsem ručník, co sloužil jako stříška proti slunci, nohu od stolku, provázek, střep lahvičky od inkoustu, kde je ta písanka s pohádkou o Jůlince. Opatrně jsem zvedala kusy proutí olepené cementem, třísky, zbytky prasklých podpěr, prohrabala jsem se až na dno, ta strašlivá hromada, ten strašlivý corpus delicti lajdáctví a lhostejnosti a sobectví a bezmocnosti, písanka ležela na dně, pod vším tím neřádem, potrhaná, špinavá, ale celá, na první stránce krasopisný nadpis na tři řádky, *Sametová princezna Jůlinka aneb jak se zlý čert Bomzulín dostal do nebe a stal se z něj anděl čekatel Bomzík.*

Vyšplhala jsem zpátky domu, posadila jsem se pod okno a četla.

Bomzulín byl hloupý a proto zlý čert. Myslel si, že nikdo není dokonalejší než on. Rád se procházel po návsí a umělecky práskal bičem. Když zapráskal, všichni se rozutekli, dívali se na něj jenom po očku, škvírami a dírami. Nikdo neměl odvahu se mu postavit a říct mu, aby toho práskání nechal a zbytečně neplašil lidi. A protože se mu nikdo nepostavil, Bomzulín si dovoľoval čím dál víc. Strefoval se tím bičem do kuřat, housat a kachňat, co před ním nestačily

utéct, zabíjel vrabčáky a kosy, ten jeho bič byl totiž tak dlouhý, že došáhnul až do korun stromů, kde mají ptáci hnízda. Někdy jim vyklopil všechna vajíčka a ptáci lítali jako hloupí a hledali je. Nejvíc ale nenáviděl kořata. Jenomže kočka je chytrá a mrštná a má instinkty na nebezpečí. Kořata mu vždycky proběhly pod tím bičem, schovávaly se mu za zády a posmívaly se: „Hi hi hi, Bomzulín má trefu jako pydlovokej.“ Tohle Bomzulína štvalo nejvíc, protože byl přesvědčený, že je nejdokonalejší a nejmocnější ve vsi. Usmyslel si, že se těm nezbedným kořatům pomstí, to budou koukat. Počítal si v noci za stromem, až pude stará kočka na procházku, že ji praští bičem, aby kořata měla žalost. Ze všeho nejradši totiž dělal druhým, žalost. Když někdo plakal, Bomzulín se smál a to bylo jeho největší potěšení. Těšil se, jak kořata budou brečet a mít smutek. Kočka byla zamilovaná do jednoho zrzka odnaproti, a když se kočka zamiluje, je to napůl její konec. Buď si přinese hromadu nových dětí, nebo ztratí sluch a zrak, jak pro samou lásku nevidí a neslyší. Bomzulín se nemusel moc namáhat, udělal prásk bičem, jen to luplo, a stará kočka zůstala ležet jako zkamenělá. Bomzulín si zamnul ruce, jak to pěkně provedl, a šel na pivo do hospody. Sedl si do rohu pod okno. Pivo mu chutnalo. Dal si ještě

tři. Najednou se podívá do tmy za oknem a v té tmě zářily dvě zelené oči jako semaforey. „I sakra,“ povídá si ten čert, „to vypadá, že jsem tu potvoru trefil málo. Pudu ji dorazit.“ Vyšel ven a rozhlídnul se. Ty oči najednou nikde. „Aspoň se vy čurám, když už jsem venku,“ povídá si Bomzulín a jak začal čurat, pořád nemohl přestat. „I sakra, to jsem těch piv přece tolik nevypil.“ Stál tam hodinu, dvě, na nebi už byly ranní červánky a Bomzulín pořád stál uprostřed návsí a nemoh to zastavit. Lidi začli vylezkat z baráků do práce, Bomzulín se styděl, že čurá tak veřejně, ale nemohl nic dělat. Lidi ho obcházelí oklikou a říkali si: „Ten Bomzulín už neví roupama co by prováděl. Ještě nám to nateče do baráků a vyplaví nás to.“ Ale kdepak roupama. To zařídila ta stará kočka. Jak ji totiž Bomzulín šlehnul tím bičem, stala se z ní krásná černovlasá princezna se zelenýma očima jako semaforey. A ta si usmyslela, že Bomzulína napraví, protože je lepší čerta napravit než ho nechat, aby si dělal, co chce. Zasnítla na něj těma zelenýma očima a vylákala ho ven. Když zavřela oči, byla ve tmě neviditelná. Vzala z hospody hadici na vyplachování sudů, strčila ji Bomzulínovi do kalhot a šla pustit kohoutek. Bomzulín byl abnormálně hloupý a zbabělý. Dostal strach, že má něco s ledvinama, a začal se bát, že umře. A to nechtěl. Byl rád na světě,

ale protože byl tak hloupý, zapomněl, že i druzí jsou rádi na světě. Jůlinka zavřela oči, aby ji neviděl, a povídá mu sladkým hláskem. „Vidíš, Bomzulíne, takhle to končí, když se někdo vytahuje. Nakonec mu praskne tričko, kamaráde. Když odprosíš všcky lidi a zvířata, kterým jsi ublížil, přejde tě to.“ A tak Bomzulínovi nezbylo než se zpovídat ze všech hříchů, co nadělal v celé obci na lidech i na zvířatech. Když se k němu ráno lidi přiblížili, slyšeli ho, jak počítá. „Tři tisíce šest set vrabců, dvě stě padesát kuřat, tři sta dvacet kořat, sedm set šedesát koček, tisíc tři sta kocourů.“ Počítal a počítal, nemohl se dopočítat. Tak přestal a začal prosit ty lidi, co stáli kolem v galoších, aby jim to, co teklo z Bomzulína, nenateklo do bot. A najednou nevěřili svým uším. Bomzulín je začal odprošovat za všechno zlé činění. Jůlinka unikla do hospody a přepojila hadici na kohoutek od plynu. Z Bomzulína přestala téct voda, ale začal se nadouvat, byl lehčí, a nalehnou se vznesl k nebi. Po cestě potkával různé létající lidi a zvířata a ty na něj volali. „Bůh tě natřes, Bomzulíne, počkej, ty to ale schytáš. Jenom si dej bacha, abys na pánaboha nedělal ramena.“ Bomzulín srazil paty, ještě ani nebyl ve stratosféře a už se uctivě klaněl a žmoulal čepici, jak se chystal dělat pokornýho. „Na tohle ti pánbůh nenaletí,“ volali za ním. „Hezky si

odšpuntuj svědomím.“ Lidé v galoších koukali do nebe a říkali si. „Zaplat' pámbů, že si ho Pán Bůh vzal. Nic lepšího nás nemohlo potkat. Ale že těch hříchů měl.“ Jůlinka už se nemusela schovávat. Vyšla na náves, měla černé sametové šaty a bílé botičky a všichni na ni koukali. „Co je to za hezkou holku, tu jsme tady nikdy neviděli.“ „Jsem sametová princezna Jůlinka, kde jsou moje děti?“ Najednou vyběhly z roští černovlasá paterčata v černých sametových kalhotkách, každé mělo jednu bílou fusekličku, jak je Jůlinka podělila, a křičely: „Hi hi hi, maminko Jůlinko, tady, tady. My jsme viděly Bomzulína, jak si to nese do voblak.“ A hned se začly na Jůlinku všet, aby si s nima šla hrát. „Ano,“ řekla Jůlinka. „Bomzulín byl zlý a hloupý čert. Lidi mu ale odpustili, tak si ho pánbůh vytáh k sobě na pohovor.“

„Uctivý služebník, jasnosti,“ řekl Bomzulín před stolicí a uklonil se tak hluboko, že si narazil špičku nosu o vlastní boty. „Podívej, chlapče,“ řekl mu Pán Bůh. „Sebepoznání je cesta k nápravě. Čerti jsou andělé, který jsem vyvrhl z nebe, jelikož se povyšovali. Ale dám ti šanci, abys viděl, že jsem tě definitivně nezatratil. Vem si tady ty oči a dívej se támhle na to širokouhlý plátno. Uvidíme. Hoši, můžete to spustit.“ Na plátně se objevil Bomzulín, jak kráčí po návsi a práská bičem do všeho živého, nafukuje se a

myslí si, že je nejdokonalejší. Když se Bomzulín uviděl, začal se tak strašně smát, že mu ulítl všechny knoflíky. Dostal totiž oči jiného člověka, takže se na sebe nedíval jako na sebe. Těma očima přišel na to, jak je směšný a hloupý. „To sem netušil, sire, já byl ale pitomec.“ Pak dostal oči jednoho kuřete, co ho odprásknul bičem na jedno mávnutí. Viděl se zespodu, velké nohy a hlavičku jako od špendlíku, a zase ho to rozesmálo. Najednou ale pocítil strašnou bolest, až mu ty půjčené oči vypadly. „Sakra, to byla šupa. To by porazilo bejka. Vono to tím bičem vážně bolí jak prase.“ „Vidíš, Bomzulíne, trochu jsi prohlídnul,“ řekl mu Pán Bůh. „Ano, soudruhu vedoucí, už se vidím úplně jinak.“ Bomzulín se zase uklonil, tentokrát ale tak prudce, že si udělal na nose modřinu. „Seš ještě moc servilní, chlapče, musíš se to odnaučit. Koho se bojíš, Bomzulíne?“ „Vás, monsiňóre, poněvač ste silnější než já,“ a zase se uklonil. „Chyba, Bomzulíne. Budeme ti ty cizí oči muset pučit na dýl. Máme tady takovou očkámu, tam budeš a rok se budeš dívat na všechny nešťastný lidi dole na zemi. Přitom ale musíš taky pracovat. Co umíš?“ „Práskat, pane šéf,“ rozjasnil se Bomzulín. „Nejlíp ze všeho umím práskat.“ „To vím, Bomzulíne, právě proto jsem si tě sem vytáhnul. Co umíš ještě?“ „Copak to nestačí? já se tím na zemi živil poctivě celý život.“ „Poctivě,

Bomzulíne?“ Bomzulín se začervenál, sklopil oči a přiznal se. „No, Hospodine, poctivě, to zrovna ne, ale když já nic jinýho neumím.“ „Budeš zametat,“ řekl mu Pán Bůh. Snadno se to naučíš. Máme tady mnoho čekatelů, všichni se naučili zametat. A jak krásně.“ Bomzulín srazil paty a řekl: „Rozkaz, admirále.“ Jak se uklonil, ten nos se mu už úplně odloupl a Bomzulín byl bez nosu. Nikdo se mu ale nesmál. Byli tam různí čekatelé bez uší, bez nosů a bez pusy jich tam bylo nejvíc. Když měl jednou chvíli čas, odložil půjčené oči a podíval se kukátkem, co tam bylo zdarma k veřejnému použití, na zem. Najednou zahlíd Jůlinku s dětma, jak kráčí po návsí, všichni lidi se na ni smějí a volají: „Bud' zdráva, sametová princezno.“ Sakra, pomyslel si Bomzulín, taky jsem ji moh přetáhnout pořádně. Vona si tam teď špacíruje a kdoví, co vo mně roznáší. V tu chvíli dostal ránu svým vlastním bičem, že upadnul. „Nojo,“ pomyslel si, „tady se asi nesmí říkat sakra, když sme ve svatým rajónu.“ A zkusil to znovu bez toho sakra. „Taky jsem tu mrchu moh přetáhnout...“ Než to dořekl, už zase ležel. Za krkem mu naskočilo jelito. Tentokrát ta rána byla silnější. Protože byl opravdu hloupý, nechápal, za co i y rány vlastně dostává. „Nasad' si rychle ty oči, Bomzulíne, a koukni se tam znovu,“ poradil mu jiný anděl čekatel. Bomzulín ho poslechl. Podíval se na zem

jinýma očima a usmál se. „Vona je fakt hezká, ta Julča, a milá. Hele, jak se kroučí v bocích. Tak graciézně, že jo? Jak by jí moh někdo ublížit.“ Sundal si na chvíli ty oči, aby zkusil, co to udělá. Na vteřinku se mu Jůlinka ještě zdála hezká, ale pak ho to zas chytlo. Honem si je nasadil zpátky, bál se, aby na něj zase něco nepřilítlo. „Správně, Bomzulíne,“ říkali mu, „takhle po troškách se to naučíš nejlíp.“ On se nadmul nad tou pochvalou, ale hned zase splasknul, poněvadž mu došlo, že nemá na co být pyšný. Trápil se tam ze začátku dost. „Učení mučení,“ říkali mu starší čekatelé. „Nám to taky nešlo hned.“ Nakonec se ukázalo, že není ani tak hloupý, jak vypadal, měl na očích jenom takové šupiny a ty to všechno způsobily. On začal chtít svou vůlí, aby mu spadly. Nebylo to snadné. Občas se mu to chtění nepovedlo. Ale bičem dostával čím dál míň. Když uplynul povinný rok čekatelství, zavolal si ho Pán Bůh znovu k sobě. Nedal mu žádné cizí oči a znovu mu pustil ten film. Když viděl Bomzulín toho člověka, jak práská bičem na návsí do všeho živého, nafukuje se a myslí, že je nejdokonalejší, vůbec nepoznal, že to je on sám. Začal se smát a volal: „To musí být pěkný pitomec, tenhle náfuka!“ Pán Bůh pokýval hlavou a řekl: „Ohlédni se, Bomzulíne. Bomzulín se ohlédl a místo Pána Boha ležela u nohy trůnu raněná Jůlinka, z břicha jí tekla krev. Dívala se

na něj strašně smutně. Bomzulín se rozplakal a škytal. „Kdo tohle moh udělat. Komu překážela?“ Najednou se Jůlinka pohnula, otevřela oči a břicho se jí zacelilo. Protáhla se, zívla a šla si jako baletka na procházku. Bomzulín byl přejmenovaný na anděla čekatele Bomzíka. Musel ještě nějakou dobu čekat. Ani ho nenapadlo předbíhat jiné čekatele. Naučil se hezky zametat, koště mu v ruce jenom tančilo. Všichni ho chválili. Ale Bomzulín se už nenafuk . . .

* * *

Napsal jsi to krásně, Hugo. Ach, bráško můj milovaný, proč to není jako v té tvé pohádce. Proč ten film nemůžeme vrátit na začátek. Psal bys u mě v kanceláři, pak bychom šli na plovku, až bychom se vrátili, byly by pavlače dole bezbolestně. Paní Troníčková by se smála ve dveřích a volala by na naši matku: „Pani, prej nám přidělej křídla, abysme mohli ven.“ Matka by se vykláněla nahoru a měla by legraci, jak se lidi chodějí dívat na dvůr. „Ještě štěstí, že se nikomu nic nestalo. Představte si, že by tam zrovna byl náš kluk, pani. Já bych se zbláznila.“

Bože, proč vždycky ti lepší umírají dřív? Vyrostl by z tebe hodný člověk, Hugo. Pokrývač, básník nebo švec, jistě by ses nedal zkazít jako pan Bomzák.

Vyhlédla jsem do dvora, Bomzák zametal

zbytky prachu a drti, bručel, kdy to svinstvo odvezou, sakra, opravdu to koště nedovedl moc držet, na ruku měl filcové rukávy, uklízel si dvorek od sajrajtu, aby mu pes nevyšel ze cviku.

XXX

Zůstala jsem sedět u okna, setmělo se, věčné hvězdy prosvěcovaly černé ticho, co už musely vidět věci na tomhle našem jediném, znetvořeném světě. Lidi spali, v celém bloku nesvítilo ani jedno okno, slyšela jsem noční tramvaj ze Sokolovské.

Všichni, jichž se smrt ještě netýká, spali, odpočívali, ráno musí do práce, taky bych měla jít do práce, už se vrátili, zatímco juchali a posilovali přátelství mezi národy, v Karlíně spadly dvě banální pavlače, to je toho, v Americe lynčujou černochoy, no jo, co ta Honzlová, to je taky případ, Heleno, v Domě módy mají italský svetry, oni ji fakt vyhoděj, to se nedá nic dělat, má prostě pech, poď do toho Domu módy, než ty svetry vyprodaj.

Zase jednou udeřila hrana do hlucha, do rámusu věcí, marností, do skandálů a piklů, udeřila, udeřila, houby, život jde dál, nedá se nic dělat, taky jednou umřem, nemůžeme naříkat nad každou mrtvou uklízečkou, nemysleme na smrt, když mně umřela babička, taky jsem

brečela na pohřbu, chudák Honzlová, Heleno, ale ten svetr je kvalita, šíleně ti sluší, kup si ho, nebuď hloupá, takový svetry jsou hned pryč.

Bože.

Co já vím. Jsem člověk omezený pěti smysly, zvyky, předsudky, zákony, smrtí. Větší část lidského mozku nepracuje. Co já vím. Co víme o tom dál, o tom pak. Vypadá to, že není nic, člověk se nebojí, vraždí, křičuje, loupí, krivdí, ubližuje. Není Spravedlnost? nejvyšší prokuratura? nejvyšší soudce? Víím já?

Nevím.

Jsem hloupá, omezená pěti smysly, zvyky, nedokonalou činností mozku, život je něčí strašlivá msta, všichni jsme v pasti. Chci pryč!

* * *

Svívalo, ze vzdálených bytu postupně zvonily budíky, v pět, v půl šesté, v šest, v sedm, na ulici skládají mléko, plné láhve bílého mléka, hlasy, zvuky, spěch, obyčejný letní den.

Trochu jsem spala, přemohl mě spánek, únava, pořád ještě žiju, chod organismu se na nic neptá. Nikdo se na nic neptá. Ty dva lidi zabila nedbalost spoluobytel, psali to přece v novinách, na víc se ptát nemusíme, nic nám do toho není.

Probudilo mě vrzání schůdků, někdo jde k nám, ne, ke mně, možná Jiřina, kamarádka, sebrala odvalu a přichází mě potěšit.

„Jano,“ řekl Modrovous. „Můžu dál?“
„Můžete, pane Sedláček, jen se posaďte.“

Sedal si pomalu, dlouho mlčel, smetal neviditelné drobečky ze stolu, uhladil si rukou vlasy, odkašlával, pak hmátl do náprsní kapsy a podal mi malou zelenou knížku se státním znakem.

„Kluci na pasovce mi dali váš pas. Máte tam novou doložku pro Francii.“

Podívala jsem se na něj.

„Myslel jsem si. . . když umíte řeč . . . máte tam známý ... vy se neztratíte ..“

„Pas? Pro mě? Proč?“

„Jano, musíte začít nový život. Tady byste už nikdy šťastná nebyla.“

„Nikde už nikdy šťastná nebudu.“

„Tam ... zapomenete spíš . . .“

Nezapomenu. Nikdy, nikde, jedině po smrti, jak bych mohla zapomenout na Hugáče, na naši mámu, nemohu přece odejít.

„Já vím, jak vám je. Chci vám pomoci. Víc nic. Věříte mi konečně?“

„Ano. Snad.“

„Musíte si vyřídit vízum sama. Osobně, jinak to nejde. Rozumíte?“

„Ano.“

Položil na stůl obálku.

„Tady jsem vám vypsál, jak létají letadla. Letenku si koupíte v Kotvě. Jano. Slyšíte? Víte,

kde to je?“

„Ano. Děkuju vám. Moc vám děkuju, pane Sedláček, ale já nikam jet nechci.“

„Vy mi nevěříte?“

„Nevím.“

Co kdyby. Co kdyby si na mě počkali na letišti. Pokus o útěk. Zfalšované doklady. Nechci do vězení. Nechci nikam. Nechci nic.

„Jano,“ pravil naléhavě. „Štěstí potká člověka možná jen jednou v životě. Chyťte ho, když se vám nabízí.“

„Žádný štěstí není.“

„Já vím,“ povzdychl. Vstal.

„Možná že si o tom promluvíme za pár let. Ale o tomhle,“ ukázal na pas, „o tom nepochybujte.“

Podala jsem mu obálku i pas.

„Vemte si to zpátky. Já vás neshodím, můžete mi věřit.“

Zamračil se.

„Vážně jste tak hloupá? Copak nevidíte, že vám tu nic nekyne? Sbalte se, hergot, a jeďte. Co jinýho chcete dělat?“

„Nic.“

„To vás přejde,“ pravil konejšivě. „Všecko přebolí. Jste mladá, tam se vdáte, budete mít děti...“

„Nechci děti. Chci Huga a Ivoše a matku . . .,“ rozbřečela jsem se. Snažila jsem se ovládat,

vzlykala jsem zavřenými ústy, obličej se mi stahoval do grimasy.

„Jano,“ zašeptal naléhavě. „Prosím vás. Sbalte se a jedte.“ Stiskl mi hřbet ruky.
„Sbohem.“

Nemohla jsem odpovědět, křeč mi svírala hlasivky.

Odešel.

Rychle seběhl ze schůdků, na dvoře mu pod nohama zapraskal štěrk.

Stejně nemám co balit. To, co bych si chtěla vzít s sebou, neunese žádné letadlo světa. Beztak by mě zatkli hned u vchodu na letiště. Možná že nezatkli. Kdyby pas byl opravdu platný, mohla bych letět, spálit mosty, narodit se v jednadvaceti tam, ve Sladké Francii, Juan González by mi jistě pomohl, ví, co je být bez peněz, ví, co je být bez domova, utíkal taky, před fašismem, dezertoval Francovi z armády, v životě nevystřelil ani do vzduchu, odmítl ničit životy ve jménu ďábelských ideálů, jakživ se už do své vlasti nevrátí.

Listovala jsem v pase, který mi tenkrát poprvé vystavili do Francie, moje fotka, Hugo řekl, že na ní vypadám jako svoje nevlastní sestra, na čisté stránce výjezdní doložka do všech států Evropy na třicet dní, podpis Kuklová, razítko, datum. Téměř věrohodný doklad.

Co s tím? Je to léčka.

Občan nesmí cestovní doklad přechovávat

doma, zejména ne služební pas, to je trestné. Co s tím? Vždyť je to past.

Chtěla jsem ho zasunout do obálky s jízdním řádem letadel Praha-Paříž, v obálce byl ještě svazek stokorun. Dával mi opravdu šanci, dával mi i na letenku, sbalte se a jed'te, honem, jako by hořelo. Proč mu jenom tolik záleží na tom, abych se rozjela? Bude povýšen? A co já?

Co se mnou udělají, když pojedu. Co se mnou udělají, když nepojedu? Podle zákona je mou povinností ho udat. Šplhla bych si, možná má strach, abych ho neudala, proto tolik naléhal, jed'te, Jano, dokud je čas. Možná už určil ty, kteří mně na letišti zastoupí cestu a prokáží, že jsem se pokoušela uniknout na falešné papíry.

Ach, Hugo, mně je zle. Nikdy mi nebylo tak zle.

Začínalo se oteplovat, cítila jsem na sobě studený pot.

Někdo v domě poslouchal rádio, nějaký nedoslýchavý, rádio řvalo na celý blok, nabízeli voničku lidových písní s průvodním slovem odborníka, slyšela jsem odborníka, jak uvádí lidovou zpod Tater: „ . . . v písni promlouvají generace našich předků, ztracených se svými smutky i radostmi hluboko v horách, mohli jenom zpívat o pokoření, ubíjení feudálními pány, bez možnosti se bránit, měli jenom svou píseň a vyjadřovali zoufalství v prostém jinotaji . .

“

Pak spustili.

* * *

*Bože mój, otče mój,
na tejto dolině
nyk sa ma nezpýtá, ej,
dieučatko, čo ty je.*

Na mou duši, že jsem ji zpívala já, slyšela jsem z cizího rádia písničku, kterou jsme tenkrát přes zákaz sbormistra natočily v rozhlase s Jiřinou. Slyšela jsem sama sebe, jak zpívám první hlas toho protestního songu zpod Tater, Jiřina tercii pode mnou, dva rovné, neškolené hlasy, prostá mollová melodie, prostý lidový jinotaj.

*Čo mi je, to mi je,
porobeno mi je,
kto že mi porobiu, ej,
nah ho Bóh ubije.*

Praha-Berkeley-Toronto
1968-1969

ZDENA SALIVAROVÁ

První vydání vyšlo v nakladatelství 68
Publishers, Toronto 1972.

Typografie Leo Novotný.
Kresba na obálce Jiří Říha.

Vydalo jako svou první publikaci
nakladatelství Art-servis v Praze 1990.

Odpovědný redaktor Ivo Železný.

Fotosazbu písmem Digi Antikva/Digiset
zhotovil závod 4 s. p. Svoboda, Praha

Vytiskla Svoboda, s. p., Praha 10-Malešice.

13,74 AA, 14,22 VA Vydání čtvrté.

Náklad 110 000 výtisků (druhá dílčí dodávka
— 5 001 — 115 000).

601-22-826   13/33

61-001-90

Kartonovaný výtisk Kčs 29,—

Zápas: Jana Honzlová, neprokádrovaná členka souboru písní a tanců Sedmikrása (otec v Americe, bratr Ivo v Jáchymově, bratr Pavel u PTP), katolický kněz Krūnoslav a pár dalších slušných lidí versus společnost, která hraje frašku pod názvem „epocha budování socialismu“: udavači, lidé, jimž svědomí nebrání v kariéře, anonymové, kteří pomocí kádrových materiálů proměňují proletáře v kapitalisty a vice versa, esenbáci, estébáci.

Výsledek: „Tucet objektivnějších zpráv by ztroskotalo ve snaze vylíčit kvalitu života v diktaturách, ale česká autorka románu HONZLOVÁ ji proměnila v živou skutečnost.“
(The Times Literary Supplement)

* * *

„Toto dílo má šíři, kterou většina anglických románů nemůže mít, vzhledem k charakteru anglické společnosti. Každé slovo a čin v románu má filozofické a politické podtexty.“

(Alan Silitoe)

* * *

ZDENA SALIVAROVÁ-ŠKVORECKÁ
(nar. 1933), zpěvačka, herečka, překladatelka, spisovatelka, nakladatelka, se trvale zapsala do dějin české literatury románem Honzlová a svým nakladatelstvím 68 Publishers, Toronto, kde první vydání Honzlové v roce 1972 vyšlo. „Šťastný

rok 68 pro mne skončil předčasně srpnovým karambolem, poznámky zůstaly v Praze a já jsem se ocitla na druhém konci světa, neznalá jazyka ani pořádného řemesla, a svět se mi zhroutil... a začala jsem psát Honzlovou. Napsala jsem ten román za tři měsíce, odříznutá od Nového světa, odstřižená od domova, ale stále v něm, jako bych si na tom papíře chtěla vydupat Prahu zpátky.“

Před Honzlovou vydala Zdena Salivarová v Praze sbírku povídek Pánská jízda (1968) a v Torontu pak novelu Nebe, peklo, ráj (1976) a povídku Pas de trois ve sborníku Doba páření (1986),

61-001-90

Kart. 29 Kčs

ISBN 80-7116-000-8

HN)(0 7110 000 0

Wikipedie:

Zdena Salivarová, vlastním jménem Zdena Škvorecká, (* 21. října 1933 Praha) je česká zpěvačka, prozaička, překladatelka z francouzštiny, manželka Josefa Škvoreckého, spolu s nímž založila roku 1971 v kanadském Torontu exilové nakladatelství '68 Publishers.

Život

Vystudovala dívčí reálné gymnázium E.

Krásnohorské v Praze (odmaturovala v roce 1952) a pak se stala členkou souboru Československého státního souboru písní a tanců, kde působila až do roku 1962. Jako zpěvačka a herečka působila i v pražské Laterně Magice (1961 – 1962) a divadle Paravan, krátce též coby členka ženské vokální skupiny Inkognito kvartet.

V letech 1965 – 1968 studovala dramaturgii na Filmové akademii múzických umění v Praze. Hned v roce 1969 opustila i se svým manželem Československo, když se během cesty do Spojených států amerických rozhodli zůstat natrvalo v exilu. V roce 1971 pak Salivarová a Škvorecký založili nakladatelství '68 Publishers, kde pak vydávali především české knihy, které nemohly vycházet v komunistickém Československu.

1978 byli Škvorečtí zbaveni československého občanství.

Zdena Salivarová v Torontu žije dodnes, po listopadu 1989 mohla začít s manželem navštěvovat svou rodnou zemi, v posledních letech mj. i trávili zimy na Floridě.

Roku 1990 byla společně s Josefem Škvoreckým poctěna Řádem Bílého lva za zásluhy o českou literaturu ve světě.

V roce 1993 vydala v nakladatelství '68 Publishers, jako jeho poslední publikaci, příběhy

stovky lidí – spisovatelů, lékařů, právníků,
novinářů a dalších.

StB

Zdena Salivarová byla StB registrována v prosinci 1958. U soudu dosáhla vymazání ze seznamu agentů, zveřejněném ministerstvem vnitra.

Bibliografie

Pánská jízda, Čs. spisovatel, Praha 1968 – sbírka tří povídek: La Strada, Pánská jízda a Tma

překlady: do němčiny: La Strada v antologii Zum Beispiel Liebe, Volk und Welt Verlag, 1971

do angličtiny: Darkness v Quarterly West, No.16, Spring-Summer 1983, cena Winner of the International Novella Contest, University of Utah

Honzlová, '68 Publishers, Toronto 1972; 2. vydání 1976; 3. vydání A.T.Publishers, Londýn 1982; 4. vydání Art-Servis, Praha 1990; 5. vydání Academia, Praha 2001

překlady: do angličtiny: Summer in Prague, Harper & Row, New York 1973

Summer in Prague, Harvill Press, Londýn 1973

do kastilštiny: Verano en Praga, Ayma, Barcelona 1975

do katalánštiny: Estiu a Praga, Proa,
Barcelona 1975

Nebe, peklo, ráj, '68 Publishers, Toronto
1976; 2. vydání Atlantis, Brno 1991; 3. vydání
Academia, Praha 1991

Cena Egona Hostovského 1976 za nejlepší
českou beletrii psanou v exilu

překlady: do angličtiny: Ashes, Ashes All Fall
Down, Larkwood Books, Toronto 1987

If Thou Shouldst Mark Iniquities (Kdybys
nepravosti vážil, Hospodine) v C.J.Hribal (Ed.):
The Boundaries of Twilight, New Rivers Press,
1991

zfilmováno Českou televizí, Praha 1992

zpracováno jako osmidílná četba na
pokračování, Český rozhlas, čte: Lucie Pernetová,
režie: Markéta Jahodová

Tma, Společnost Josefa Škvoreckého, Praha
1990;

Hněj země, '68 Publishers, Toronto 1994; 2.
vydání Ivo Železný, Praha 1994

překlad: do angličtiny: kapitola Dear Jirka, v
Alexandra Buchler (ed.): Allskin and Other Tales,
Women In Translation, Seattle

Krátké setkání, s vraždou, spolu s Josefem
Škvoreckým, Ivo Železný, Praha 1999

Setkání po letech, s vraždou, spolu s Josefem

Škvoreckým, Ivo Železný, Praha 2000

Setkání na konci éry, s vraždou, spolu s
Josefem Škvoreckým, Ivo Železný, Praha 2001.

Překlady

Georges Simenon: Bratří Ricové, Čs.
spisovatel, Praha 1965

Léo Malet: Za Louvrem vycházelo slunce,
Odeon, Praha 1967, v Tříkrát Nestor Burma, tři
povídky Léo Maleta

Pierre Souvestre a Marcel Allain: Fiakr noci,
Odeon, Praha 1971, v Tříkrát Fantomas, tři
povídky od P. Souvestra and M. Allaina

Edice

Osočení, antologie příspěvků lidí
nespravedlivě osočených ze spolupráce s StB, '68
Publishers, Toronto 1993; 2. vydání Host, Brno
2000

Filmografie

Literární předloha

Nebe, peklo, ráj, Česká televize, Praha 1992

Herečka

Koketka ve filmu O slavnosti a hostech, režie
Jan Němec

Nevěsta ve filmu Farářův konec, režie Evald

Schorm

Zpěvačka

2. soprán (Inkognito kvartetu) v televizním filmu Revue pro Banjo, Čs. televize, 1963, režie Zdeněk Podskalský

Dokument

Příběh knihkuchařky Z.S., TV dokument, NTV, Praha 1993